

Jaarverslag 2005

Gemeente Dordrecht

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	1
1.1 Missie	1
1.2 Samenstelling van het bestuur in 2005.....	2
1.3 Kerngegevens van de stad	4
1.4 Opbouw jaarverslag (leeswijzer).....	5
 <u>BELEIDSVERANTWOORDING</u>	
2. Samenvatting resultaten 2005.....	7
2.1 Resultaten beleid	7
2.1.1 Inleiding.....	7
2.1.2 Werk en scholing	8
2.1.3 Ondernemersklimaat en bereikbaarheid	9
2.1.4 Wonen en leefbaarheid	10
2.1.5 Veiligheid.....	11
2.1.6 Vertrouwen van de burger	12
2.2 Resultaten bedrijfsvoering	14
2.3 Resultaten financiën 2005	16
2.4 Resultaatbestemming 2005.....	18
3. Begrotingsprogramma's	22
3.1 Inleiding.....	22
3.2 Leeswijzer programma verantwoording	24
3.3 Programma Beheer van de stad	25
3.4 Programma Veiligheid en Handhaving	32
3.5 Programma Jongeren	43
3.6 Programma Welzijn	53
3.7 Programma Cultuur en Vrije tijd	67
3.8 Programma Werk en economie	81
3.9 Programma Wonen	94
3.11 Programma Burger en Bestuur	109
3.12 Programma Algemene dekkingsmiddelen.....	116
4. Algemene dekkingsmiddelen.....	122
4.1 Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	122
4.2 Algemene uitkering uit het Gemeentefonds	123
4.3 Saldo compensabele BTW en uitkering uit het BTW compensatiefonds.....	124
4.4 Lokale heffingen waarvan besteding niet gebonden is.....	125
4.5 Saldo van de financieringsfunctie.....	126
4.6 Dividend	127
4.7 Onvoorzien	128
5. Verantwoordingsparagrafen.....	129
5.1 Lokale heffingen	130
5.1.1 Overzicht gemeentelijke belastingopbrengsten	130
5.1.2 Woonlasten (lokale lastendruk)	131
5.1.3 Overige lokale belastingen.....	136
5.1.4 Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen.....	137
5.2 Risicomanagement en weerstandsvermogen	138
5.2.1 Risico's	138
5.2.2 Weerstandscapaciteit	141
5.2.3 Weerstandsvermogen (conclusie)	146
5.3 Onderhoud kapitaalgoederen	147

5.4	Financiering en treasury	159
5.4.1	Algemeen.....	159
5.4.2	Risicobeheer	161
5.4.3	Financieringspositie.....	165
5.4.4	Kasmanagement	167
5.4.5	Informatievoorziening	168
5.5	Bedrijfsvoering	169
5.5.1	Hoofdpijnen beleid en organisatieontwikkeling	169
5.5.2	Innovatie	170
5.5.2.1	Innovatief samenwerken in de regio	170
5.5.2.2	Innovatief bezuinigen	173
5.5.3	Organisatieontwikkelingen	174
5.5.3.1	De organisatietrajecten.....	174
5.5.3.2	Kwalitatieve ontwikkelingen.....	174
5.5.3.3	De Pijlers	175
5.5.3.4	Communicatie 2005.....	181
5.5.3.5	Juridische Zaken.....	182
5.5.3.6	Medezeggenschap	183
5.5.4	Versterking sturing, control en beheer	184
5.5.4.1	Rechtmatigheid	184
5.5.4.2	ICT-Beheer.....	184
5.5.4.3	Financieel Beheer.....	185
5.5.4.4	Planning & Control	185
5.5.4.5	Sturing	185
5.5.4.6	Brede Doorlichting	186
5.5.4.7	College onderzoeksprogramma en andere audits	186
5.5.5	Personele kengetallen 2005	188
5.5.5.1	De ontwikkeling van de formatie en de bezetting	188
5.5.5.2	De samenstelling van het personeelsbestand in relatie tot het diversiteitsbeleid	189
5.5.5.3	Inschalingen en het gevoerde beloningsbeleid.....	192
5.5.5.4	De arbeidsmarktpositie van de Gemeente	194
5.6	Verbonden partijen	195
5.6.1	Beleid en ontwikkeling.....	195
5.6.2	Gemeenschappelijke regelingen	195
5.6.3	Indirecte deelneming via gemeenschappelijke regeling	197
5.6.4	Directe Deelnemingen.....	198
5.7	Grondbeleid	201

FINANCIELE VERANTWOORDING

6.	Financiële verantwoording	211
6.1	Overzicht van gerealiseerde baten en lasten (exploitatie).....	211
6.2	Financiële positie en toelichting	216
6.2.1	Financieel resultaat 2005.....	216
6.2.2	Balans en toelichting	228
6.3	Strategische Investeringen (SI)	244

BIJLAGEN

1	Overzicht gerealiseerde baten en lasten 2005	250
2	Strategische Investeringen	260
3a	Verdeling brede doeluitkering Fysiek	262
3b	Verdeling brede doeluitkering SIV	264

1. Inleiding

1.1 Missie

Wij werken aan Dordrecht.

Niet zomaar een stad. Een eiland. Een stad met verborgen kwaliteiten. Een stad waar bijzondere dingen gebeuren, maar waarover Dordtenaren niet opscheppen. Een stad waar je moeite voor moet doen. Om te zien wat er is en te weten wat er allemaal kan. Voor wie dat ziet en wie dat weet is Dordrecht een inspirerende stad.

Dordrecht is een springlevende oude stad aan het water. Een stad waar de spanning tussen historie en vernieuwing tot mooie dingen leidt. Een gastvrije stad die er aan de buitenkant uitgesproken goed uitziet en waar elke Dordtenaar telt.

Actieve inwoners, mensen in bedrijven, in voorzieningen, in het ambtelijke apparaat; zij vormen het hart van de stad. En daarvoor geeft het gemeentebestuur ze volop ruimte.

Dat is de stad die wij steeds voor ogen houden. Bij de regels die wij bedenken. Bij de beslissingen die we nemen. Bij de dienstverlening die wij organiseren. Betrouwbaarheid, overleg en openheid, dat vinden wij belangrijk.

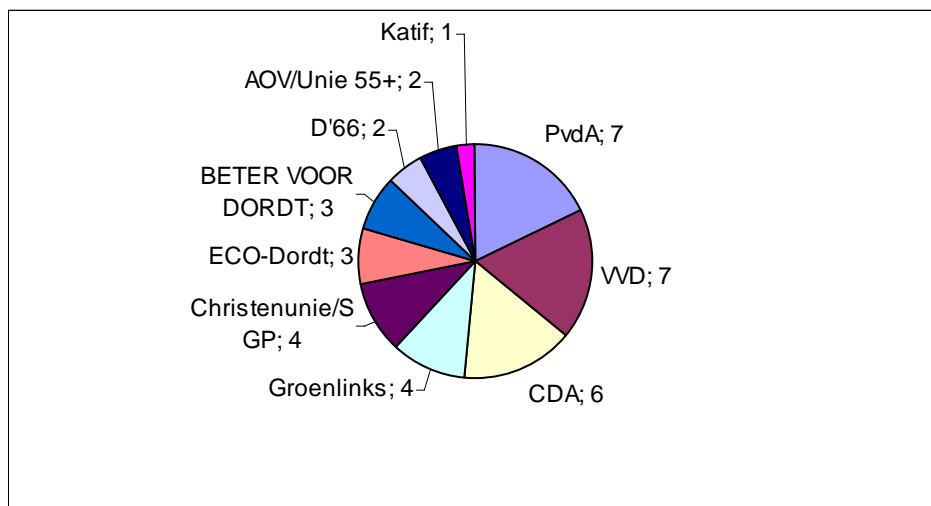
Zoals we met de stad en de inwoners van de stad omgaan, precies zo gaan we om met onze eigen organisatie en met elkaar. Daarbij geloven wij in initiatief nemen, in zelf het voorbeeld geven. Betrouwbaar, wendbaar en innovatief.

Zo werken wij aan Dordrecht. Niet zomaar een stad. Een stad die het verschil maakt. Omdat *wij* het verschil maken.

1.2 Samenstelling van het bestuur in 2005

Gemeenteraad en raadscommissies

De gemeenteraad van de gemeente Dordrecht telt 39 raadsleden. De zetelverdeling in 2005 was als volgt:

Met ingang van de vorige verkiezingen is landelijk de Wet Dualisering Gemeentebestuur ingevoerd. Op grond van deze wet zijn wethouders niet meer zoals vroeger lid van de gemeenteraad. Wel vormen zij samen met de burgemeester en gemeentesecretaris het college van burgemeester en wethouders (dagelijks bestuur van de gemeente).

College van Burgemeester en Wethouders

In 2005 was de samenstelling van het College van Burgemeester en Wethouders en de portefeuillevverdeling als volgt:

R.J.G. Bandell, burgemeester

Portefeuille: algemene en kabinetzaken, politie, brandweer, integrale veiligheid, communicatie, stads promotie, public affairs, SGB en burgerzaken.

A.T. Kamsteeg (Christen Unie/SGP), wethouder

Portefeuille: Volkshuisvesting, stadsvernieuwing, bouw- en woningtoezicht, monumentenzorg, wijkgericht werken, zorg (waaronder volksgezondheid, verslavingszorg, algemeen maatschappelijk werk en vrouwenopvang, ouderenbeleid en gehandicaptenbeleid)

F.J. van den Oever (VVD), wethouder

Portefeuille: Economische zaken, Grondbedrijf, Havenbedrijf, Regionale Ontwikkelingsmaatschappij, zeehavenbeleid, werkgelegenheidsbeleid, middenstandszaken, detailhandel en Stadsmarkten.

C. Sas (PvdA), wethouder

Portefeuille: ruimtelijke ontwikkeling, verkeer en vervoer, coördinatie binnenstad en stichting De Biesbosch

J.W. Spigt (PvdA), wethouder

Portefeuille: Cultuur, sociale zaken, arbeidsmarktbeleid, asielzoekers, jeugdbeleid, welzijn (waaronder samenlevingsopbouw, sociaal culturele zaken, kinderopvang, integratiebeleid) en mediabeleid

G. Veldhuijzen (CDA), wethouder

Portefeuille: Milieu (waaronder Gevudo, Netwerk en water), onderwijs, educatie, recreatie en toerisme (inclusief Binnenstad als beleving), regionale samenwerking (waaronder bestuurlijke betrekkingen Drechtsteden en Zuid Holland Zuid), Grotestedenbeleid, bestuurlijke vernieuwing en participatie, personeel, organisatie en automatisering en internationale samenwerking

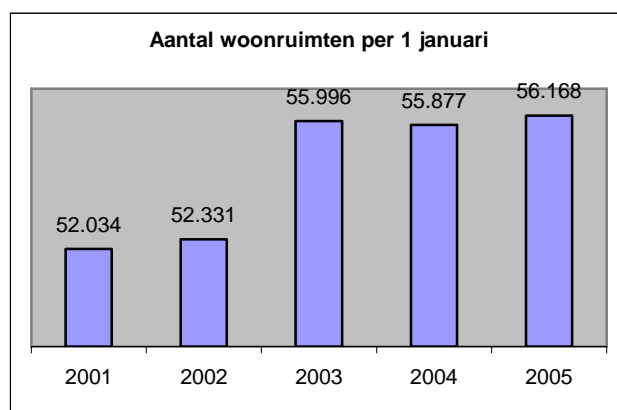
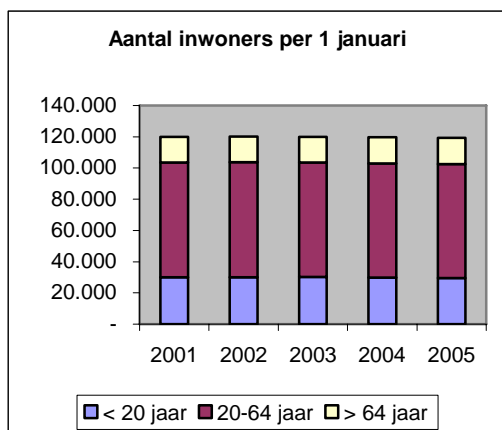
B.A. van der Zwaan (VVD), wethouder

Portefeuille: Financiën, strategische investeringen, stadswerken (openbare ruimte), Kiltunnel, Sport en Sportvoorzieningen, Bedrijven (waaronder Essenhof, Ingenieursbureau, Drechtwerk, Waterbus en Fast Ferry)

1.3 Kerngegevens van de stad

Deze paragraaf geeft de ontwikkeling weer van een aantal kerngegevens van de gemeente Dordrecht per 1 januari van het jaar.

	2004 werkelijk	2005 begroot	2005 werkelijk
<i>Sociale structuur</i>			
Aantal inwoners	119.649	119.781	119.263
Waarvan:			
- Inwoners < 20 jaar	29.881	29.830	29.548
- Inwoners van 20 tot 64 jaar	73.154	73.401	72.986
- Inwoners > 64 jaar	16.614	16.550	16.729
Aantal bijstandsgerechtigden	4.526	5.005	4.541
Waarvan:			
- ABW	4.302	4.730	4.370
- IOAW en IOAZ	224	175	171
<i>Fysieke structuur</i>			
Aantal woonruimten	55.877	56.553	56.168
Waarvan:			
- Woningen	52.229	52.905	52.460
- Recreatiewoningen	16	16	16
- Wooneenheden	2.990	2.980	3.050
- Bijzondere woongebouwen	642	652	642
Aantal koopwoningen	26.371	26.743	26.870
Aantal huurwoningen	25.720	25.628	25.590
Aantal éénsgezinswoningen	28.534	28.702	28.739
Aantal meergezinswoningen	23.557	23.669	23.721
Oppervlakte gemeente (in hectare)	9.945	9.945	9.945
Waarvan:			
- Oppervlakte land	7.914	7.953	7.914
- Oppervlakte binnenwater	2.031	1.992	2.031
<i>Financieel (* € 1000)</i>			
WOZ waarde niet woningen	2.135.943	2.157.000	2.393.500
WOZ waarde woningen	5.475.309	5.399.000	7.991.000

1.4 Opbouw jaarverslag (leeswijzer)

Het jaarverslag is opgebouwd rond de programma's en thema's zoals deze met uw raad zijn afgesproken. Het jaarverslag is daarbij de zogenaamde spiegel van de programmabegroting wat wil zeggen dat de indeling en de inhoud van het jaarverslag de programmabegroting volgt.

De programmabegroting en het (programma) jaarverslag vormen vanaf 1 januari 2004 de wettelijke verankering van de uitgangspunten van het dualisme. Het dualisme heeft geleid tot een scheiding in posities en bevoegdheden tussen gemeenteraad en college, wat gevolgen heeft voor de inrichting en invulling van de begroting en het jaarverslag. In dit kader ondersteunen de programmabegroting en het jaarverslag de raad in zowel zijn kaderstellende als controlerende rol. De kaderstellende rol komt daarbij tot uiting in de programmabegroting, terwijl de controlerende rol tot uiting komt in het jaarverslag.

Als uitvloeisel van de gewijzigde (duale) verhoudingen zijn de wettelijke verslagleggingsvoorschriften vanaf 1 januari 2004 aangepast (Besluit Begroting en Verantwoording). Het jaarverslag 2005 volgt deze voorschriften en is daartoe opgebouwd uit de beleidsverantwoording (programmaverantwoording) en de financiële verantwoording. De beleidsverantwoording wordt gevormd door de beleidssamenvatting, de begrotingsprogramma's en de paragrafen. De financiële verantwoording bestaat uit het overzicht van gerealiseerde baten en lasten en de uiteenzetting van de financiële positie.

Bij de presentatie van verantwoording van de begrotingsprogramma's en de daaronder vallende thema's, wordt per programma en thema antwoord gegeven op de volgende drie W - vragen:

1. Wat willen we bereiken en wat hebben we bereikt tot nu toe?
2. Wat hebben we ervoor gedaan?
3. Wat heeft het gekost?

Deze W- vragen worden afgezet ten opzichte van de in de programmabegroting 2005 beschreven voornemens.

Programmaverantwoording

–Bereikte resultaten, begrotingsprogramma's en paragrafen-

2. Samenvatting resultaten 2005

2.1 Resultaten beleid

2.1.1 Inleiding

Bij de evaluatie van de begroting 2004 en bij de behandeling van de begroting 2005 heeft de Gemeenteraad aangegeven, dat de programmabegroting in relatie tot het regionaal Meerjaren Ontwikkelingsprogramma verbetering behoeft. In aanloop hierop is in de begroting 2006 het regionaal Meerjaren Ontwikkelingsprogramma 2005-2009 als inhoudelijk richtinggevend beleidsdocument, verwerkt.

Voor de verantwoording in dit stadsjaarverslag is uitgegaan van de begroting 2005. Derhalve kunnen we in dit document de verbeteringen nog niet in volle omvang doorvoeren. Wel is de door de Raad vastgestelde indeling naar programma's en thema's opgenomen. De gemeentelijke producten zijn beleidsmatig gecategoriseerd naar de thema's waaraan zij bijdragen. De doelstellingen van het Grotestedenbeleid voor de periode 2005-2009, waarover een convenant is afgesloten met het Rijk, zijn opgenomen in de verantwoording. Door de kwaliteitsslag die is gemaakt in de begroting 2006 zal het stadsjaarverslag 2006 ook beter aansluiten op het Meerjaren Ontwikkelingsprogramma. Bij het simultaan ontwikkelen van het meerjarenbeleidsplan 2006-2010 (als uitwerking van het coalitieakkoord en actualisatie van het rMOP) en de begroting 2007 zal een volgende kwaliteitsslag worden gemaakt. Daardoor zal het jaarverslag over 2007 nog betere verantwoording mogelijk maken.

De regio en Dordrecht raken steeds nauwer verbonden. Met het vaststellen van het regionaal Meerjaren Ontwikkelingsprogramma 2005-2009 en het eindbod Manden Maken is nog eens vastgesteld dat de oplossing van stedelijke en regionale problemen alleen in samenwerking vorm kan krijgen. Eind 2005 heeft de eerste effectmeting op de regionale doelstellingen plaatsgevonden. De gegevens die in deze verantwoording worden gepresenteerd moeten dan ook in regionaal perspectief worden geplaatst.

De inhoud van het Dordtse Grotestedenbeleid is in dit jaarverslag op verschillende plekken terug te vinden. Het programma voor 2005-2009 is de basis voor de resultaatafspraken met het Rijk met betrekking tot het Grotestedenbeleid en het (regionaal) Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing. De budgettaire omvang van het convenant is geraamd op € 78,5 miljoen. Deze middelen zijn verdeeld over drie Brede Doel Uitkeringen (BDU) en worden over een periode van 5 jaren uitgekeerd.

2.1.2 Werk en scholing

Het versterken van de economische structuur van stad en regio is door het College en de Gemeenteraad genoemd als één van de belangrijkste opgaven voor Dordrecht voor de komende jaren. In Dordrecht werken in totaal ruim 50.000 personen en is de werkgelegenheid met 0,2% iets gegroeid. Met name is in de zorgsector de werkgelegenheid in de afgelopen jaren fors toegenomen en zien we een lichte groei op het gebied van toerisme en recreatie. Van alle bedrijfsvestigingen in Dordrecht behoort zo'n 98% tot het midden- en kleinbedrijf. Ondanks dat het aantal midden- en kleinbedrijven vrijwel gelijk is gebleven, is ook daar de werkgelegenheid toegenomen met 1,2%.

Inherent aan het versterken van de economie en de werkgelegenheid is het terugdringen van de structurele werkloosheid. Het aantal langdurig niet-werkende werkzoekenden in Dordrecht ligt eind 2005 op 5.300 personen (is ruim 9% van de beroepsbevolking). In het Rijnmondgebied is de daling van het aantal niet-werkende werkzoekenden in Dordrecht het grootst met 4,9%. Ook het aantal WWB-uitkeringsgerechtigden (Wet werk en bijstand) is in de afgelopen twee jaren afgenomen met bijna 500, mede dankzij de inspanningen in het kader van de Work First-methode. Het aantal laag opgeleide, en over het algemeen langdurig, werklozen is in Dordrecht relatief hoog. Gezien de landelijke en regionale ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, waar een toenemende vraag is naar hoogopgeleiden en waar een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt nog ontbreekt, worden de kansen op betaald werk voor laagopgeleiden steeds kleiner. Investeren in werk en scholing is dan ook van essentieel belang om aan de vraag te kunnen voldoen.

Om de economische ontwikkeling te stimuleren is onder een programma Economie gevormd om de slagkracht te vergroten. De activiteiten van het programma zijn niet alleen gericht op de van oudsher bestaande sectoren, de maritieme cluster en metalectro, maar ook wordt getracht om groeiende sectoren als horeca en toerisme, detailhandel, zakelijke dienstverlening en zorg een stevige impuls te geven. De op 11 oktober 2005 geïnstalleerde Economische Adviesraad Dordrecht heeft de opdracht van het College gekregen om de komende drie jaren (gelijk aan de doorlooptijd van het programma Economie) een bijdrage te leveren aan de economische structuurversterking van Dordrecht en daarmee economische vernieuwingen te stimuleren. Voor 2006 zijn 10 impulsideeën door de Economische Adviesraad geselecteerd die nu samen met marktpartijen en andere partners verder vertaald worden in concrete voorstellen.

Op verschillende andere fronten worden samenhangende activiteiten ontplooid in het kader van een integraal arbeidsmarktbeleid. Social Return on investment is één van de activiteiten waarmee goede resultaten worden geboekt door samenwerking tussen de beleidsvelden. Dit houdt in dat er afspraken worden gemaakt met aannemers om een bepaald percentage van de aanneemsom om te zetten in arbeidsplaatsen voor langdurig werklozen en jongeren. Dit instrument wordt bij bouwactiviteiten in Dordrecht ingezet; bijvoorbeeld in het Leerpark, Gezondheidspark, Sportboulevard en Stadswerven. Sinds 2003 is de jeugdwerkloosheid in de Drechtsteden en met name in Dordrecht afgenomen, desondanks blijft de jeugdwerkloosheid hoog. Route 23,

een project dat is ingezet om de jeugdwerkloosheid te bestrijden en te voorkomen dat jongeren voortijdig van school gaan, is uitgegroeid tot een regionaal instrument. Een aantal gemeenten van de Drechtsteden pakken samen met partners uit maatschappelijke instanties, bedrijfsleven en onderwijs de hoge jeugdwerkloosheid in de regio aan. De ingezette activiteiten om voortijdig schoolverlaten tegen te gaan, leveren positieve resultaten op. Over het algemeen genomen zien we het percentage voortijdige schoolverlaters in het voortgezet onderwijs en MBO-BBL verminderen.

Op het gebied van scholing wordt getracht de kennisinfrastructuur in Dordrecht en omstreken zodanig te versterken dat daarmee de mismatch tussen beroepsonderwijs en beroepspraktijk wordt verkleind. Een goede kennisinfrastructuur is voorwaardelijk aan de ontwikkeling van een regio die zich richt op een kenniseconomie. Voor de bestaande economische sectoren betekent dit extra aandacht voor "leren in de praktijk" en voor de nieuw te ontwikkelen hogere opleidingen het creëren van nieuwe banen. In 2005 is hiertoe het programma Kennis/Leerpark opgezet. Tot ongeveer het voorjaar 2005 lag het accent met name op de gebiedsontwikkeling van het Leerpark. Verder is in 2005 met grote bestuurlijke en ambtelijke inzet het hbo-aanbod in de stad behouden gebleven, ook zijn er nadere onderzoeken en oriënterende gesprekken geweest met het oog op de ontwikkeling van het onderwijsaanbod o.a. in de domeinen overheid, veiligheid, zorg en techniek. Nu is het zaak deze resultaten om te zetten in concrete opleidingen.

2.1.3 Ondernemersklimaat en bereikbaarheid

De afgelopen jaren heeft Nederland te maken gehad met een stagnerende economie die zich nu weer enigszins lijkt te herstellen, wat zich heeft vertaald in een stijging van het aantal startende ondernemers. In vergelijking met andere gemeenten uit de G26 kenmerkt Dordrecht zich nog altijd als een stad met een groot aantal startende ondernemers. Deze doelgroep is belangrijk voor onze stedelijke economie omdat de creatieve klasse een belangrijke motor van de economie is. Wanneer er van uit wordt gegaan dat creativiteit -in de vorm van het potentieel aan innovatieve en goed opgeleide arbeidskrachten- de productiekracht is achter de regionale economische groei dan is het voor Dordrecht en de regio een uitdaging om deze economische potentie uit te buiten.

Het beleid van de gemeente is erop gericht om inwoners te stimuleren een zelfstandige onderneming te starten . Daarvoor worden verschillende projecten ingezet zoals onder meer het succesvolle mentorenproject en het project "Economische innovatie in Dordrecht". Verder zijn in 2005 160 bedrijfsbezoeken afgelegd en wordt in het kader van het convenant "Stroomlijning dienstverlening aan ondernemers" dat eind 2005 is afgesloten met het Ministerie van Economische Zaken, stevig ingezet op het beperken van tegenstrijdige regelgeving en ingewikkelde vergunningenprocedures. In het najaar van 2005 is de Infodesk bedrijventerreinen officieel geopend. De Infodesk is een waardevolle bron voor (startende) ondernemers en de gemeente.

Een nieuwe programmering van Amstelwijck, een uitvoeringsprogramma kantoren, herstructurering van bedrijventerreinen en de (her)ontwikkelingen in de binnenstad, moeten allen bijdragen aan de

versterking van het vestigingsklimaat en de concurrentiepositie van Dordrecht.

Ook de bereikbaarheid van economische functies is van essentieel belang voor economische groei. Op zich is het met de bereikbaarheid van Dordrecht, zowel per auto als per openbaar vervoer, goed gesteld. In 2005 is een intensieve lobby gezet richting Provincie en Rijk om de knelpunten op de verkeersknoop A16 / N3 op te lossen. Dit heeft erin geresulteerd dat in 2006 korte termijnmaatregelen getroffen kunnen worden, waardoor de bereikbaarheid van de bedrijventerreinen aan de westzijde van Dordrecht en de binnenstad in ieder geval verbeterd wordt, in afwachting van een structurele oplossing. Met de uitbreiding van het aantal parkeervoorzieningen in de binnenstad (Veemarkt) en aan de westzijde van de stad (Weeskinderendijk) zijn in 2005 ruim 300 extra parkeerplaatsen gerealiseerd. De aanleg van de parkeergarages Achterom en Steegoversloot loopt vertraging op wegens de daar heersende luchtkwaliteitsproblematiek.

In nauwe samenwerking met de Drechtsteden, de regio Alblasterwaard-Vijfheerenlanden en de Provincie is in 2005 een programma van eisen opgesteld voor de aanbesteding van de per eind 2006 aflopende concessie openbaar vervoer.

Met de kernkwaliteiten van de stad: cultuur, historie, water en natuur, wordt het merk Dordrecht in de markt gezet. De evenementen en culturele voorzieningen zijn de dragers van de citymarketing. De investeringen in de binnenstad leveren nu hun resultaten op. 56% van de Dordtenaren vindt dat de stad aantrekkelijker is geworden. Ook de Drechtstedelingen hebben een positiever beeld van Dordrecht dan in de afgelopen jaren. De historische binnenstad, de vele bezienswaardigheden, de evenementen en terrassen worden alom gewaardeerd. De waardering van het ondernemersklimaat is tot 6,5% gestegen en komt nu overeen met het landelijk gemiddelde.

Verschillende activiteiten die in 2005 en eerder zijn ingezet richten zich hierop, waarvan in 2006 resultaten zichtbaar zullen zijn. Te denken valt aan de aanpassing van het Drievriendenhof, de realisering van het plan Watertorenterrein op de Stadswerven, de uitwerking van de Horecanota, enzovoort.

2.1.4 Wonen en leefbaarheid

Het aandeel hogere inkomens vestigt zich bovengemiddeld buiten Dordrecht. Wel slagen we er inmiddels in middeninkomens te binden en aan te trekken. Beide groepen inkomens zijn belangrijk voor het draagvlak van voorzieningen. Vertrekkers geven vaak als reden voor hun verhuizing het niet meer voldoen van de woning of de woonomgeving. Kijkend naar de cijfers moeten we constateren dat de gemiddelde woningwaarde in Dordrecht zo'n € 154.000,- bedraagt en Dordrecht met de woonaantrekkelijkheid al geruime tijd op de 27^e plaats staat in de ranglijst van 50 grootste steden in Nederland.

Het nieuwbouwprogramma Dordrecht/Drechtsteden richt zich dan ook op het aanbod in het duurdere segment. Voor het nieuwbouwaanbod van duurdere koopwoningen in Dordrecht blijkt veel belangstelling te zijn. In 2005 zijn de nieuwbouwprojecten in het duurdere segment, zoals Plan Tij en De Hoven, dan ook voortvarend voortgezet. Deson-

danks verloopt het realiseren van de doelstellingen uit het nieuwbouwprogramma binnen de planperiode moeizaam. Enerzijds heeft dit te maken met de vertragingen in projecten, zoals Dordrecht-West, en anderzijds doordat er te weinig projecten zijn om volledig uitvoering te geven aan de doelstellingen.

De leefbaarheid wordt afgemeten aan de mate waarop inwoners zich sociaal verbonden voelen met hun omgeving. Gemiddeld waarden Dordtenaren de leefbaarheid in hun leefomgeving met een 6,9. De kwaliteit van de voorzieningenstructuur is bepalend voor de leefbaarheid en de leefomgeving. Te denken valt aan de aanwezigheid van winkels in de nabije omgeving, onderhoud groenvoorzieningen en wegen, speelvoorzieningen, culturele voorzieningen, sportfaciliteiten, scholen, straatverlichting en openbaar vervoer. Vanuit verschillende disciplines is krachtig ingezet op het kwalitatief verbeteren van het voorzieningenaanbod. Onder het motto "Dordrecht, een stad om mooi te houden" zijn diverse projecten uitgevoerd, naast reguliere werkzaamheden, en wijkcampagnes georganiseerd om de stad heel, mooi en fleurig te houden. Bij de wijkcampagnes stond de betrokkenheid van bewoners centraal. Maar ook op het gebied van bijvoorbeeld sportstimulering, welzijn en cultuurvoorzieningen zijn tal van initiatieven genomen, al dan niet gericht op specifieke doelgroepen. Anno 2005 krijgt het voorzieningenaanbod een gemiddeld rapportcijfer van 6,7. Alleen over de jongerenvoorzieningen zijn de inwoners minder tevreden. Door meer te communiceren over het bestaan van de jongerenwebsite DordtRocks is het aantal leden toegenomen. Eind 2005 telt de jongerenwebsite ruim 2200 leden. De website is één van de manieren waarop jongeren betrokken worden bij de Dordtse ontwikkelingen.

2.1.5 Veiligheid

In december 2002 werd het Integraal Veiligheidsprogramma (IPV) door de Gemeenteraad vastgesteld. Het doel van dit programma is om samen met de veiligheidspartners de subjectieve en objectieve veiligheid in Dordrecht te vergroten. Het richt zich niet alleen op het verbeteren van de sociale veiligheid, maar ook op de fysieke veiligheidsaspecten, wat onder andere betekent dat Dordrecht een actueel rampenplan bezit en er ook regelmatig oefeningen plaatsvinden.

Op basis van de laatste bekende gegevens kan gezegd worden dat het de goede kant op gaat met de veiligheid en de veiligheidsbeleving. Met name het veiligheidsgevoel in de eigen buurt is in Dordrecht verbeterd. In vergelijking met 2001 is het slachtofferschap van criminaliteit met 5% afgenomen (van 49% in 2001 naar 44% in 2005), zo ook de criminaliteitsdruk. De daling van het aantal aangiften bij de Politie zette zich in 2005 door. In Dordrecht werden totaal 8.067 aangiften opgenomen. Het ophelderingspercentage steeg tot 28% van de aangiften en bedroeg bij geweldsdelicten gemiddeld meer dan 60%. Het aantal aangiften van auto inbraak daalde over de hele stad met 32%.

Eind 2005 hebben vertegenwoordigers van 25 organisaties hun krachten gebundeld met de ondertekening van het convenant Nazorg Veelplegers.

Met de veiligheid op scholen gaat het goed. Scholieren op de Dordtse middelbare scholen voelen zich (bijna) nooit onveilig. Voor alle onderwijslocaties in het voortgezet onderwijs zijn veiligheidsscans gemaakt ter ondersteuning van het schoolveiligheidsbeleid. Een pilotproject Toezicht bij twee scholen van het voortgezet onderwijs is afgerond. Uit de evaluatie blijkt dat het toezicht zeker bij één school heeft bijgedragen aan de bevordering van een veilige schoolomgeving. Met de voortgezet onderwijs scholen worden nog nadere afspraken gemaakt over eventuele continuering van het project.

De maatregelen uit de vastgestelde wijkverkeersplannen zijn voor het merendeel uitgevoerd. De daarin meegenomen snelheidsremmende maatregelen zijn momenteel nog onderwerp van discussie. Besluitvorming over de vervolgaanpak snelheidsremmende maatregelen wordt in 2006 verwacht.

2.1.6 Vertrouwen van de burger

Begin 2004 is het actieplan "Bouwen aan vertrouwen" door het college van Burgemeester en Wethouders vastgesteld. Dit naar aanleiding van het afnemende vertrouwen van de burger in de lokale overheid. Het actieplan behelst acties gericht op enerzijds het stimuleren van maatschappelijke participatie van burgers en anderzijds op de manier waarop de gemeente Dordrecht werkt. Eind 2004 is een onderzoek uitgevoerd die als nulmeting dient, gebaseerd op de beleidsdoelstellingen uit het actieplan. Uit deze nulmeting bleek kort samengevat dat anno 2004 de burgers de gemeente Dordrecht gemiddeld een 6,1 als rapportcijfer gaf. Uit de aanbevelingen van de geënquêteerden kwam naar voren dat de manier waarop we werken en hoe we daarover communiceren, de belangrijkste drager blijkt te zijn van een goede vertrouwensrelatie tussen burgers en lokale overheid. Om het vertrouwen van de burgers te vergroten is het van belang dat zij goed geïnformeerd worden en betrokken worden bij beleidsontwikkeling en uitvoering.

In 2005 zijn extra inspanningen gepleegd om nog meer resultaatgericht te werken ten opzichte van het voorgaande jaar en om de maatschappelijke participatie te bevorderen. De leergang Dordtse Aanpak voor beleidsvorming, waarin we het samenspel met burgers en organisaties bij beleidsvorming en uitvoering willen intensiveren, is een goed voorbeeld van deze inspanningen. Waar in 2004 het accent lag op het leertraject zelf, lag in 2005 de nadruk op de inbedding van de Dordtse Aanpak in de organisatie en de processen.

In het verlengde van de Dordtse Aanpak is ook gewerkt aan het versterken van de zichtbaarheid van de gemeente. Communicatie waarin de burgers centraal staan, speelt daarbij een belangrijke rol. In 2005 is gestart met twee pilots in de wijken Sterrenburg en Noorderkwartier. In deze pilots wordt onderzocht of het hanteren van burgerschapsstijlen in de communicatie bijdraagt aan vraaggericht(er) en interactiever werken.

In 2005 is door het College van Burgemeester en Wethouders, tegelijk met het Kwaliteitshandvest en de daarbijbehorende Servicenormen, de Visie op Dienstverlening vastgesteld. Per oktober 2005 zijn de Servicenormen officieel ingevoerd bij de gemeente. In de Servicenormen zijn prestatie-indicatoren opgenomen waarop burgers de gemeente

mogen aanspreken als aan de normen niet wordt voldaan. Met de invoering van de Servicenormen is een belangrijke stap gezet in het realiseren van een nog betere dienstverlening aan burgers, bedrijven en instellingen.

In het verlengde daarvan is het digitaal aanvragen van producten via het E-loket verder uitgebreid. De telefonische bereikbaarheid, die zeker in 2005 zeer is toegenomen, is verbeterd met de komst van één nummer (0900-5558333) waarop Burgerzaken, Belastingen, Parkeren en Wonen bereikbaar is. De voorbereidingen voor het binnen enkele jaren realiseren van een Klantcontactcentrum worden getroffen.

Het College van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland heeft in april 2005 de gemeenten in de Drechtsteden verzocht tot uitvoering van een bestuurskrachtmeting over te gaan. In de bestuurskrachtmeting is het functioneren van de gemeente onderzocht op de vier te onderscheiden rollen: de gemeente als bestuur, als dienstverlener, als participant en als organisatie. Met de uitkomsten mogen we als Dordrecht tevreden zijn. Voor wat betreft de dienstverlening is Dordrecht één van de koplopers, mede door de inzet van E-government en op voorzieningenniveau fungeren we als centrumstad in de regio. Dordrecht neemt de rol van centrumstad serieus en investeert daarom in de (uitbreiding van de) samenwerking met de andere regiogemeenten. De gemeente hecht grote waarde aan de contacten met de burgers en besteedt dan ook veel aandacht aan het verkrijgen en onderhouden van die contacten. Ondanks de grootte van de organisatie en de omvangrijke veranderingsopgave trachten we onze productie op peil te houden. De aanbevelingen uit het rapport hebben we ter harte genomen en direct vertaald naar verbeterpunten m.b.t. de rolverhouding tussen College en Raad en het op orde brengen van de beheerssystemen.

Eind 2005 heeft wederom een onderzoek plaatsgevonden als vervolgmeting op het onderzoek in 2004. Het vertrouwen van de burgers in de gemeente Dordrecht is over het algemeen licht toegenomen, gewaardeerd met een gemiddeld rapportcijfer van 6,2. Op basis van de onderzoeksresultaten zal het actieplan "Bouwen aan vertrouwen" in 2006 worden herijkt op actualiteit en realiteit.

2.2 Resultaten bedrijfsvoering

In de organisatieontwikkelingen van het jaar 2005 zijn enkele hoofdlijnen te onderkennen:

- *Innovaties.*

Niet alleen lokaal maar zeker in regionaal verband hebben innovaties een grote vlucht genomen.

Om de inhoudelijke ambities van de stad te kunnen realiseren is het permanente proces van organisatieontwikkeling vooral gericht op herpositionering van de organisatie in de diverse ketens. De schaal waarop de organisatie opereert is drastisch aan het wijzigen. Dit komt ook tot uitdrukking bij de regionale ontwikkelingen. In regionaal verband is bijvoorbeeld volop gewerkt aan de vorming van het Shared Service Center, de Interregionale Sociale Dienst, de vorming van het Regionaal Raadgevend Ingenieurs Bureau en aan de Drechtstedelijke organisatie.

Innovatie was en is het antwoord van de organisatie om op de veranderingen in de maatschappij in te kunnen spelen en om de inhoudelijke ambities uit het Regionale Meerjaren Ontwikkelingsplan (RMOP) te kunnen realiseren.

Dankzij het innovatietraject is het ook mogelijk gebleken lokale bezuinigingstaakstellingen te realiseren zonder afbreuk te doen aan het niveau van dienstverlening.

Dordrecht is als innovatieve gemeente fors op de kaart gezet. Over de veranderende opvattingen over de overheidsrollen en werkwijzen en over de ICT is niet alleen lokaal en regionaal maar ook landelijk aan de weg getimmerd.

- *Organisatieontwikkelingen*

Met de nota "Naar een slagvaardige organisatie, Samen Strak Sturen", die in maart aan de raad is aangeboden, zijn de organisatieontwikkelingen samenhangend in beeld gebracht. In de zomer is het referentiebeeld Samen Strak Sturen opgesteld waarin de lopende organisatie-trajecten zijn beschreven op personele en financiële consequenties. In de ontwikkelde organisatiekalender worden 11 belangrijke organisatieontwikkelingstrajecten in onderlinge samenhang in beeld gebracht.

- *Flexibilisering.*

Met behulp van de pijlers HRM, huisvesting en ICT, is een flinke stap voorwaarts gemaakt met het flexibiliseren van de organisatie. Er is veel aandacht geweest voor de kwalitatieve ontwikkeling van de organisatie. Een voorbeeld is het intensieve traject Perfekt, waarin met alle betrokken medewerkers en leidinggevenden de slag wordt gemaakt naar flexibele huisvesting. Dit betreft een pilot voor de sectoren Stadsontwikkeling, Maatschappelijke Ontwikkeling en Projectmanagement.

- *Versterking beheer.*

Een andere hoofdlijn in de ontwikkelingen in 2005 is het op orde krijgen en houden van de control en het beheer. Met het programma Versterking van de Sturing, Control en Beheer is dit onderwerp hoog op de agenda geplaatst. Dit programma vormde

geen onderdeel van de begroting 2005 maar de noodzaak ertoe groeide gaandeweg het jaar.

Niet alleen het grote aantal organisatiewijzigingen vergde een forse versterking van de sturing, de control en het beheer. Diverse audits en bevindingen van de accountants toonden de noodzaak ervan aan. Er zijn veel projecten gestart ter verbetering van de rechtmatigheid, de informatiebeveiliging, de interne controle, de administratieve organisatie en het financiële beheer. De resultaten ervan zullen in 2006 zichtbaar worden. Duidelijk werd dat innovatie slechts mogelijk is met een goed beheer.

De activiteiten, de voortgang en de resultaten uit deze ontwikkelingen worden gedetailleerd verantwoord in hoofdstuk Bedrijfsvoering. Kortheidshalve wordt daarnaar verwezen.

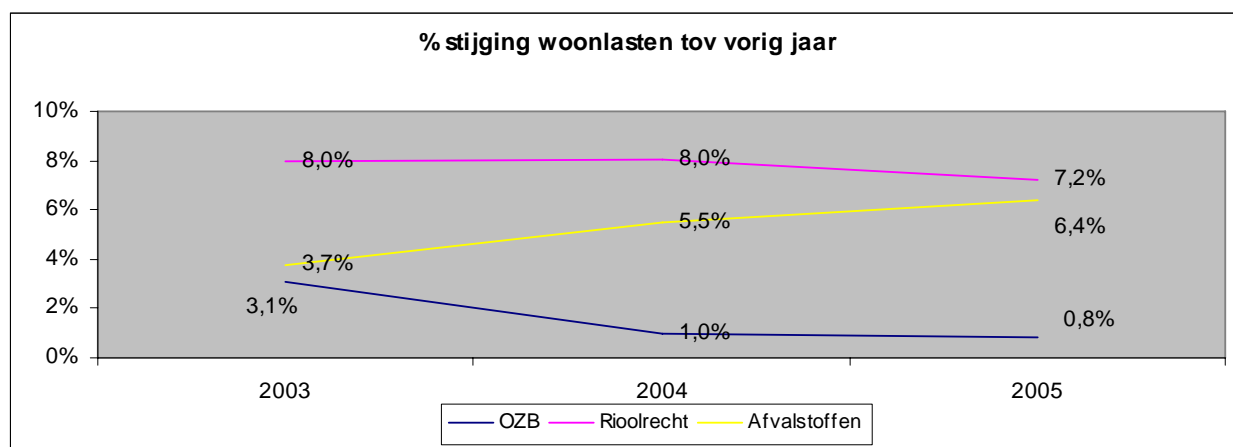
2.3 Resultaten financiën 2005

Lokale lastenontwikkeling

Op het gebied van de lokale lasten voert onze gemeente een terughoudend tarievenbeleid. Dit komt vooral tot uitdrukking in de zogenaamde woonlasten. Tot de woonlasten worden gerekend de OZB, rioolrechten en de afvalstoffenheffing. De woonlasten vormen het grootste deel van de opbrengst uit de gemeentelijke heffingen en daarmee grotendeels de lokale lastendruk. De ontwikkeling van de woonlasten in Dordrecht over de laatste drie jaren is weergegeven in de volgende tabel (*€ 1):

	2003	2004	2005
OZB-eigenaar	157,44	157,84	166,45
OZB-gebruiker	133,46	134,01	133,16
Rioolrecht-eigenaar	55,21	59,63	63,97
Rioolrecht-gebruiker	71,28	77,04	82,56
Afvalstoffenheffing	200,16	211,20	224,76
Totaal	617,55	639,72	670,90
% stijging tov vorig jaar	4,3%	3,6%	4,9%

De ontwikkeling op de diverse componenten van de woonlasten wordt in bijgaande grafiek gepresenteerd.

Uitgangspunten woonlasten

Bij de berekening van de woonlasten zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Onroerende zaakbelastingen + 0,8%
- Rioolrechten + 7,3%
- Afvalstoffenheffing + 6,4%

Uit bovenstaande tabel volgt dat de woonlasten in Dordrecht in 2005 met 4,9% zijn gestegen ten opzichte van het jaar daarvoor.

Financieel resultaat 2005

In bijgaande tabel wordt een totaal financieel overzicht gepresenteerd van de ontwikkeling van de gemeentelijke exploitatie op programma-niveau en het financieel resultaat 2005. De verantwoording is deels gebonden aan wettelijke voorschriften. Per 2004 is het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) ingevoerd met als belangrijkste doelstelling transparantie in verslaglegging. Een van de veranderingen is dat het financiële resultaat (het zogenaamde saldo van gerealiseerde baten en lasten) op een andere wijze wordt gepresenteerd dan gebruikelijk was in vorige jaren. Werden in het verleden de mutaties (toevoegingen en onttrekkingen) uit reserves meegenomen bij de bepaling van het totale financiële resultaat, vanaf 2004 worden deze mutaties afzonderlijk gepresenteerd. Het BBV spreekt over:

- Een resultaat voor bestemming: het saldo van baten en lasten *exclusief* geautoriseerde mutaties in reserves (nadelig resultaat van € 13,9 miljoen)
- Geautoriseerde mutaties in reserves (toevoeging aan de exploitatie van € 43,2 miljoen)
- Een resultaat na bestemming: het saldo van baten en lasten *inclusief* geautoriseerde mutaties in reserves (voordelig resultaat van € 29,3 miljoen)

Het BBV beoogt op deze wijze een zogenaamd zuiver resultaat van lasten en baten uit normale bedrijfsuitoefening te presenteren.

Programma's (* € 1.000)	Raming 2005 na wijziging			Realisatie 2005			Resultaat 2005 *		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Beheer van de stad	44.988	20.731	-24.257	44.326	23.316	-21.010	662	2.585	3.247
Veiligheid en handhaving	26.909	7.125	-19.784	25.296	7.877	-17.419	1.613	752	2.365
Jongeren	35.461	5.513	-29.948	45.911	16.267	-29.644	-10.450	10.754	304
Welzijn	157.668	109.710	-47.958	144.274	102.137	-42.137	13.394	-7.573	5.821
Cultuur en vrije tijd	23.683	4.481	-19.202	26.030	6.478	-19.552	-2.347	1.997	-350
Werk en economie	105.996	97.539	-8.457	72.042	69.177	-2.865	33.954	-28.362	5.592
Wonen	12.408	3.371	-9.037	7.574	5.505	-2.069	4.834	2.134	6.968
Ruimte voor de toekomst	36.939	13.072	-23.867	23.276	16.449	-6.827	13.663	3.377	17.040
Burger en bestuur	37.385	16.277	-21.108	39.769	18.135	-21.634	-2.384	1.858	-526
Algemene dekkingsmiddelen	16.261	168.239	151.978	31.977	181.206	149.229	-15.716	12.967	-2.749
Resultaat voor bestemming	497.698	446.058	-51.640	460.475	446.547	-13.928	37.223	489	37.712
Mutaties reserves	97.355	148.995	51.640	131.560	174.775	43.215	-34.205	25.780	-8.425
Resultaat na bestemming	595.053	595.053	0	592.035	621.322	29.287	3.018	26.269	29.287

* + = Voordeel t.o.v. begroting / - = Nadeel t.o.v. begroting

In hoofdstuk 3 wordt per thema een toelichting gegeven op de financiële afwijkingen tussen de begroting en het jaarverslag.

2.4 Resultaatbestemming 2005

In het Jaarverslag is het resultaat conform BBV bepaald en verwerkt. Echter, dit resultaat houdt nog geen rekening met de financiële effecten van reeds genomen besluiten die niet in de boekhouding over 2005 tot uitdrukking komen (€ 18,9 miljoen). Het gaat hierbij om programmabudgetten en investeringen waarover bestuurlijke besluitvorming gedurende 2005 heeft plaatsgevonden, maar die in 2005 nog niet heeft geleid tot kosten of verplichtingen. De verwachting is dat in 2006 of later dat wel het geval zal zijn. Inhoudelijk gaat het om de vertraagde besteding of voorziene meerjarige besteding van beschikbare gelden, bijvoorbeeld bij de GSB middelen. Voor de afronding van de betreffende projecten en programma's is de inzet van de (resterende) middelen nodig. Dit brengen wij onder uw aandacht via een zogenaamde "technische" resultaatbestemming. De "technische" resultaatbestemming is als volgt te ordenen (afgerond in miljoenen):

De "technische" resultaatbestemming is als volgt te ordenen:

<u>€ 29,3 miljoen</u>	Resultaat na bestemming cf. BBV
€ 6,8 miljoen	Vertraagde investeringsprojecten waarvan de afronding is voorzien na 2005. Voor de realisatie van grote investeringsprojecten zijn door de raad kredieten beschikbaar gesteld. De realisatie van deze projecten verloopt over meerdere jaren. Dit heeft als consequentie dat in principe jaarlijks substantiële restantkredieten doorlopen naar volgende jaren, omdat de uitvoering in de jaren daarna plaatsvindt. Nadat het project is afgerond vallen eventuele restantkredieten vrij ten gunste van de algemene middelen. Zie bijlage 1 kolom A.
€ 3,4 miljoen	Programmabudgetten waarvan de inzet van de middelen over meerdere jaren plaatsvindt. Voor specifieke doelen wordt door verschillende partijen (rijk, provincie en gemeente Dordrecht) financiële middelen beschikbaar gesteld, bijvoorbeeld voor de uitvoering van het covenant Grotestedenbeleid. Deze middelen worden in jaarschijven in de exploitatiebegroting verwerkt, maar realisatie vindt niet altijd evenredig in de tijd plaats. Niet bestede middelen vallen jaarlijks vrij in het resultaat. Voor de volledige uitvoering van het programma is het beschikbaar houden van deze middelen noodzakelijk. Zie bijlage 1 kolom B.
€ 8,2 miljoen	Bestuurlijke besluitvorming in 2005. Gedurende het jaar heeft bestuurlijke besluitvorming plaatsgevonden. Een voorbeeld hiervan is de besluitvorming over de problematiek bij Drechtwerk. Drechtwerk kampt met aanzienlijke exploitatietekorten, die voor rekening komen van de deelnemende gemeenten naar rato van het aantal Wsw'ers. In het na jaar heeft u ingestemd met de 3 ^e begrotingswijziging 2005 van Drechtwerk, in welk kader de problematiek en financiële consequenties uiteengezet zijn. Deze financiële consequenties voor Dordrecht zijn niet verwerkt middels een wijziging van de gemeentebegroting en komen dus conform raadsbesluit tot uiting in een overschrijding van € 2,2 miljoen. Zie bijlage 1 kolom C.

€ 0,5 miljoen Overige voorstellen. Onder deze categorie zijn alle niet in de eerste drie categorieën in te delen voorstellen voor resultaatbestemming opgenomen. Het betreft met name administratief-technische voorstellen, zoals correcties en verschuivingen van boekjaren als gevolg van terzake doende wettelijke voorschriften. Daardoor zijn ook de voorstellen van het Grondbedrijf ondergebracht onder deze categorie. Zie bijlage 1 kolom D.

€ 10,3 miljoen Resultaat na "technische" bestemming (vrij afweegbaar)

Het resultaat na "technische bestemming" (voordelig resultaat van € 10,3 miljoen) is het financieel resultaat 2005 en vergelijkbaar met het resultaat uit de normale bedrijfsuitoefening, zoals dat in vorige jaren ook is gepresenteerd. Dit voordelige resultaat wordt in hoofdzaak veroorzaakt door per saldo incidentele niet voorziene mee- en tegenvallers. De belangrijkste redenen voor het gerealiseerde voordelige resultaat van € 10,3 miljoen ten opzichte van de vastgestelde begroting 2005 zijn achtereenvolgens:

Waardering en afschrijving (incidenteel nadeel € 1 miljoen)

De invoering van de bepalingen uit de nota Waardering en afschrijving betekent een stelselwijziging ten opzichte van de huidige gehanteerde bepalingen in de begroting 2005. De nadelige incidentele financiële consequentie daarvan van € 1 miljoen wordt op hoofdlijnen verklaard door:

- De correctie (inkorten) van de afschrijvingstermijnen wat leidt tot hogere afschrijvingslasten (€ 2,2 miljoen nadeel);
- De correctie van de eerste afschrijving van nieuwe investeringen. In de nota Waardering en afschrijving is bepaald dat de eerste afschrijving van een nieuwe investering, voor het eerst plaatsvindt in het begrotingsjaar (jaar T + 1) opvolgend aan het investeringsjaar (jaar T). In de begroting 2006 is met dit uitgangspunt nog niet consequent rekening gehouden. Deze correctie leidt tot een éénmalige vrijval van afschrijvingslasten (€ 1,2 miljoen voordeel).

De herziene nota Waardering en afschrijving is in uw raad van 28 april jl. vastgesteld. Korthedshalve wordt voor meer toelichting daarover verwezen naar het betreffende raadsvoorstel.

Extra dividenduitkering (incidenteel voordeel € 1,6 miljoen)

De begroting 2005 houdt rekening met verwachte dividend uitkering (Eneco, Evides en BNG) van € 4,5 miljoen. De gerealiseerde dividend uitkering bedraagt € 10,7 miljoen. Voor een belangrijk deel is de hogere dividend uitkering van € 6,2 miljoen reeds voorzien, namelijk:

- Bij de Interimnota 2005 is besloten om € 3 miljoen ten gunste te brengen van de reserve Strategische Investeringen en om € 0,75 miljoen in te zetten voor de budgettaire problematiek in 2006.
- Bij de begroting 2006 is besloten om € 850.000 in te zetten voor de budgettaire problematiek in 2006.

Daarmee is het feitelijk vrij in te zetten extra dividend teruggebracht tot € 1,6 miljoen.

Wet Werk en Bijstand (incidenteel voordeel € 5 miljoen)

Met de WWB is de gemeente nagenoeg volledig financieel verantwoordelijk voor de kosten van bijstandsverlening. De gemeente ontvangt hiervoor een doeluikering van het Rijk (WWB bijstandsbudget).

Het incidentele voordeel op de uitvoering van de WWB is het gevolg van:

- De feitelijke ontwikkeling van het bijstandsvolume is landelijk gunstiger geweest dan geprognoseerd en door het Rijk - via het macrobudget - gebudgetteerd. Dit betekent een incidenteel voordeel voor gemeenten omdat het macrobudget daarmee hoger is dan de (landelijke) bijstandsuitgaven. Dordrecht behoort in 2005 tot de – landelijk – grootste dalers. In Dordrecht is het volume circa 10% gedaald; landelijk met circa 2%. Dit leidt tot een aanzienlijk financieel voordeel voor Dordrecht (€ 3,7 miljoen). Uw gemeenteraad is hierover in het 4e kwartaal 2005 geïnformeerd middels een raadsinformatiebrief.
- Verder is het in 2004 gemelde actiever invorderingsbeleid in 2005 voortgezet met als resultaat een meeropbrengst van € 1,3 miljoen op het thema Fraudebestrijding. De hogere opbrengsten betreft o.a. debiteuren IOAZ/IOAW/BBZ en WWB 65-/65+.

Drechtwerk (incidenteel nadeel € 2,2 miljoen)

Drechtwerk kampt met aanzienlijke exploitatietekorten, die voor rekening komen van de deelnemende gemeenten naar rato van het aantal Wsw'ers. De gemeenteraad heeft op voorstel van het college in het najaar ingestemd met de 3^e begrotingswijziging 2005 van Drechtwerk, in welk kader de problematiek en financiële consequenties uiteengezet zijn. De financiële consequenties voor Dordrecht zijn niet verwerkt middels een wijziging van de gemeentebegroting en komen dus conform raadsbesluit tot uiting in een overschrijding van € 2,2 miljoen. In 2006 zullen voorstellen gedaan worden met betrekking tot de toekomst van Drechtwerk en bijbehorende financiële consequenties.

WVG (incidenteel voordeel € 0,8 miljoen)

Op het budget WVG is een voordeel ontstaan doordat:

- Het aantal verstrekkingen, met name vervoer en rolstoelen, ten opzichte van de begroting enigszins achterbleven. Daarnaast zijn bestaande contracten m.b.t rolstoelen aangepast, wat heeft geleid tot kostenreductie.
- Het opheffen van de voorziening voor de Drechthopper (incidenteel voordeel € 0,2 miljoen). Elke deelnemende gemeente draagt nu zelf zorg voor haar kosten en borging van financiële risico's.

Openbare wegen (incidenteel voordeel € 1,2 miljoen)

Het voordeel op openbare wegen is het gevolg van:

- Van het project 'Grote Markt' is nog ruim € 0,9 miljoen in 2005 niet gerealiseerd. Het project loopt in 2006 door en genoemd bedrag is gereserveerd om in 2006 alsnog in te zetten voor de verdere realisatie van dit project;
- Voor het uitvoeren van wegenprojecten was € 2,9 miljoen ter beschikking. Hiervan is € 0,45 tot besteding gekomen. Dit betreft incidentele overschrijdingen op de projecten Haasdijkweg Oost (herbestraten) en Laan de Verenigde Naties (vervangen asfaltconstructie);
- Diverse onderhoudsposten, o.a. op spoorwegen, hebben meer gekost dan verwacht, waarmee een incidenteel tekort van € 0,1 miljoen is ontstaan.

Antillianen projecten (incidenteel voordeel € 0,7 miljoen incidenteel)

In de begroting 2005 werd rekening gehouden met een terugbetalingsverplichting voor deze projecten. Daarvoor was een voorziening gevormd. Deze terugbetalingsverplichting is echter niet nodig, waardoor incidenteel € 0,7 miljoen vrijvalt.

Buitenschools (incidenteel voordeel € 1,7 miljoen)

Door een beleidswijziging op het terrein van de Buitenschoolse Opvang heeft er in 2005 geen uitname uit het Gemeentefonds plaatsgevonden. Dit levert een voordeel van € 1,2 miljoen op. Daarnaast hebben er meer afrekeningen met instellingen uit voorgaande jaren plaatsgevonden dan verwacht, waardoor een extra incidenteel voordeel ontstaat van € 0,4 miljoen. Per saldo is er een positief resultaat op het thema Buitenschoolse opvang van € 1,7 miljoen.

Havenbedrijf Dordrecht (incidenteel nadeel € 0,6 miljoen)

Nautisch beheer kent een voordeel van € 0,2 miljoen. Dit is vooral toe te schrijven aan het niet doorgaan van automatisering van de brugbediening. De hiermee gepaard gaande kapitaallasten zijn komen te vervallen. Daarnaast zijn er in 2005 nauwelijks kosten gemaakt voor de ontwikkeling van het havenafvalplan en havenbeveiliging. Daarentegen is de exploitatie afgesloten met een negatief resultaat van € 0,9 miljoen. Er zijn aanzienlijk minder opbrengsten gerealiseerd uit Zeehavigelden, wat o.a. wordt veroorzaakt door minder inklaringshandelingen en intrekking van de stimuleringsregeling.

Parkeren (incidenteel voordeel € 1,7 miljoen)

Het voordeel op parkeren is het gevolg van:

- In 2005 heeft het parkeren € 1,2 miljoen meer opgeleverd dan begroot. Hier staan echter ook € 0,4 miljoen aan hogere kosten tegenover, waardoor per saldo een voordeel van € 0,8 miljoen is te constateren;
- In de begroting 2005 is de exploitatie van de parkeergarages Spuihaven en Veemarkt niet opgenomen. Hierdoor is het logisch dat zowel aan de kostenkant als aan de batenkant een forse overschrijding van de begroting heeft plaatsgevonden. Van het saldo van € 0,8 miljoen is circa € 0,3 miljoen het resultaat van de parkeergarages en € 0,5 miljoen het extra resultaat op straatparkeren. Reeds in 2004 is geconcludeerd dat er op straatparkeren een structureel voordeel van € 0,5 miljoen behaald werd. Dit is in 2005 niet in de begroting verwerkt. Voor 2006 is dit wel het geval;
- Verder is er op de projecten € 0,8 miljoen minder uitgegeven. Dit is grotendeels toe te schrijven aan het project P-terrein Energiehuis. Dit project wordt op verschillende wijzen gefinancierd. In 2005 zijn alle kosten ten laste van de grondexploitatie Stadswerken gebracht;
- Tot slot zijn de kapitaallasten op m.n. garages hoger uitgevallen dan begroot (€ 0,2 miljoen).

Algemene uitkering (incidenteel voordeel € 1,2 miljoen)

Het accres is € 0,9 miljoen hoger dan begroot. Reden hiervoor is een niet begrote positieve ontwikkeling van de rijksuitgaven. Doordat de ontwikkeling van het fonds daaraan is gerelateerd, is een hogere algemene uitkering ontvangen. Verder is over 2003 en 2004 een extra niet voorziene uitkering uit het Gemeentefonds ontvangen van € 0,3 miljoen van het Rijk.

3. Begrotingsprogramma's

3.1 Inleiding

Het jaarverslag 2005 is ingedeeld volgens de door de Raad vastgestelde indeling naar programma's en thema's. Het jaarverslag is daarmee een zogenaamde spiegel van de programmabegroting 2005. De gemeentelijke producten zijn beleidsmatig gecategoriseerd naar de themadoelstellingen waaraan zij hebben bijgedragen.

Bij elk thema worden per product voor 2005 de saldo's van de begrote en gerealiseerde lasten en baten met elkaar in verband gebracht. Op deze wijze wordt duidelijk of de begrote middelen toereikend zijn geweest voor de realisatie van de gestelde doelen. Indien het saldo op een product negatief is, moet de gemeente uit de algemene middelen dekking vinden voor de lasten van dat product. Een positief saldo betekent dat de gemeente baten verwerft. Het laatste is bijvoorbeeld het geval bij de verschillende belastingen en het product "algemene uitkering".

De verantwoording is deels gebonden aan wettelijke voorschriften. Per 2004 is het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) ingevoerd met als belangrijkste doelstelling transparantie in verslaglegging. Een van de veranderingen is dat het financiële resultaat (het zogenaamde saldo van gerealiseerde baten en lasten) op een andere wijze wordt gepresenteerd dan gebruikelijk was in vorige jaren. Werden in het verleden de mutaties (toevoegingen en onttrekkingen) uit reserves meegenomen bij de bepaling van het totale financiële resultaat, vanaf 2004 worden deze mutaties afzonderlijk gepresenteerd. Het BBV spreekt over:

- Een resultaat voor bestemming: het saldo van baten en lasten *exclusief* geautoriseerde mutaties in reserves
- Geautoriseerde mutaties in reserves
- Een resultaat na bestemming: het saldo van baten en lasten *inclusief* geautoriseerde mutaties in reserves

Het BBV beoogt op deze wijze een zogenaamd zuiver resultaat van lasten en baten uit normale bedrijfsuitoefening –het resultaat voor bestemming- te presenteren. Per thema wordt een toelichting gegeven op het resultaat vóór bestemming, ofwel op de afwijking ten opzichte van de begroting. Een toelichting op de mutaties in de reserves is terug te vinden in de productbladen van de betreffende sector op de bijgevoegde cdrom.

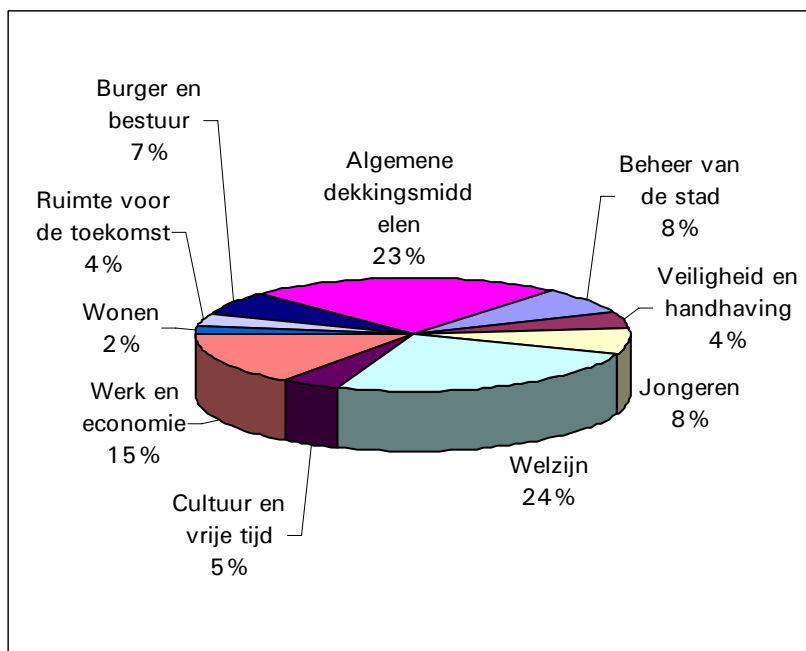
In overeenstemming met BBV is in bijlage 1 bij het jaarverslag 2005 een financieel overzicht opgenomen met per programma, thema en product de wettelijk verplichte financiële informatie. Dit overzicht bevat per programma, thema en product de baten en lasten van achtereenvolgens de primitieve begroting 2005, de gewijzigde begroting 2005, de rekening 2005 en de verschillen tussen de begroting en de rekening. Dit overzicht vormt een aanvulling op de financiële informatie die –omwille van de leesbaarheid- niet in dit hoofdstuk wordt gepresenteerd.

De volgende tabel geeft de programmabegroting en -rekening op het niveau van de programma's weer.

Thema's	2005 saldo van baten en lasten		
	Begroting	Rekening	Resultaat*
Beheer van de stad	24.257-	21.010-	3.247
Veiligheid en handhaving	19.784-	17.419-	2.365
Jongeren	29.948-	29.644-	304
Welzijn	47.958-	42.137-	5.821
Cultuur en vrije tijd	19.202-	19.552-	350-
Werk en economie	8.457-	2.865-	5.592
Wonen	9.037-	2.069-	6.968
Ruimte voor de toekomst	23.867-	6.827-	17.040
Burger en bestuur	21.108-	21.634-	526-
Algemene dekkingsmiddelen	151.978	149.229	2.749-
Voor bestemming	51.640-	13.928-	37.712
Mutaties reserves	51.640	43.215	8.425-
Na bestemming	-	29.287	29.287

*- = Nadeel tov de begroting / + = Voordeel tov de begroting

In 2005 heeft de gemeente in totaliteit € 592 miljoen uitgegeven, procentueel als volgt verdeeld over de programma's (beleidsterreinen):

Het in dit hoofdstuk gepresenteerde resultaat is het resultaat conform BBV. In paragraaf 2.4 Resultaatbestemming is aangegeven dat dit resultaat (nog) geen rekening houdt met de financiële effecten van reeds genomen besluiten die niet in de boekhouding over 2005 tot uitdrukking komen. Deze financiële effecten worden onder uw aandacht gebracht door middel van een zogenaamde "technische" resultaatbestemming. Het resultaat na "technische bestemming" is het financiële resultaat 2005 en vergelijkbaar met het resultaat uit de normale bedrijfsuitoefening, zoals dat in vorige jaren ook is gepresenteerd. Voor meer toelichting en de totstandkoming van het resultaat wordt korthedshalve verwezen naar paragraaf 6.2.

3.2 Leeswijzer programma verantwoording

Bij elk begrotingsprogramma wordt grafisch de verhouding weergegeven van de gerealiseerde lasten van het programma en de daaronder vallende thema's ten opzichte van de totale gemeentelijke lasten. Verder wordt per begrotingsprogramma schematisch aangegeven welke effecten we willen bereiken binnen het programma over de periode 2005-2009 en wat we bereikt hebben tot nu toe.

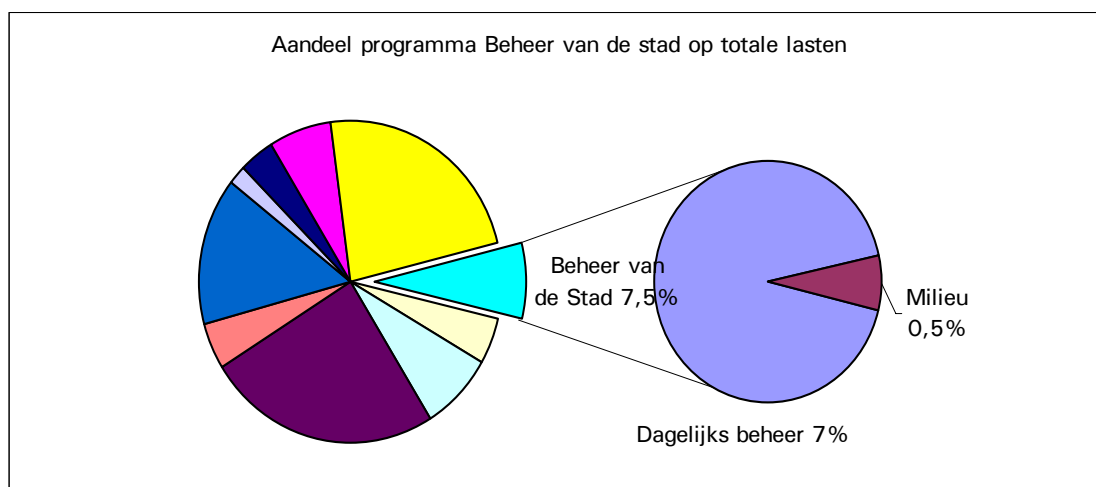
Binnen de programma's is een aantal thema's te onderscheiden. Bij elk thema is aangegeven aan welke beoogde effecten het een bijdrage levert (outcome); *Wat wilden we bereiken?* Hierbij opgemerkt dat de hoeveelheid aan activiteiten niet uitputtend is. Het werken aan de programma's en thema's geschiedt voornamelijk via de reguliere werkzaamheden van de sectoren en bedrijven van de gemeente.

Verder is per thema aangegeven welke activiteiten er zijn ondernomen in 2005 om de beoogde effecten te realiseren (output); *Wat hebben we ervoor gedaan?* Daarbij wordt per thema uiteengezet welke kosten voor deze activiteiten zijn gemaakt (input); *Wat heeft het gekost?*

De doelstellingen van het Grotestedenbeleid voor de periode 2005 tot en met 2009, waarover een convenant is afgesloten met het Rijk, zijn integraal opgenomen in de programma's.

Aanvullende informatie over zowel de doelen als de meetgegevens van de producten van een thema kunt u vinden op de productbladen die zijn bijgevoegd op de cdrom.

3.3 Programma Beheer van de stad

Wat willen we bereiken in 2005-2009?

Het onderhoud van met name groen, wegen en verlichting, speelvoorzieningen en zwerfvuil is een belangrijke graadmeter voor de tevredenheid van burgers over de woonomgeving.

Wat hebben we bereikt tot nu toe?

Uit de monitor rMOP 2005 blijkt dat de ingezette activiteiten hebben bijgedragen aan het op peil houden van het kwalitatieve niveau van de leefomgeving. Dordtenaren waarderen hun leefomgeving anno 2005 nog altijd met gemiddeld een 7. Mede de pilot Graffitibeleid (verwijderen van graffiti binnen 48 uur) heeft ertoe geleid dat bewoners van de binnenstad minder verloedering ervaren.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Dit betreffen vooral reguliere werkzaamheden zoals het onderhoud van de openbare ruimte, onderhoud groenvoorzieningen, reparatie- en wegwerkzaamheden/herbestrating, enzovoort. De Wijklijn heeft in 2005 ruim 10.000 meldingen verwerkt, met een top 3 van meldingen over groen, straat en verharding en verlichting. Onder het motto "Dordrecht, een stad om mooi te houden" is een campagne gestart om de stad schoon, heel en fleurig te houden. Bewoners kunnen nu via de website van de gemeente Dordrecht de stand van zaken op de thema's schoon, heel en fleurig digitaal raadplegen. Ook met de diverse wijkcampagnes zijn de bewoners betrokken bij het schoon, heel en fleurig houden van de eigen wijk. Andere accenten op de speerpunten van het rMOP die in 2005 zijn gepleegd, zijn onder andere voortzetting van beleid zoals verwijderen graffiti binnen 48 uur, speelvoorzieningen, onkruidbestrijding en aanbrengen ondergrondse containers.

Wat heeft het gekost?

Programma Beheer van de Stad naar thema's (* €1.000)

(* € 1.000)	Thema's	2005 saldo van baten en lasten		
		Begroting	Rekening	Resultaat*
	Dagelijks beheer	21.828-	18.740-	3.088
	Milieu	2.429-	2.270-	159
	Voor bestemming	24.257-	21.010-	3.247
	Mutaties reserves	2.559	679	1.880-
	Na bestemming	21.698-	20.331-	1.367

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

De financiële afwijkingen van de realisatie ten opzichte van de begroting worden bij de hierna besproken thema's toegelicht.

Thema Dagelijks beheer

Wat wilden we bereiken?

Een schone, hele en veilige openbare ruimte in de stad met fleurige accenten, die ook als zodanig door de bewoners wordt beleefd.

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ Het regulier onderhoud (wegen, groen, verlichting en riolering) is conform planning verlopen met uitzondering van:
 - Gladheidsbestrijding: er zijn meer strooibeurten gepleegd (47) dan geraamd (10);
 - lep- en watermerkziekte: extra onderhoud was noodzakelijk;
 - ziekte van kastanjabomen: om de kastanjabomen weerbaarder te maken is een voedingsprogramma uitgevoerd.
 - ✓ Voor het schoonhouden van de stad door onder andere het vegen van straten en pleinen, verwijderen onkruid, verwijderen graffiti binnen 48 uur (in de binnenstad) is meer inzet gepleegd dan begroot:
 - O.a. naar aanleiding van 2164 meldingen bij de Wijklijn is er 3308 ton veegvuil verwerkt. De toename van het aantal meldingen bij de Wijklijn wordt mogelijk veroorzaakt door de overvloedige regenval in de maanden juni en september en de grote hoeveelheden glasvezelkabels die in 2005 in Dordrecht zijn ingegraven;
 - Er zijn 38 meldingen van graffiti verwerkt, waarvan er 20 waren begroot. De pilot graffiti-aanpak is in 2005 geëvalueerd. De doelstelling vermindering van 50% van de graffiti t.o.v. de nulmeting is ruimschoots gehaald met 59%. Daarnaast is het aantal meldingen t.o.v. de start van de pilot enorm toegenomen. De pilot heeft duidelijk eraan bijgedragen dat bewoners van de binnenstad een vermindering van de verloedering ervaren;
 - Er zijn 313 afvalbakken geplaatst c.q. vervangen (o.a. in de binnenstad), waarvan er 300 waren begroot;
 - Er is 98% van het te bewerken oppervlakte aan onkruid bestrijd. Dordrecht heeft van de stichting Milieukeur een bronzen certificaat ontvangen voor haar aanpak van onkruid op de verharde weg.
- In augustus heeft de vakjury Entente Florale een bezoek aan Dordrecht gebracht en de (groene) openbare ruimte aan een inspectie onderworpen. Dordrecht kreeg van de vakjury een 7,7. Bij de prijsuitreiking kreeg Dordrecht een eervolle vermelding in de strijd om de titel "Groenste stad van het jaar".
- ✓ Het voorstel tot plaatsen van ondergrondse huisvuilcontainers in woonomgeving (buiten de binnenstad) is vertraagd als gevolg van besluitvorming over de eigendom van containers in verband met de verzelfstandiging van Netwerk en de ontwikkeling van een grotere container. Verwachting is dat er een aanvang met plaatsen van de ondergrondse containers wordt gemaakt in het 2^e kwartaal 2006.
 - ✓ Eind 2005 is gerapporteerd over de uitvoering van het Stedelijk Waterplan. In het kader van het Nationaal Bestuursakkoord Water moet Dordrecht medio juli 2006 de wateropgave inzichtelijk hebben. De activiteiten van de Watercampagneweek stonden in het teken van het Stedelijk Waterplan.
 - ✓ Aan de hand van campagnes o.a. in het kader van schoon, heel en fleurig, zijn wijkbewoners betrokken bij het dagelijks beheer en onderhoud van de woonomgeving.

Wat heeft het gekost?

Thema Dagelijks Beheer (* € 1.000)

Milieu	Producten	2005 saldo van baten en lasten		
		Begroting	Rekening	Resultaat *
150	Openbare wegen	8.050-	6.193-	1.857
151	Gladheidsbestrijding	167-	374-	207-
152	Schoonhouden verharding	2.864-	2.750-	114
153	Wegschap Kiltunnel	635-	527-	108
154	Groen	6.227-	6.416-	189-
155	Dierverzorging	220-	214-	6
156	Onderhoud openbare verlichting	1.628-	1.818-	190-
158	Stadsmeubilair	352-	153-	199
159	Constructies (bruggen, viaducten)	1.366-	809-	557
160	Peilbeheer oppervlaktewater	1.421-	942-	479
161	Onderhoud speelvoorzieningen	344-	393-	49-
162	Inzameling huishoudelijk afval	9.760-	9.781-	21-
33	Afvalstoffenheffing	10.845	10.669	176-
165	Onderhoud vuilwaterriolen en -gemalen	6.427-	6.185-	242
30	Rioolrecht kleinverbruik	2.887	2.967	80
31	Rioolrecht eigendom	3.551	3.552	1
32	Rioolrecht grootverbruik	894	1.042	148
166	(Grond) waterbeheer	102-	139-	37-
210	Saldi kostenplaatsen Stadswerken	442-	276-	166
	Voor bestemming	21.828-	18.740-	3.088
	Mutaties reserves	2.302	593	1.709-
	Na bestemming	19.526-	18.147-	1.379

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

Voor de realisatie van de doelstellingen van het thema Dagelijks Beheer is in 2005 per saldo een positieve resultaat voor bestemming van € 3 miljoen gerealiseerd, voornamelijk als gevolg van:

Openbare wegen (incidenteel voordeel € 1,2 miljoen)

Het voordeel voor bestemming op dit product bedraagt € 1,8 miljoen. Dit voordeel is voor € 1,2 miljoen het gevolg van inhoudelijke oorzaken, namelijk:

- Van het project 'Grote Markt' is nog ruim € 0,9 miljoen in 2005 niet gerealiseerd. Het project loopt in 2006 door en genoemd bedrag is gereserveerd om in 2006 alsnog in te zetten voor de verdere realisatie van dit project;
- Voor het uitvoeren van wegenprojecten was € 2,9 miljoen ter beschikking. Hiervan is € 0,45 niet tot besteding gekomen. Dit betreft incidentele onderschrijdingen op de projecten Haasdijkweg Oost (herbestraten) en Laan de Verenigde Naties (vervangen asfaltconstructie);
- Diverse onderhoudsposten, o.a. op spoorwegen, hebben meer gekost dan verwacht, waarmee een incidenteel tekort van € 0,1 miljoen is ontstaan.

Verder is sprake van een technisch voordeel van € 0,6 miljoen, welke het gevolg is van een verschil tussen begroten en registreren. Dit technisch voordeel is na bestemming neutraal. Reden daarvoor is dat de begroting rekening hield met een onttrekking na bestemming uit de reserve van € 0,6 miljoen, welke echter als baat voor bestemming is

verantwoord. Daardoor lijkt er sprake van een voordeel wat op het totaal van het product niet het geval is.

Extra gladheidbestrijding (incidenteel nadeel € 0,2 miljoen)

In de afgelopen winter is er een forse toename geweest van het aantal strooibeurten in de stad. Uitvoering van deze wettelijke taak heeft hiermee € 0,2 miljoen meer gekost dan begroot.

Groen (incidenteel nadeel € 0,2 miljoen)

Dit tekort op groen is grotendeels toe te schrijven aan mutaties op de groenprogramma's welke over de jaren heen gaan. De overschrijding wordt conform staand beleid gecompenseerd door een hogere onttrekking uit de daarvoor bestemde reserve. Gesaldeerd vallen deze verschillen in het totaal van het product weg.

Stadsmeubilair (incidenteel voordeel € 0,2 miljoen)

Voor het in goede staat van onderhoud houden van straatmeubilair is € 200.000 minder uitgegeven dan begroot. Dit heeft diverse oorzaken, waarvan de belangrijkste een incidentele besparing is op het onderhoud van de fontein Statenplein. Verder is er € 70.000 aan structureel voordeel behaald door lagere kosten t.b.v. billboards en hogere reclameopbrengsten als gevolg van de nieuwe aanbesteding reclames driehoeksborden.

Constructies (incidenteel voordeel € 0,5 miljoen)

Als gevolg van onderbezetting zijn de werkzaamheden aan de beweegbare bruggen en de Mazelaarsbrug (nog) niet uitgevoerd. Dit betreft m.n. conserveringswerkzaamheden. Op de begroting betekent dit een positief resultaat van € 300.000. Om dezelfde reden is er ook een achterstand in de uitvoering van het investeringsprogramma, wat tot een verlaging van de werkelijke kapitaallasten met € 200.000 heeft geleid.

Peilbeheer oppervlaktewater (incidenteel voordeel € 0,5 miljoen)

Om plantechische redenen is er sprake van een vertraging in de uitvoering van het Stedelijk Waterplan 2003-2007. Deze achterstand, financieel ter grootte van € 400.000, zal in een later stadium worden ingehaald. Verder is er op diverse posten, denk hierbij o.a. aan onderhoud brandkranen en inzet veegboot, een incidenteel voordeel van € 100.000 behaald.

Onderhoud vuilwaterriolen en gemalen (incidenteel voordeel € 0,2 miljoen)

De kapitaallasten zijn ruim lager dan begroot door een combinatie van vertraging in de uitvoering én toepassing van de nota herwaardering, waarbij de afschrijvingstermijn is verlengd van 40 naar 60 jaar.

Diversen (incidenteel voordeel € 0,2 miljoen)

Diverse kleine(re) over- en onderschrijdingen leiden tot een extra voordeel van € 200.000.

Thema Milieu

Wat wilden we bereiken?

Milieu is een onderwerp met vele aspecten: lucht, bodem, geluid, stank, etc. Op al deze aspecten zijn doelstellingen geformuleerd en vastgelegd op de productbladen. Een greep uit de doelstellingen:

1. Alle ernstige gevallen van bodemverontreiniging moeten voor 2023 beheerst worden dan wel gesaneerd zijn. In het rMOP is als outputdoelstelling voor 2009 geformuleerd: aanpak van 20% van de regionale werkvoorraad bodemverontreiniging. In Dordrecht worden tot 2010 circa 400 locaties onderzocht;
2. Kwaliteit van zogenaamde prioritaire stoffen moet voldoen aan de normen gesteld in het Besluit Luchtkwaliteit.

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ Het Meerjaren Uitvoeringsprogramma Bodem 2005-2009 is conform de geplande activiteiten voor 2005 uitgevoerd.
- ✓ In het kader van de aanpak bodemvervuiling heeft op 10 locaties nazorg plaatsgevonden en zijn 4 nazorgplannen vastgesteld.
- ✓ De activiteiten in het kader van handhaving en verbetering luchtkwaliteit zijn conform planning uitgevoerd, zoals inventarisatie luchtkwaliteit, het opstellen van een plan van aanpak voor de periode tot 2010 en een startnotitie luchtkwaliteitsbeleid 2006.
- ✓ Het saneren van 55% van de voorraad A-lijst/railwoningen verloopt volgens schema. Het plaatsen van het geluidsscherm langs de A16 is vertraagd. Men verwacht eind 2006 met de bouwwerkzaamheden aan te kunnen vangen.

Wat heeft het gekost?
Thema Milieu (* € 1.000)

Milieu Producten	2005 saldo van baten en lasten		
	Begroting	Rekening	Resultaat *
163 Milieupolitie	620-	521-	99
164 Milieu overige maatregelen	538-	613-	75-
185 Bodem	205-	82-	123
187 Ecologie	36-	80-	44-
188 Milieuzorg	96-	73-	23
189 Geluid / MIG	305-	250-	55
186 Lucht / Stank	69-	179-	110-
191 Externe veiligheid	61-	39-	22
192 Afvalbeleid	474-	422-	52
193 Energie	25-	11-	14
Voor bestemming	2.429-	2.270-	159
Mutaties reserves	257	86	171-
Na bestemming	2.172-	2.184-	12-

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

Op het product Milieu is een positief resultaat gerealiseerd van € 159.000. Dit resultaat is ontstaan door diverse kleine(re) over- en onderschrijdingen op de begrote budgetten, waarvan onderstaande belangrijkste kort worden toegelicht:

Milieucontrole (incidenteel voordeel € 0,1 miljoen)

Bij de milieupolitie zijn minder kosten gemaakt a.g.v. niet ingevulde vacatureruimte.

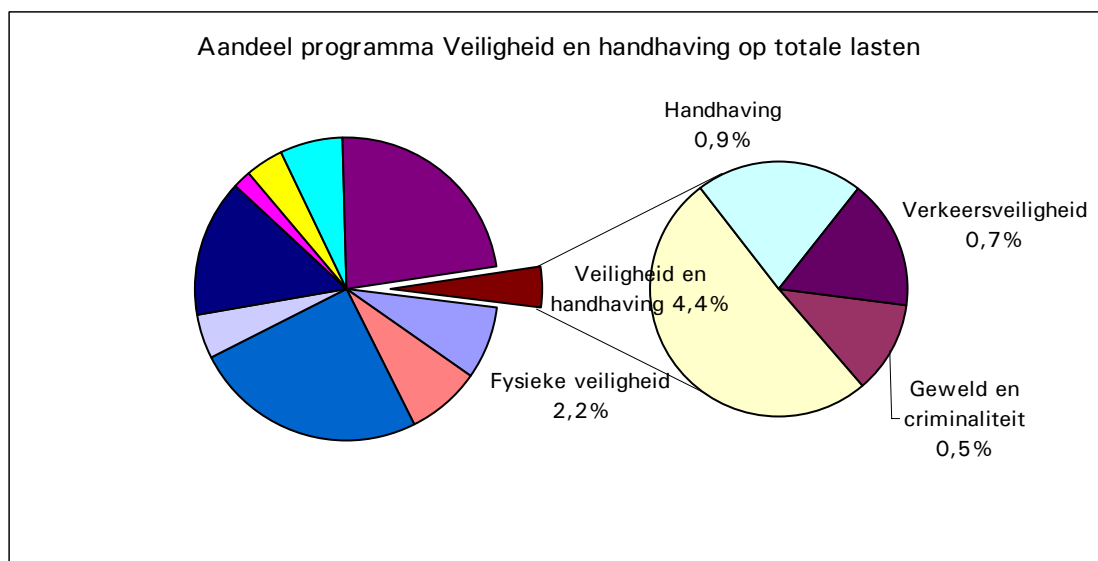
Overige Milieumaatregelen (incidenteel nadeel € 0,1 miljoen)

Als gevolg van areaaluitbreidingen is er meer graffiti schoon te maken. Dat heeft een extra kostenpost van € 75.000 opgeleverd.

Bodemsaneringsprojecten (incidenteel voordeel € 0,1 miljoen)

Voor bodemsaneringsprojecten is een krediet gevoteerd van € 94.000. Dit project is nog niet afgewikkeld, waardoor het restant-krediet als voordelig resultaat in de exploitatie is opgenomen.

3.4 Programma Veiligheid en Handhaving

Wat wilden we bereiken in 2005-2009?

Met het programma Veiligheid willen we de objectieve en subjectieve veiligheid verbeteren. De algemene doelstelling is het veiligheidsgevoel van de inwoners van Dordrecht met 10% te vergroten. De hoofddoelstelling voor de fysieke veiligheid is het voorkomen, reduceren en beheersen van fysieke veiligheidsrisico's. Voor de sociale veiligheid is de hoofddoelstelling het verminderen van het slachtofferschap van criminaliteit met 5%.

Wat hebben we bereikt tot nu toe?

Met name het veiligheidsgevoel in de eigen buurt is in Dordrecht verbeterd. In vergelijking met 2001 is het slachtofferschap van criminaliteit met 5% afgenomen (van 49% in 2001 naar 44% in 2005), zo ook de criminaliteitsdruk. Met de veiligheid op scholen gaat het goed. Scholieren op de Dordtse middelbare scholen voelen zich (bijna) nooit onveilig.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Op de diverse thema zijn de volgende inspanningen verricht. Meer toelichting daarover treft u bij het betreffende thema.

Thema Verkeersveiligheid

De maatregelen uit de vastgestelde wijkverkeersplannen zijn voor het merendeel uitgevoerd. De daarin meegenomen snelheidsremmende maatregelen zijn momenteel nog onderwerp van discussie. Besluitvorming over de vervolgaanpak snelheidsremmende maatregelen wordt in 2006 verwacht.

Thema Geweld en criminaliteit

De integrale aanpak en ketensamenwerking op het gebied van huiselijk geweld, overlastgevend en veelplegers, de preventieve en publieksgerichte campagnes en pilots, het uitbreiden van toezicht in de wijken hebben er allen aan bijgedragen dat het gevoel van onveiligheid is afgenomen.

Thema Fysieke veiligheid

Het Integraal Veiligheids Programma (IVP) richt zich niet alleen op het verbeteren van de sociale veiligheid, maar ook op de fysieke veiligheidsaspecten, wat onder andere betekent dat Dordrecht een actueel rampenplan bezit en er ook regelmatig oefeningen plaatsvinden.

In 2005 zijn alle scholen voor voortgezet onderwijs gescand op de sociale en fysieke veiligheid. Er zijn maatregelen getroffen om de veiligheidssituatie op de scholen verder te verbeteren. Zo is het toezicht op scholen verbeterd door o.a. het installeren van camera's en het programma Veilig In en Om School toegespitst op preventie en gedragsbeïnvloeding. Ook is aandacht besteed aan de schoolomgeving. Op een tweetal locaties is het toezicht versterkt door de inzet van de stadswachten.

Wat heeft het gekost?

Programma Veiligheid en Handhaving (* €1.000)

(* € 1.000)	Thema's	2005 saldo van baten en lasten		
		Begroting	Rekening	Resultaat*
	Geweld en criminaliteit	3.337-	2.296-	1.041
	Fysieke veiligheid	9.058-	9.216-	158-
	Verkeersveiligheid	4.578-	3.137-	1.441
	Handhaving	2.811-	2.770-	41
				-
	Voor bestemming	19.784-	17.419-	2.365
	Mutaties reserves	3.391	2.058	1.333-
	Na bestemming	16.393-	15.361-	1.032

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

De financiële afwijkingen van de realisatie ten opzichte van de begroting worden bij de hierna besproken thema's toegelicht.

Thema Geweld en criminaliteit

Wat wilden we bereiken?

Toename van het veiligheidsgevoel van de inwoners (met 10%) en afname van het slachtofferschap van criminaliteit (met 5%).

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ De integrale aanpak Huiselijk Geweld in de regio Zuid-Holland Zuid is in 2005 flink verstevigd. Dat komt tot uiting in:
 - het aantal meldingen bij de politie is toegenomen;
 - de sterk verbeterde aanpak en samenwerking rond pleger- en daderhulpverlening;
 - de afspraken die tussen de betrokken instellingen zijn gemaakt gericht op kinderen die slachtoffer dan wel getuige zijn;
 - de in 2005 door alle betrokken partijen gepleegde investeringen in het vergroten van de deskundigheid van hulpverleners en signaleerders;
 - de diverse publiekscampagnes die door het jaar zijn uitgevoerd.In 2005 is de effectiviteit van het Meld- en Adviespunt Huiselijk Geweld onderzocht. Resultaten daarvan worden begin 2006 verwacht.
- ✓ T.b.v. het invoeren van een registratiesysteem overlastgevenden is in 2004 een nulmeting gedaan van het aantal overlastgevenden. Medio 2006 wordt een doelstelling hierop geformuleerd in het kader van het Grotestedenbeleid. Daarnaast zijn er voorbereidingen getroffen voor een Regionaal Meldpunt Zorg en Overlast, die vanaf maart 2006 van start gaat. De zogeheten Zorgnetwerken zijn operationeel geworden. In Drechtstedenverband loopt een traject waarmee getracht wordt de opvangvoorzieningen evenwichtiger over de regio te verspreiden.
- ✓ Op 10 oktober 2005 hebben 25 partijen het convenant Nazorg Veelplegers ondertekend in het kader van een sluitende aanpak voor zeer actieve volwassenen en jeugdige veelplegers.
- ✓ De rapportage van de evaluatie cameratoezicht is wegens capaciteitsproblemen bij de politie, vertraagd. Men verwacht de rapportage in het voorjaar 2006.
- ✓ Met wijkgericht werken en betrokken partners zijn er afspraken gemaakt over de te volgen procedures bij illegale overbewing. Van panden waar sprake is van overlast is een inventarisatie gemaakt. Met woningcorporaties en andere betrokkenen zal een convenant worden afgesloten ter uitwisseling van gegevens.
- ✓ Voor de aanpak van jeugdgroepen zijn twee pilots van start gegaan: Halleyweg (Sterrenburg) en Balsa (Stadspolders). In 2006 gaat de 3^e pilot van start. Het plan van aanpak is afhankelijk van de inzet van jongerenwerk. Hierover vindt nader overleg plaats. De Politie levert de gegevens over jeugdgroepen, maar deze voldoet nog niet aan de Beke-methode.
- ✓ Voor alle onderwijslocaties in het voortgezet onderwijs zijn veiligheidsscans gemaakt ter ondersteuning van het schoolveiligheidsbeleid. Op basis van deze scan zullen de scholen een veiligheidsplan maken c.q. actualiseren. Een pilotproject Toezicht bij twee scholen van het voortgezet onderwijs is afgerond. Uit de evaluatie blijkt dat het toezicht zeker bij één school heeft bijgedragen aan de bevordering van een veilige schoolomgeving. Met de voortgezet onderwijs scholen worden nog nadere afspraken gemaakt over eventuele continuering van het project.

- ✓ In het kader van veilig opgroeien in Dordrecht is een gebiedsprofiel gemaakt van de Community that Care-wijken Noordflank, Reeland en de Staart, gebaseerd op diverse onderzoeken. Het Preventieteam heeft voor de wijken 3 risicofactoren en 2 beschermende factoren benoemd, welke in 2006 moeten leiden tot een preventieplan.
- ✓ Om een veilig verloop van de jaarwisseling te waarborgen zijn rond die periode diverse maatregelen getroffen. Ook vond de jaarlijks terugkerende campagne Vuurwerkinzameling plaats. Het aantal ingezamelde zakken vuurwerk steeg ook dit jaar weer van 3169 naar 4447.
- ✓ Er is een start gemaakt met een netwerk Veiligheid tussen allochtone sleutelfiguren en instellingen gericht op de Jeugdhulpverlening.
- ✓ De evaluatie van het eerste jaar "Toezicht in de wijken" is afgerond. Uit de evaluatie en de in mei gehouden campagne "Als ik stadswacht was" blijkt dat het huidige takenpakket van de stadswacht aansluit op de wensen van bewoners en dat het accent vooral op de corrigerende en dienstverlenende taken ligt. De bekendheid en zichtbaarheid van de stadswachten in de wijken, m.u.v. de binnenstad, behoeft nog enige verbetering met name het toezicht in de avonduren.
- ✓ In 2005 werden de in het Handhavingsarrangement Merwede Lingelijn gemaakte afspraken geïmplementeerd in de uitvoeringsorganisaties van Politie en Toezicht. Het handhavingsarrangement voor de drie Dordtse stationsgebieden is nagenoeg afgerond. Het handhavingsarrangement zal in het 1^e kwartaal 2006 worden afgesloten.
- ✓ In alle wijken zijn activiteiten ontplooid tegen auto-inbraak, als voortzetting op de in 2004 gestarte campagne "Niets erin, niets eruit" . In het 4^e kwartaal 2005 is de campagne op verzoek van de Politie ook in Dordrecht West gehouden. Het aantal aangiften van auto-inbraak daalde over de hele stad met 32%.
- ✓ Op 16 juli 2005 is een convenant afgesloten tussen Politie en Toezicht over de inzet van stadswachten bij het opsporen van gestolen fietsen.
- ✓ Het College van Burgemeester en Wethouders heeft ingestemd met de voorgestelde aanpak Keurmerk Veilig wonen voor nieuwbouw en bestaande bouw. In 2005 zijn voor bestaande bouw ruim 10.000 woningen aangeschreven. In totaliteit zijn voor nieuwbouwprojecten (betreffende 513 woningen) 21 keurmerkaanvragen getoetst.

Wat heeft het gekost?

Thema Geweld en Criminaliteit (* € 1.000)

Geweld en criminaliteit Producten	2005 saldo van baten en lasten		
	Begroting	Rekening	Resultaat *
12 Integrale veiligheid	3.168-	2.141-	1.027
12a Integrale veiligheid; Stadswacht	-	-	-
16 Algemeen / OOV subsidies	169-	155-	14
			-
Voor bestemming	3.337-	2.296-	1.041
			-
Mutaties reserves	170	124	46-
			-
Na bestemming	3.167-	2.172-	995

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

Bij het nastreven van de doelstellingen op het gebied van Geweld en Criminaliteit is een overschot van per saldo € 995.000 gerealiseerd.

GSB III (incidenteel voordeel € 0,3 miljoen incidenteel)

2005 is het eerst jaar van de nieuwe GSB periode waarin een aantal activiteiten nog in een opstartfase verkeren. Dit is met name het geval bij het project veelplegers, waarvoor in oktober 2005 het convenant is getekend.

Inzet stadswachten (incidenteel voordeel € 0,4 miljoen)

Evenals in 2004 zijn de stadswachten extra ingezet op betaalde opdrachten. Hiertoe is bewust de keuze gemaakt met het oog op de ontwikkeling naar een reïntegratiebedrijf. Een deel van het voordeel is structureel, waarmee bij de begroting van 2006 reeds rekening is gehouden.

Diversen (incidenteel voordeel € 0,3 miljoen)

Er zijn diverse posten waarop kleine(re) positieve resultaten gerealiseerd zijn. Dit betreft zowel vertragingen (aanschaf meldkamersysteem C2000) als incidentele besparingen (communicatie) en minder begrotingsrealisatie als gevolg van vacatureruimte.

Thema Fysieke veiligheid

Wat wilden we bereiken?

Voorkomen, reduceren en beheersen van fysieke veiligheidsrisico's.

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ Een actueel rampenplan is in juni 2005 door het College van Burgemeester en Wethouders vastgesteld. Het rampenplan zal begin 2006 worden getoetst door de Provincie Zuid-Holland. Bedrijven met verhoogde fysieke veiligheidsrisico's dienen ook een actueel rampenplan te bezitten. Het rampenbestrijdingsplan van DuPont is in 2005 vastgesteld en het plan van Vopak is gereed voor vaststelling. Het plan van TTD is doorgeschoven naar 2006.
- ✓ De aanvalsplannen dienen voor eind 2006 te zijn geactualiseerd. In 2005 zijn hiervoor de nodige voorbereidingen getroffen. Inmiddels zijn alle bereikbaarheidskaarten al geactualiseerd. Het Brandkranenboek wordt tweejaarlijks aangepast.
- ✓ In 2005 hebben er in het kader van de rampenbestrijding, 5 gemeentelijke oefeningen voor de ondersteunende processen plaatsgevonden.
- ✓ Het Gemeentelijk Coördinatiecentrum is operationeel beschikbaar.
- ✓ De Milieudienst en Brandweer dragen zorg voor de gegevens t.b.v. de provinciale Risicokaart. De Brandweer beheert de gegevens voor Dordrecht.
- ✓ De veiligheidsparagraaf van alle ruimtelijke ordening plannen worden door de Brandweer van een advies voorzien aan de hand van het toetsingskader externe veiligheid. Daarnaast vindt standaard toetsing van de ruimtelijke plannen op de verplichte VER plaats.
- ✓ Ook in 2005 heeft de Brandweer een open dag voor het publiek gehouden, welke zeer positief is ontvangen en gewaardeerd door de inwoners van Dordrecht en omgeving. De opzet van de open dag was dusdanig groots dat het meer het karakter van een evenement had. Ook andere hulpverlenende instanties hebben een bijdrage geleverd aan de open dag.
- ✓ Het nieuwe (regionale) oefenterrein van de Brandweer zal per april 2006 beschikbaar zijn. Het nieuwe oefenterrein biedt meer mogelijkheden voor realistische oefeningen, ook op het gebied van rampenbestrijding.

Wat heeft het gekost?

Thema Fysieke Veiligheid (* € 1.000)

Fysieke Veiligheid	Producten	2005 saldo van baten en lasten		
		Begroting	Rekening	Resultaat *
6 Pro actie		145-	128-	17
7 Preventie		290-	256-	34
8 Repressieve activiteiten		7.088-	7.198-	110-
Overige brandweer activiteiten		115	179-	294-
11 Brandweerpreventie woningen en gebouwen		1.075-	1.293-	218-
13 Rampenbestrijding		203-	162-	41
217 Saldi kostenplaatsen Brandweer		372-	-	372
				-
Voor bestemming		9.058-	9.216-	158-
				-
Mutaties reserves		122	102	20-
				-
Na bestemming		8.936-	9.114-	178-

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

Op het thema Fysieke Veiligheid is in het verslagjaar € 393.000 minder aan inkomsten gerealiseerd dan begroot. Daar staat tegenover dat er € 235.000 minder kosten gemaakt zijn, waardoor er per saldo is afgesloten met een tekort van € 158.000.

Dit incidentele nadeel wordt vooral veroorzaakt door een BTW nadeel op repressieve activiteiten van € 135.000, een lagere opbrengst dan begroot op de leges voor verbruiksvergunningen van € 147.000 en een hogere indexering/doorbelasting van overheadkosten dan begroot. Verder is sprake van een aantal kleinere nadelen van € 268.000. Uit het financieel overzicht blijkt een begrotingstechnisch voordeel van € 372.000 op het product saldi kostenplaatsen. Dit is geen werkelijk behaald voordeel, omdat op dit product op begrotingsbasis kosten worden begroot, die in 2005 niet aan producten zijn toegerekend. De werkelijke kosten komen tot uitdrukking op de andere producten binnen dit thema. Het betreft met andere woorden een begrote verdeling van kosten die in de administratie op een andere wijze is geregistreerd. In de begroting 2006 is deze begrotingstechnische verwerking in overeenstemming gebracht met de registratie in de administratie. Daarmee komen alle baten en lasten die met de uitvoering van deze taak samenhangen op de betreffende producten tot uiting.

Thema Verkeersveiligheid

Wat wilden we bereiken?

Verminderen van het aantal verkeersdoden met 50% en 40% minder verkeersgewonden in 2010 (t.o.v. 1986). Concreet betekent dit voor het aantal slachtoffers een vermindering van 410 in 1986 naar 242 in 2010.

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ De wijkverkeersplannen voor Reeland en Dordt West zijn vastgesteld. Wegens de ontwikkeling van het nieuwe waterschap Hollandse Delta is afgezien van vaststelling van het verkeersplan voor het buitengebied. Het ligt in de lijn der verwachtingen dat het verkeersplan overgedragen zal worden naar het waterschap.
- ✓ Alle prioriteit 1 t/m 3 maatregelen van de wijkverkeersplannen zijn uitgevoerd, m.u.v. de maatregelen in Krispijn. Deze zullen in 2006 worden getroffen. Er zijn meer meldingen gemaakt m.b.t. storingen aan installaties, verkeersborden en pollers (481) dan begroot (400). Dit is waarschijnlijk toe te rekenen aan de bekendheid bij burgers van de meldingsmogelijkheden. Over de snelheidremmers die in de wijken zijn aangebracht is enige discussie ontstaan. Besluitvorming over de verdere aanpak van snelheidremmende maatregelen zal in 2006 plaatsvinden.
- ✓ Deelname aan projecten voor gedragsbeïnvloeding worden in samenwerking met de Regionale Projectgroep Verkeersveiligheid Drechtsteden en de plaatselijke afdeling 3VO opgepakt.

Wat heeft het gekost?

Thema Verkeersveiligheid (* € 1.000)

Verkeersveiligheid	Producten	2005 saldo van baten en lasten		
		Begroting	Rekening	Resultaat *
157 VRI en overige verkeersmeubilair		2.995-	2.121-	874
200 Verkeersveiligheid		1.583-	1.016-	567
				-
Voor bestemming		4.578-	3.137-	1.441
				-
Mutaties reserves		2.674	1.591	1.083-
				-
Na bestemming		1.904-	1.546-	358

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

Op het thema verkeersveiligheid is een positief resultaat behaald van € 1,4 miljoen. Het resultaat laat zich op hoofdlijnen als volgt verklaren:

VRI en overig verkeersmeubilair (incidenteel voordeel € 0,8 miljoen)

Het genoemde voordeel op het product VRI en overige meubilair is vrijwel volledig toe te schrijven aan het resultaat op de begrote kapitaallasten. Dit voordeel kent diverse inhoudelijke en administratief technische oorzaken. Zo zijn de VRI's in 2005 budgettair overgeheveld van Stadsontwikkeling naar Stadswerken. Hierbij zijn enkele investeringen dubbel gepland, wat dus ook consequenties heeft voor de kapitaallasten (€ 70.000 voordeel). Voorts is er vertraging in meerdere projecten opgetreden, wat logischerwijs ook tot minder kapitaallasten heeft geleid in 2005 (€ 100.000 voordeel). Verder heeft er een administratieve correctie plaatsgevonden m.b.t. de VRI installatie N217/Kilwegtunnel. Deze VRI installatie wordt volledig voldaan door ROM D. Dit levert een voordeel op van € 184.000. Tot slot is er € 150.000 voordeel ontstaan door enerzijds de toepassing van de nota herwaardering en anderzijds eerder gemelde vrijval van € 80.000.

Verkeersveiligheid (incidenteel voordeel € 0,6 miljoen)

Op het product verkeersveiligheid is het positieve resultaat vooral te verklaren uit restantkredieten van meerjarige investeringen. Hierbij valt vooral te denken aan de wijkverkeersplannen. Veel van de maatregelen en investeringen waarvoor in 2005 krediet beschikbaar was, lopen in 2006 door, zoals verkeersmaatregelen in Krispijn, de Staart, Wielwijk Crabbehof en Stadspolders. Tegenover het positieve resultaat door jaarverschuivingen, staat een eenmalig negatief resultaat. Het betreft onvoldoende begrote kosten voor planschades.

Thema Handhaving

Wat wilden we bereiken?

Handhaving vindt plaats op diverse beleidsterreinen onder andere openbare orde en veiligheid, woningbouw en milieu. Doelstellingen op deze beleidsterreinen zijn:

1. Handhaven van de openbare orde en veiligheid;
2. Handhaven kwaliteit van bestaande bebouwing en aansluitende open erven en terreinen;
3. Het voorkomen van gevaar, schade en hinder a.g.v. bedrijfsmatige activiteiten en het stimuleren en waar mogelijk voorschrijven van een milieuvriendelijke bedrijfsvoering.

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ Met betrekking tot de funderingsproblematiek is in 2005 éénmaal aanleiding geweest om gebruik te maken van de aanschrijvingsprocedure.
- ✓ Vergunningverlening conform APV, Drank- en Horecawet en bijzondere wetten: In het kader van art. 14 Woningwet (kwaliteit bestaande bebouwing) en kwaliteit woningvoorraad zijn respectievelijk 47 en 24 vergunningen c.q. ontheffingen verleend, 732 integrale bedrijfscontroles uitgevoerd en 131 meldingen in het kader van AMvB's behandeld.
- ✓ In 2005 zijn er 848 bouw- en sloopvergunningen verleend en 1237 vergunningen of meldingen. Hiervan waren er 327 horeca gerelateerd.
- ✓ In het kader van handhaving kwaliteit bestaande bebouwing zijn in alle gevallen waar sprake was van bouwkundige gebreken de eigenaren aangeschreven. In 2006/2007 zal het tot nu toe gevoerde beleid worden geëvalueerd.
- ✓ In 2005 zijn 167 gebruiksvergunningen verleend en 125 gebruiksvergunningaanvragen in behandeling genomen. Het merendeel daarvan is in een afrondend stadium.
- ✓ In het kader van milieuhandhaving zijn in 2005 493 bedrijfscontroles uitgevoerd. Dat is 72% van het geplande aantal controles. Belangrijkste oorzaak hiervoor is capaciteitstekort. In het controleprogramma hebben risicorelevante bedrijven, nieuwe bedrijven, regionale samenwerkingsprojecten en klachten en signalen voorrang gekregen. In 2006 kan de achterstand deels worden ingelopen. Daarmee behouden we het adequate niveau, een richtlijn voor een goed handhavingsniveau. Er zijn 239 hercontroles uitgevoerd, 136% van de begroting en er zijn 8 dwangsommen opgelegd, 15% van de begroting.

Wat heeft het gekost?

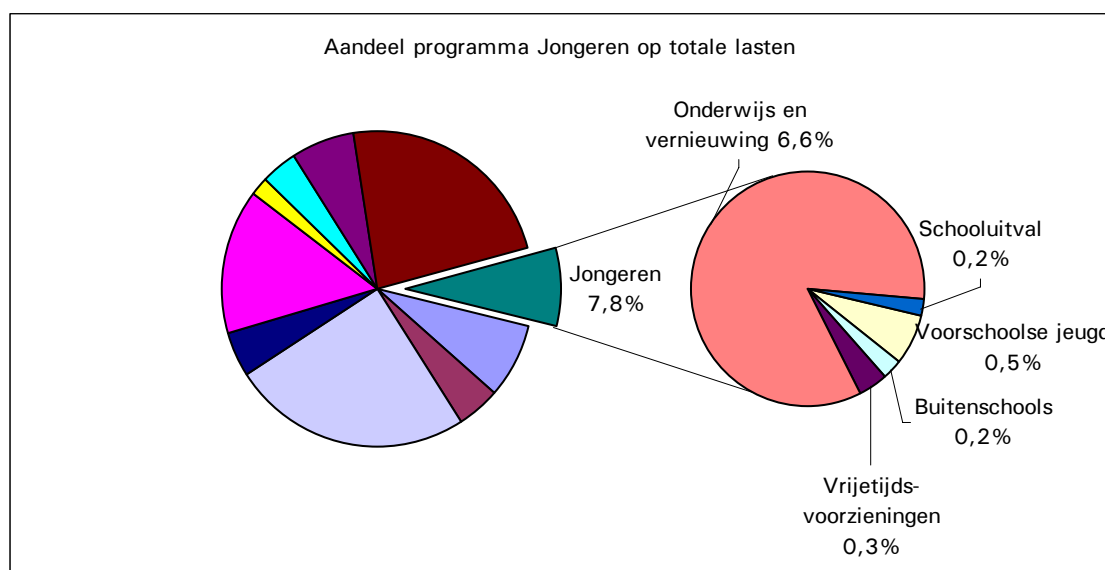
Thema Handhaving (* € 1.000)

Handhaving	Producten	2005 saldo baten en lasten		
		Begroting	Rekening	Resultaat *
14 Vergunningen en handhaving		100-	92-	8
173 Woningtoezicht		56-	21-	35
174 Splitsing- en onttrekkingsvergunningen		15	-	15-
175 Bouw- en sloopvergunningen		468-	381-	87
179 Welstand en architectuurbeleid		88-	124-	36-
182 Planjuridisch instrumentarium		288-	284-	4
202 Vergunningverlening milieu		1.826-	1.868-	42-
				-
Voor bestemming		2.811-	2.770-	41
				-
Mutaties reserves		425	241	184-
				-
Na bestemming		2.386-	2.529-	143-

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

Per saldo is het thema handhaving gerealiseerd met een positief incidenteel saldo van € 41.000. Er is in 2005 bijna € 0,6 miljoen extra aan bouwleges ontvangen als gevolg van een hoger aantal vergunningaanvragen dan verwacht. Buiten het feit dat dit meer werk ter afhandeling met zich meebracht, is er binnen het thema handhaving meer inzet van personeel nodig geweest dan verwacht. De extra inzet betreft met name de werkzaamheden in het kader van de projecten digitalisering, bouwbeleidsplan, handhavingsbeleidsplan en de VROM-pilot.

3.5 Programma Jongeren

Wat willen we bereiken in 2005-2009?

Samen met (onderwijs)partners bijdragen aan een ononderbroken ontwikkelingslijn voor kinderen en jongeren.

Wat hebben we bereikt tot nu toe?

De tevredenheid van inwoners over jongerenvoorzieningen ligt beduidend laag. Uit de Jongerenmonitor 2003 bleek al dat naar het oordeel van de jongeren zelf, slechts 44% van de doelgroep tevreden is met de jongerenvoorzieningen in de buurt.

Met het verminderen van voortijdig schoolverlaten is het anno 2005 beter gesteld. Met name in het voortgezet onderwijs en het mbo-bbl (beroepsbegeleidende leerweg) neemt het aantal voortijdige schoolverlaters af.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Een ononderbroken ontwikkelingslijn voor kinderen en jongeren begint bij de voorschoolse opvang en eindigt bij jongeren met een startkwalificatie. Verschillende trajecten die al in een eerder stadium in gang waren gezet, zoals Route 23, het SIS-programma (School in de Samenleving) en Multidisciplinaire Teams op scholen, zijn voortgezet en of doorontwikkeld. Met Route 23 worden positieve resultaten behaald. Het project is nu opgeschaald naar regionaal niveau. Het invoeren van het SIS-programma op scholen verloopt volgens planning en zal in 2006 worden geëvalueerd.

Om de kwaliteit van de kinderopvang te waarborgen is het Keurmerk Kwaliteit Kinderopvang ontwikkeld. Vanaf 2006 kan het keurmerk uitgereikt worden.

Vanuit het in 2005 ingerichte programma Kennis/Leerpark wordt gewerkt aan het versterken van het hoger onderwijs aanbod in stad en regio en aan de doorlopende leerlijn (v)mbo-hbo. Daarbij is van belang dat het beroepsonderwijs aansluit op de beroepspraktijk.

Voor de uitbreiding van de Multidisciplinaire Teams naar het voortgezet onderwijs zijn de voorbereidingen getroffen. De teams zullen per maart 2006 operationeel zijn.

Het Regionaal Bureau Leerplicht ziet toe op de naleving van de Leerplichtwet.

De gemeente hecht grote waarde aan de betrokkenheid van jongeren bij de samenleving. De website DordtRocks is één van de instrumenten waarvan gebruik wordt gemaakt om jongeren te betrekken bij de (op hun gerichte) Dordtse ontwikkelingen.

Wat heeft het gekost?

Programma Jongeren (* €1.000)

(* € 1.000) Thema's	2005 saldo baten en lasten		
	Begroting	Rekening	Resultaat*
Voorschoolse jeugd	1.764-	1.903-	139-
Onderwijs & vernieuwing	23.634-	24.725-	1.091-
Buitenschools	2.652-	997-	1.655
Vrijtijdsvoorzieningen	1.798-	1.749-	49
Onderwijsuitval	100-	270-	170-
			-
Voor bestemming	29.948-	29.644-	304
Mutaties reserves	4.170	3.611	559-
Na bestemming	25.778-	26.033-	255-

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

De financiële afwijkingen van de realisatie ten opzichte van de begroting worden bij de hierna besproken thema's toegelicht.

Thema Voorschoolse jeugd

Wat wilden we bereiken?

Verbeteren van de aansluiting van 0-4 jarigen op het primair onderwijs en het verkleinen van het aantal kinderen met achterstand in groep 3 van het basisonderwijs.

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ In totaal hebben 1842 van alle potentiële 2- en 3-jarigen gebruikt gemaakt van de peuterspeelzaal (teldatum 01-02-2005). Dit is gerealiseerd door werving en toeleiding via de folder die alle ouders van een peuter ontvangen hebben, via Stap In en via wervingsinstrumenten van de peuterwerkorganisaties.
- ✓ Alle gesubsidieerde peuterwerkorganisaties hebben gebruik gemaakt van het aanbod deskundigheidsbevordering t.b.v. eigen personeel en vrijwilligers.
- ✓ In 2005 hebben circa 2000 peuters en kleuters deelgenomen aan (voor-)leesbevorderende activiteiten en circa 1100 ouders.
- ✓ In 2005 zijn er in 38 kleutergroepen VVE-programma's aangeboden.

Wat heeft het gekost?

Thema Voorschoolse jeugd (* € 1.000)

Voorschoolse jeugd Producten	2005 saldo baten en lasten		
	Begroting	Rekening	Resultaat *
95 Voorschoolse periode	1.383-	1.577-	194-
82 Voor- en vroegschoolse educatie	381-	326-	55
Voor bestemming	1.764-	1.903-	139-
Mutaties reserves	-	-	-
Na bestemming	1.764-	1.903-	139-

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

Ter realisatie van de doelstellingen van het thema Voorschoolse Opvang is incidenteel € 139.000 meer uitgegeven dan geraamd. Dit komt met name door een niet voorziene afrekening op het gebied van opvoedingsondersteuning. Ten opzichte van de Interimnota (nadeel € 74.000) wordt het hogere nadeel veroorzaakt door een hogere toerekening aan dit thema van de apparaatskosten dan begroot. Ten tijde van de Interimnota was dit inzicht nog niet bekend.

Thema Onderwijs en vernieuwing

Wat wilden we bereiken?

Vergroten van de ontwikkelingskansen voor jeugdigen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ Het openbaar onderwijs is verzelfstandigd. De regelgeving voor de schoolbegeleiding is onlangs herzien. In het 2^e kwartaal 2006 zal de beleidswijziging aan het Gemeentebestuur worden voorgelegd.
- ✓ Het realiseren van het SIS-programma in 13 scholen en wijken verloopt volgens planning. In 2006 zal de SIS-uitvoering worden geëvalueerd.
- ✓ In het kader van een sluitende aanpak ter bestrijding van de jeugdwerkloosheid zijn en worden VSV-programma's en Route 23 ingezet. Resultaten worden gerapporteerd via de jaarrekeningen van scholen. het project Route 23 is uitgegroeid tot een gemeenschappelijke werkwijze binnen een aantal gemeenten van de Drechtsteden.
- ✓ Vanuit het Ministerie van Onderwijs zijn in een beperkt aantal gemeenten, waaronder Dordrecht, experimenten gestart met schakelklassen (hierin worden leerlingen met een taalachterstand intensief begeleid t.b.v. doorstroming naar regulier onderwijs). De bevindingen worden meegenomen bij de verdere beleidsontwikkeling. De verwachting is dat in de loop van het schooljaar 2005/2006 de minister het beleid vaststelt, zodat m.i.v. het schooljaar 2006/2007 schakelklassen "nieuwe stijl" operationeel worden. De bestaande Nt2 opvang (4 groepen) is in stand gehouden waardoor leerlingen versneld de taalachterstand konden wegwerken en het reguliere basisonderwijs instromen.
- ✓ Er is een quick scan uitgevoerd naar de werkwijzen en initiatieven rondom doorstroming mbo en hbo-opleidingen. Met de betreffende scholen zijn concrete afspraken gemaakt over de uitwerking van een aantal doorstroomprojecten.
- ✓ In september 2005 heeft de Gemeenteraad een ontwikkelbesluit voor het Leerpark genomen, wat de basis vormt voor de realisatieovereenkomsten de komende jaren. Realisatieovereenkomsten voor het Da Vinci College en de openbare inrichting van het Leerpark en de bouw van het Insula College zijn gesloten. Met de bouw van de Da Vinci en Insula Colleges is aangevangen en wordt medio 2007 opgeleverd. Daarmee starten ook de eerste onderwijsleerbedrijven.
- ✓ In oktober zijn door alle schoolbesturen de overeenkomsten IHP ondertekend. In de raad van november 2005 is de herijking van het IHP aan de orde gesteld, waarin uitgebreid de stand van zaken over dit proces is weergegeven.

Wat heeft het gekost?

Thema Onderwijs en Vernieuwing (* € 1.000)

Onderwijs en vernieuwing Producten	2005 saldo baten en lasten		
	Begroting	Rekening	Resultaat *
83 Bestuurscommissie OPO	363-	470-	107-
84 School in de samenleving	1.038-	888-	150
85 Bestrijding onderwijsachterstand	1.134-	587-	547
86 Educatie	1.004-	1.021-	17-
87 Schoolbegeleiding	362-	352-	10
89 Schoolgebouwen	12.355-	13.100-	745-
90 Gymlokalen	852-	935-	83-
92 Leerpark	1.375-	2.018-	643-
93 Leerlingenvervoer	1.079-	990-	89
94 Schoolzwemmen	285-	325-	40-
104 Bibliotheek	2.926-	2.912-	14
110 VSO	23-	46-	23-
111 Johan de Wittgymnasium	43-	12-	31
148 Natuur en Milieu Educatie	902-	897-	5
210 Saldi kostenplaatsen O&W	107	172-	279-
Voor bestemming	23.634-	24.725-	1.091-
Mutaties reserves	4.204	3.530	674-
Na bestemming	19.430-	21.195-	1.765-

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

Het thema Onderwijs en Vernieuwing is afgesloten met een nadelig resultaat van € 1 miljoen. Dit saldo bestaat uit meerdere grote(re) voor- en nadelen, welke hieronder worden toegelicht:

Bestuurscommissie OPO (incidenteel nadeel € 0,1 miljoen)

Bij de begroting 2005 is er van uitgegaan dat de verzelfstandiging van OPO 1 januari 2005 in zou gaan, wat uiteindelijk 1 april 2006 is geworden. Het nadeel betreft de afkoopsom in verband met de bruidsschatregeling aan het openbaar onderwijs i.v.m. de verzelfstandiging. Daarvoor is een voorziening gevormd, welke echter voor € 63.000 ontoereikend was. Daarnaast bedraagt de extra storting in verband met deze regeling € 1,022 miljoen. Deze extra storting is verantwoord op het product schoolgebouwen.

Bestrijding onderwijsachterstand (incidenteel voordeel € 0,5 miljoen)

Tot en met het jaar 2005 volgt de verantwoording van subsidies niet, zoals de gemeentelijke jaarrekening, het kalenderjaar. Daardoor worden subsidies met zogenaamde gebroken dienstjaren voor het gehele bedrag meegenomen in het eerstgenoemde jaar. Hierdoor ontstaat er incidenteel een voordeel van € 330.000 bij Voortijdig schoolverlaten.

Schoolgebouwen (incidenteel nadeel € 0,7 miljoen)

Het nadelige resultaat op de schoolgebouwen wordt veroorzaakt door diverse voor- en nadelige ontwikkelingen in de baten en lasten. De belangrijkste zijn hogere huurinkomsten (€ 1,2 miljoen), lagere apparaatskosten € 0,2 miljoen, lagere kapitaallasten als gevolg van voorziene vertraging op de uitvoering van de onderwijshuisvesting (€ 0,5 miljoen), hogere exploitatiekosten voor de schoolgebouwen (€ 0,2 miljoen) en een nadeel op de kapitaallasten als gevolg van de invoering van de bepalingen uit de nota Waardering en afschrijving € 1,8 miljoen. De nota Waardering en afschrijving is inclusief de daarmee samenhangende financiële gevolgen separaat in de raad van april vastgesteld.

Ten slotte wordt het nadeel veroorzaakt door de zogenaamde bruidschat. De bruidschat is een wettelijke mogelijkheid, waartoe in Dordrecht is besloten, ter tegemoetkoming in de kosten van administratie, beheer en bestuur van de verzelfstandigde schoolbesturen. Hiermee worden zij in staat gesteld om als zelfstandige organisatie te opereren. Deze tegemoetkoming wordt in een periode van vijf jaren aan de besturen uitgekeerd en zij moeten jaarlijks een verantwoording van deze middelen overleggen. In de begroting 2006 was daartoe rekening gehouden met een storting van € 1.022.000. Echter, volgens verslagleggingsvoorschriften dient deze storting reeds in 2005 plaats te vinden. Daardoor leidt deze –niet in 2005 begrote- storting tot een nadeel in 2005. In het jaar 2006 zal daarentegen sprake zijn van een voordeel.

Leerpark (incidenteel nadeel € 0,6 miljoen)

Het strategische project Leerpark wordt bekostigd uit de beschikbare gelden voor de Strategische Investeringen (SI), het Grondbedrijf en Onderwijs. Het is een project wat gerealiseerd wordt in de komende jaren. Het saldo van de in een jaarschijf gemaakte kosten en opbrengsten wordt jaarlijks geëgaliseerd via genoemde dekkingsbronnen. Daardoor is het project Leerpark "onder de streep" budgettair neutraal. De overschrijding wordt veroorzaakt door de volgende twee oorzaken:

- € 519.384 is ten onrechte geactiveerd in het jaar 2004 en is alsnog gecorrigeerd via de exploitatie in 2005;
- € 120.000 begrote bijdrage van de provincie / Drechtsteden is in 2005 nog niet ontvangen.

Het daardoor in de jaarschijf 2005 gerealiseerde nadeel voor bestemming van circa € 0,6 miljoen wordt conform staand beleid ten laste gebracht van de reserve SI.

Thema Buitenschools

Wat wilden we bereiken?

Jeugdparticipatie

Actieve deelname van jeugdigen aan culturele, recreatieve, educatieve en sportieve activiteiten. Concreet moet dit ertoe leiden dat:

In 2005 tenminste 75% van de jeugd positief is over 'ruimte in de buurt';

In 2005 is tenminste 76% van de jeugd positief over 'uitgaan in de Binnenstad'.

Kinderopvang

Voldoende aanbod van kinderopvang met een evenwichtige spreiding over de verschillende wijken. De kwaliteit van de kinderopvang moet goed zijn.

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ De jongerenwebsite DordtRocks is één van de manieren waarop jongeren betrokken worden bij Dordtse ontwikkelingen. Eind 2005 telt de jongerenwebsite ruim 2200 leden. Andere activiteiten richten zich op het betrekken van jongeren bij o.a. het herinrichten van de speelplek, zoals in de Stadspolders.
- ✓ Het Dordtse keurmerk Kwaliteit Kinderopvang is ontwikkeld om de kwaliteit van de kinderopvang te bewaken. De verwachting is dat begin 2006 het eerste keurmerk zal worden uitgereikt.
- ✓ Het Loket Kinderopvang wordt per 01-01-2006 opgeheven. De werkzaamheden van het loket gaan over naar consulenten van de Sociale Dienst.
- ✓ In het kader van de Wet Kinderopvang heeft de gemeente een financiële tegemoetkoming in de kosten van de kinderopvang toegekend aan ongeveer 350 ouders.
- ✓ In samenwerking met scholen, sportverenigingen en commerciële sportaanbieders is in 2005 een uitgebreid kennismakingsprogramma met sport voor scholieren samengesteld dat is opgenomen in de schoolsportmap.
- ✓ Via verschillende sportstimuleringsprojecten gericht op de jeugd en specifieke doelgroepen, is bijgedragen aan het bevorderen van een gezond leefgedrag en participatie aan de samenleving.

Wat heeft het gekost?

Thema Buitenschools (* € 1.000)

Buitenschools Producten	2005 saldo baten en lasten		
	Begroting	Rekening	Resultaat *
96 Jeugdparticipatie	823-	845-	22-
105 Kinderopvang	1.829-	152-	1.677
Voor bestemming	2.652-	997-	1.655
Mutaties reserves	-	-	-
Na bestemming	2.652-	997-	1.655

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

Door een beleidswijziging op het terrein van de Buitenschoolse Opvang heeft er in 2005 geen uitname uit het Gemeentefonds plaatsgevonden. Dit levert een voordeel van € 1,2 miljoen op. Daarnaast hebben er meer afrekeningen met instellingen uit voorgaande jaren plaatsgevonden dan verwacht, waardoor een extra incidenteel voordeel ontstaat van € 0,4 miljoen. Per saldo is er een positief resultaat op het thema Buitenschoolse opvang van € 1,7 miljoen.

Thema Vrijtijdsvoorzieningen

Wat wilden we bereiken?

- Deelname bevorderen van kinderen en jongeren aan vrijetijdsvoorzieningen;
- Een bijdrage leveren aan het verminderen van het aantal delictplegers van 12 tot 23 jaar;
- Voorkomen voortijdig schoolverlaten;
- Vergroten van het aantal jongeren dat een startkwalificatie haalt;
- Vergroten van het aantal deelnemers aan een educatief traject.

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ In het kader van jeugd- en jongerenwerk is gestart met de uitvoering van de beleidsnota Speeltuinwerk.
- ✓ In 2005 is ook het beleidsproces jongerenwerk opgestart, waarin de aandacht uitgaat naar de volgende ontwikkelopgaven:
 - flexibele inzet van jongerenwerker in de wijken en op scholen en de daarmee samenhangende verbetering van de vraagsturing;
 - methodiek- en competentie-ontwikkeling van de jongerenwerkers.
- ✓ Diverse projecten gericht op jongeren hebben ertoe geleid dat de jongerenwebsite DordtRocks nu zo'n 2200 leden telt.
- ✓ Op alle VMBO-scholen zijn multidisciplinaire teams aanwezig die het onderwijs ondersteunen gericht op maatschappelijk werk. In 2005 zijn de voorbereidingen getroffen voor uitbreiding van de MDT's naar havo en vwo, die in maart 2006 zullen starten.

Wat heeft het gekost?

Thema Vrijtijdsvoorzieningen (* € 1.000)

Vrijtijdsvoorzieningen	2005 saldo baten en lasten			
	Producten	Begroting	Rekening	Saldo *
97 Jeugdvoorzieningen		1.798-	1.749-	49
				-
Voor bestemming		1.798-	1.749-	49
				-
Mutaties reserves		34-	81	115
				-
Na bestemming		1.832-	1.668-	164
*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo				

Diverse kleine over- en onderrealisatie hebben geleid tot een positief incidenteel resultaat van € 49.000 binnen het thema Vrijtijdsvoorzieningen. De afwijkingen zijn met name ontstaan door vertraging van het schoolmaatschappelijk en een onverwacht lager beslag op de budgetten van jeugd in de buurt en jeugd in de binnenstad.

Thema Onderwijsuitval

Wat wilden we bereiken?

Voorkomen en bestrijden van voortijdige schooluitval onder het motto: "elke Dordtse leerling beschikt bij het verlaten van het onderwijs over een startkwalificatie voor de arbeidsmarkt".

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ In samenwerking met het Regionaal Bureau Leerplicht is een verzuimprotocol leerplichtigen opgesteld. Registratie van ongeoorloofd schoolverzuim maakt hiervan onderdeel uit.
- ✓ Het uitvoeren van de naleving op de Leerplichtwet en het doorontwikkelen van het leerplichtbeleid behoort tot de taken van het Regionaal Bureau Leerplicht.
- ✓ De verantwoordelijkheid voor het onderwijsachterstandenbeleid is door het kabinet bij de scholen gelegd, waaronder de preventie van voortijdig schoolverlaten. Op het moment dat er duidelijkheid is over de beschikbare middelen voor het voortgezet onderwijs zullen er met de scholen afspraken worden gemaakt over de verantwoordelijkheidsverdeling. In Dordrecht wordt er op verschillende manieren gewerkt aan de verbetering van het onderwijs en de kwaliteit van de zorgstructuur. Binnen het MBO worden momenteel de middelen ingezet volgens de uitgangspunten van het ketensamenwerkingsproject Route 23 en de proeftuin Arbeidsmarkt Kwalificerend Assistent (een nieuw project van het Da Vinci College). De omvang van het voortijdig schoolverlaten in het VMBO is beperkt, desondanks is er nog steeds een omvangrijke groep VMBO-leerlingen die ongediplomeerd in het MBO terecht komen. In het MBO-BBL (beroepsbegeleidende leerwegen) is de uitval sterk verminderd. In tegenstelling tot het MBO-BOL (beroepsopleidende leerwegen).

Wat heeft het gekost?

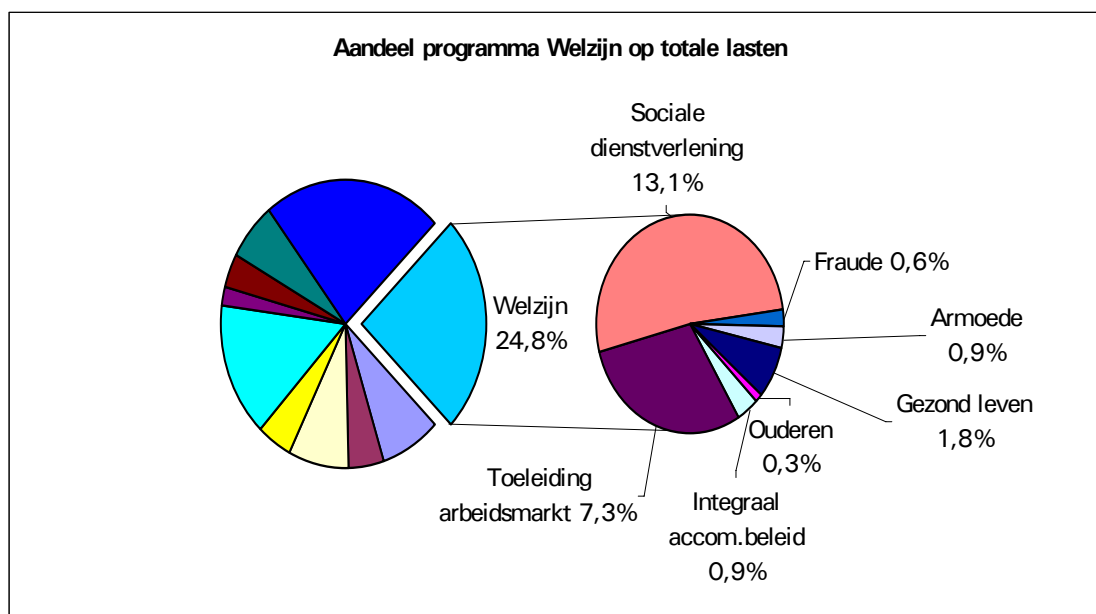
Thema Onderwijsuitval (* € 1.000)

Onderwijsuitval	Producten	2005 saldo baten en lasten		
		Begroting	Rekening	Saldo *
88 Leerplicht		100-	270-	170-
Voor bestemming		100-	270-	170-
Mutaties reserves		-	-	-
Na bestemming		100-	270-	170-

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

In 2004 heeft de sector Onderwijs en Welzijn een aantal taken op het gebied van de leerplicht overgedragen naar Regionaal Bureau Leerplicht +. Bij de berekeningen van de 'mee te geven' budgetten is onvoldoende rekening gehouden met de bij de gemeente Dordrecht achterblijvende overhead. Denk hierbij aan diverse secretariaatstaken. Dit leidt in 2005 tot een incidenteel tekort op de begroting van € 170.000.

3.6 Programma Welzijn

Wat willen we bereiken in 2005-2009?

De actieve deelname van zo veel mogelijk bewoners aan de samenleving bevorderen.

Wat hebben we bereikt tot nu toe?

In vergelijking met 1999 is de bijstandsafhankelijkheid afgenomen. Over het algemeen ligt deze in Dordrecht lager dan in de G27.

De werkloosheid is in Dordrecht-West (Krispijn, Wielwijk en Crabbehof) het hoogst. Inherent hieraan zien we dat het aantal inwoners die van mening zijn dat ze een matige of slechte gezondheid hebben ook in Dordrecht-West het hoogst is (20%).

M.b.v. de leefsituatie-index van het SCP wordt de positie van de Dordtse burgers in één score gevat. De leefsituatie-indexscore ligt bij allochtone inwoners lager dan bij autochtone inwoners. Dit heeft voornamelijk te maken met het feit dat ze moeilijker aan een betaalde baan komen en met de beheersing van de Nederlandse taal.

Daarentegen heeft deze groep van de Dordtse bevolking wel veel meer interetnische vriendschappen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Meedoen aan de samenleving richt zich met name op de kwetsbare groepen. Ter bevordering van de zelfredzaamheid en participatie aan de samenleving zijn in het kader van het project "Meedoen", gesubsidieerd door het Ministerie van Sociale Zaken, diverse activiteiten georganiseerd.

Ook met het sociale voorzieningenaanbod trachten we te voorkomen dat mensen uitgesloten worden van de samenleving door ze weer een toekomstperspectief te bieden (in zowel materiële en immateriële zin). Inburgering van oud- en nieuwkomers wordt gestimuleerd via o.a. diverse taaltrajecten en pilots.

Wat heeft het gekost?
 Programma Welzijn (* € 1.000)

(* € 1.000)	Thema's	2005 saldo baten en lasten		
		Begroting	Rekening	Resultaat*
	Integraal accommodatiebeleid	3.145-	3.508-	363-
	Toeleiding arbeidsmarkt	8.492-	9.063-	571-
	Sociale dienstverlening	20.764-	16.359-	4.405
	Fraudebestrijding	371	1.730	1.359
	Armoedebestrijding	4.758-	4.243-	515
	Gezond leven	9.319-	9.028-	291
	Ouderen	1.851-	1.666-	185
				-
	Voor bestemming	47.958-	42.137-	5.821
	Mutaties reserves	591	661-	1.252-
	Na bestemming	47.367-	42.798-	4.569

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

De financiële afwijkingen van de realisatie ten opzichte van de begroting worden bij de hierna besproken thema's toegelicht.

Thema Integraal accommodatiebeleid

Wat wilden we bereiken?

Versterken van de sociale infrastructuur en duurzaam herstel van kwetsbare wijken. Een adequate sociale basisinfrastructuur voor ont-plooiing, ontmoeting, ontspanning en opvang.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Het in stand houden en verhuren van gemeentelijke welzijnsaccommodaties is een continu proces. De Dordtse Welzijns Organisatie heeft in 2005 circa 40 accommodaties (waaronder 11 buurthuizen in eigendom van de gemeente) geëxploiteerd. In 2005 is een aanvang gemaakt met de herijking van het beleidskader Buurtwerk. Van daaruit is een aantal ontwikkelopgaven geformuleerd waaronder de ontwikkeling van beleid voor Welzijnsaccommodaties. Dit zal in 2006 plaatsvinden.

Wat heeft het gekost?

Thema Integraal accommodatiebeleid (* € 1.000)

Integraal accommodatiebeleid Producten	2005 saldo baten en lasten		
	Begroting	Rekening	Resultaat *
91 Welzijnsaccommodaties	231-	169-	62
100 Buurtwerk	2.914-	3.339-	425-
			-
Voor bestemming	3.145-	3.508-	363-
Mutaties reserves	-	7	7
Na bestemming	3.145-	3.501-	356-

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

Het verschil op het thema integraal accommodatiebeleid is vrijwel volledig toe te schrijven aan het product buurtwerk:

Buurtwerk (incidenteel nadeel € 0,4 miljoen)

Aan het product buurtwerk is in 2005 meer capaciteit besteed dan voorzien. Dit is veroorzaakt door het op orde brengen van de (financiële) relatie met de Dordtse Welzijnsorganisatie (DWO). De gemeente heeft toegezegd eventuele frictiekosten in verband met het financieel gezond maken van de DWO (deels) voor haar rekening te nemen. Hiertoe is een voorziening gevormd van € 0,2 miljoen. Over de brief terzake dit onderwerp aan de DWO bent u in uw vergadering van 31 januari jl. geïnformeerd. Verder is een eenmalige vergoeding verstrekt aan de DWO van € 0,2 miljoen om de offerte voor 2005 volledig te kunnen uitvoeren.

Thema Toeleiding arbeidsmarkt

Wat wilden we bereiken?

Bevordering van de arbeidsparticipatie en anderszins volwaardige deelname aan de Dordtse samenleving. Dit algemene doel is geconcretiseerd voor de diverse producten die tot dit thema behoren.

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ In 2005 zijn 1.278 werkzoekenden met een uitkeringsaanvraag aangemeld bij de Werkplaats van de Sociale Dienst.
 - 25% heeft via de Werkplaats binnen 3 maanden regulier werk gevonden;
 - 35% is doorgestroomd naar een arbeidsmarktgericht uitstroomtraject (AGU);
 - 18% is doorverwezen naar trajecten de Springplank of De Brug (ofwel Kweekvijver).
- ✓ In 2005 zijn de projecten zoals die staan vermeld in het beleidsprogramma Antillianen in Dordrecht: Vooruit...!2005-2006 uitgevoerd. De uitvoering van het beleidsprogramma heeft als streven te komen tot reguliere inbedding van activiteiten binnen de basisvoorzieningen van de stad, die voor alle inwoners toegankelijk zijn. De evaluatie gegevens worden op dit moment verzameld.
- ✓ Foyer Dordrecht: in 2005 is een start gemaakt met een tijdelijke voorzieningenlocatie, die nog moet worden afgestemd op de nieuwe ontwikkelingen in de wijk Crabbhof c.q. Dordrecht West. Inmiddels wonen er jongeren en wordt het concept in de praktijk uitgevoerd. Er zijn 131 verbouwde kamers gerealiseerd en de overige 70 plaatsen zijn gerealiseerd in bestaande flatwoningen, veelal afgestemd op alleenstaande Antilliaanse moeders in de wijk. Nadere plannen zijn uitgewerkt voor de aanpak van de buitenruimte en openbaar groen en de plannen voor het realiseren van een klein voorzieningengebouw. Definitieve besluitvorming vindt plaats in 2006.
- ✓ Uit de eerste voortgangsrapportage over het Uitvoeringsprogramma Integratie & Interculturalisatie (november 2005) blijkt dat 28 van de 49 geformuleerde actiepunten in het eerste uitvoeringsjaar zijn uitgevoerd. De actiepunten betreffen verschillende thema's w.o. inburgering, participatie, sport, ontmoeting en dialoog als ook personeelsbeleid en anti-discriminatie. De eerste Integratiemonitor Dordrecht is uitgekomen. Deze monitor bevat een nulmeting op de verschillende dimensies van integratie in Dordrecht. De positie van de vier grootse groepen allochtonen is afgezet tegen die van autochtone Dordtenaren. De Dordtse Integratie Adviesraad is door een extern bureau geëvalueerd; op basis hiervan is een nieuwe werkwijze geïntroduceerd waarin niet langer het (on)gevraagd uitbrengen van schriftelijke adviezen centraal staat maar debat en communicatie met een brede vertegenwoordiging uit de stad het vertrekpunt is. De methodiek van beleidsontwikkeling is in samenwerking met het Kenniscentrum Grote Steden beschreven en gepubliceerd onder de titel "Integratie-De Dordtse aanpak. Praktisch integratiebeleid op lokaal niveau". Over de Dordtse Aanpak is een minisymposium "Van Durven naar Doen" georganiseerd waaraan circa 90 beleidsmakers, bestuurders, uitvoeringsorganisaties en vertegenwoordigers van migranten zelforganisaties en bewoners hebben deelgenomen. Als onderdeel van het Marokkofestival

- (400 jaar Nederlands-Marokkaanse handelsbetrekkingen) is de opvoering van het toneelstuk "Leven in verschillende culturen" en aansluitend een debat met circa 100 jongeren gefaciliteerd.
- ✓ 15 Zelforganisaties in Dordrecht hebben subsidie ontvangen voor 25 projecten, gericht op integratie. Daarnaast werden verschillende incidentele activiteiten georganiseerd, zoals de wereldlunch, de trainingsweekenden en het wereldkerstdorp. Per 1 januari 2005 is het nieuwe subsidiebeleid voor migrantenzelforganisaties van kracht. Meer dan voorheen ligt de nadruk op ontmoeting tussen verschillende bevolkingsgroepen.
 - ✓ Het Ministerie van Sociale Zaken heeft een subsidie toegekend voor het project Meedoen in Dordrecht. Het project loopt door tot september 2006. Startsein voor het project werd gegeven op 8 maart op de Internationale Vrouwendag. Met het opzetten van vrouwennetwerken is gewerkt aan de versterking van de positie van vrouwen uit etnische minderheden en daarmee deelname aan de samenleving.
 - ✓ Het Anti Discriminatie Bureau Dordrecht (ADBDB) heeft na overleg en naast de reguliere activiteiten die jaarlijks worden uitgevoerd nieuw project tegen discriminatie opgesteld. Hiervoor is een extra incidentele bijdrage beschikbaar gesteld. Uitvoering zal in samenwerking met overige betrokken partijen in 2006 ter hand worden genomen. In het afgelopen jaar is er in opdracht van de minister onderzoek gedaan naar de kerntaken van de ADB's, of er sprake is van een landelijk dekkend netwerk en versterking van de samenwerking met andere partners. ADBDB heeft hierin een stevige positie door de huidige financieringsgrondslag vanuit de gemeente.

Wat heeft het gekost?

Thema Toeleiding arbeidsmarkt (* € 1.000)

Toeleiding arbeidsmarkt Producten	2005 saldo baten en lasten		
	Begroting	Rekening	Resultaat*
37 Poort en werkplaats	1.044-	400-	644
38 Kweekvijver	3.569-	3.256-	313
39 Doelgroepen	870-	1.191-	321-
40 AGU's (arbeidsmarkt gerelateerde uitstroomtrajecten) en WSW	1.751-	3.786-	2.035-
98 Antillianenprojecten	514-	232	746
99 Integratie	653-	583-	70
102 Antidiscriminatie	91-	79-	12
Voor bestemming	8.492-	9.063-	571-
Mutaties reserves	123	665-	788-
Na bestemming	8.369-	9.728-	1.359-

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

Het thema Toeleiding Arbeidsmarktbeleid is afgesloten met een nadelig saldo van € 0,6 miljoen. Dit saldo is als volgt tot stand gekomen:

Poort en Werkplaats (incidenteel voordeel € 0,6 miljoen incidenteel)

De intakekosten zijn gedekt uit ESF/WWB gelden. Hier was bij het opstellen van de begroting geen rekening mee gehouden.

Kweekvijver (incidenteel voordeel € 0,3 miljoen incidenteel)

Ook binnen dit product is een incidenteel voordeel behaald door een onverwacht hogere WWB-bijdrage voor de inkoop reïntegratie.

Doelgroepen (incidenteel nadeel € 0,3 miljoen)

In 2005 zijn extra kosten gemaakt voor de uitvoering van de doelstellingen voor de kinderopvang. In 2005 is de nieuwe wet Kinderopvang in werking getreden. Bij invoering zijn aannames gedaan mbt het (verwachte) beroep op de regeling. Structureel is ca € 1 ton extra budget nodig in verband met het (hogere) beroep op de regeling. Daarnaast is sprake van een incidenteel nadeel van € 2 ton veroorzaakt door implementatiekosten.

AGU's en WSW (nadeel € 2 miljoen)

Een deel van apparaatskosten zijn, evenals de intakekosten poort en werkplaats, gedekt uit ESF/WWB gelden, wat een incidenteel voordeel oplevert van € 0,1 miljoen. Belangrijker is het tekort van € 2,2 miljoen. Dit is een rechtstreeks gevolg van de problematiek bij Drechtwerk. Drechtwerk kampt met aanzienlijke exploitatietekorten, die voor rekening komen van de deelnemende gemeenten naar rato van het aantal Wsw'ers. De gemeenteraad heeft op voorstel van het college in het najaar ingestemd met de 3^e begrotingswijziging 2005 van Drechtwerk, in welk kader de problematiek en financiële consequenties uiteengezet zijn. De financiële consequenties voor Dordrecht zijn niet verwerkt middels een wijziging van de gemeentebegroting en komen dus conform raadsbesluit tot uiting in een overschrijding van € 2,2 miljoen. In 2006 zullen voorstellen gedaan worden met betrekking tot de toekomst van Drechtwerk en bijbehorende financiële consequenties.

Antillianen projecten (incidenteel voordeel € 0,7 miljoen incidenteel)

In de begroting 2005 werd rekening gehouden met een terugbetalingsverplichting voor deze projecten. Daarvoor was een voorziening gevormd. Deze terugbetalingsverplichting is echter niet nodig, waardoor incidenteel € 0,7 miljoen vrijvalt.

Thema Sociale dienstverlening

Wat wilden we bereiken?

Bevorderen van de zelfredzaamheid van mensen op materieel of immaterieel gebied. Volwaardige participatie aan de samenleving bevorderen. Aan rechthebbenden tijdig, correct en rechtmatig verstrekken van uitkeringen, tegemoetkomingen en voorzieningen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ In 2005 zijn 2.164 aanvragen voor bijstand in de levensonderhoud afgehandeld. In het kader van de Wet voorzieningen gehandicapten zijn 1.514 aanvragen vervoersvoorzieningen, 836 rolstoelvoorzieningen en 1.749 woonvoorzieningen afgehandeld.
 - ✓ In 74 gevallen is intermediaitien tussen klant en uitkeringenbeheer ingezet. Dit is 10% minder voorgekomen dan aanvankelijk nodig werd geacht.
 - ✓ Met ingang van 2005 hebben de samenwerkende gemeenten een nieuwe regionale samenwerkingsovereenkomst getekend voor twee jaren ter bevordering van de psychosociale hulpverlening.
 - ✓ Stichting Opmaat heeft een aantal trajecten opgezet om de kwaliteit van de dienstverlening en informatievoorziening voor de gemeenten te verbeteren.
 - ✓ Ter bevordering van de zelfredzaamheid en participatie aan de samenleving zijn in het kader van project Meedoen, gesubsidieerd door het Ministerie van Sociale Zaken, diverse activiteiten georganiseerd. Het project loopt door tot september 2006.
 - ✓ In het kader van inburgering oudkomers zijn verschillende activiteiten ontplooid met als doel de participatie van vrouwen te bevorderen. De activiteiten lopen uiteen van ontmoetingsbijeenkomsten en taallessen tot themabijeenkomsten op scholen en in buurthuizen.
 - ✓ In 2005 is een groot aantal cursussen en gespreksgroepen via het Da Vinci College aangeboden:
 - 40 vrouwen krijgen thuis les (MENS);
 - 150 vrouwen volgen taallessen op basisscholen of buurthuizen, gecombineerd met ouderparticipatie;
 - 15 vrouwen hebben deelgenomen aan de pilot Taalmaatjes (koppelen van cursisten aan Nederlands sprekende vrijwilligers). De resultaten waren positief. In de 2^e helft van 2005 is de pilot breed ingevoerd;
40 Vrouwen zijn doorgestroomd vanuit de reguliere taallessen;
 - 40 vrouwen zijn gestart met een intensief taaltraject;
 - vanuit het V&O wordt voor alle vrijwilligers en intermediairen de cursus "leven in 2 culturen" verzorgd.
- De samenwerking tussen de Dordtse Welzijnsorganisatie, Da Vinci College, VIOZ en een aantal basisscholen is in 2005 versterkt (taalketen plus). Concrete resultaten van de samenwerking zijn: centrale aanmelding, gezamenlijke wervingsdag, goede doorverwijzing, gezamenlijke projectverantwoordelijkheid bij de projecten Taalmaatjes en MENS.
- ✓ In 2005 is gestart met de oriëntatie op de nieuwe Wet Inburgering, waarbij o.a. opvoeders verplicht een inburgeringsexamen dienen af te leggen. Bij de beleidsontwikkeling, i.s.m. de Drechtstedengemeenten, wordt ernaar gestreefd om de positieve verworvenheden m.b.t. de taalketen plus te behouden.

Wat heeft het gekost?

Thema Sociale dienstverlening (* € 1.000)

Sociale dienstverlening Producten	2005 saldo baten en lasten		
	Begroting	Rekening	Resultaat*
44 Front office Sociale Dienst	1.458-	1.458-	-
45 Voorlichting Sociale Dienst	66-	76-	10-
46 Uitkeringen levensonderhoud	7.657-	3.923-	3.734
59 Vervoer WVG	3.618-	3.302-	316
60 Rolstoelen WVG	1.440-	914-	526
61 Wonen WVG	2.884-	2.828-	56
67 Dienstverlening sociaal zwakkeren	-	125-	125-
69 V.V.T.V.	-	8	8
70 R.O.A.	-	-	-
71 Huisvesting statushouders	-	2	2
79 Algemeen maatschappelijk werk	1.030-	1.030-	-
101 Vormings- en ontwikkelingswerk	298-	224-	74
103 Vrijwilligerswerk	240-	213-	27
106 Dordtpas	166-	136-	30
107 Mediabeleid	185-	134-	51
108 Overige welzijnstaken	340-	992-	652-
109 Wijkwelzijn	893-	394-	499
210 Saldi kostenplaatsen Sociale Dienst	489-	620-	131-
			-
Voor bestemming	20.764-	16.359-	4.405
			-
Mutaties reserves	928	457	471-
			-
Na bestemming	19.836-	15.902-	3.934

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

Het thema Sociale Dienstverlening kent een resultaat van € 4,4 miljoen. Dit resultaat is grotendeels toe te schrijven aan de volgende producten:

Uitkeringen levensonderhoud (incidenteel voordeel € 3,7 miljoen)

Met de WWB is de gemeente nagenoeg volledig financieel verantwoordelijk voor de kosten van bijstandsverlening. De gemeente ontvangt hiervoor een doeluitkering van het Rijk (WWB bijstandsbudget). De feitelijke ontwikkeling van het bijstandsvolume is landelijk gunstiger geweest dan geprognosticeerd en door het Rijk - via het macrobudget - gebudgetteerd. Dit betekent een incidenteel voordeel voor gemeenten omdat het macrobudget daarmee hoger is dan de (landelijke) bijstandsuitgaven. Dordrecht behoort in 2005 tot de - landelijk - grootste dalers. In Dordrecht is het volume circa 10% gedaald; landelijk met circa 2%. Dit leidt tot een aanzienlijk financieel voordeel voor Dordrecht. Uw gemeenteraad is hierover in het 4^e kwartaal 2005 geïnformeerd middels een raadsinformatiebrief.

WVG (incidenteel voordeel € 0,8 miljoen)

Op het budget WVG is een voordeel ontstaan doordat het aantal verstrekkingen, met name vervoer en rolstoelen, ten opzichte van de begroting enigszins achterbleven. Daarnaast zijn bestaande contracten m.b.t rolstoelen aangepast. Dit heeft geleid tot kostenreductie. Tenslotte is een incidenteel voordeel ontstaan (€ 0,2 miljoen) als gevolg van het opheffen van de voorziening Drechthopper. Elke deelnemende gemeente draagt nu zelf zorg voor haar kosten en borging van financiële risico's.

Wijkwelzijn (incidenteel voordeel € 0,5 miljoen)

Het voordelige resultaat wordt veroorzaakt doordat een op dit thema geraamde onttrekking uit de reserve ISV (voor Dordt West) direct als baat is verantwoord. Deze onttrekking heeft in de administratie bij het thema Stedelijke Vernieuwing plaatsgevonden. Er is derhalve sprake van een administratieve verschuiving tussen de baten en reserve ISV. Daardoor lijkt er op het eerste gezicht sprake van een voordeel voor bestemming, maar op concernniveau na bestemming is dit echter geen werkelijk behaald voordeel. In de begroting 2006 is deze begrotingstechnische verwerking in overeenstemming gebracht met de registratie in de administratie.

Overige welzijnstaken (incidenteel nadeel € 0,6 miljoen)

Het nadelige resultaat op dit product is het gevolg van een gewijzigde verdeling van de doorbelaste apparaatskosten vanuit de kostenplaatsen. In de begroting 2006 is deze begrotingstechnische verwerking in overeenstemming gebracht met de registratie in de administratie.

Thema Fraudebestrijding

Wat wilden we bereiken?

Uitkeringen in het kader van de WWB, bijzondere bijstand, loaw, loaz en Bbz worden rechtmatig verstrekt.

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ In het kader van onderzoeken naar bijstandsfraude zijn 305 bijstandsuitkeringen beëindigd en 290 bijstandsuitkeringen aangepast. In totaal zijn 932 fraudemeldingen geregistreerd.
- ✓ In het kader van fraudepreventie is de zgn. QuickScan bij de controle aan de poort ingezet. Uit een tussentijdse evaluatie blijkt dat in zo'n 10% van de aanvragen er mogelijk recht is op een voorliggende voorziening. Ruim 30% van de aanvragen vergt nader onderzoek. Eenderde hiervan is uiteindelijk afgewezen. Dit is ca. 10% van het totaal aantal aanvragen.

Wat heeft het gekost?

Thema Fraudebestrijding (* € 1.000)

Fraudebestrijding Producten	2005 saldo baten en lasten		
	Begroting	Rekening	Resultaat*
52 Heronderzoeken	738-	741-	3-
53 Fraude onderzoeken	857-	872-	15-
54 Fraude preventie	11-	11-	-
55 Terugvordering	1.958	3.240	1.282
56 Verhaal	19	114	95
Voor bestemming	371	1.730	1.359
Mutaties reserves	-	-	-
Na bestemming	371	1.730	1.359

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

Het in 2004 gemelde actiever invorderingsbeleid is in 2005 voortgezet met als resultaat een incidentele meeropbrengst van € 1,3 miljoen op het thema Fraudebestrijding. De hogere opbrengsten betreft o.a. debiteuren IOAZ/IOAW/BBZ en WWB 65-/65+.

Thema Armoedebeleid

Wat wilden we bereiken?

Voorkomen en bestrijden van armoede en sociale uitsluiting van mensen in onze stad. Voorkomen en bestrijden dat Dordtse burgers in een uitzichtloze situatie komen omdat zij sociaal of economisch geen toekomstperspectief hebben.

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ Schuldhulpverlening en -gedurende maximaal 3 jaar-budgetbegeleiding:
 - er zijn in 2005 1.207 meldingen voor schuldhulpverlening en/of budgetbegeleiding binnengekomen, waarvan 512 zijn aangemeld voor een schuldregeling, 215 WSNP-verklaringen (Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen) en 480 eenmalige adviezen.
 - Totaal zijn er 268 schuldregelingen succesvol beëindigd.
- ✓ Er zijn 8.811 verstrekkingen, waaronder 2.685 OCG (Ouderen, Chronisch Zieken, Gehandicapten), verleend in het kader van de Bijzonder bijstand.
- ✓ Er zijn 1.278 werkzoekenden met een uitkeringsaanvraag bij de Werkplaats van de Sociale Dienst aangemeld:
 - 25% is binnen 3 maanden doorgestroomd naar regulier werk;
 - 35% is doorgestroomd naar de Agu (arbeidsmarktgericht uitstroomtraject);
 - 18% is doorgestroomd naar De Springplank/De Brug (ofwel Kweekvijver). (Zie ook het thema Toeleiding arbeidsmarkt).

Wat heeft het gekost?

Thema Armoedebeleid (* € 1.000)

Armoedebeleid Producten	2005 saldo baten en lasten		
	Begroting	Rekening	Resultaat*
47 Bijzondere bijstand	3.419-	2.987-	432
62 Schuldregeling	969-	886-	83
64 Nazorg schuldhulpverlening	330-	330-	-
68 Preventieve schuldhulpverlening	40-	40-	-
Voor bestemming	4.758-	4.243-	515
Mutaties reserves	770-	770-	-
Na bestemming	5.528-	5.013-	515

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

De activiteiten in het kader van het thema Armoedebeleid zijn uitgevoerd met een positief saldo van € 515.000. Dit voordeel kan als volgt worden verklaard:

Bijzondere bijstand (incidenteel voordeel € 0,4 miljoen)

Dankzij extra acties in het kader van verborgen kosten, het beter in kaart brengen van intermediaire organisaties en het opbouwen van een zogenaamd armoedebestand, is de onderbesteding op de realisatie van de geraamde uitgaven voor armoedebeleid beperkt tot € 400.000. Bij de Interimnota 2005 werd een hogere onderbesteding verwacht (€ 0,6 miljoen).

Diversen (incidenteel voordeel € 0,1 miljoen)

Binnen het product Schuldregeling zijn diverse kleine(re) niet nader te verklaren voor- en nadelen gerealiseerd.

Thema Gezond leven

Wat wilden we bereiken?

Het bevorderen en beschermen van de gezondheidssituatie van de Dordtse bevolking, waarbij speciale aandacht uitgaat naar kwetsbare groepen in de samenleving.

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ De huidige capaciteit van 75 plaatsen vrouwenopvang is gehandhaafd. Eind 2005 is het besluit genomen om de doorstroom binnen de vrouwenopvang te vergroten, waardoor met dezelfde opvangcapaciteit meer personen kunnen worden opgevangen.
- ✓ Er is een registratiesysteem ontwikkeld voor overlastgevenden waaronder verslaafden en thuis- en daklozen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de politieregistratie.
- ✓ Preventie van overgewicht is een van de beleidsspeerpunten van de Rijksoverheid. In 2005 heeft Dordrecht een plan van aanpak ontwikkeld t.b.v. de overgewichtproblematiek van 0-19 jarigen gericht zich op de screening van overgewicht, op voortzetting van het project Schoolgruiten en op het aanbieden van preventieve activiteiten op scholen en in de wijken. Het programma start in het 1^e kwartaal 2006 en loopt door tot eind 2009. De uitvoering is in handen van de GGD.
- ✓ Het reguliere aanbod aan o.a. opvang, dagactiviteiten en werkgewenning voor verslaafden en dak- en thuislozen is in 2005 gecontinueerd.

Wat heeft het gekost?

Thema Gezond Leven (* € 1.000)

Gezond leven	Producten	2005 saldo baten en lasten		
		Begroting	Rekening	Resultaat *
74 Gezondheid		2.484-	2.366-	118
75 Dak- en thuislozenopvang		4.118-	3.960-	158
76 Verslavingszorg		1.711-	1.716-	5-
77 Vrouwenopvang		814-	787-	27
78 Gehandicaptenbeleid		192-	199-	7-
				-
Voor bestemming		9.319-	9.028-	291
				-
Mutaties reserves		310	310	-
				-
Na bestemming		9.009-	8.718-	291

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

Enkele activiteiten ter realisering van de doelstellingen van het thema Gezond Leven zijn later opgestart dan verwacht. Hierdoor zijn er in 2005 minder kosten gemaakt voor de uitvoering van de overgewicht-regeling en diverse uit te voeren zaken op het gebied van maatschappelijke opvang, waaronder dak- en thuislozenopvang. De onderschrijving op het product dak- en thuislozenopvang maakt deel uit van de resultaatbestemming inzake de onderuitputting van de GSB middelen. Hiermee is het totale incidentele positieve resultaat op het thema gezond leven € 0,3 miljoen.

Thema Ouderen

Wat wilden we bereiken?

Doel is dat ouderen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen en actief participeren in de samenleving. Speciale aandacht gaat daarbij uit naar kwetsbare groepen en afname van hun sociale isolement.

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ De Raad voor het Seniorenbeleid participeert in diverse overlegstructuren en brengt adviezen uitgebracht t.b.v. het totstandbrengen van een vraaggericht aanbod voor senioren.
- ✓ Ook in 2005 zijn in het kader van sportstimulering diverse activiteiten en projecten georganiseerd specifiek gericht op o.a. ouderen. Onder de noemer DALM (Dordt Actief Leven Model) zijn 5.200 bewoners van de wijk Sterrenburg tussen de 50-65 jaar benaderd mee te doen aan een fittest en een sportprogramma. Uit de DALM-projecten is gebleken dat 62% van de deelnemers na 3 maanden sporten een zeer duidelijke verbetering in hun fitheidniveau hebben gerealiseerd.

Wat heeft het gekost?

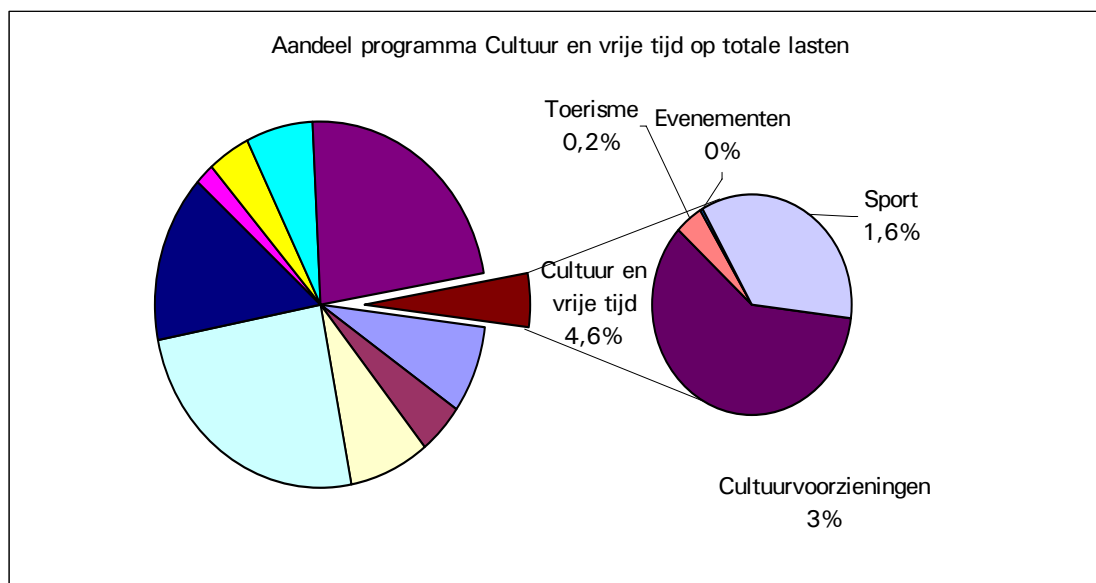
Thema Ouderen (* € 1.000)

Ouderen	Producten	2005 saldo baten en lasten		
		Lasten	Baten	Saldo *
72	Indicatie orgaan ouderen	51-	7	58
73	Ouderenvoorzieningen	1.800-	1.673-	127
	Voor bestemming	1.851-	1.666-	185
	Mutaties reserves	-	-	-
	Na bestemming	1.851-	1.666-	185

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

Bij de realisatie van de doelstellingen van het thema Ouderen is een incidenteel positief resultaat geboekt van € 185.000. Het opstellen van de contourennotitie van het ouderenwerk kost tot heden ruim € 100.000 minder dan geraamd. Voorts is er als gevolg van het opheffen van het indicatieorgaan een voorziening vrijgevallen van incidenteel € 58.000.

3.7 Programma Cultuur en Vrije tijd

Wat willen we bereiken in 2005-2009?

Verbeteren van de aantrekkelijkheid van de stad voor zijn bewoners en van de uniciteit van Dordrecht voor bewoners en toeristen, o.a. door het versterken van het culturele aanbod en het aanbod aan sportfaciliteiten, het bevorderen van toerisme en watersport, realisatie van een cluster van hoogwaardige culturele voorzieningen en voortzetten van het evenementenbeleid.

Wat hebben we bereikt tot nu toe?

Uit de monitor rMOP valt op te maken dat de evenementen en toeristische en culturele voorzieningen meer bezoekers trekken dan in voorgaande jaren.

Ook het beeld dat Dordtenaren en Drechtstedelingen hebben van de stad is aanmerkelijk verbeterd.

Wat hebben we ervoor gedaan?

De gemeente heeft ook in 2005 tal van subsidies verleend aan culturele instellingen en evenementen. De evenementen worden alomgewaardeerd.

Op het gebied van sport hebben in de afgelopen jaren diverse herstructureringsoperaties plaatsgevonden, waarvan de laatste fase in 2005 is uitgevoerd. Met de ontwikkeling van de Sportboulevard wordt het hoogwaardige aanbod aan sport- en recreatievoorzieningen vergroot. Met de uitvoering van de werkzaamheden is reeds aangevangen. In het kader van sportstimulering zijn er projecten uitgevoerd specifiek gericht op jongeren, ouderen en Antillianen.

Schouwburg Kunstmin en de musea laten positieve resultaten zien. O.a. het gevarieerde programma van Kunstmin heeft geleid tot een hoge gemiddelde bezettingsgraad. De musea hebben naast tentoonstellingen ook educatieve programma's verzorgd.

Wat heeft het gekost?

Programma Cultuur en Vrije Tijd (* € 1.000)

(* € 1.000)	Thema's	2005 saldo baten en lasten		
		Begroting	Rekening	Resultaat *
Ongewijzigd beleid				
	Cultuurvoorzieningen	11.839-	12.361-	522-
	Toerisme	1.108-	1.200-	92-
	Evenementen	34	83	49
	Sport	6.289-	6.074-	215
	Voor bestemming	19.202-	19.552-	350-
	Mutaties reserves	912	1.635	723
	Na bestemming	18.290-	17.917-	373

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

De financiële afwijkingen van de realisatie ten opzichte van de begroting worden bij de hierna besproken thema's toegelicht.

Thema Cultuurvoorzieningen

Wat wilden we bereiken?

Verbeteren van de aantrekkelijkheid van Dordrecht voor bewoners en van de uniciteit van Dordrecht voor bewoners en toeristen. Versterken van de centrumpositie van Dordrecht in de regio. Om dit te bereiken het (beter) benutten van het cultuurhistorische erfgoed van de stad.

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ In 2005 zijn er in Schouwburg Kunstmin188 voorstellingen gehouden met 67.082 bezoekers. Het gemiddelde bezettingspercentage voor de grote zaal was 75% en voor de kleine zaal 71%. Het aantal schoolvoorstellingen lag door de seizoensprogrammering in het kalenderjaar 2005 lager dan in 2004. Voor het voorjaar 2006 staan weer relatief veel schoolvoorstellingen geprogrammeerd. Er zijn 20 inleidingen voorafgaand aan een voorstelling gerealiseerd.
In 2005 zijn er 50 commerciële verhuringen van (delen van) Kunstmin gerealiseerd en 37 sociaal culturele verhuringen. Een vermeldingswaardig hoogtepunt is het eerste Koninkrijksconcert dat op 15 december 2005 plaatsvond in Kunstmin.
Het Filmhuis Cinode heeft in 2005 542 voorstellingen gerealiseerd. Het bezoekersaantal lag lager dan geprognosticeerd (17.467), maar is weer hoger dan in 2004.
- ✓ In het Dordrechts Museum zijn 8 tentoonstellingen gehouden. 8 schilderijen uit de collectie van het Dordrechts Museum zijn gerestaureerd. Hoogtepunt vormde de restauratie van de vier De Witt-portretten. Er kwamen 45.560 bezoekers.
Het Dordrechts Museum heeft 12 educatieve projecten, zoals lezingen, cursussen en concerten, en een educatief programma voor kinderen van 4 tot 12 jaar, uitgevoerd. In totaal hebben er 3.246 schoolkinderen aan de projecten deelgenomen.
- ✓ In het Simon Van Gijn - Museum aan huis zijn 2 tentoonstellingen verzorgd. 27.747 Bezoekers hebben het museum bezocht.
In 2005 hebben 2.210 schoolkinderen aan educatieve (school)projecten meegedaan. Alle 100 rondleidingen en 25 andere evenementen zijn door het museum gerealiseerd.
Er is een reconstructie gemaakt van het originele tuinhuis van Simon van Gijn, dat dankzij de financiële steun van de stichting Vrienden van Museum van Gijn mogelijk werd gemaakt.
- ✓ Het CBK heeft voor de wijk Oud Krispijn een definitief ontwerp vastgesteld voor het Beetsplein, en een voorlopig ontwerp voor het Heyeplein. Het blad *Plein* werd voor een tweede keer uitgegeven. Voor het Leerpark zijn binnen een omvangrijk educatief project 12 schetsontwerpen voor kunstwerken gepubliceerd. Het project Verborgene Museum is stilgelegd vanwege de problematiek met de bouw van het complex Achterom/Bagijnhof. In 2005 zijn vijf kunstwerken opgeleverd. De vier overig geplande opleveringen zijn door omstandigheden buiten het CBK om, vertraagd. Voorts zijn 4 definitieve en 5 schetsontwerpen gerealiseerd. Er zijn 90 kunstwerken beschreven en de uitgebreide informatie is op de website geplaatst.
Het Servicebureau van het CBK heeft 5 startsubsidies, 27 projectsubsidies en 65 opdrachten verstrekt. Er zijn 100 individuele adviezen gegeven, 2 ateliers toegewezen en er waren 60 deelnemers aan de atelierroute. 2 Kunstenaars hebben gebruik

gemaakt van het gastatelier in Berlijn.

De Kunstuitleen van het CBK heeft op de peildatum 31-12-2005, 2204 werken uitgeleend. Dit is minder dan begroot, maar een lichte groei t.o.v. 2004. In 2005 zijn 28 werken verkocht. (De kunstuitleen is niet gericht op verkoop).

Het CBK telde ruim 12.000 bezoekers. Aan educatieve activiteiten voor het voortgezet onderwijs namen 2036 leerlingen deel, van het basisonderwijs 1311. Er waren 75 deelnemers aan het project voor de Pabo. De atelierroute trok gemiddeld 2500 bezoekers. Er werden 4 nieuwsbrieven uitgebracht. Er zijn meer tentoonstellingen (9) en educatieve projecten (22) gerealiseerd dan aanvankelijk was gepland.

Het project "verborgen museum", in het kader van beeldende kunst in de openbare ruimte, is vanwege de problematiek met de bouw van het complex Bagijnhof/Achterom stilgelegd. Het project wordt voortgezet, zodra met de bouw weer aangevangen kan worden.

- ✓ Er zijn 6255 bezoeken aan het Stadsarchief geteld. Dit is een stijging van 10% t.o.v. 2004. En er zijn 256.530 zoekvragen via internet geteld. Dit is een stijging van ruim 50% t.o.v. 2004. In de Kunstkerk zijn 12 filmvoorstellingen gehouden die door 1855 bezoekers zijn bezocht.

750 leerlingen hebben gebruik gemaakt van de lesprogramma's van het Stadsarchief.

In juni is het nieuwe Stadsdepot opgeleverd en wordt in gebruik genomen door het Stadsarchief, musea en archeologie.

Conform de Legesverordening stelt het Stadsarchief tegen gereduceerde kosten informatie beschikbaar aan o.a. notarissen, ziekenhuizen, burgers en overheidsinstellingen.

Het Stadsarchief heeft 4 inspectiebezoeken aan regiogemeenten afgelegd en twee inspectiebezoeken aan (inter)gemeentelijke organen, waarbij is toegezien op de naleving van wet- en regelgeving omtrent archiefbeheer.

- ✓ Aan het Kunstmenu namen in totaal 15.956 leerlingen uit het basisonderwijs deel, waarvan 9508 aan projecten van ToBe en 6448 aan projecten van andere (gemeentelijke) instellingen (schouwburg, musea, stadsarchief, CBK). Aan de verlengde schooldag namen 2110 leerlingen deel. In het voortgezet onderwijs namen 4590 leerlingen uit Dordrecht/Zwijndrecht deel aan de CKV-workshops. Aan wijkactiviteiten namen 680 personen deel, voornamelijk kinderen. Meer gegevens zijn te vinden in het jaarverslag van ToBe.
- ✓ Gemeente Dordrecht heeft 54 subsidies op het gebied van muziek verstrekt en 16 subsidies verleend m.b.t. theater. O.a. het Poppentheater, Wantijpop, kamermuziek, Jeugdtheaterschool en Bibelot worden door de gemeente gesubsidieerd.

Wat heeft het gekost?

Thema Cultuurvoorzieningen (* € 1.000)

Cultuurvoorzieningen	Producten	2005 saldo baten en lasten		
		Begroting	Rekening	Resultaat *
113 Culturele educatie		913-	911-	2
114 Muzikale educatie		1.242-	1.146-	96
115 Culturele initiatieven		631-	543-	88
116 Beiaard/amateurkunst		302-	296-	6
117 Collectie Dordts museum		609-	622-	13-
118 Collectie Van Gijn		413-	327-	86
119 Tentoonstellingen Dordts museum		1.425-	1.574-	149-
120 Tentoonstellingen Van Gijn		452-	450-	2
121 Kunst openbare ruimte		221-	333-	112-
122 Servicebureau Cultuur		282-	286-	4-
123 Kunstuitleen		197-	306-	109-
124 Educatie cultuur		255-	213-	42
125 Collectie archief		1.290-	1.175-	115
126 Onderzoek archief		52-	44-	8
127 Educatie archief		140-	120-	20
128 Inspectie		93-	95-	2-
129 Professionele voorstellingen		1.298-	1.316-	18-
130 Sociaal culturele voorstellingen		285-	333-	48-
131 Filmhuis Cinode		211-	227-	16-
132 Commerciële verhueringen		158-	160-	2-
203 Archeologie		435-	430-	5
231 Hofkwartier		604-	754-	150-
238 Stadsdepot		308-	700-	392-
210 Saldi kostenplaatsen Cultuur		23-	-	23
Voor bestemming		11.839-	12.361-	522-
Mutaties reserves		771	1.368	597
Na bestemming		11.068-	10.993-	75

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

Het thema cultuur heeft per saldo een negatief resultaat van € 0,5 miljoen. Dit resultaat wordt hieronder nader toegelicht:

Musea (117 t/m 120) (incidenteel nadeel € 0,07 miljoen)

Op een totaalbudget van € 2,9 miljoen kent cultuur een overschrijding van € 74.000 bij de realisatie van de activiteiten van de musea. Dit is veroorzaakt door o.a. hogere huisvestingskosten, zoals energiekosten, hoge transportkosten voor de tentoonstelling Dromen van Dordrecht en hogere overheadkosten dan geraamd.

Hofkwartier (incidenteel nadeel € 0,15 miljoen)

De afwijking op de begroting wordt veroorzaakt door de aanschaf van de 18^e eeuwse Van Strij- behangsels voor het Dordrecht Museum en een investering aan het Huis van de Democratie.

Stadsdepot (incidenteel nadeel € 0,4 miljoen)

Het negatieve resultaat op het product Stadsdepot is vrijwel volledig toe te schrijven aan een correctie van € 350.000 in verband met een correctie van de activering van collectiebeheer naar de exploitatierekening. Dekking hiervoor is gevonden in de stadsreserve SI.

Diversen (incidenteel voordeel € 0,1 miljoen)

Verschillende kleine(re) voor- en nadelen resulteren in een gesaldeerd voordeel van € 100.000.

Thema Toerisme

Wat wilden we bereiken?

Toerisme levert een bijdrage aan de economische ontwikkeling van de stad. Aspecten daarvan zijn:

1. Het vergroten van de werkgelegenheid;
2. Het versterken van de concurrentiekracht van Dordrecht;
3. Het vergroten van de aantrekkelijkheid, aantrekkingskracht en de identiteit van de stad, zodat toeristen de stad willen bezoeken en zodat (toeristische) bedrijven zich hier willen vestigen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ De Stadsrecreatiekaart Dordrecht is 15 juni 2005 gepresenteerd aan de pers en huis-aan-huis verspreid in Dordrecht.
- ✓ Met het herinrichtingsplan van het Vissertje is aangevangen. Medio mei 2006 zullen alle werkzaamheden gereed zijn.
- ✓ Het Kampeerbeleid is geactualiseerd.
- ✓ In 2005 zijn aan 47 organisaties subsidie toegekend voor het organiseren van evenementen. Daarnaast hebben er ook een tal aan ongesubsidieerde evenementen plaatsgevonden. De Gemeenteraad heeft het Internationaal Poppentheaterfestival aangewezen als nieuw cultureel evenement (start in 2007).

Bekend maakt bemind, monitor Beeld van Dordrecht 2004' – SGB (2005)

Het SGB heeft onderzoek gedaan naar welk beeld Dordtenaren en niet-Dordtenaren hebben van de stad. In vergelijking met het laatste onderzoek (1999) is in rapport 'Bekend maakt bemind, monitor Beeld van Dordrecht 2004' een duidelijke trendbreuk waarneembaar, de neergaande lijn in het beeld van de stad is omgebogen naar een opgaande lijn. Dordtenaren en Drechtstedelingen zijn het eens: Dordrecht is de laatste jaren aantrekkelijker geworden. De stad is gezelliger, er is meer te beleven zoals leuke evenementen, mooie musea en leuke terrassen.

Dordrecht over Dordrecht

56% van de inwoners vindt dat de stad aantrekkelijker is geworden, ook in vergelijking met andere steden. 75% van de inwoners is tevreden met Dordrecht als woonplaats en vindt het even aantrekkelijk of zelfs aantrekkelijker dan andere steden. De toegenomen tevredenheid van Dordtenaren over hun stad vertaalt zich ook naar hun gastheerrol: Ze vertellen vaker positief over hun stad en bezoeken vaker met bekenden van buiten de binnenstad.

Drechtstedelingen over Dordrecht

Ook de Drechtstedelingen hebben een positiever beeld van Dordrecht dan in voorgaande jaren. Inwoners van Drechtsteden zijn op sommige punten zelfs nog positiever over Dordrecht dan Dordtenaren. 90% van de Drechtstedelingen bezoekt Dordrecht regelmatig. Vooral de binnenstad draagt voor Drechtstedelingen bij aan het positieve beeld. Meer regiobewoners vinden tegenwoordig dat de historische binnenstad aantrekkelijker is, dat het gezellig winkelen is en dat er leuke terrassen zijn.

De rest van Nederland

De bekendheid van Dordrecht in de rest van het land is toegenomen. Steeds meer mensen weten iets te noemen wat een bezoek aan Dor-

drecht de moeite waard maakt, het bezoek aan de binnenstad wordt hierbij het vaakst genoemd. Mensen van buiten de regio die Dordrecht hebben bezocht, zijn positief over Dordrecht. Ze waarderen de fraaie oude binnenstad, met veel bezienswaardigheden, waar je leuke stadswandelingen kunt maken.

Festival en evenementenbeleid:

Kosten € 456.779 aan subsidies, € 60.000 aan hand- en spandiensten

- De Dordtse festivals en evenementen trekken naar schatting iets meer dan 1 miljoen bezoekers naar de (binnen)stad.
- Dordrecht is bij de verkiezing van 'Evenementenstad van het Jaar' zeer eervol 3^e geworden achter mastodonten als Rotterdam en Den Haag. Volgens de jury verdient Dordrecht deze prijs vanwege de wijze waarop de stad werkt aan het ontwikkelen en ondersteunen van evenementen door een uitgekiend beleid, wat steeds verder wordt aangescherpt. De jury waardeert het dat de stad keuzes durft te maken en noemt de aanpak een voorbeeld voor veel andere gemeenten.
- Het college en de raad hebben, na een zorgvuldige procedure, het Internationaal Poppentheaterfestival aangewezen als nieuw cultureel festival. In 2007 moet het festival er staan, 2006 is een overgangsjaar.
- Aan 47 organisaties is voor subsidie toegekend (3 A⁺, 11 A, 24 B en 9 C- evenementen). Hiermee wordt in elk geval voldaan aan het themadoel uit de begroting om tenminste 15 evenementen per jaar te realiseren. Daarnaast heeft er ook een aantal ongesubsidieerde evenementen plaatsgevonden.
- De subsidieverordening Evenementen is aangepast aan het nieuwe beleid. Besloten is om de behandeling gelijk op te laten lopen met de aanpassing van de Algemene Subsidie Verordening. Behandeling en vaststelling zal in 2006 plaatsvinden. De vertraging is veroorzaakt door deze koppeling.
- Het Evenementenbureau zal uiterlijk per 1 januari 2007 overgaan van Stichting Regionale VVV Zuid-Holland Zuid naar Dordrecht Marketing. Het Evenementenbureau faciliteert en ondersteunt veel evenementen naast de reguliere evenementen, zoals het TROS Muziekfeest op het Statenplein.

Subsidie VVV

- Aan de VVV Zuid-Holland Zuid is subsidie verleend voor het in stand houden van de balie Dordrecht en voor de toeristische marketing en promotie van de stad. Het kantoor Dordrecht werd door 69.140 bezoekers bezocht. Dit aantal ligt iets hoger dan voorgaand jaar. Het aantal verkochte stadswandeling bedroeg 3.660 (2004 3.140) ondanks dat via internet de stadsplattegrond gratis te downloaden is. De VVV bewerkt actief de toeristische persmarkt door het verzenden van persberichten en de ontvangst van journalisten. In 2005 is actief meegewerkt aan twee programma's op de Belgische tv: Vlaanderen Vakantieland en Vitaya (Appeltjes van Oranje). De groepsdagtochten laten qua aantal boekingen voor de gehele regio een toename zien van 23%, de omzet een groei van 54% en het aantal personen met 21%. Dordrecht heeft hierin een marktaandeel van 78%, er kwamen 14.101 personen.

Regionaal toeristische visie

- In opdracht van de Regio Drechtsteden is gewerkt aan het opstellen van een regionaal toeristische visie met als werktitel Hollands Glorie

als vervolg op het helaas niet geslaagde traject Floriade 2012. Opdracht is verleend aan Waalconsult en Arcadis om dit traject te ondersteunen. De Gemeente Dordrecht heeft een en ander voorgefinancierd.

Rondje Dordt

- Het Rondje Dordt is in 1995 aangelegd. Aanpassingen aan het concept blijven noodzakelijk. In 2005 ontstond de behoefte bij de gemeenteraad om op het Rondje beter de Waterbus en Fast Ferry te verwijzen. Dit was aanleiding om het gehele Rondje onder de loop te nemen en verbeteringen uit te voeren. Besloten is om een aanbevolen looprichting in te voeren en extra informatieborden op cruciale punten in de stad toe te voegen. De werkzaamheden zijn uitgevoerd onder regie van Stadswerken en grotendeels betaald door Stadsontwikkeling.

Geschiedenis van de Stad

Kosten € 116.912, € 20.000 subsidie van de provincie Zuid-Holland

- Vormgevingsbureau Helder + Extravert heeft opdracht gekregen om via de zogenaamde AIDA-formule 1572 beter zichtbaar en beleefbaar te maken op, in en om 't Hof. Ingebruikneming was voorzien op 1 november, dit is deels gelukt. De provincie Zuid-Holland heeft subsidie gegeven aan het project vanuit de Vrijtijdsagenda.
- Vergunningsprocedures voor buitenobjecten duren langer dan voorzien en moeten uitgebreider dan voorzien. Naast bouwvergunning is ook monumentenvergunning noodzakelijk. Zowel Welstand als Rijksdienst Monumentenzorg geven advies over inpasbaarheid van het object (leeuw) op het plein als onderdeel van het totale concept. Op basis van adviezen neemt het college een besluit over de vergunbaarheid.
- Concept voor buitenobjecten zal tevens meegenomen worden door de landschapsarchitect die opdracht heeft gekregen om de openbare ruimte Hofkwartier vorm te geven.
- De kwaliteit van de binnenpresentatie is nog niet optimaal en zal aangepast worden. Planning oplevering begin medio 2006

Marketing

Marketingorganisatie

- Marktplan Adviesgroep heeft de eindrapporten over Dordrecht Marketing en City Lounge opgeleverd. Zij heeft in het voorbereidende traject uitgebreid gesproken met vertegenwoordigers van werkgevers, grote bedrijven, regio, winkeliers en culturele instellingen. Er bestaat breed draagvlak voor Dordrecht Marketing. De concrete relatie verdient nadere uitwerking.
- Missie Dordrecht Marketing: het ontwikkelen en in de markt zetten van Dordrecht als een sterk (overkoepelend) merk dat staat als een huis.
- Doelstelling: het verhogen van de naam- en merkbekendheid van Dordrecht onder huidige en potentiële inwoners, bezoekers en bedrijven.
- Kerntaken:
 - het ontwikkelen van één duidelijk en krachtig merkconcept voor Dordrecht op basis van de kernkwaliteiten historie en water;
 - het actief communiceren van dat merk; het onderhouden, bewaken en (onder voorwaarden) ter beschikking stellen van het marketingconcept;
 - het faciliteren van citymarketingactiviteiten van derden.

- Dordrecht Marketing wordt opgezet als een kleine, slagvaardige, professionele marketingorganisatie, die optreedt als onafhankelijke merkautoriteit en zelfstandig overkoepelende citymarketingactiviteiten uitvoert, met als doel 'branding' van Dordrecht.
- De relatie met de regio wordt gezocht, uitgewerkt en gepresenteerd.
- De directeur Dordrecht Marketing is tevens verantwoordelijk voor de aansturing van de beheersorganisatie van de 'City Lounge'.
- Het Evenementenbureau Dordrecht gaat integraal deel uitmaken van Dordrecht Marketing.
- De subsidierelatie van de Stichting Regionale VVV Zuid-Holland Zuid met de gemeente Dordrecht wordt omgezet in een contractrelatie met Dordrecht Marketing. Dordrecht Marketing zal voor wat betreft de toeristische marketing en promotie primair met de VVV in contact treden. De omzetting is vooralsnog kosten neutraal voor beide partijen. De VVV balieactiviteiten zullen worden verplaatst naar de 'City Lounge', waar het VVV logo als consumentenmerk verbonden en zichtbaar blijft. De Raad van Toezicht kan zich vinden in de gemaakte basis afspraken.

Stadspromotie

- Het Jaarprogramma Citymarketing 2005 is door het college vastgesteld en op 17 mei 2005 door de raadscommissie Cultuur en VT voor kennisgeving aangenomen
- Het Dordtse reclamebureau Van den Berg & Van Schaik heeft de promotiecampagne onder de noemer 'Dit is Dordrecht' in 2005 voortgezet.
- In het najaar is ingezoomd op de kernwaarde 'historie' met een speciale multimediale campagne onder de aandacht gebracht onder de noemer 'Historische Herfst'. De presentatie van de dubbelbiografie van de Gebroeders De Witt, de opening van het Zeepaert en Dordt Monumenteel, alsmede de sluiting van het Stadsdepot, de Nationale Archievendag en de introductie van 1572 maakten deel uit van deze campagne. Een flyer is meegestuurd in de complete oplage van NRC en De Volkskrant van 9 september. Lokaal en regionaal is huis-aan-huis een glossy magazine verspreid, er waren spots op RTV-Dordrecht, TV Rijnmond, TV Brabant, TV Zeeland en Ster & Cultuur. Andere ingezette middelen waren lokale billboards, uitingen op de Waterbus, posters in de bussen van Arriva, speciale tassen en raamstickers.
- Op de Belgische televisie (VRT en Vitaya) zijn uitzendingen geweest waarin Dordrecht een centrale rol speelde. Vanuit citymarketing is een financiële en vanuit de VVV is een inhoudelijke bijdrage geleverd. Dit leidt tot veel extra bezoek.
- Het Zeepaert is op 8 september officieel in gebruik genomen door de Gemeente Dordrecht. Het pand is volledig ingericht als o.a. bijzondere vergaderlocatie en er is een audio-presentatie voor toeristen en andere bezoekers.
- Programmabureau Binnenstad heeft de VVV opdracht gegeven om het project Gast in Eigen Stad structureel uit te voeren. In 2005 zijn 3 zeer succesvolle bijeenkomsten georganiseerd. De respons van de nieuwe inwoners was overweldigend. Het programma wordt als zeer positief ervaren.
- Het project Ambassadeur van de Stad verloopt succesvol. Voor de stad is het belangrijk dat die mensen waarmee bezoekers het eerste in aanraking komen, zich bewust zijn van de rol van ambassadeur van de stad. In het eerste half jaar zijn bijeenkomsten georganiseerd voor circa 600 medewerkers van: Waterbus/FF, Stadsvervoer, Politie post Binnenstad, Stadstoezicht, Grote Kerk, Augustijnenkerk,

Kunstrandje Dordt, de musea, Centrummanagement (winkeliers en ambulante handel) en afdeling Communicatie. De waardering voor het project is erg hoog. Na afloop van de bijeenkomsten, waar iets verteld wordt over de stad en waar de deelnemers uitgenodigd worden mee te denken over de invulling van de eigen rol, krijgen de deelnemers een speciale speld 'Ambassadeur van Dordrecht'.

- Het 1° exemplaar van de Recreatiekaart Dordrecht/Drechtsteden is op 15 juni 2005 overhandigd aan de portefeuillewethouders van stad en regio en vervolgens h-a-h verspreid. De kaart, een initiatief van S&R, is tot stand gekomen met een flinke financiële bijdrage vanuit citymarketing.
- De salesmanager VVV-ZHZ zet haar succesvolle activiteiten voort om in opdracht van Dordrecht, Hollandse Biesbosch en Werelderfgoed Kinderdijk de doelgroepen busondernemers, incoming touroperators en cruiseschepen te bewerken.
- Alle hobbels tot het plaatsen van stadspromotieborden langs de A16 en de N3 zijn nog niet genomen. De bouwaanvraag is ingediend, de welstandscommissie heeft een eerste negatief advies gegeven. De vormgeving zal enigszins aangepast worden.

City Lounge

- De City Lounge is de onmisbare fysieke schakel het 'brandpunt' in de ontvangst en de marketing van de stad, waar huidige en potentiële bewoners en bezoekers en mogelijk ook studenten en bedrijven worden ontvangen, geïnformeerd en uitgedaagd. Daar komen zij aan de hand van de kernkwaliteiten in aanraking met de stad. Het is een middel in het ontsluiten van het toeristische en recreatieve, kunst- en cultuur, winkel- en woon, onderwijs- en bedrijven aanbod. De City Lounge moet de gastvrijheid van de stad uitstralen.
- In de City Lounge komen de functies van het Centrum Binnenstad en de balie en de winkel van kantoor Dordrecht van de VVV Zuid-Holland Zuid.
- Het pand Spuiboulevard 99 is voor een periode van 10 jaar gehuurd. Hiermee is aan de randvoorwaarde om de City Lounge te situeren op een strategische locatie voldaan.
- Opleveren 1 januari 2007
- Een investerings- en exploitatieopzet is gemaakt. De City Lounge is voor € 1.000.000 opgenomen in het 'mandje' van de Drechtsteden

Wat heeft het gekost?

Thema Toerisme (* € 1.000)

Toerisme Producten	2005 saldo baten en lasten		
	Begroting	Rekening	Resultaat *
147 Toerisme	1.108-	1.200-	92-
Voor bestemming	1.108-	1.200-	92-
Mutaties reserves	-	224	224
Na bestemming	1.108-	976-	132

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

Bij het nastreven van de doelstellingen binnen het thema Toerisme is sprake van een incidenteel tekort van € 92.000. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de lagere kosten voor het onderzoek naar het nieuwe cultuurfestival, als opvolger van het Belcanto Festival. Verder is het voordelige resultaat op Toerisme toe te schrijven aan de wijze waarop subsidieaanvragen beoordeeld zijn. Door het college is besloten dat 2005 in het festival- en evenementenbeleid een overgangsjaar zou worden, omdat het beleid wel is vastgesteld maar nog niet in de juist juridische vorm is gegoten. Subsidieaanvragen zijn met enige soepelheid beoordeeld.

Thema Evenementen

Wat wilden we bereiken?

Het aanbieden van recreatieve volksevenementen aan bewoners uit recreatief en cultureel oogpunt.

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ Conform het jaarplan zijn er 3 kermissen georganiseerd; de zomerkermis, de koninginnekermis en de bevrijdingskermis.
- ✓ Wintercircus Royal heeft in 2005 hun voorstellingen gegeven op hun oude locatie. Het circusterrein aan de Stadswerven is m.i.v. 31-01-2006 niet meer beschikbaar voor wintercircus Royal. Dit circus zal elders op de Stadswerven gehuisvest worden. De andere circussen zullen worden geplaatst in Amstelveen.
- ✓ De Skeelerroutes zijn op 23 april 2005 geopend door wethouder Van der Zwaan.

Wat heeft het gekost?

Thema Evenementen (* € 1.000)

Evenementen	Producten	2005 saldo baten en lasten		
		Begroting	Rekening	Resultaat *
144 Volksfestiviteiten		34	83	49
Voor bestemming		34	83	49
Mutaties reserves		-	-	-
Na bestemming		34	83	49

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

Er zijn in 2005 meer pachtgelden ontvangen van kermisexploitanten dan begroot. Samen met enkele kleine(re) niet nader te benoemen verschillen is er op het thema een positief incidenteel voordeel van € 49.000.

Thema Sport

Wat wilden we bereiken?

Uiteindelijk doel is het leveren van een bijdrage aan de leefbaarheid van de stad en de gezondheid van zijn bewoners. In het begrotings-thema Sport gaat het erom door middel van het aanbieden van mogelijkheden voor sport en recreatie bij te dragen aan dit doel.

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ Ook in 2005 zijn in het kader van sportstimulering diverse activiteiten en projecten georganiseerd specifiek gericht op de doelgroepen jongeren, ouderen en Antillianen.
- ✓ De strategische sportbeleidsnota is geëvalueerd. De Sportraad zal de evaluatie nog van een advies voorzien alvorens het ter besluitvorming wordt voorgelegd aan het College van Burgemeester en Wethouders en de Gemeenteraad. In de evaluatie zijn nieuwe beleidsrichtingen opgenomen. De vaststelling van de Verordening op de Sportraad is hierdoor vertraagd, zo ook de vaststelling van de nieuwe Verordening sportsubsidie.
- ✓ De afgelopen jaren hebben diverse herstructureringsoperaties plaatsgevonden op de Dordtse sportcomplexen. De laatste fase hiervan is in 2005 uitgevoerd.
- ✓ Het plan van aanpak voor het Wantijbad is gereed. De renovatiewerkzaamheden worden begin 2006 aanbesteed. De verwachting is dat nog voor aanvang van het nieuwe seizoen een deel van de renovatiewerkzaamheden zijn uitgevoerd.
- ✓ Door herstructureringswerkzaamheden rondom zwembad Aquapulca zet de dalende trend van bezoek recreatieve zwemmers zich voort. Om dit tijdelijke knelpunt het hoofd te bieden is het tarief voor 2005/2006 niet verhoogd en worden promotionele middelen ingezet. De bezoekersaantallen van begeleide activiteiten (28.000 gasten) is gestabiliseerd.
- ✓ In 2005 hebben twee grote zwemevenementen van nationale betekenis in Aquapulca plaatsgevonden: de waterpolowedstrijd Nederland-Frankrijk en de Grand Prix Dordrecht (een internationale zwemwedstrijd).
- ✓ Naar aanleiding van de veiligheidsanalyse op de Dordtse sportcomplexen is het project "Veiligheid Sportcomplexen" opgezet. In 2005 zijn de laatste maatregelen in dit kader uitgevoerd.
- ✓ Het Sportservicepunt ondersteunt sportverenigingen en individuen bij diverse sportvragen. In 2005 hebben 34 verenigingen in totaal 49 vragen gesteld aan het Sportservicepunt, maar ook 47 burgers, studenten en instellingen hebben hun weg naar het servicepunt weten te vinden. In 2005 zijn de gemeenten Dordrecht en Zwijndrecht een samenwerking aangegaan en organiseren gezamenlijk informatiebijeenkomsten voor sportverenigingen.

Wat heeft het gekost?

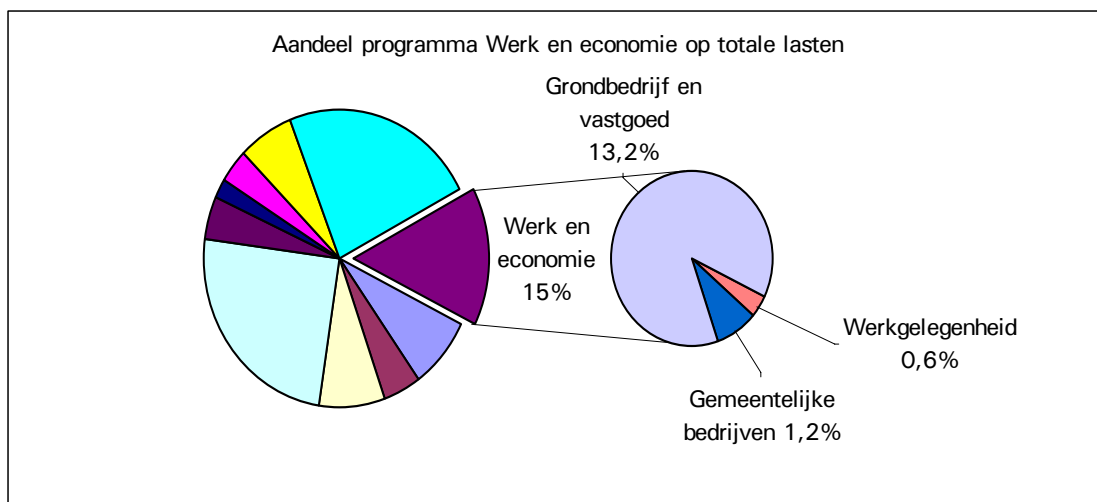
Thema Sport (* € 1.000)

Sport	Producten	2005 saldo baten en lasten		
		Begroting	Rekening	Resultaat *
137 Binnensport		676-	667-	9
138 Buitensport		1.634-	1.678-	44-
139 Sportservice		495-	500-	5-
140 Sportstimulering		638-	656-	18-
145 Aquapulca		1.212-	1.031-	181
146 Recreatie		1.609-	1.527-	82
210 Saldi kostenplaatsen Sport & Recreatie		25-	15-	10
Voor bestemming		6.289-	6.074-	215
Mutaties reserves		141	43	98-
Na bestemming		6.148-	6.031-	117

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

Het thema sport is afgesloten met een voordelig incidenteel saldo van € 215.000. Dit resultaat is grotendeels toe te schrijven aan diverse voor- en nadelen in de exploitatie van het zwembad Aquapulca. Door de komst van de sportboulevard wordt er terughoudend met onderhoud omgegaan en het verdwijnen van het buitenzwembad levert een besparing op aan de kosten van energie en water. Het geven van privé-lessen is een succes en levert een voordeel van € 165.000 op. Tegenover deze besparingen/voordelen staan ook extra kosten/nadelen. Zo daalt, onder meer door de bouwwerkzaamheden, de vraag naar recreatiezwemmen en worden er meer kosten gemaakt voor personeel in verband met de verruimde openingstijden.

3.8 Programma Werk en economie

Wat willen we bereiken in 2005-2009?

Vergroten van de economische kracht van de stad. Verbreden van de economische structuur naar opkomende branches, groei realiseren in nieuwe economische sectoren en aanhaken bij de kenniseconomie. Verbeteren van de bereikbaarheid, ontsluiten van bedrijventerreinen en verbeteren van de parkeermogelijkheden. Terugdringen van de structurele werkloosheid.

Wat hebben we bereikt tot nu toe?

Na een economische malaise in de afgelopen jaren, is er weer sprake van een lichte stijging van de werkgelegenheid met 0,2%. Met name is de werkgelegenheid bij de MKB-bedrijven toegenomen (1,2%). Ook daalt de werkloosheid en is het aantal WWB-uitkeringen (Wet Werk en Bijstand) verminderd.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Met het nieuwe programma Economie en de oprichting van de Economische Adviesraad Dordrecht in 2005 wordt getracht om de komende drie jaren een extra impuls te geven aan de economische structuurversterking en verbreding van Dordrecht. De eerste resultaten hiervan zullen in 2006 zichtbaar worden. In nauwe samenwerking met de beleidsvelden Onderwijs en Sociale Zaken zijn en worden activiteiten ontplooid in het kader van een integraal arbeidsmarktbeleid. Op het gebied van scholing is vanuit het programma Kennis/Leerpark aansluiting gezocht bij de ontwikkeling van een kenniseconomie door o.a. te faciliteren in het verkleinen van de discrepantie tussen beroepsonderwijs en beroepspraktijk en het uitbreiden van het hoger onderwijs aanbod. Hiermee worden ook de ontwikkelingskansen voor ongeschoolden c.q. laaggeschoolden vergroot.

De herstructurering van bedrijventerreinen is onverminderd voortgezet. Daar waar nodig is samenwerking gezocht met andere (hogere) overheden om knelpunten m.b.t. milieu-eisen op te lossen.

De uitbreiding van parkeervoorzieningen aan de westflank en in de binnenstad en de korte termijnmaatregelen voor het verkeersknooppunt A16/N3 leiden tot een verbeterde bereikbaarheid van de ondernemingen.

Wat heeft het gekost?

Programma Werk en Economie (* € 1.000)

(* € 1.000)	Thema's	2005 saldo baten en lasten		
		Begroting	Rekening	Resultaat*
	Werkgelegenheid	4.058-	2.081-	1.977
	Gemeentelijke bedrijven	345-	471-	126-
	Grondbedrijf en Vastgoed	4.054-	313-	3.741
	Voor bestemming	8.457-	2.865-	5.592
	Mutaties reserves	7.626	2.169	5.457-
	Na bestemming	831-	696-	135

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

De financiële afwijkingen van de realisatie ten opzichte van de begroting worden bij de hierna besproken thema's toegelicht.

Thema Werkgelegenheid

Wat wilden we bereiken?

Een krachtige, rijk geschakeerde en concurrerende economische structuur; een complete stad voor bedrijven, instellingen, bewoners en bezoekers, met een regionale centrumfunctie.

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ Het programma Economie is in de tweede helft van 2005 van start gegaan. Het programma richt zich op versterking en verbreding van de economische structuur van Dordrecht o.a. in de metalectro en maritieme clusters, maar ook in sectoren zoals de zakelijke dienstverlening, zorg, detailhandel en toerisme.
- ✓ Vanuit het programma is gewerkt aan de doorontwikkeling van het Ondernemersloket en de acquisitiefunctie van Dordrecht. Het Ondernemersloket heeft een sterkere organisatie en positie gekregen. De ondernemers weten in toenemende mate ook het E-loket van het Ondernemersloket te vinden. Bestuurlijke besluitvorming over de Nota Promotie & Acquisitie vindt in het 1^e kwartaal 2006 plaats.
- ✓ Op 11 oktober 2005 is de Economische Adviesraad Dordrecht (EAD) geïnstalleerd. De EAD heeft van het College van Burgemeester en Wethouders de opdracht gekregen om de komende drie jaren (gelijk aan de doorlooptijd van het programma Economie) een bijdrage te leveren aan de economische structuurversterking van Dordrecht.
- ✓ De eerste 10 impulsideeën voor 2006 zijn door de EAD geselecteerd en zullen vertaald worden naar concrete voorstellen. Als vervolg op de Stadsconferentie hebben enkele ondernemers gezamenlijk een Agenda voor de Stad aan het College aangeboden. Deze agenda is overgedragen aan de EAD.
- ✓ Startende ondernemers kunnen via het Mentorenproject zich laten coachen door ervaren (ex)ondernemers. In totaal zijn in 2005 12 matches daadwerkelijk gerealiseerd. Op basis van het belang en het succes van het project is besloten tot voortzetting tot 1 januari 2007. De startersmarkt die op 9 en 10 november 2005 werd gehouden, is met een goede bezoekersopkomst wederom een geslaagde activiteit te noemen.
- ✓ Het project "Economische innovatie in Dordrecht", diende om inzicht te bieden op de aanwezigheid van creatieve professionals en de bijdrage die zij leveren aan de vernieuwing van de regionale economie. 22 April 2005 heeft een slotbijeenkomst plaatsgevonden waar de resultaten van de ateliers zijn gepresenteerd. Bij de projecten uit de ateliers zijn initiatiefnemers, financiers, ondersteuners, managers en gebruikers gezocht. In het programma Economie wordt in 2006 een vervolg aan het project gegeven.
- ✓ De gemeente Dordrecht heeft met het Ministerie van Economische Zaken eind 2005 het convenant "Stroomlijning dienstverlening aan ondernemers" afgesloten. De stroomlijning bestaat uit de aanpak van strijdige regelgeving, vereenvoudigen van vergunningenprocedures en het (digitale) bedrijvenloket. Aan de vereenvoudiging van vergunningenprocedures en het aanpakken van strijdige regelgeving wordt tevens in het kader van het rijksprogramma Andere Overheid gewerkt.
- ✓ De economische beleidsnota Horeca is in voorbereiding. De startnotitie is in concept gereed en zal medio april 2006 aan het College worden voorgelegd. Ten behoeve van de opzet van de

startnotitie is met het HOP (Horeca Overleg Platform) en ondernemers gesproken om een beter beeld te krijgen van de knelpunten en kansen voor de horeca in Dordrecht. Het accent ligt daarbij op het verder versterken van de functie van de horeca in het perspectief van de functie van de Binnenstad.

- ✓ Eén van de onderdelen van het programma Shipping Valley is de realisatie van een kenniscentrum. Door TNO wordt, in samenwerking met de gemeente Dordrecht, Syntens, de Kamer van Koophandel en het lokale/regionale bedrijfsleven onderzoek gedaan naar mogelijkheden/draagvlak voor de vestiging van een kenniscentrum Shipping Valley in de regio Drechtsteden. Een businessplan is omstreeks mei 2006 gereed.
- ✓ In het kader van het programma ICT en de Stad zijn in 2005 de werkzaamheden begonnen voor de aanleg van een glasvezelnetwerk op de bedrijventerreinen Dordtse Kil I en II.

Wat heeft het gekost?

Thema Werkgelegenheid (* € 1.000)

Werkgelegenheid	Producten	2005 saldo baten en lasten		
		Begroting	Rekening	Resultaat*
143 Ambulante handel		65-	1	66
167 Basisregistratie vastgoed		312-	379-	67-
170 Thematisch economisch beleid		3.681-	1.703-	1.978
Voor bestemming		4.058-	2.081-	1.977
Mutaties reserves		2.989	1.950	1.039-
Na bestemming		1.069-	131-	938

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

Het resultaat binnen het thema werkgelegenheid kan vrijwel volledig worden toegeschreven aan het resultaat op de programmakosten thematisch economisch beleid. Van het beschikbare krediet voor de revitalisering Zeehavengebied is € 4,5 miljoen nog niet uitgegeven. Daar staat tegenover dat voor hetzelfde project de bijdrage van € 2,7 miljoen nog niet ontvangen is. Per saldo betekent dit een positief incidenteel resultaat van € 1,9 miljoen.

Thema Bedrijfsterreinen

Wat wilden we bereiken?

Een krachtige, rijk geschakeerde en concurrerende economische structuur; een complete stad voor bedrijven, instellingen, bewoners en bezoekers met regionale centrumfunctie (zie thema werkgelegenheid).

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ In 2005 is de Infodesk bedrijventerreinen officieel gelanceerd. De Infodesk bevat gedigitaliseerde actuele informatie over vestigingslocaties voor bedrijven in Zuid-Holland, waarin het Dordtse aanbod van bestaande en beschikbare bedrijventerreinen is opgenomen. De Infodesk is hiermee een waardevol instrument voor (startende) ondernemers en gemeente.
- ✓ De revitalisering van het Zeehavengebied wordt aan de hand van het opgestelde businessplan verder gerealiseerd. Samen met Provincie, Rijk en Milieudienst wordt getracht de heersende geluidsproblematiek op te lossen.
- ✓ De herstructurering van bedrijventerreinen is onverminderd voortgezet. De meeste herstructureringsprojecten hebben een lange doorlooptijd. Voor het bedrijventerrein Amstelwijk is gewerkt aan een nieuwe programmering en stedenbouwkundige invulling van het terrein. Uitvoering vindt plaats in 2006 en verder. M.b.t. de herstructurering van de Zeehavens wordt getracht om de heersende geluidsproblematiek samen met Provincie, Rijk en Milieudienst op te lossen, zowel voor de korte als de lange termijn. 28 Juni 2005 is de tussenrapportage van het project door de Raad vastgesteld. Een 2^e tussenrapportage is in voorbereiding. Er is een onderzoek gestart naar de functionele benutting van de eerste Merwedehaven. Rapportage volgt in het najaar 2006.
- ✓ Een plan van aanpak uitvoeringsstrategie kantoren is opgesteld, waarin vraag en aanbod op elkaar worden aangesloten.
- ✓ In het kader van de beveiliging van bedrijventerreinen zullen port-securitymaatregelen, gecombineerd met de beveiliging Zeehavengebied worden getroffen. Voor de te beveiligen terreinen Louter Bloemen, Zeehaven (inclusief Krabbepolder) en Dordtse Kil III zijn nulmetingen verricht. In samenwerking met ondernemers zijn nu 3 bedrijventerreinen beveiligd.

Wat heeft het gekost?

Voor dit thema, dat voornamelijk investeringen betreft, is geen product gedefinieerd in de exploitatiebegroting. De exploitatiekosten voor het beleid op bedrijventerreinen komen tot uitdrukking op het product 170 'thematisch economisch beleid' (begrotingsthema Werkgelegenheid).

Thema Gemeentelijke bedrijven

Wat wilden we bereiken?

De gemeentelijke bedrijven zullen zich in 2005 verder ontwikkelen, ieder op zijn eigen wijze. De kaders waarbinnen de gemeentelijke bedrijven kunnen functioneren zijn daarvoor in 2004 vastgelegd. Naast de kaders is er een procesagenda opgesteld waarbinnen de bedrijven zich kunnen ontwikkelen richting verdere verzelfstandiging. Bij een planmatig en zorgvuldig vormgegeven verzelfstandigingsproces zullen gaandeweg de kaders van de gemeentelijke organisatie worden losgelaten. Uiteraard geldt voor elk gemeentelijk bedrijf een andere weg, en een ander einddoel. Per bedrijf zijn of worden startnotities opgesteld om dit verdere proces vorm te geven.

Naast de kaders en de procesagenda voor de huidige gemeentelijke bedrijven zal in het najaar van 2004 een verkennende notitie worden opgesteld waarin vanuit een breder perspectief wordt ingegaan op de verschillende vormen en bijbehorende criteria om gemeentelijke activiteiten op afstand te besturen en te organiseren. Dit zal leiden tot een kaderstellende discussie in de raad. Hierin wordt ook de sturing in ketens en daarmee verband houdende processen van verzelfstandiging besproken. In 2005 zal de implementatie van deze notitie over sturing ter hand worden genomen. De ontwikkelingen bij de sectoren Sport & Recreatie, Cultuur, en Onderwijs en Welzijn zullen hierin voorop lopen.

De gemeentelijke bedrijven hebben zich georiënteerd op de mogelijkheden en de mate van verzelfstandiging. Voorbereidingen daarop zijn getroffen. Voor zover er nog geen sprake is van implementatie van de verzelfstandiging zal dit in de nabije toekomst gebeuren. Het sturingsvraagstuk hierbij is een complex geheel gezien de verschillen in de doelen die worden nagestreefd, de verschillen in de maatschappelijke omgeving en de verschillende posities van de gemeente. Dit leidt er toe dat de sturingsvraag steeds opnieuw beantwoord moet worden op basis van een specifieke situatie.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Essenhof

- ✓ In het kader van verzelfstandiging van de Essenhof is 1 maart 2005 het bedrijfsplan door het College van Burgemeester en Wethouders vastgesteld. De gemeente zal de begraafplaats wel blijven besturen en de verzelfstandiging zal niet tot het uiterste doorgevoerd worden.

Havenbedrijf

- ✓ Na de eerste verkenningen naar samenwerking met het Havenbedrijf Rotterdam, met name omtrent de exploitatie van het Zeehavengebied, is bij nader inzien besloten het Havenbedrijf Dordrecht organisatorisch anders te positioneren. De economische taken worden ondergebracht bij het programma Economie, de nautische en technische havenbeheersactiviteiten worden ondergebracht bij de sector Stadswerken.

Ingenieursbureau Dordrecht

- ✓ De Colleges van de gemeenten Dordrecht en Zwijndrecht hebben een intentieverklaring ondertekend om tot de vorming van een Regionaal Ingenieursbureau te komen. Het ondernemingsplan is medio oktober gepresenteerd aan de ingenieursbureaus van Zwijndrecht en Dordrecht. Op het bijgestelde ondernemingsplan moet nog advies van de ondernemingsraad worden verkregen. Het implementatieplan wordt z.s.m. na ontvangst van het advies uitgevoerd.

Regionaal Bureau Leerplicht

- ✓ Het Regionaal Bureau Leerplicht is een door de Drechtsteden gesubsidieerde organisatie. Het bureau legt direct verantwoording af aan het Drechtstedenbestuur en de Drechtstraad.

Wat heeft het gekost?

Thema gemeentelijke bedrijven (* € 1.000)

Gemeentelijke bedrijven	Producten	2005 saldo baten en lasten		
		Begroting	Rekening	Resultaat*
Havenbedrijf Dordrecht				
	232 Nautisch beheer	1.365-	1.143-	222
	233 Havens civiel	1.096-	813-	283
	234 Overige exploitaties	53-	158-	105-
	235 Havenexploitatie	2.475	1.497	978-
	210 Saldi kostenplaatsen Havenbedrijf	-	-	-
	Subtotaal	39-	617-	578-
Essenhof				
	141 Plechtigheden	56	368	312
	210 Saldi kostenplaatsen Essenhof	-	-	-
	Subtotaal	56	368	312
Ingenieursbureau				
	168 Accommodaties	366-	364-	2
	210 Saldi kostenplaatsen ID	4	142	138
	Subtotaal	362-	222-	140
				-
	Voor bestemming	345-	471-	126-
	Mutaties reserves	544	876	332
	Na bestemming	199	405	206

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

Dordrecht kent drie Gemeentelijke Bedrijven, het Havenbedrijf, de Gemeentelijk Begraafplaats de Essenhof en het Ingenieursbureau. Samen kennen zij een negatief resultaat van € 126.000. Onderstaand volgt een korte toelichting per bedrijf:

Havenbedrijf Dordrecht (nadeel € 0,6 miljoen)

Nautisch beheer kent een voordeel van € 0,2 miljoen. Dit is vooral toe te schrijven aan het niet doorgaan van automatisering van de brugbediening. De hiermee gepaard gaande kapitaallasten zijn komen te vervallen. Daarnaast zijn er in 2005 nauwelijks kosten gemaakt voor de ontwikkeling van het havenafvalplan en havenbeveiliging. Daarentegen is de exploitatie afgesloten met een negatief resultaat van € 0,9 miljoen. Er zijn aanzienlijk minder opbrengsten gerealiseerd uit Zeehaven-gelden. Dit wordt o.a. veroorzaakt door minder inklaringshandelingen en intrekking van de stimuleringsregeling.

Essenhof (voordeel € 312.000)

In 2005 was in de begroting al rekening gehouden met kapitaallasten voor de nieuw op te leveren keldergraven. Deze worden echter pas in juli 2006 opgeleverd. Dit resulteert in een voordeel op de kapitaallasten in 2005 van € 185.000 (voordeel). Hoewel er een terugloop in het aantal plechtigheden te constateren is, zijn er per saldo toch meer opbrengsten gerealiseerd dan verwacht (€ 216.000 voordeel). Dit komt vooral door meer opbrengsten uit bijzettingen in eigen graven, asbestemmingen. Tegenvallers in het verslagjaar waren o.a. de onderhoudskosten voor groen en de energiekosten (€ 89.000 nadeel)

Thema Grondbedrijf en vastgoed

Wat wilden we bereiken?

Bijdragen aan de realisatie van volkshuisvestings- en economische doelen door het (mede) ontwikkelen van bouwlocaties die zijn afgestemd op de vraag vanuit de markt en de samenleving.

Leveren van producten met betrekking tot vastgoed vooruitlopend op ruimtelijke planontwikkeling.

Op basis van de nota Strategisch Grondbeleid per ontwikkeling een strategie opstellen.

Bedrijfsmatig beheren, verpachten en verhuren van woonwagens en standplaatsen, overige gronden, erfpachtgronden en Grondbedrijfpan- den, waarbij voor de laatste categorie geldt ze te herontwikkelen, ze te behouden dan wel te verkopen. Het streven is om de woonwagens over te dragen aan de corporaties.

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ De exploitatie van 2.500 m² BVO op Amstelwijck is niet gerealiseerd. Momenteel wordt gewerkt aan een nieuwe programmering en stedenbouwkundige invulling van het terrein.
- ✓ Gezien het proactieve en strategische grondbeleid dat de gemeente sinds 2003 heeft ingezet zijn er veel meer strategische aankopen verricht dan in voorgaande jaren. In 2005 zijn een kleine tiental adviezen opgesteld, waarvan er 4 hebben geresulteerd in een besluit tot aankoop. Daarnaast zijn op basis van het voorkeursrecht in het gebied Dordtse Kil IV een tweetal percelen aangekocht en zijn ca. 20 panden aan de Weeskinderendijk aangekocht t.b.v. het project Maasterras.
- ✓ In 2005 is de Plankostenscan uitgetest op een viertal projecten. De Plankostenscan zal in 2006 integraal toegepast worden op alle Grondbedrijfprojecten.
- ✓ Het instrument Risicomanagement is ontwikkeld en wordt bij het project Gezondheidspark toegepast. Deze activiteit vormt de opmaat voor een verdere doorontwikkeling.
- ✓ In samenwerking met de stadsjurist is de Verordening Nadeelcompensatie opgesteld. Hiermee is de werkwijze van de gemeente inzake schadeclaims als gevolg van gemeentelijk handelen eenduidiger gemaakt.
- ✓ De beleidsnotitie Planschade Wet Ruimtelijke Ordening is in 2005 door het College vastgesteld, alsmede de beleidsnotitie Herinrichting Fonds Bovenwijkse Voorzieningen. Hierdoor is een nieuw kader vastgesteld omtrent de hoogte van de heffing en de bestemming voor een aantal projecten.
- ✓ In 2005 heeft het Grondbedrijf in het kader van het vastleggen van rechten en plichten, respectievelijk verhoudingen van partijen binnen projecten, gefaciliteerd bij het afsluiten van zo'n 20 realiserings- c.q. samenwerkingsovereenkomsten o.a. voor de projecten Gezondheidspark, Sportboulevard, Watertorenterrein Stadswerven en Belthurepark (Golf en Wonen).

Wat heeft het gekost?

Thema Grondbedrijf en vastgoed (* € 1.000)

Grondbedrijf en vastgoed Producten	2005 saldo baten en lasten		
	Begroting	Rekening	Resultaat *
204 Vastgoed	102-	171-	69-
205 Grondbeleid en ontwikkeling	85-	36-	49
206 Exploitatie bouwgronden	9.723-	6.408-	3.315
207 Exploitatie economische ontwikkeling	216-	164	380
208 Exploitatie gemeentelijke eigendommen	6.189	6.138	51-
210 Saldi kostenplaatsen Grondbedrijf	117-	-	117
Voor bestemming	4.054-	313-	3.741
Mutaties reserves	4.093	657-	4.750-
Na bestemming	39	970-	1.009-

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

Het resultaat van het thema grondbedrijf is incidenteel € 3,8 miljoen positief. Dit resultaat is totstandgekomen door een complexe samenhang van velerlei voor- en nadelen binnen de diverse grondexploitaties. Voornaamste resultaat is geboekt op de exploitatie bouwgronden (€ 3,3 miljoen). Hieronder is een cijfermatig overzicht gegeven van de belangrijkste resultaten binnen de exploitatie bouwgronden:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	voordeel	nadeel
Exploitatie woningbouwterreinen:		
Quickterrein	1.400	
Achterhakkers	100	
Zeehavenbuurt Oost	363	614
De Hoven		600
Smitsweg	175	
Leeuwstraat/Zuidendijk	75	200
	2.113	1.414
Stadsvernieuwing:		
Riedijkshaven		456
Noordendijk	130	800
Lombardgebied	555	250
Oud Krispijn		2.900
Oud Krispijn		1.420
	685	5.826
Exploitatie functiecombinatie complexen		
Corridor	296	
Bagijnhof/Achterom	2.000	1.997
Gezondheidspark	10.000	
Woonwagenlocaties		800
Belthurepark		1.587
Overigen		155
	12.296	4.539
Totaal	15.094	11.779

Voordeel: 3.315

Bovenstaand zijn de belangrijkste verschillen weergegeven die hebben geleid tot het gemelde resultaat van € 3,3 miljoen. Binnen de exploitatie woningbouwterreinen wordt het resultaat m.n. beïnvloed door het feit dat de ontwikkelaar de kosten voor het Quickterrein, groot € 1,4 miljoen, voor eigen rekening neemt. Verder blijven kosten én opbrengsten van het project Zeehavenbuurt-Oost achter doordat de betrokken projectontwikkelaar als gevolg van fusieperikelen en onduidelijkheden over de woningdifferentiatie, de afgesproken planning niet haalt.

Bij Stadvernieuwing valt vooral het project Oud Krispijn Zuid op. Hier heeft de grondprijsonderhandeling met de VOF Krispijn Wonen geleid tot een mindere grondopbrengst van € 2,9 miljoen in de groundbank die ten laste van de risico-voorziening komt. Verder zijn er voor dit project € 1,4 miljoen extra kosten gemaakt als gevolg van de uitgestelde fasering van deelgebieden 2,3 en 8.

Het resultaat binnen de exploitatie functiecombinatie complexen kent als belangrijkste factor het Gezondheidspark. De aanleg van de wegen is vertraagd door het noodzakelijke volgen van een andere planologische-juridische procedure. Hierdoor zijn er in 2005 nog geen kosten gemaakt, waardoor € 10 miljoen doorschuift naar 2006. In de presentatie van het resultaat laat dit een positief voordeel van dit bedrag zien.

Bovenstaand is slechts ingegaan op de belangrijkste en grootste verschillen die bijdragen aan het totale resultaat. Op de cd-rom, bij het betreffende productblad, wordt uitgebreid ingegaan op alle verschillen.

Thema Overheid en bedrijfsleven

Wat wilden we bereiken?

Een krachtige, rijk geschakeerde en concurrerende economische structuur; een complete stad voor bedrijven, instellingen, bewoners en bezoekers, met een regionale centrumfunctie (zie thema werkgelegenheid).

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ Het project "ICT en de Stad" is voortvarend voortgezet. In Dordrecht zijn minimaal 10 (semi) publieke instellingen aangesloten op het breedband ICT-netwerk.
- ✓ Daar waar nodig voert de gemeente een krachtige lobby richting andere (hogere) overheden om de belangen van Dordrecht te behartigen. Zo vinden er bijvoorbeeld intensieve gesprekken plaats met het Rijk over de uitwerkingen van het Besluit Luchtkwaliteit waardoor gewenste ontwikkelingen in de stad dreigen te stagneren.

Wat heeft het gekost?

Voor dit thema, dat voornamelijk investeringen betreft, is geen product gedefinieerd in de exploitatiebegroting. De exploitatiekosten voor het beleid op bedrijventerreinen komen tot uitdrukking op het product 170 'thematisch economisch beleid' (begrotingsthema Werkgelegenheid).

Thema Bedrijven en scholen

Wat wilden we bereiken?

Een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Dit is geen doel op zich maar een middel dat bijdraagt aan onder meer vermindering van de (jeugd)werkloosheid, vergroting van de aantrekkelijkheid van de stad als vestigingsplaats voor bedrijven en vermindering schooluitval.

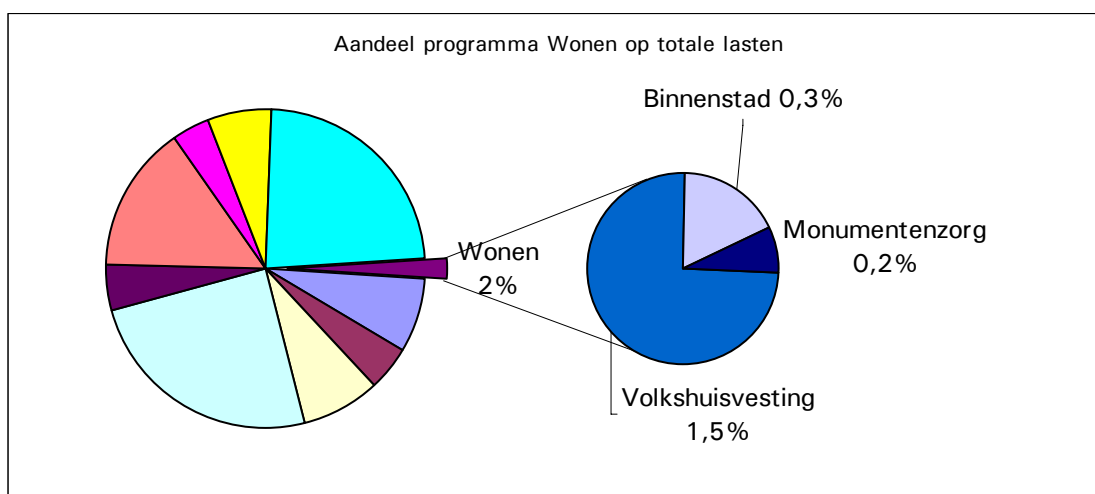
Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ In de domeinen Techniek, Overheid, Veiligheid en Zorg zijn diverse onderzoeken en (oriënterende) gesprekken gehouden m.b.t. het verbeteren van de aansluiting van het onderwijsaanbod op de arbeidsmarkt en de uitbreiding ervan. Dit heeft er o.a. toe geleid:
 - dat naar verwachting in 2006 de nieuwe opleiding Medewerker Jachtbouw op de Stadswerven van start zal gaan;
 - er een proces in gang is gezet voor de ontwikkeling van een kenniscentrum Veiligheid;
 - dat er een specifiek op de ambtenaren uit de Regio Zuid-Holland Zuid gerichte deeltijdopleiding HBO-Bestuurskunde is ontwikkeld (en eventueel een masteropleiding);
 - dat er een samenwerking is ontstaan tussen de Sociale Dienst en het CWI om klanten van de Sociale Dienst (Inkomen) met een mbo/hbo krachtiger te activeren;
 - dat een interne werkgroep de mogelijkheden onderzoekt voor een Werkgevers Servicepunt;
 - dat er gesprekken met de Bestuursacademie plaatsvinden voor een mogelijke vestiging in Dordrecht;
 - dat er voor de totstandkoming van het businessplan voor het Huis van de Democratie op 21 november 2005 een werkconferentie met alle betrokken stakeholders en afgevaardigde Gemeenteraadsleden heeft plaatsgevonden
- ✓ In oktober 2005 is de nieuwe vestiging van de hogescholen aan het Achterom officieel geopend.
- ✓ Nabij de nieuwe locatie van de hogescholen wordt een regionaal MKB-loket gerealiseerd. Voorbereidingen hiervoor zijn getroffen.

Wat heeft het gekost?

De projecten die tot dit thema behoren zijn investeringsprojecten. De exploitatiebudgetten die aan deze investeringsprojecten zijn verbonden zijn niet op een apart product in de productenraming zichtbaar, maar over verschillende producten verdeeld.

3.9 Programma Wonen

Wat willen we bereiken in 2005-2009?

Een goede mix van woningen in de verschillende marktsegmenten. Vergroten van het aanbod van duurdere woningen, rechtvaardig verdelen van de beschikbare woningvoorraad. In stand houden en verbeteren van de woningvoorraad, vooral in Dordrecht West.

Wat hebben we bereikt tot nu toe?

Het aandeel hogere inkomens vestigt zich bovengemiddeld buiten Dordrecht. Hogere inkomens zijn belangrijk voor het draagvlak van voorzieningen. Vertrekkers geven vaak als reden voor hun verhuizing het niet meer voldoen van de woning of de woonomgeving. Kijkend naar de cijfers moeten we constateren dat de gemiddelde woningwaarde in Dordrecht zo'n € 154.000,- bedraagt en Dordrecht met de woonaantrekkelijkheid al geruime tijd op de 27^e plaats staat in de ranglijst van 50 grootste steden in Nederland.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Nieuwbouwprojecten in het duurdere segment zijn reeds van start gegaan. Hiermee wordt beoogd de doelstellingen uit het nieuwbouwprogramma Dordrecht/Drechtsteden te verwezenlijken. Doch verloopt uitvoering van het programma moeizaam. Ook de herstructureringsopgave in Dordrecht-West verloopt traag. Met vereende krachten wordt getracht toch de beoogde doelstellingen uit het nieuwbouwprogramma binnen de planperiode te realiseren. De monumenten in de historische binnenstad zijn beeldbepalend voor Dordrecht. Verlies van monumenten wordt dan ook zoveel mogelijk tegen gegaan door restauratie en of het geven van een andere functie.

Wat heeft het gekost?
 Programma Wonen (* € 1.000)

(* € 1.000) Thema's	2005 saldo baten en lasten		
	Begroting	Rekening	Resultaat*
Volkshuisvesting	3.710-	564	4.274
Binnenstad	2.675-	1.716-	959
Monumentenzorg	2.652-	917-	1.735
			-
Voor bestemming	9.037-	2.069-	6.968
Mutaties reserves	7.987	1.885	6.102-
Na bestemming	1.050-	184-	866

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

De financiële afwijkingen van de realisatie ten opzichte van de begroting worden bij de hierna besproken thema's toegelicht.

Thema Volkshuisvesting

Wat wilden we bereiken?

Het beleid is gericht op het verkrijgen van een betere balans tussen vraag en aanbod en daarbinnen het binden van midden en hogere inkomens aan stad en regio. Dit streven valt uiteen in de volgende subdoelstellingen:

1. Zorgdragen voor zeggenschap en keuzevrijheid voor (toekomstige) bewoners;
2. Zorgdragen voor een hogere kwaliteit van de woningen;
3. Zorgdragen voor een hogere kwaliteit van de woonomgeving.

Voor de bestaande woningvoorraad geldt dat we een rechtvaardige verdeling van de schaarse woonruimte nastreven. Door aanpassingen aan woningen willen we ouderen en gehandicapten zoveel mogelijk zelfstandig laten wonen en door middel van huursubsidie en vangnetregeling willen we woonlasten betaalbaar houden.

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ In de Woonvisie Drechtsteden en het Jaarplan Wonen Drechtsteden 2005 staat het beleid uitgewerkt gericht op het aanbrengen van een balans tussen vraag en aanbod en daarbinnen het binden van midden en hogere inkomens aan stad en regio. Een verhoogde kwaliteit van de woningen en woonomgeving en de keuzevrijheid van bewoners is daarbij het uitgangspunt.
- ✓ In Dordrecht staan in de periode tot en met 2009 2.500 nieuw te bouwen woningen gepland. De uitvoering van de plannen verloopt nog niet naar wens. Ook het onttrekken van 900 woningen verloopt niet naar verwachting, dit i.v.m. de vertraagde aanpak van Dordrecht West. Voor het particulier opdrachtgeverschap (200 woningen) zijn te weinig projecten voorhanden om hieraan uitvoering te geven. De regionale taskforce woningbouw heeft voorstellen gedaan tot verbetering van de ambtelijke en bestuurlijke verantwoordelijkheden voor de plannings en projecten. Deze verbetervoorstellen worden in 2006 ingevoerd.
- ✓ De verkoop van woningen in het duurdere segment in de projecten PlanTij en De Hoven is zeer voorspoedig verlopen. Zelfs zo voorspoedig dat de laatste fase van project De Hoven versneld in uitvoering is gebracht.
- ✓ Het project deconcentratie van het centrale woonwagenveld naar kleinere over de stad verspreide kampen verloopt volgens schema en zal voor 2009 zijn afgerond.

Wat heeft het gekost?

Thema Volkshuisvesting (* € 1.000)

Volkshuisvesting Producten	2005 saldo baten en lasten		
	Begroting	Rekening	Resultaat *
172 Beleidsvoorbereiding wonen en bouwen	5.120-	687	5.807
176 Stimuleren en opplussen woningen	12-	-	12
177 Woningzoekenden	235-	271-	36-
178 Huursubsidie en vangnet	251-	206-	45
210 Saldi kostenplaatsen Stadsontwikkeling	1.908	354	1.554-
Voor bestemming	3.710-	564	4.274
Mutaties reserves	4.843	911-	5.754-
Na bestemming	1.133	347-	1.480-

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

Het thema volkshuisvesting kent in het verslagjaar een positief resultaat van € 4,2 miljoen.

Beleidsvoorbereiding wonen en bouwen (incidenteel voordeel € 5,8 miljoen)

In 2005 is de 2^e tranche van het bouwfonds, € 2,2 miljoen, ontvangen. Dit bedrag is gestort in het stimuleringsfonds volkshuisvesting. Hiervan is in 2005 € 0,5 besteed, waardoor een bedrag van € 1,7 miljoen restantkrediet voor funderingen verschuift naar 2006.

Stelposten innovatietraject (incidenteel nadeel € 1,6 miljoen)

Het begrote bedrag van -€ 1,5 miljoen betreft de te realiseren innovatiebesparingen van Stadsontwikkeling. Deze post is in de begroting opgenomen als stelpost op de kostenplaatsen van SO. Realisatie van deze doelstelling is financieel verwerkt op de diverse thema's en producten in dit jaarverslag. Het betreft met andere woorden een begrote verdeling van kosten die in de administratie op een andere wijze is geregistreerd. In de begroting 2006 is deze begrotingstechnische verwerking in overeenstemming gebracht met de registratie in de administratie. Daarmee komen alle baten en lasten die met de uitvoering van deze taak samenhangen op de betreffende producten tot uiting.

Thema Binnenstad

Wat wilden we bereiken?

Bewoners zijn zonder mitsen en maren trots op de Dordtse binnenstad. De Dordtse binnenstad ontwikkelt zich tot centrum van de regio.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Hieronder volgt een greep uit de belangrijkste doelstellingen voor de binnenstad.

- ✓ De realisatie van de plannen voor Achterom/Bagijnhof zijn om milieutechnische redenen (Besluit Luchtkwaliteit) opgeschort. Gekeken is naar de mogelijke uitvoering van onderdelen van de plannen, welke in 2006 worden opgepakt. Inmiddels hebben de Hogescholen Inholland en HRO zich gevestigd in het pand aan het Achterom.
- ✓ Een stedenbouwkundige studie naar de toekomstige ontwikkeling van het gebied Grote Markt is gereed. Wegens gebrek aan draagvlak voor de plannen wordt het gebied tijdelijk heringericht. Tezamen met een aanpassing van het parkeerregime is hierdoor een efficiënter ruimtegebruik ontstaan.
- ✓ De voorbereidingen voor het project Hofkwartier zijn nagenoeg afgerond. Uitvoering van de plannen staat gepland vanaf mei 2006 en lopen door tot 2010.
- ✓ De herontwikkeling van het gebied Stadswerven vindt zijn beslag. Zo is er een intentieovereenkomst gesloten met Hotel New York Vastgoed B.V. voor de realisering en exploitatie van het Watertoren. Over het realiseren van een theater op de Stadswerven is nog enige discussie. Besluitvorming hierover vindt plaats in 2006.
- ✓ Over de inrichting van de stationsomgeving vinden intensieve gesprekken plaats met de betrokken partners. Besluitvorming wordt in het 2^e kwartaal 2006 verwacht.
- ✓ De activiteiten in het kader van City Marketing zijn voortvarend voortgezet. Bijzonderheden zijn o.a.:
 - het 1^e exemplaar van de Recreatiekaart Dordrecht/Drechtsteden is 15 juni 2005 overhandigd aan de portefeuillewethouders van stad en regio en huis-aan-huis verspreid;
 - de City Lounge zal eind 2006 operationeel zijn vanaf de nieuwe locatie aan de Spuiboulevard;
 - In het najaar is de kernwaarde historie met een speciale campagne "Historische Herfst" onder de aandacht gebracht;
 - In 2005 zijn 3 succesvolle bijeenkomsten georganiseerd in het kader van het project "Gast in eigen stad". De respons van nieuwe inwoners van Dordrecht was overweldigend. Het programma werd als zeer positief ervaren.
 - In de eerste helft van 2005 zijn in het kader van het project "Ambassadeur van de stad" bijeenkomsten georganiseerd voor ca. 600 medewerkers van organisaties waarmee bezoekers als eerste in aanraking.
- ✓ De Gemeenteraad is akkoord gegaan met de gefaseerde invoering van het Lichtplan. Hiermee wordt stapsgewijs de openbare verlichting in de binnenstad in lijn gebracht met het specifiek aanlichten van bomen, karakteristieke historische gebouwen en bruggen en havenelementen.

Wat heeft het gekost?

Thema Binnenstad (* € 1.000)

Binnenstad Producten	2005 saldo baten en lasten		
	Begroting	Rekening	Resultaat *
5 Projectbureau Binnenstad	828-	619-	209
236 Marketing	1.847-	1.097-	750
Voor bestemming	2.675-	1.716-	959
Mutaties reserves	1.052	844	208-
Na bestemming	1.623-	872-	751

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

Bij de realisatie van de doelstellingen van het thema binnenstad is een positief resultaat gehaald van per saldo € 959.000. Dit resultaat wordt hieronder toegelicht.

Projectbureau Binnenstad (incidenteel voordeel € 0,2 miljoen)

De kosten/activiteiten in het kader van communicatie rondom het programma binnenstad zijn moeilijk in te schatten en hebben een grote samenhang met de marketinguitgaven. Een deel van de communicatiekosten binnenstad zijn in 2005 dan ook ten laste van de budgetten marketing gebracht, waarmee een voordeel van € 0,1 miljoen op het projectbureau binnenstad ontstaat. Verder heeft uitleen van personeel aan derden € 0,1 miljoen extra inkomsten gegenereerd.

Marketing (incidenteel voordeel € 0,75 miljoen)

Het voordeel is toe te schrijven aan het niet tijdig realiseren van de marketing website, de stadspromotieborden A16 en N3 en het project 1572 in het kader van de Geschiedenis van de Stad. Ook is de reservering voor de investering in de inrichting van de City Lounge nog niet (volledig) benut. Deze gelden zullen in 2006 alsnog tot realisatie komen.

Thema Funderingsproblematiek

Wat wilden we bereiken?

Bijdragen aan een zo acceptabel mogelijke oplossing van bestaande problemen en het leveren van een bijdrage aan het voorkomen van nieuwe problemen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ De rapportage over de mogelijkheden en aanpak van grondwaterbeheer in het aandachtsgebied funderingen is afgerond. De invoering van de Wet gemeentelijke watertaken, waarin de financiering van grondwatertaken wettelijk mogelijk zou worden, is uitgesteld. Het beheer van het grondwaterpeil in overige gebieden is uitgevoerd conform planning.
- ✓ Sinds de start van het project Funderingen zijn voor 168 woningen bouwvergunningen aangevraagd en voor 124 woningen een bouwvergunning verleend. Intussen zijn van 39 woningen de funderingen daadwerkelijk hersteld. Naar verwachting komen daar nog eens 88 woningen bij.
- ✓ Het College heeft beleidsregels opgesteld over de toepassing van het aanschrijvingsinstrument (artikel 14, lid 1) van de Woningwet. Deze eisen dat minstens 80% van de eigenaren van het bouwblok een funderingsherstel wil uitvoeren. In één geval is er in 2005 verzocht tot aanschrijving, maar waren er geen bijzondere omstandigheden die aanleiding gaven tot afwijking van de beleidsregels.
- ✓ Binnen de Vangnetregeling van het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting is maatwerk mogelijk voor eigenaren van panden met funderingsproblematiek die niet draagkrachtig genoeg zijn om de investeringen te financieren.

Wat heeft het gekost?

De kosten die samenhangen met het thema Funderingen worden uit de investeringen bekostigd. Er is geen afzonderlijk product voor benoemd.

Thema Monumentenzorg

Wat wilden we bereiken?

Een aantrekkelijke uitstraling van de monumenten in de historische binnenstad. De bouwkundige kwaliteit van het monumentenbestand in Dordrecht moet in 2010 overeenkomen met het landelijke gemiddelde.

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ In 2005 is het Stadsdepot op de Dordtse Kil III gerealiseerd, waarvan het bureau Monumentenzorg en Archeologie onderdeel van uitmaken.
- ✓ In opmaat naar de vorming van het cultuurhistorisch centrum DiEP is het eerste nummer van het cultuurhistorisch magazine (tevens genaamd DiEP) uitgebracht.
- ✓ In de Kunstkerk heeft een tentoonstelling rondom het thema religieus erfgoed met als titel "Het dak van de hemel" plaatsgevonden.
- ✓ Met de restauratie van het pand Wijnstraat 153 en het besluit het om te bouwen tot een stadshotel is het monumentale pand gered van de ondergang en krijgt het een nieuwe functie in de binnenstad.
- ✓ Geopperde ideeën voor het gebouw De Holland hebben nog niet tot de gewenste ontwikkeling geleid. Derhalve zal in 2006 een prijsvraag worden uitgeschreven voor de invulling van het gebouw.
- ✓ Met de opening en ingebruikname van het laatmiddeleeuwse pand 't Zeepaert (Wijnstraat 113) werd een omvangrijke restauratie van het oudste stenen huis van Dordrecht succesvol afgerond.
- ✓ In 2005 zijn tal van archeologische booronderzoeken met positieve resultaten uitgevoerd. Hiermee groeit onze kennis van het buitengebied van Dordrecht van voor de St.-Elizabetsvloed in 1421.
- ✓ Op het terrein van de archeologie zijn twee succesvolle opgravingen te vermelden: op de Grote Markt en Elfhuizen.
- ✓ De uitvoering van het programma Monumentenbeleid 2004-2010 is redelijk naar wens verlopen. M.u.v. de geringe vertragingen op de inventarisatie wederopbouwarchitectuur (is in 2005 gereed gekomen); de uitbreiding van de gemeentelijke monumentenlijst (start in 2006 i.p.v. 2005) en de onttrekkingen Gemeentelijk Restauratiefonds Dordrecht ligt enigszins lager dan verwacht (middelen worden later uitgegeven).

Wat heeft het gekost?

Thema monumentenzorg (* € 1.000)

Monumentenzorg	Producten	2005 saldo baten en lasten		
		Begroting	Rekening	Resultaat
201 Monumentenzorg		2.652-	917-	1.735
Voor bestemming		2.652-	917-	1.735
Mutaties reserves		2.092	1.952	140-
Na bestemming		560-	1.035	1.595

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

Bij het nastreven van de doelstellingen binnen het thema monumentenzorg is een positief resultaat van € 1,7 miljoen gerealiseerd.

Subsidies monumentenzorg (incidenteel voordeel € 1,4 miljoen)

In 2005 is het aantal subsidieaanvragen fors achtergebleven bij de verwachting. Aan subsidies in het kader van wonen boven winkels is hierdoor € 0,6 miljoen minder verstrekt en aan subsidies in het kader van restauraties monumentenzorg € 0,8 miljoen minder. Nader onderzoek naar de oorzaak van het achterblijven van de aanvragen moet nog plaatsvinden.

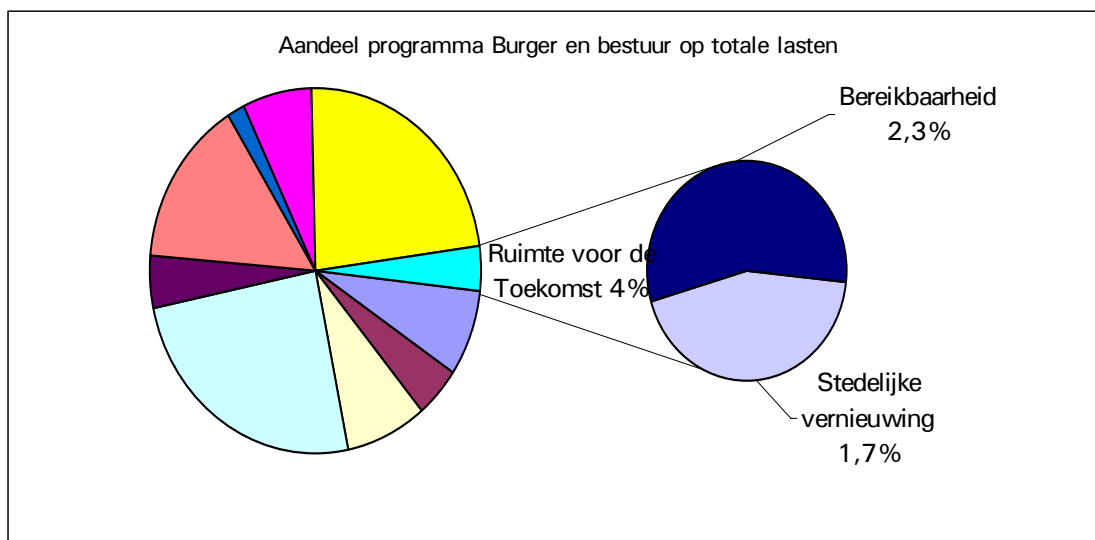
(Niet) doorzichtige rolluiken (incidenteel voordeel 0,2 miljoen)

De werkzaamheden voor het project (niet) doorzichtige rolluiken in de binnenstad zijn nog niet geheel uitgevoerd. Hierdoor zijn de begrote uitgaven in 2005 niet volledig gerealiseerd.

Overig (incidenteel voordeel € 0,1 miljoen)

Het overige verschil wordt veroorzaakt door diverse kleine(re) voordelen, waaronder een positief resultaat op de kapitaallasten.

3.10 Programma Ruimte voor de toekomst

Wat willen we bereiken in 2005-2009?

Ontwikkelen van de stad zodat deze niet achterblijft bij andere steden maar integendeel nieuwe kansen biedt voor bedrijven en inwoners. Ook in de toekomst moet de stad aantrekkelijk zijn voor bewoners en bedrijven.

Wat hebben we bereikt tot nu toe?

De waardering van ondernemers voor het ondernemersklimaat is met een 6,5 gelijk gebleven t.o.v. voorgaande jaren. 59% van de Dordtenaren vindt dat de stad aantrekkelijker is geworden. Ook de Drechtstedelingen hebben een positiever beeld van de stad dan voorheen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Op verschillende fronten wordt gewerkt aan de aantrekkelijkheid van de stad. Kadern hiervoor worden gesteld in richtinggevende nota's en programma's.

Wat heeft het gekost?

Programma Ruimte voor de toekomst (* € 1.000)

(* € 1.000)	Thema's	2005 saldo baten en lasten		
		Begroting	Rekening	Resultaat*
	Stedelijke vernieuwing	19.131-	4.846-	14.285
	Bereikbaarheid	4.736-	1.981-	2.755
	Voor bestemming	23.867-	6.827-	17.040
	Mutaties reserves	19.966	9.539	10.427-
	Na bestemming	3.901-	2.712	6.613

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

De financiële afwijkingen van de realisatie ten opzichte van de begroting worden bij de hierna besproken thema's toegelicht.

Thema Stedelijke vernieuwing

Wat wilden we bereiken?

Verbetering van de fysieke kwaliteit van het woon- en werkmilieu van de gemeente Dordrecht, met bijbehorende verkeers- en groenstructuur. Bij het thema Stedelijke vernieuwing gaat het vooral om de ontwikkeling van kaders voor deze kwaliteitsverbetering en de regievoering op die kwaliteitsverbetering.

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ In 2005 is het Stadsplan 2000 geëvalueerd, zijn de ruimtelijke opgaven voor de toekomst gedefinieerd en is begonnen met de totstandkoming van de Structuurvisie Dordrecht 2020. Deze structuurvisie zal een praktisch uitvoeringsgericht beleidsstuk worden met een sterk sturend uitvoeringsprogramma.
- ✓ Vanuit dezelfde filosofie zijn in 2005 de Nota Mobiliteit en het Milieubeleidsplan 2005-2010 opgesteld. Deze plannen geven uitvoering aan een nieuwe manier van beleidsontwikkeling.
- ✓ In 2005 is het plan van het Strategisch Groenproject Eiland van Dordrecht uitgewerkt, gericht op het behouden en ontwikkelingen van recreatie- en natuurgebieden in Dordrecht.
- ✓ In 2005 hebben we gewerkt aan de uitvoering van de 11 wijkjaarprogramma's in de wijken. In Dordrecht West hebben we gewerkt aan de ontwikkelingsopgave van de herstructurering in de drie wijken in dit gebied en de uitvoering van Oud Krispijn Vernieuwt. De uitvoering gaat in nauwe samenwerking met andere sectoren en maatschappelijke organisaties. Daarnaast hebben we een ontwikkelingstraject gehad voor de vormgeving van de inhoudelijke koers van de leefbare stad 2006-2010 en de organisatie van het Wijkgericht Werken Nieuwe Stijl. Dit heeft het College inmiddels ook vastgesteld.
- ✓ Vanuit het Beschermd Stadsgezicht zijn in 2005 ruim honderd adviezen voor ontwikkelingen in het gebied gegeven. Variërend van deelbeleid als gevelreclame, rolluiken, horeca tot bijdragen aan bestemmingsplannen en Welstandsnota.
- ✓ In het bestemmingsplannenprogramma is, met het vaststellen van 5 plannen, een behoorlijke inhaalslag gemaakt. Het waren daarbij ook nog eens plannen van grote omvang. In de meeste gevallen betrof het een samenvoeging van meerdere plannen. Dubbeldam is daar een goed voorbeeld van. Daar zijn nu 20 oude plannen geïntegreerd tot één bestemmingsplan. De VROM-inspectie is in haar onderzoek van oordeel dat de gemeente adequaat omgaat met het onderdeel bestemmingsplannen. De gemeente werkt voortvarend aan de actualisering van bestemmingsplannen en heeft een voorbeeldfunctie als het gaat om digitalisering en de omgevingsvergunning. Kanttekening van VROM is wel dat het bestemmingsplan Buitengebied snel herzien moet worden. Dat gaat in het kader van het Strategisch Groen Project ook gebeuren.
- ✓ Met Ruimte Geven is het regionaal ruimtelijk beleid voor de Drechtsteden vastgesteld. Dit is het ruimtelijk kader voor een beter functionerende regio Drechtsteden. Door Dordrecht mede opgesteld, in het najaar 2005 vrijgegeven voor consultatie en begin 2006 vastgesteld. Daarmee is meer samenhang gekomen in ruimtelijke plannen voor wonen, werken, cultuur en zorg met "Dordrecht als centrale stad in regio".

Wat heeft het gekost?

Thema Stedelijke vernieuwing (* € 1.000)

Stedelijke vernieuwing Producten	2005 saldo baten en lasten		
	Begroting	Rekening	Resultaat *
Bedrijfsvoering grote projecten	315	469	154
180 Stedelijke kaders	11.641-	3.100-	8.541
181 Stedelijke vernieuwing	133-	157-	24-
183 Beschermd stadsgezicht	18-	20-	2-
184 Wijken	7.654-	2.038-	5.616
Voor bestemming	19.131-	4.846-	14.285
Mutaties reserves	16.476	6.834	9.642-
Na bestemming	2.655-	1.988	4.643

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

Het resultaat binnen het thema Stedelijke Vernieuwing is per saldo € 14,2 miljoen positief. Dit betreft positieve resultaten binnen het product Stedelijke Vernieuwing van € 8,5 miljoen en binnen Wijken van € 5,6 miljoen. Hieronder worden deze resultaten nader toegelicht.

Stedelijke Vernieuwing (incidenteel voordeel € 8,5 miljoen)

Het voordeel is toe te schrijven aan een kredietverschuiving op de projecten Dordtwijkzone (€ 1,7 miljoen) en Verbinding Oostelijke Stadsdelen (€ 6,8 miljoen). De geplande werkzaamheden, en daarmee de kredieten, schuiven één jaar door.

Wijken (incidenteel voordeel 5,6 miljoen)

De upgrading Dordt west, Kil 1 en II en Amstelwijck West is uitvoeringsgereed en zal pas in 2006 tot uitgaven leiden. Er wordt voor een bedrag van € 5,8 miljoen aan kosten doorgeschoven.

Thema Bereikbaarheid

Wat wilden we bereiken?

Verbeteren van de economische bereikbaarheid, inclusief verkeersveiligheid en parkeervoorzieningen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ Het onderhoud aan wegen, fietspaden, verkeersregelinstanties en bewegwijzering behoort tot de reguliere werkzaamheden van de gemeente.
- ✓ Met de uitbreiding van het aantal parkeervoorzieningen in de binnenstad (Veemarkt) en aan de westzijde van de stad (Weeskinderendijk) is in 2005 aangevangen. De aanleg van de parkeergarages Achterom en Steegoversloot loopt vertraging op wegens de daar heersende luchtkwaliteitsproblematiek.
- ✓ In nauwe samenwerking met de Drechtsteden, de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden en de Provincie is in 2005 een programma van eisen opgesteld voor de aanbesteding van de per eind 2006 aflopende concessie openbaar vervoer.
- ✓ De voorbereiding voor de HOV-D (Hoogwaardig Openbaar Vervoer Drechtsteden) zijn in voorbereiding. Realisatie (streng 1) is voorzien in 2007.
- ✓ De voorbereidingen voor de ondertunneling van de Laan der Verenigde Naties zijn in volle gang. In de periode 2006-2007 zal de Laan der Verenigde Naties t.b.v. de tunnelbouw ca. 1 jaar volledig worden afgesloten ter hoogte van de spoorwegkruising.
- ✓ Het onderzoek naar de ontsluiting van het westelijke industriegebied en naar handhaving van de bereikbaarheid op het huidige niveau moet resulteren in de benodigde maatregelen op zowel de korte als lange termijn. Op het knooppunt N3/A16 zal door Rijkswaterstaat uiterlijk september 2006 een aantal maatregelen worden getroffen om de doorstroom te bevorderen.
- ✓ Alle prioriteit 1 t/m 3 maatregelen van de wijkverkeersplannen zijn uitgevoerd m.u.v. de wijk Krispijn. De uitvoering van de maatregelen in Krispijn vindt in 2006 plaats. Het verkeersplan voor het buitengebied, zal naar verwachting overgaan naar het nieuwe waterschap Hollandse Delta. N.a.v. de evaluatie van de wijkverkeersplannen is een discussie ontstaan over de snelheidsremmende maatregelen die zijn getroffen. Besluitvorming over de verdere te voeren procedure m.b.t. de snelheidsremmende maatregelen vindt in 2006 plaats.
- ✓ M.b.t. de nota Parkeermaatregelen Binnenstad en 19^e Eeuwse Schil heeft het College besloten belanghebbenden te consulteren. Volgens planning wordt de nota in februari 2006 vrijgegeven voor inspraak. De uitvoering van het parkeerbeleid staat eind 2005 zwaar onder druk door een reeks vernielingen waarbij parkeerapparatuur werd opengebroken.
- ✓ De gemeente Dordrecht zet in op het stimuleren van het fietsgebruik door te voorzien in fietsenstallingen. Wegens de verplaatsing van de fietsenstalling Elfhuizen is een tijdelijke vervangende voorzieningen gerealiseerd op de Boogjes.

Wat heeft het gekost?

Thema Bereikbaarheid (* € 1.000)

Bereikbaarheid Producten	2005 saldo baten en lasten		
	Begroting	Rekening	Resultaat *
194 Verkeersvoorzieningen auto	659-	415-	244
196 Parkeren	1.344-	342	1.686
197 Verkeersvoorzieningen fiets	1.417-	860-	557
198 Fietsenstalling	278-	169-	109
199 Openbaar vervoer	1.038-	879-	159
Voor bestemming	4.736-	1.981-	2.755
Mutaties reserves	3.490	2.705	785-
Na bestemming	1.246-	724	1.970

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

Bij het nastreven van de doelstellingen van het thema bereikbaarheid is een positief resultaat bereikt van € 2,7 miljoen. Dit verschil is op hoofdlijnen als volgt te verklaren:

Verkeersvoorzieningen auto (incidenteel voordeel € 0,2 miljoen)

Voor enkele projecten zijn tot nu toe minder kosten (voordeel € 0,4 miljoen) gemaakt dan gepland. Het gaat dan vooral om de functionele aanpassingen wegen en verkeersmanagement 99, waarbij onderzoek is gedaan naar een groene golf. Daar staat tegenover dat er meer inzet is gepleegd op de actualisatie van verkeersbesluiten (nadeel € 0,1 miljoen) en de noodzakelijke verkeersaanpassingen structureel duurder waren (nadeel € 0,1 miljoen)

Parkeren (incidenteel voordeel € 1,7 miljoen)

In 2005 heeft het parkeren € 1,2 miljoen meer opgeleverd dan begroot. Hier staan echter ook € 0,4 miljoen aan hogere kosten tegenover, waardoor per saldo een voordeel van € 0,8 miljoen is te constateren. In de begroting 2005 is de exploitatie van de parkeergarages Spuihaven en Veemarkt niet opgenomen. Hierdoor is het logisch dat zowel aan de kostenkant als aan de batenkant een forse overschrijding van de begroting heeft plaatsgevonden. Van het saldo van € 0,8 miljoen is circa € 0,3 miljoen het resultaat van de parkeergarages en € 0,5 miljoen het extra resultaat op straatparkeren. Reeds in 2004 is geconcludeerd dat er op straatparkeren een structureel voordeel van € 0,5 miljoen behaald werd. Dit is in 2005 niet in de begroting verwerkt. Voor 2006 is dit wel het geval.

Verder is er op de projecten incidenteel € 0,8 miljoen minder uitgegeven. Dit is grotendeels toe te schrijven aan het project P-terrein Energiehuis. Dit project wordt op verschillende wijzen gefinancierd. In 2005 zijn alle kosten ten laste van de grondexploitatie Stadswerven gebracht. Tot slot zijn de kapitaallasten op m.n. garages hoger uitgevallen dan begroot (€ 0,2 miljoen).

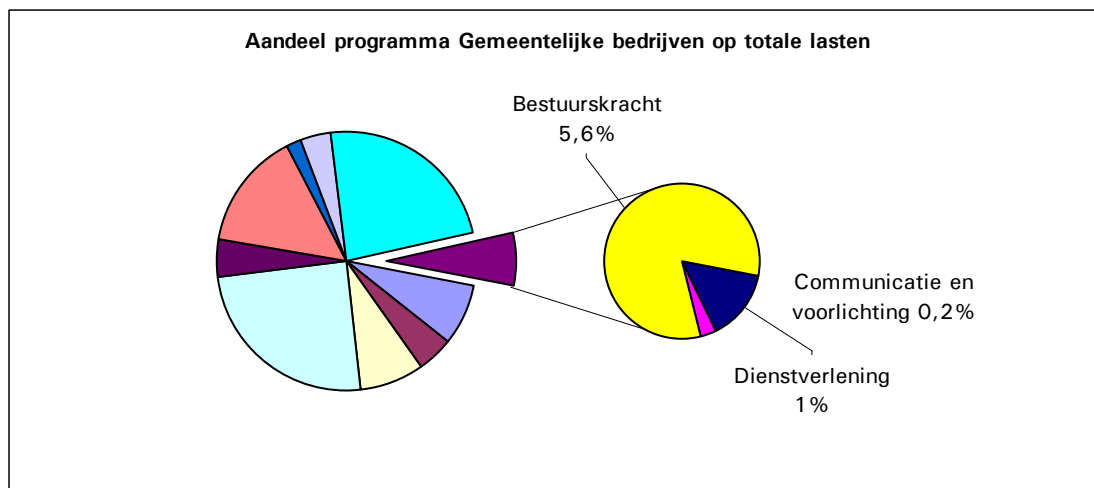
Verkeersvoorzieningen fiets (incidenteel voordeel € 0,6 miljoen)

Voor diverse projecten is in totaal € 1,3 miljoen minder uitgegeven dan begroot. Het betreft voornamelijk projecten die in 2005 niet volledig zijn uitgevoerd. Deze werkzaamheden zullen in 2006 een vervolg krijgen. Het overige voordeel is ontstaan omdat een aantal projecten, o.a. door aanbestedingsvoordelen, aanmerkelijk goedkoper is uitgevallen. Op het (subsidiabele) project fietspaden Randwegen is een aanzienlijk voordeel te verwachten. In de rapportage van april 2006 wordt hier nader op ingegaan. Lagere uitgaven heeft (uiteeraard) ook gevolgen voor de te ontvangen subsidies. In 2005 is € 0,8 miljoen minder ontvangen dan begroot. Dit wordt voor een groot deel veroorzaakt doordat de meeste subsidiabele projecten pas begin 2006, na afronding van de projecten, worden afgerekend.

Openbaar vervoer (incidenteel voordeel € 0,2 miljoen)

Het voordeel op openbaar vervoer is toe te schrijven aan de uitwerking van de verzamelwijziging van december 2005 waar is afgesproken de jaarlijkse exploitatiebijdrage aan het SVD van € 150.000 ten laste van het fonds openbaar vervoer te brengen. Daarnaast is ook besloten de tariefactie openbaar vervoer (gratis met de bus naar de Stad in december) ten laste van de voorziening te brengen.

3.11 Programma Burger en Bestuur

Wat willen we bereiken in 2005-2009?

Vergroten van het vertrouwen van burgers in het bestuur. Bewoners zijn tevreden over het gemeentebestuur.

Wat hebben we bereikt tot nu toe?

Uit de vervolgmeting op het actieplan Bouwen aan Vertrouwen eind 2005 kunnen we concluderen dat het vertrouwen van de Dordtse burgers in de lokale overheid licht is gestegen. Wel geven de resultaten van het onderzoek aanleiding om het actieplan "Bouwen aan vertrouwen" in 2006 te herijken op actualiteit en realiteit van de acties. Ook de waardering van de kwaliteit van onze dienstverlening en producten door burgers is onveranderd groot en zelfs enigszins toegenomen, zo blijkt uit het in 2005 gehouden Klanttevredenheidsonderzoek.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Ook in 2005 is verdere uitvoering gegeven aan het actieplan Bouwen aan Vertrouwen.

Wat heeft het gekost?

Programma Burger en bestuur (* € 1.000)

(* € 1.000)	Thema's	2005 saldo baten en lasten		
		Begroting	Rekening	Resultaat*
	Dienstverlening	3.145-	3.220-	75-
	Communicatie en voorlichting	1.204-	1.191-	13
	Bestuurskracht	16.759-	17.223-	464-
	Voor bestemming	21.108-	21.634-	526-
	Mutaties reserves	3.471	3.381	90-
	Na bestemming	17.637-	18.253-	616-

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

De financiële afwijkingen van de realisatie ten opzichte van de begroting worden bij de hierna besproken thema's toegelicht.

Thema Dienstverlening

Wat wilden we bereiken?

Tevredenheid over standaarddienstverlening rond de gemeentelijke basisadministratie zoals geboorte, huwelijk, echtscheiding, overlijden, etc. Daarnaast activiteiten helderder en zichtbaarder maken voor bewoners, en meer bewonersoriëntatie bewerkstelligen bij de gemeente.

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ Gedurende het jaar 2005 zijn er zo'n 38 (wijk)campagnes gestart. De meeste campagnes hebben een langere doorlooptijd of zijn verdeeld over meerdere actiedagen. De campagnes stonden in het teken van de thema's Jeugd, Veiligheid, Schoon en Samenleven. Met de campagnes wordt enerzijds beoogd de betrokkenheid van burgers bij de samenleving te bevorderen en anderzijds de oriëntatie op de burgers van Dordrecht bij de gemeente te vergroten.
Voorbeelden van campagnes zijn:
 - campagne "Straatfeesten 2005"; de campagne heeft een grote belangstelling gekend. Met deze campagne werden straatfeesten georganiseerd door bewoners, gefaciliteerd in de vorm van een starterspakket. 112 Straten hebben een aanvraag ingediend en een straatfeest georganiseerd. Bovendien zijn er vele positieve reacties op het initiatief binnengekomen. In december is gestart met de wintervariant op de campagne "Straatfeesten 2005". Tot eind december 2005 zijn er 22 aanvragen binnengekomen waarvan 7 winterfeesten in 2005 zijn uitgevoerd;
 - campagne "Als ik stadswacht was": uit de evaluatie van toezicht in de wijken en de campagne blijkt dat het huidige takenpakket van de stadswacht aansluit op de wensen van bewoners en dat het accent vooral op de corrigerende en dienstverlenende taken ligt.
- ✓ In het sociaal programma voor de wijk de Staart stonden activiteiten centraal gericht op het thema Samenleven en Integratie. Er is veel aandacht besteed aan het betrekken van vrouwen van etnische minderheden bij de activiteiten, via de peuterspeelzalen, scholen en buurtwerk. Tevens is voor de jongeren van de wijk een tweetal vormingsweekenden georganiseerd.
- ✓ In de voorbereiding op de audit Gemeentelijke basisadministratie zijn alle relevante processen en procedures nog eens kritisch tegen het licht gehouden. Diverse processen en procedures zijn geactualiseerd c.q. aangevuld. Ook is extra aandacht besteed aan het op orde brengen van de inhoudelijke kwaliteit van de gemeentelijke basisadministratie. Dit heeft erin geresulteerd dat de gemeente Dordrecht per september 2005 op alle onderdelen voor de audit is geslaagd.
- ✓ Het E-loket van de gemeente Dordrecht staat landelijk goed aangeschreven. In 2005 is de productencatalogus van het E-loket verder uitgebreid.
- ✓ De afdeling Burgerzaken is in 2005, wegens verbouwing van de stadswinkel, verhuisd naar een tijdelijk onderkomen aan de Noordendijk. Desondanks heeft Burgerzaken de ontwikkelingen naar een efficiëntere werkwijze door kunnen zetten. Dit heeft er o.a. in geresulteerd dat het "werken op afspraak" is gestegen van 9% in januari 2005 naar 26% in december 2005. Uit onderzoek is gebleken dat de waardering voor de kwaliteit van onze

- dienstverlening door burgers onveranderd groot is.
- ✓ De afdeling Belastingen heeft in 2005, onder de paraplu "slim belasting heffen" een aantal belangrijke resultaten geboekt. Een van de meest in het oog springende voorbeelden daarvan is de automatische kwijtschelding.
 - ✓ Per oktober 2005 werkt de gemeente Dordrecht met een handvest Publieke Dienstverlening en daarmee verbonden zogeheten Servicenormen. In de Servicenormen zijn prestatie-indicatoren opgenomen waarop burgers de gemeente mogen aanspreken als aan de normen niet wordt voldaan. Met de invoering van de Servicenormen is een belangrijke stap gezet in het realiseren van een nog betere dienstverlening aan burgers, bedrijven en instellingen.

Wat heeft het gekost?

Thema Dienstverlening (* € 1.000)

Dienstverlening Producten	2005 saldo baten en lasten		
	Begroting	Rekening	Resultaat*
18 Burgerlijke stand	207-	224-	17-
19 Migratie en vestiging	98-	62-	36
20 Nationaliteit	64-	41-	23
21 Documenten en informatie	534-	402-	132
22 Overige GBA procedures	119-	196-	77-
23 Overige burgerzaken	155-	156-	1-
24 Stedelijke advisering wijken	988-	652-	336
25 Wijkprojecten	1.021-	1.010-	11
210 Saldi kostenplaatsen PD	41	477-	518-
Voor bestemming	3.145-	3.220-	75-
Mutaties reserves	125	125	-
Na bestemming	3.020-	3.095-	75-

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

De activiteiten binnen het thema Dienstverlening zijn afgerond met een negatief resultaat van € 75.000. Onderstaand worden de belangrijkste afwijkingen t.o.v. de begroting binnen dit thema nader toegelicht:

Stedelijke Advisering Wijken (incidenteel voordeel 0,3 miljoen)

Vanwege de afrekening met het Rijk van het project Buurt aan Zet is een voorziening vrijgevallen van € 178.000. Verder is er € 100.000 aan campagnemiddelen niet ingezet.

Kostenplaats Publieksdiensten (incidenteel nadeel 0,5 miljoen)

Het nadelige resultaat is het gevolg van de volgende oorzaken:

- Nadeel van € 200.000 als gevolg van een afwijking ten opzichte van de begroting van de verdeling (toerekening) van de met juridische dienstverlening samenhangende kosten;
- Nadeel van € 100.000 als gevolg van de inhuur van een directie-secretaris ter ondersteuning van de directie;
- Nadeel van € 45.000 als gevolg van hogere kosten voor voormalig personeel o.a. als gevolg van een gewijzigde afrekensystematiek bij de USZO;
- Nadeel van € 41.000 door de bijdrage in de ontruimingskosten en astbest verwijdering Paardenlandje.

Thema Communicatie en voorlichting

Wat wilden we bereiken?

Herkenbaarheid van het bestuur en zijn beleid bij de burgers, mede-overheden, bedrijven en toeristen. Meer in het bijzonder bewustwording van internationale betrekkingen die de gemeente onderhoudt en de achtergronden daarvan.

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ Het imago van Dordrecht is versterkt door middel van persberichten over de grote projecten in de stad zoals het Hofkwartier, de Stadswerven en het Gezondheidspark. Ook is samenhang in de communicatie aangebracht in verschillende beleidsspeerpunten, zoals in het programma Jeugd en bij de Historische Herfst.
- ✓ Door het ontsluiten van informatie via de website van de gemeente is en wordt ook gewerkt aan de herkenbaarheid van bestuur en beleid. Hiervoor is de wekelijkse pagina gemeentenuws in De Stem van Dordt in ieder geval benut.
- ✓ Begrijpelijke taal.
Begrijpelijke informatie en communicatie zijn cruciaal voor het versterken van het vertrouwen van de inwoners in de gemeentelijke overheid. Het gebruik van heldere taal heeft daarom veel aandacht gekregen bij de productie van de gemeentelijke communicatiemiddelen zoals de website en het gemeentenuws.
In 2005 werd het "gemeentenuws" bijna geheel in begrijpelijke taal omgezet. Ook is een begin gemaakt met het "vertalen" van teksten van het E-loket en de website in begrijpelijke taal. Nadat in 2004 voor belastingen alle folders en formulieren waren overgezet in eenvoudige taal, is in 2005 een begin gemaakt met de brieven van Burgerzaken.
In november kreeg de gemeente Dordrecht de ABC-trofee voor haar streven naar eenvoudig taalgebruik in de publieksinformatie.
- ✓ Vertrouwen
Op vele terreinen (o.a. wijkgericht werken, leefbaarheid) heeft Communicatie een bijdrage geleverd aan het vergroten van de interactie met (groepen in) de stad.
Op het gebied van interactie is verdere expertise ontwikkeld voor communicatie bij de Dordtse Aanpak in de wijken, op basis van het leefstijlen onderzoek van het bureau Motivaction.

Uit onderzoek van het Sociaal Geografisch Bureau blijkt dat de communicatie van de gemeente effect heeft. Het vertrouwen van de Dordtenaren in hun gemeente is - in tegenstelling tot de landelijke trend - gegroeid met 5% ten opzichte van 2004.
- ✓ Internationaal beleid: In november 2005 heeft de gemeenteraad bij amendement besloten een stedenband aan te gaan met Dordrecht Zuid Afrika. Dordrecht ontving in 2005 een gouden ster van de Europese Unie voor een stedenbandconferentie (met Varna, Hastings en Reclinghausen) over de herziening van het gehandicaptenbeleid. Verder zijn in 2005 diverse projecten voortgezet en gestart op terreinen als huisvesting, gemeentebelasting en (medische)afvalverwerking.

- ✓ Communicatie speelt een belangrijke rol in de Dordtse aanpak gericht op het samenspel van de gemeente met burgers en organisaties in de beleidsvoorbereiding en uitvoering. Uit het onderzoek naar vertrouwen van burgers in de gemeente blijkt dat de communicatie van de gemeente effect heeft: 68 procent van de inwoners merkt dat de gemeente haar best doet om Dordtse burgers duidelijk te maken wat ze met de stad wil.
- ✓ Aan de hand van het concept City Marketing wordt het merk Dordrecht in de markt gezet. City Marketing richt zich op het promoten en positioneren van de stad met haar kernwaarden cultuur, historie, water en natuur. In het najaar is de kernwaarde historie met een speciale campagne "Historische Herfst" onder de aandacht gebracht.
- ✓ Communicatie bij rampenbestrijding: Dordtse communicatieadviseurs hebben deelgenomen aan de regionale opleiding 'Communicatie bij rampenbestrijding'. In 2005 is verder gestart met een overleg op het niveau van Zuid Holland Zuid, gericht op verbetering van de afstemming van de communicatie bij rampenbestrijding.
- ✓ Interne communicatie: zie hoofdstuk 5.5.3.4.

Wat heeft het gekost?

Thema Communicatie en voorlichting (* € 1.000)

Bestuurskracht Producten	2005 saldo baten en lasten		
	Begroting	Rekening	Resultaat *
229 Internationale betrekkingen	304-	287-	17
230 Bestuursvoorlichting	692-	684-	8
237 Concerncommunicatie middelen	208-	220-	12-
Voor bestemming	1.204-	1.191-	13
Mutaties reserves	-	8-	8-
Na bestemming	1.204-	1.199-	5

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

Het thema communicatie kent geen noemenswaardige budgettaire afwijkingen. Het thema is afgesloten met een positief resultaat van € 5.000.

Thema Bestuurskracht

Wat wilden we bereiken?

Tevredenheid van inwoners over het gemeentebestuur door toegenomen zichtbaarheid en goede dienstverlening aan burgers en bedrijven. Het (strategische) gemeentebestuur sluit aan op de behoeften van de stad en is doelmatig.

Wat hebben we ervoor gedaan?

- ✓ Op verzoek van de Provincie Zuid-Holland is in alle gemeenten van de Drechtsteden, waaronder Dordrecht, een bestuurskrachtmeting uitgevoerd. Dordrecht heeft een ruim voldoende gekregen voor de wijze waarop ze haar rollen vervuld en voor haar uitvoeringsgerichtheid.
- ✓ In het kader van het rijksprogramma Andere Overheid zijn diverse activiteiten gepleegd, o.a. op het gebied van administratieve lastenreductie voor burgers en bedrijven, vertaald naar het Dordtse beleid.
- ✓ Als vervolg op de in 2004 gehouden Stadsconferentie hebben maatschappelijke partners het initiatief genomen om een zgn. "Agenda voor de stad" te vervaardigen. De maatschappelijke partners hebben deze agenda op 7 december 2005 aan het College van Burgemeester en Wethouders aangeboden. Samen met de betrokken partijen wordt bepaald welke projecten van de agenda tot uitvoering kunnen worden gebracht.
- ✓ De Drechtsteden hebben besloten om de samenwerking uit te breiden op het raakvlak van lokaal beleid en organisatie. Hiertoe is een aantal pilots gestart op de gebieden van ICT, Beleid en Facilitaire dienstverlening. Met het aanbieden van de rapportage over het haalbaarheidsonderzoek aan de Adviesgroep Gemeentesecretarissen, in mei 2005, is de pilot Beleid afgerond. Op korte termijn zijn er nieuwe mogelijkheden voor samenwerking in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning en met betrekking tot het ontwikkelen van digitale bestemmingsplannen. Alle Colleges van de Drechtsteden hebben ingestemd met de invoering van een gezamenlijk E-loket. Het streven is per 1 januari 2007 het E-loket bij de deelnemende gemeente gebruiksklaar te hebben. Begin december is de voortgang in de regio rond de thema's E-government, Informatievoorziening en ICT besproken. In het kader van de vorming van een regionaal shared service center zal een breed gedragen visie op de lokale en regionale informatisering worden ontwerpen. Dit traject loopt door in 2006.

Wat heeft het gekost?

Thema Bestuurskracht (* € 1.000)

Bestuurskracht Producten	2005 saldo baten en lasten		
	Begroting	Rekening	Resultaat*
1a Algemeen bestuur	2.558-	2.428-	130
1b Rekenkamer	223-	202-	21
2 Dagelijks bestuur	1.877-	2.089-	212-
3 Bestuurlijke samenwerking	316-	307-	9
4 Bestuur	9.401-	9.829-	428-
15 Kabinetszaken	264-	243-	21
210 Saldo kostenplaatsen Staf	2.120-	2.125-	5-
Voor bestemming	16.759-	17.223-	464-
Mutaties reserves	3.346	3.264	82-
Na bestemming	13.413-	13.959-	546-

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

Voor de realisatie van de doelstelling van het thema Bestuurskracht is per saldo € 0,5 miljoen meer uitgegeven dan begroot. De belangrijkste oorzaken daarvoor zijn achtereenvolgens:

Algemeen bestuur (incidenteel voordeel € 0,1 miljoen)

Het positieve resultaat op de kosten voor het Algemeen Bestuur is vooral ontstaan door lagere kosten op het onderzoeks- en werkbudget van de raad en commissies en voor het beheer van het Raadinformatiesysteem (RIS). Vóór de beslissing over de ICT voor de raad was het niet zinvol kosten te maken voor technisch applicatiebeheer en doorontwikkeling van het RIS.

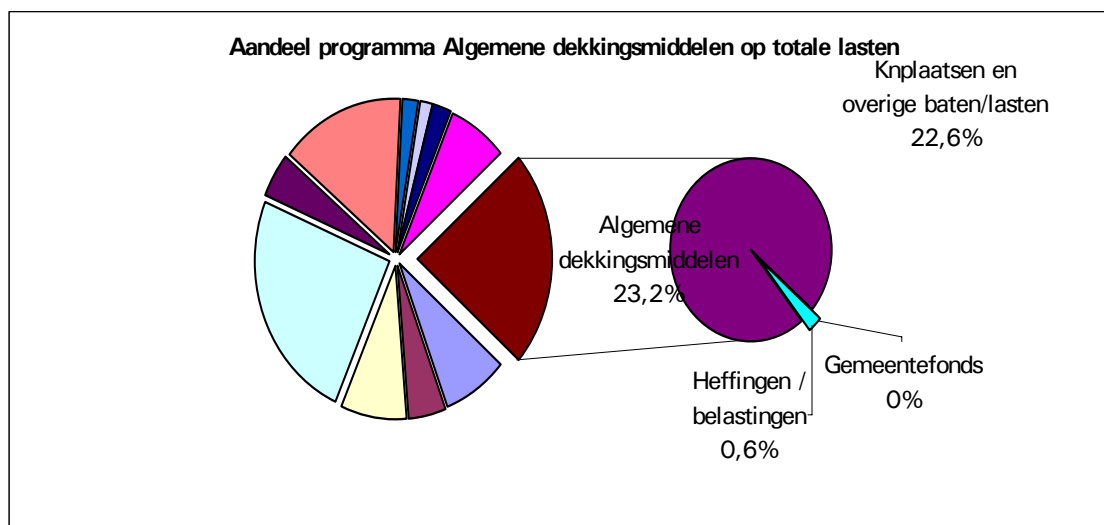
Dagelijks bestuur (incidenteel nadeel € 0,2 miljoen)

De overschrijding op de kosten voor het Dagelijks Bestuur zijn vooral toe te schrijven aan de post wachtgeldten voor voormalige wethouders. Deze is € 130.000 hoger uitgevallen dan begroot. Verder zijn er minder kosten gemaakt voor representatie en ondersteuning van het college voor de collegewoordvoering.

Bestuur (incidenteel nadeel € 0,4 miljoen)

Het tekort is vooral toe te schrijven aan extra kosten voor voormalig personeel. Denk hierbij aan FPU regelingen en Iza premies. Ook de niet voorziene kosten voor inhuur van interim-management draagt bij aan het nadelige saldo.

3.12 Programma Algemene dekkingsmiddelen

Wat wilden we bereiken?

Het waarborgen van een optimale inzet en daarmee afweging door het bestuur van deze –niet aan een inhoudelijk programma gerelateerde en daarmee vrij afweegbare en inzetbare- middelen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

De algemene dekkingsmiddelen betreffen voornamelijk die gemeentelijke baten (en daaraan gerelateerde lasten) die vrij besteedbaar en dus vrij afweegbaar zijn, zoals de algemene uitkering en belastingen. Om de optimale inzet te waarborgen, wordt continue zicht gehouden op relevante ontwikkelingen die de hoogte van deze middelen beïnvloeden. Daartoe wordt het bestuur periodiek geïnformeerd via de planning & controlcyclus als afzonderlijke nota's.

Wat heeft het gekost?

Programma Algemene dekkingsmiddelen na bestemming

(* € 1.000)	Thema's	2005 saldo van baten en lasten		
		Begroting	Rekening	Resultaat*
	Gemeentefonds	98.547	100.084	1.537
	Heffingen en belastingen	20.916	21.400	484
	Kostenplaatsen en overige baten en lasten	32.515	27.745	4.770-
	Voor bestemming	151.978	149.229	2.749-
	Mutaties reserves	967	18.919	17.952
	Na bestemming	152.945	168.148	15.203

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

De financiële afwijkingen van de realisatie ten opzichte van de begroting worden bij de hierna besproken thema's toegelicht.

Thema Gemeentefonds

Wat wilden we bereiken?

Zorgdragen voor de volledigheid, juistheid en betrouwbaarheid van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds om een doelmatige, rechtmatige en doeltreffende bestuurlijke afweging van de inzet van deze algemene middelen mogelijk te maken.

Wat hebben we ervoor gedaan?

De ontwikkeling van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds –de belangrijkste vrij besteedbare / afweegbare inkomstenbron- wordt voornamelijk bepaald door beleidsvoornemens van de Rijksoverheid. Het continue volgen en vertalen van deze ontwikkelingen naar de Dordtse beleidspraktijk is daarom van groot belang. Het bestuur wordt daarover periodiek geïnformeerd, naar aanleiding van zowel de jaarlijkse circulaire van het rijk als actuele ontwikkelingen. Een uiteenzetting van deze ontwikkelingen voor 2005 is in hoofdstuk 4 Algemene dekkingsmiddelen opgenomen.

Wat heeft het gekost?

Thema Gemeentefonds (* € 1.000) na bestemming

Gemeentefonds Producten	2005 saldo van baten en lasten		
	Begroting	Rekening	Resultaat *
Algemene uitkering	98.547	100.084	1.537
Na bestemming	98.547	100.084	1.537

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

De werkelijke ontvangsten van het Rijk voor het Gemeentefonds zijn in 2005 incidenteel € 1,5 miljoen hoger dan begroot. In hoofdstuk 4 Algemene dekkingsmiddelen wordt aangegeven welke oorzaken daartoe hebben geleid.

Thema Heffingen en belastingen

Wat wilden we bereiken?

De belangrijkste doelen van het thema Heffingen en belastingen zijn:

1. Doelmatige, uniforme, duidelijke en tijdige bepaling van de WOZ-waarden van de in onze gemeente gelegen onroerende zaken;
2. Tijdige, correcte en volledige levering van gegevens aan de Rijksbelastingdienst en waterschap Hollandse Delta;
3. Waarborgen van een volledige, juiste en rechtmatige toepassing en uitvoering van de verordening op de heffing en invordering van onroerende zaakbelastingen, hondenbelasting en precario.

Wat gaan we daarvoor doen?

De WOZ - waarden van onroerende zaken per waarde-peildatum 1-1-2003 bepalen voor het derde WOZ - tijdvak dat in 2005 ingaat	Het in een cyclus van vier jaar bepalen van de WOZ-waarden is uitvoeringstechnisch geen probleem behoudens uitzonderings-categorieën zoals de objecten die getroffen zijn door paalfunderingsproblemen. Voor deze categorie objecten is een afzonderlijk traject gevolgd.
Vervolgens op basis van deze herwaardering de geïntegreerde WOZ - beschikking en de OZB - aanslag 2005 voor week 9 aan de belastingplichtige zenden	Met uitzondering van de objecten met paalfunderingsproblemen is aan deze doelstelling voor meer dan 98% voldaan.

Wat heeft het gekost?

Thema Heffingen en belastingen (* € 1.000) na bestemming

Heffingen en belastingen Producten	2005 saldo van baten en lasten		
	Begroting	Rekening	Resultaat *
Invordering en overige werkzaamheden belastingen	1.080-	931-	149
OZB	22.248	22.737	489
Hondenbelasting	309	357	48
Precario	69	77	8
Reguliere WOZ taken	630-	840-	210-
Voor bestemming	20.916	21.400	484
Mutaties reserves	-	-	-
Na bestemming	20.916	21.400	484

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

Het thema Heffingen en belastingen kent een positief rekeningresultaat van € 484.000. De belangrijkste verschillen tussen de realisatie en de begroting zijn:

OZB (incidenteel voordeel € 0,5 miljoen)

Het voordelig resultaat van € 489.000 op het thema Heffingen en belastingen is met name bereikt door hoge inkomsten uit de OZB. In het verslagjaar heeft er een afrekening plaatsgevonden van € 300.000 over de periode 2000-2002. Deze afrekening heeft lang op zich laten wachten omdat er bezwaar tegen de getaxeerde waarde lag.

Reguliere WOZ taken (incidenteel nadeel 0,2 miljoen)

De afronding van de herwaardering derde WOZ periode heeft geleid tot extra inzet van personeel en daarmee hogere apparaatskosten. Ook de afronding van het project paalrot heeft tot hogere kosten geleid.

Thema Kostenplaatsen en overige baten/lasten

Wat wilden we bereiken?

Zorgdragen voor een rechtmatige en doelmatige aanwending en beheersing van middelen welke vooralsnog niet aan inhoudelijke thema's zijn te relateren.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Om een rechtmatige en doelmatige aanwending van deze –niet aan inhoudelijke thema's- te relateren middelen mogelijk te maken worden onder andere de volgende activiteiten uitgevoerd:

- ✓ Uitvoeren van een actief treasury management;
- ✓ Bewaken van het weerstandsvermogen;
- ✓ Continue verbeteren van beleids- en beheersingsinstrumentarium (waaronder het financiële systeem en het financierings- en betalingsverkeer);
- ✓ Actieve informatievoorziening via de planning & controlcyclus;
- ✓ Toezicht op juiste en betrouwbare concretisering van door de raad geformuleerde beleidsvoornemens naar thema's.

Voor meer informatie wordt verwezen naar de productbladen en in het bijzonder voor wat betreft financieren en beleggen naar de producten Geldleningen en Beleggingen en de paragraaf Financiering en Treasury.

Wat heeft het gekost?

Thema Kostenplaatsen en overige baten en lasten (* € 1.000) na bestemming

Kostenplaatsen en overige baten en lasten Producten	2005 saldo van baten en lasten		
	Begroting	Rekening	Resultaat *
Geldleningen	-	-	-
Beleggingen	10.169	16.262	6.093
Onvoorzien	123-	11	134
Stelposten	922-	-	922
Algemene baten en lasten	26.812	19.388	7.424-
Kostenplaats kapitaallasten	3.421-	7.916-	4.495-
Voor bestemming	32.515	27.745	4.770-
Mutaties reserves	967	18.919	17.952
Na bestemming	33.482	46.664	13.182

*- = Nadelig saldo / + = Voordelig saldo

Voor de realisatie van de doelstellingen van het thema Kostenplaatsen en overige baten en lasten is per saldo voor bestemming € 4,7 miljoen minder ontvangen dan begroot. De belangrijkste oorzaken daarvoor zijn achtereenvolgens:

Beleggingen (incidenteel voordeel € 6 miljoen)

De dividend uitkeringen over 2005 van Eneco, Gemeenschappelijk bezit Evides en BNG waren tezamen € 6 miljoen hoger dan waar op was gerekend. In de Interimnota 2005 is reeds rekening gehouden met deze incidentele extra opbrengst, door deze te bestemmen voor de incidentele problematiek bij begroting 2006.

Onvoorzien (incidenteel voordeel € 134.000)

Jaarlijks wordt een bedrag voor onvoorziene lasten opgenomen voor de programmabegroting in zijn geheel, voor 2005 € 600.000. Dit maakt het mogelijk om lopende het begrotingsjaar onvoorziene (niet begrote) uitgaven die daarnaast onvermijdbaar en onuitstelbaar zijn op te vangen. In 2005 is voor circa € 450.000 een beroep op onvoorzien gedaan. Voor het verloop van Onvoorzien wordt verwezen naar paragraaf 4.7.

Stelposten (incidenteel voordeel € 922.000)

In de begroting 2005 is een aantal stelposten opgenomen in afwachting van bestedingsvoorstellen van de organisatie. Bij het opstellen van het jaarverslag is gebleken dat op deze posten in 2005 nog geen beroep is gedaan. Voor zover deze posten niet worden betrokken bij de resultaatbestemming, vallen zij begrotingstechnisch vrij ten gunste van het gemeentelijke resultaat. Dit betreft éénmalige vrijval.

Algemene baten en lasten (incidenteel voordeel € 7,4 miljoen)

Het voordeel op dit onderdeel is hoofdzakelijk het gevolg van diverse incidentele positieve en negatieve niet begrote ontwikkelingen. De belangrijkste ontwikkelingen zijn achtereenvolgens:

Afkoop GSB II (incidenteel voordeel € 2,1 miljoen)

Voor de uitvoering van de GSB doeluitkering leefbaarheid ontvangt de gemeente tot en met 2018 jaarlijks € 233.243. De besteding van deze middelen vindt –inhoudelijk en financieel- plaats uit de reserve Strategische Investeringen. Het rijk heeft deze regeling over de periode 2006-2018 afgekocht in 2005 voor € 2,1 miljoen. Deze afkoop wordt door het Rijk als toereikend verondersteld om de doelstellingen op dit vlak in die periode te realiseren. Deze afkoopsom is betrokken bij de technische resultaatbestemming waarbij wordt voorgesteld om deze afkoopmiddelen conform staand beleid toe te voegen aan de reserve Strategische Investeringen, ten laste waarvan de besteding plaatsvindt.

GSBIII (incidenteel nadeel € 0,3 miljoen)

Voor de uitvoering van de GSB uitkering SIV, welke integraal onderdeel uitmaakt van het regionaal Meerjaren Ontwikkelings Programma (rMOP) 2005-2009, ontvangt de gemeente jaarlijks circa € 11 miljoen, welke op stadsniveau is begroot. Een overzicht van de beleidsmatige onderdelen die hieronder ressorteren is opgenomen in bijlage 5 van het Jaarverslag. De inhoudelijke verantwoording van de met deze middelen samenhangende projecten vindt plaats op de betreffende inhoudelijke programma's en thema's. De gerealiseerde nadelige afwijking ten opzichte van de begroting van € 0,3 miljoen is het gevolg van niet in de begroting verwerkte nieuwe inzichten die nadien bekend zijn geworden. In de begroting 2006 is daarmee wel rekening gehouden.

Btw (incidenteel nadeel € 0,5 miljoen)

De BCF reserve hield onvoldoende rekening met de dekking van de btw op de kosten gerelateerd aan riolen en afvalstoffen. Correctie achteraf leidt tot een negatieve BCF reserve, wat wettelijk niet is toegestaan. In de Kaderbrief 2007 zijn hiervoor maatregelen getroffen. Dit nadeel wordt in de technische resultaatbestemming geëgaliseerd via de voorziening Afvalstoffenheffing en voorziening Riooexploitatie.

Storting surplus Rentefonds in algemene reserve (incidenteel voordeel € 5 miljoen)

In de begroting 2005 was voorziening in een dotatie aan de algemene reserve van € 5 miljoen, uit het surplus op het renteschommelfonds. Reden daarvoor was om de algemene reserve aan te sterken. Dit in overeenstemming met het terzake doende financiële beleid. In het na-jaar is echter gebleken bij de opstelling van de nota Reserves en voorzieningen dat de algemene reserve op peil was en dat deze storting niet meer benodigd was.

Kostenplaats Kapitaallasten (incidenteel nadeel € 4,4 miljoen)

In algemene zin wordt dit op het oog nadelige resultaat voor bestemming verklaard door afwijkingen tussen begroting en jaarrekening wat betreft de standen (boekwaarde) per 1 januari van activa, reserves en voorzieningen. Staand beleid is daarbij dat verrekening daarvan –in positieve dan wel in negatief zin- plaatsvindt met het renteschommelfonds, zodat per saldo na bestemming er sprake is van budgettaire neutraliteit.

Op hoofdlijnen liggen de volgende oorzaken ten grondslag aan het nadeel op deze kostenplaats, welke conform staand beleid wordt opgevangen door een onttrekking uit het renteschommelfonds:

- ❖ Het totale saldo van reserves en voorzieningen per 1 januari lag bijna € 32 miljoen hoger dan waarvan bij de begroting was uitgegaan. Over dit extra volume is 4% rente toegerekend die niet was begroot (nadeel € 1,3 miljoen);
- ❖ In de begroting 2005 was de reserve Strategische Investerings gesplitst in een deel dat verbonden is aan de belegging aan het garantieproduct en de rest. Over het eerstgenoemde deel (€ 27 miljoen) is in de begroting geen rente toegerekend (nadeel € 1,1 miljoen). In de jaarrekening 2005 heeft deze toerekening wel plaatsgevonden;
- ❖ De rentelasten uit de langlopende leningenportefeuille zijn ca. € 0,3 miljoen hoger dan geraamd. Dit betreft de boeterente die verschuldigd was bij de vervroegde aflossing van een aantal leningen;
- ❖ Hogere dan geraamde overige rentebaten (voordeel € 0,3 miljoen);
- ❖ In de begroting was voorzien dat de netto-rentelasten over circa € 629 miljoen aan activaboekwaarde kon worden omgeslagen. De werkelijke boekwaarde van activa per 1 januari bedroeg echter circa € 606 miljoen, ofwel € 23 miljoen lager. Daardoor is over 2005 minder dan begroot aan rentelasten aan activa doorbelast (nadeel € 0,9 miljoen).

4. Algemene dekkingsmiddelen

4.1 Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

De algemene dekkingsmiddelen betreffen de gemeentelijke inkomsten die vrij besteedbaar en afweegbaar zijn. De gemeentelijke beleidsautonomie is rechtstreeks gerelateerd aan deze inkomsten; er staan geen (rijks-) verplichtingen tegenover. Het betreft de volgende inkomsten:

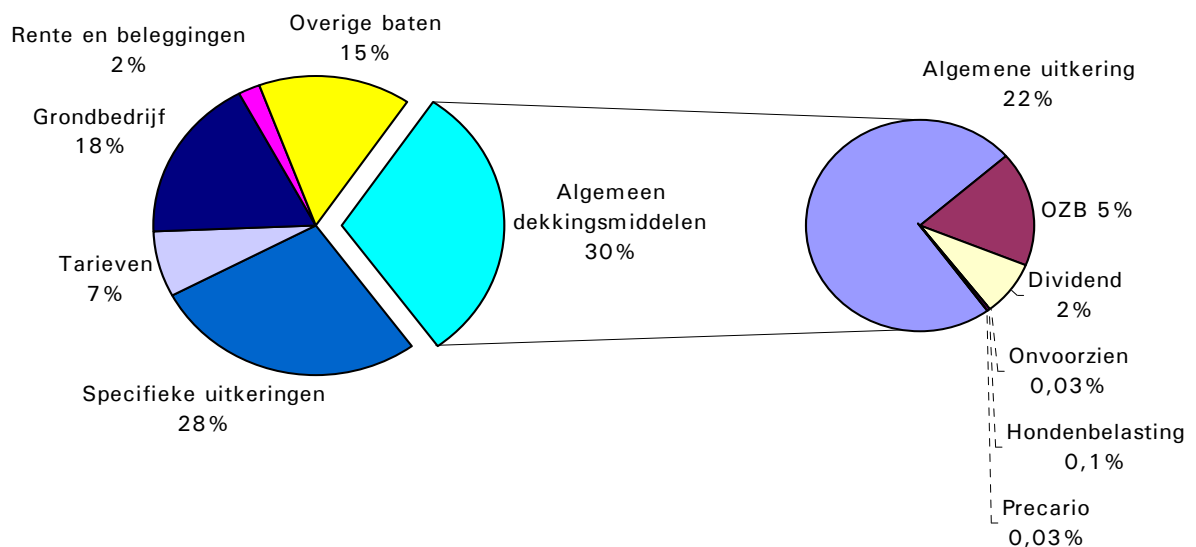
- Algemene uitkering uit het Gemeentefonds (paragraaf 4.2);
- Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is (paragraaf 4.3).

De algemene dekkingsmiddelen vormen circa 30% (€ 136 miljoen) van de totale baten van de gemeente.

* € 1.000	Begroting 2005 primitief	Begroting 2005 gewijzigd	Rekening 2005	Resultaat * 2005
Algemene uitkering Gemeentefonds	97.240	98.547	100.084	1.536
Ongebonden lokale heffingen	23.204	23.204	23.705	501
Saldo van de financieringsfunctie	1.069	1.069	951	118-
Onvoorzien	600	135	-	135-
Dividend	4.584	4.584	10.794	6.210
				-
Totaal	126.697	127.539	135.534	7.994

* + = Voordeel / - = Nadeel tov begroting

Procentueel aandeel algemene dekkingsmiddelen op totale baten

4.2 Algemene uitkering uit het Gemeentefonds

De algemene uitkering uit het Gemeentefonds (€ 100,1 miljoen), inclusief de behoedzaamheidsreserve, is de belangrijkste vrij besteedbare inkomstenbron en bedraagt circa 22% van de totale gemeentelijke baten. Ten opzichte van de begroting is er een incidenteel voordeel van per saldo € 1,5 miljoen, als volgt opgebouwd (* € 1000):

	Begroting 2005 gewijzigd	Rekening 2005	Resultaat * 2005
Algemene uitkering Gemeentefonds	97.647	99.183	1.536
Behoedzaamheidsreserve	900	900,5	0,5
Totaal algemene uitkering	98.547	100.084	1.536
Toelichting (* +=Voordeel / -=Nadeel):			
1. Autonome ontwikkeling algemene uitkering (accres)			969
2. Positieve verrekening 2003 en 2004			567
3. Hogere behoedzaamheidsreserve dan begroot			0,05
			1.536

Ontwikkeling accres (volume ontwikkeling Gemeentefonds)

De hoogte van het Gemeentefonds is gekoppeld aan de besteding van het Rijk. Het fonds houdt zo gelijke tred met de rijksuitgaven, een ontwikkeling die wordt vertaald in de accresen van het fonds.

Het accres is € 0,9 miljoen hoger dan begroot. Reden hiervoor is een niet begrote positieve ontwikkeling van de rijksuitgaven. Doordat de ontwikkeling van het fonds daaraan is gerelateerd, is een hogere algemene uitkering ontvangen.

Verrekening voorgaande jaren (2003 en 2004)

Over 2003 en 2004 is een extra uitkering uit het Gemeentefonds ontvangen van € 0,5 miljoen van het Rijk. Deze meevaller is grotendeels het gevolg van de definitieve (lagere) vaststelling van de WOZ waarden in 2003. Doordat de WOZ waarde (capaciteit) als inkomstenmaatstaf in de berekeningsgrondslag van de algemene uitkering wordt meegenomen, leidt een lagere vaststelling daarvan in enig jaar tot een hogere algemene uitkering. Deze éénmalige meevaller kon niet worden voorzien en leidt tot niet begroot extra resultaat in 2005.

Behoedzaamheidsreserve 2005

De behoedzaamheidsreserve (€ 1,8 miljoen) is vanaf 1997 ingesteld om kortingen achteraf door onderuitputting van rijksuitgaven te voorkomen. Vanaf 2003 is de helft (€ 0,9 miljoen) van deze reserve structureel als inkomst geraamd. Voor 2005 komt de behoedzaamheidsreserve op € 0,95 miljoen, wat ten opzichte van de begroting leidt tot een niet voorziene meevaller van € 0,05 miljoen.

Voor meer informatie over de algemene uitkering wordt verwezen naar het productblad Algemene Uitkering op de cdrom.

4.3 Saldo compensabele BTW en uitkering uit het BTW compensatiefonds

In 2003 is het BTW Compensatie Fonds (BCF) in werking getreden. Eén van de belangrijkste redenen die de rijksoverheid heeft gehad voor invoering van het BCF was dat de afweging moest worden gestimuleerd tussen het zelf uitvoeren van taken en het uitbesteden daarvan aan private partijen. Dit zou worden bereikt door het voor lagere overheden mogelijk te maken om betaalde BTW terug te vorderen. Voorheen was het aftrekken van -uit hoofde van overheidstaken betaalde BTW niet mogelijk, waardoor uitbesteding van overheidstaken per definitie duurder was. Terugvordering van BTW zou voortaan mogelijk worden bij het BCF.

Begroting 2004 en 2005

Omdat de invoering van het BCF voor het Rijk en voor het collectief van de gemeenten budgettair neutraal dient te verlopen, is de algemene uitkering van de gemeente Dordrecht vanaf 2004 structureel verlaagd met € 8,5 miljoen verlaagd. In het verlengde daarvan zijn ter compensatie van deze rijksmaatregel de exploitatiebudgetten in de begroting 2004 structureel verlaagd met € 6,2 miljoen. Om het verschil tussen de verlaging van de algemene uitkering en de afroaming van de exploitatiebudgetten op te vangen is een BCF reserve gevormd (€ 2,3 miljoen in de begroting 2005).

Het terugvorderen of verrekenen van de BTW bij het BCF kan slechts voor 95% van de totale compensabele BTW. De overige 5%, de zogenaamde vereveningsbijdrage, werkt lastenverhogend voor gemeenten. Dit onderdeel kan niet worden verrekend en wordt sinds de start van het BCF door onze gemeente ten laste van de gevormde egalisereserve gebracht (€ 0,7 miljoen in begroting 2005).

Jaarverslag 2005

Voor 2005 bedraagt de oorspronkelijk bij de Belastingdienst ingediende werkelijke vordering voor de compensabele BTW na toepassing van de vereveningsbijdrage € 15,3 miljoen. De totale compensabele BTW is € 16,1 miljoen, waarvan 5% betrekking heeft op de verevening, zijnde € 0,8 miljoen. In de administratie is tevens de suppletie BCF 2005 (circa € 3 miljoen) verwerkt. Echter, de suppletie is nog niet ingediend bij de Belastingdienst, omdat de BTW gegevens van de samenwerkingsverbanden en een aantal andere correcties nog niet definitief zijn. De stand van de BCF reserve ultimo 2005 bedraagt € 0.

4.4 Lokale heffingen waarvan besteding niet gebonden is

Lokale heffingen kunnen worden onderscheiden in heffingen waarvan de besteding gebonden dan wel ongebonden is. Ongebonden lokale heffingen worden tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Gebonden heffingen worden verantwoord op het betreffende programma en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend.

De belangrijkste lokale heffing waarvan de besteding niet gebonden is vormt de onroerende zaakbelasting (OZB) voor eigenaren en gebruikers. Daarnaast worden de hondenbelasting en de precariobelasting tot de ongebonden lokale heffingen gerekend.

De gerealiseerde opbrengst van de lokale heffingen voor 2005 bedraagt (* € 1000).

* € 1.000	Begroting 2005 primitief	Begroting 2005 gewijzigd	Rekening 2005	Resultaat * 2005
Onroerende zaak belastingen	22.638	22.638	23.113	475
Precario belasting	141	141	132	9-
Hondenbelasting	425	425	460	35
Totaal	23.204	23.204	23.705	501

* + = Voordeel / - = Nadeel tov begroting

De paragraaf "Lokale heffingen" heeft betrekking op zowel de gebonden als ongebonden lokale heffingen. Voor de beleidsmatige uitgangspunten van deze belastingsoorten wordt korthedshalve verwezen naar de paragraaf "Lokale heffingen" (paragraaf 5.1).

4.5 Saldo van de financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie is een begrip uit het Besluit Begroting en Verantwoording. Dit begrip kan worden gedefinieerd als het saldo van:

- De betaalde rente (last) over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in rekening courant en
- De ontvangen rente (baat) over de uitzettingen. Onder uitzettingen kunnen bijvoorbeeld worden verstaan deposito's, verstrekte langlopende leningen en beleggingen.

De vermogenspositie van de gemeente Dordrecht is zodanig dat het bedrag aan uitzettingen substantieel hoger ligt dan het bedrag aan opgenomen geldleningen. Om die reden is binnen de gemeente Dordrecht sprake van een positief saldo van de financieringsfunctie, één en ander zoals uiteengezet in de volgende tabel (bedragen * € 1.000):

Omschrijving	Saldo per 1 januari 2005		Betaalde rente	Ontvangen rente en rendementen	Post komt tot uitdrukking in:
	2005	2005	2005	2005	
Aangegane leningen	€ 77.887	€	4.880		Renteomslag
Aangetrokken middelen in rekening courant	€ -	€	3		Renteomslag
Overigen (o.a. kosten betalingsverkeer)	€ -	€	251		Renteomslag
Totaal opgenomen leningen	€ 77.887	€	5.134		
Uitgezette deposito's	€ 48.000			€ 820	Renteomslag
Verstreckte langlopende leningen	€ 61.941			€ 3.064	Exploitatie
Beleggingen EZH-middelen	€ 93.469			€ 3.931	Renteomslag
Beleggingen additioneel (vastrentend)	€ 26.730			€ 951	Exploitatie
Beleggingen additioneel (fondsen)	€ 75.043			€ 268	Renteomslag (*)
Overigen (o.a. rente rekening courant)	€ -			€ 579	Renteomslag
Totaal uitzettingen	€ 305.183			€ 9.613	
Saldo van de financieringsfunctie				€ 4.479	

(*) *Het rendement op deze categorie beleggingen komt voornamelijk tot uitdrukking in de waardering van de participaties. Het rendement wordt derhalve pas gerealiseerd bij verkoop van het fonds c.q. participaties. Slechts een klein gedeelte van het rendement komt jaarlijks tot uitkering.*

4.6 Dividend

De gemeente Dordrecht is aandeelhouder in een aantal vennootschappen. De belangrijkste daarvan zijn in onderstaande tabel weergegeven (bedragen x € 1.000):

Deelneming	Toel.	Belang in %	Geraamd dividend 2005	Werkelijk dividend 2005	Resultaat
Eneco Holding NV		9,05%	3.800	8.513	4.713
B.V. Gem. bezit Evides (watervoorziening)	(1)	7,14%	328	1.633	1.305
Waterbus B.V.	(2)	50,00%	0	0	0
High Speed Fast Ferry	(2)	7,00%	0	0	0
C.V. Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden (ROM-D)	(3)	23,35%	0	0	0
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten		0,42%	450	541	91
N.V. Netwerk			0	0	0
Overige deelnemingen	(4)	div.	6	107	101
Totaal			4.584	10.794	6.210

In 2005 € 6,2 miljoen meer dividend ontvangen dan begroot. Voor meer toelichting daarover wordt verwezen naar paragraaf 5.6 Verbonden partijen.

4.7 Onvoorzien

Jaarlijks wordt een bedrag voor onvoorziene lasten opgenomen voor de programmabegroting in zijn geheel, voor 2005 € 600.000. Dit maakt het mogelijk om lopende het begrotingsjaar onvoorziene (niet begrote) uitgaven die daarnaast onvermijdbaar en onuitstelbaar zijn op te vangen. De post Onvoorzien is onderdeel van het begrotingsprogramma Algemene dekkingsmiddelen. De post Onvoorzien is uitsluitend bedoeld voor dekking van onvoorziene lasten en maakt onderdeel uit van de weerstandscapaciteit (paragraaf 5.2). In 2005 is voor circa € 450.000 een beroep op onvoorzien gedaan, namelijk voor de volgende onvoorziene zaken:

Verloop in het jaar 2005 Onvoorzien	Saldo 2005
Begroot	600.000
Bij (+) / Af (-):	
- Vervaardigen bidbook Floriade	216.692-
- Nationale museumprijs Simon van Gijn	10.000-
- Bijdrage Azië tsunami ramp	119.325-
- Uitgifte geschiedenis Driemaal Dordt	18.500-
- Asbest Paardenlandje	15.000-
- Financiële bijdrage Drechtwerk	98.000-
- Financiële bijdrage DWO	25.000-
- Huiswerkbegeleiding	25.000-
- Staand beleid ontwikkeling klantenaantallen (voordeel)	69.642
- Afrondingen	6.185-
Restant ultimo 2005	135.940

5. Verantwoordingsparagrafen

In de paragrafen worden de beleidslijnen vastgelegd met betrekking tot de beheersmatige aspecten. De paragrafen beogen – vanuit een bepaald perspectief – een vergroting van het inzicht in de financiële positie en geven een dwarsdoorsnede van het jaarverslag. Achtereenvolgens worden de volgende paragrafen behandeld:

- Lokale heffingen (§ 5.1);
- Risicomanagement en weerstandsvermogen (§ 5.2);
- Onderhoud kapitaalgoederen (§ 5.3);
- Financiering en treasury (§ 5.4);
- Bedrijfsvoering (§ 5.5);
- Verbonden partijen (§ 5.6);
- Grondbeleid (§ 5.7);

5.1 Lokale heffingen

Lokale heffingen kunnen worden onderscheiden in heffingen waarvan de besteding gebonden dan wel ongebonden is. De paragraaf lokale heffingen heeft betrekking op beide. Ongebonden lokale heffingen (onroerende zaakbelastingen, hondenbelasting en precariobelasting) worden tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend, omdat zij niet aan een inhoudelijk begrotingsprogramma zijn gerelateerd. Gebonden lokale heffingen, zoals de afvalstoffenheffing en rioolrechten, worden verantwoord op het betreffende begrotingsprogramma en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Een uiteenzetting van de algemene dekkingsmiddelen is opgenomen in hoofdstuk 4.

Deze paragraaf geeft een totaalbeeld van de diverse gemeentelijke belastingen en de consequenties daarvan voor de inwoners en is als volgt opgebouwd:

- Overzicht gemeentelijke belastingopbrengsten (5.1.1);
- Woonlasten (lokale lastendruk), uitgangspunten en een vergelijking met steden met een vergelijkbare omvang en met de regio (5.1.2);
- Overige lokale belastingen (5.1.3);
- Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen (5.1.4).

5.1.1 Overzicht gemeentelijke belastingopbrengsten

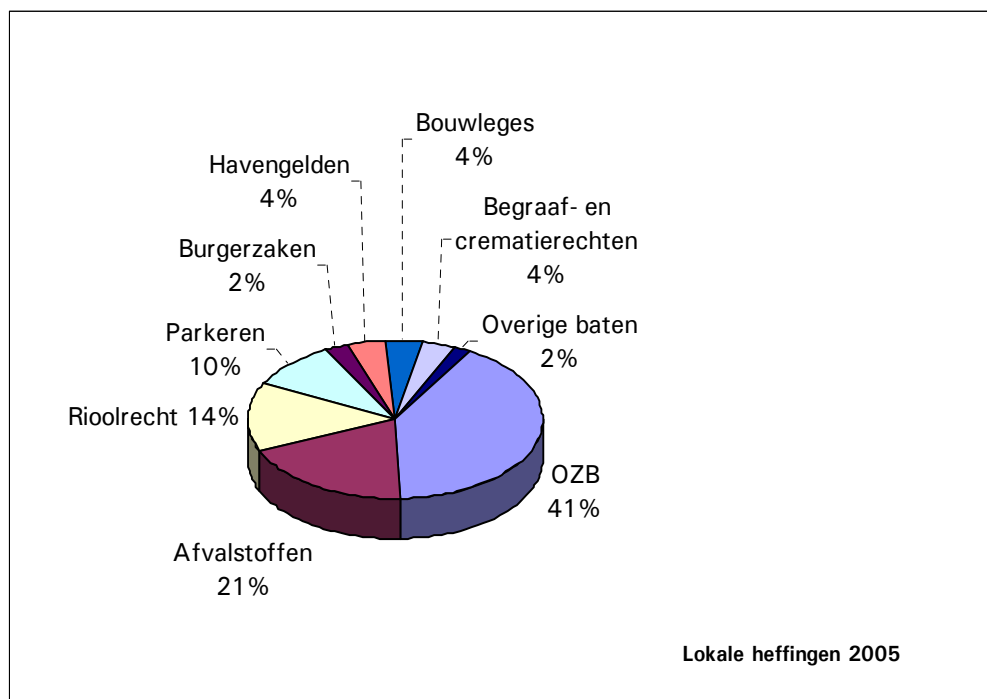
De verantwoorde belastingopbrengsten, inclusief eigen gemeentelijke inkomsten zoals havengelden, bedragen voor 2005 (* € 1000).

Belastingsoort	Rekening 2004	Begroting 2005 primair	Begroting 2005 gewijzigd	Rekening 2005	Resultaat 2005*
Algemene dekkingsmiddelen (ungebonden)					
Onroerende zaakbelastingen	21.654	22.638	22.638	23.113	475
Precariobelasting	168	141	141	132	-9
Hondenbelasting	448	425	425	460	35
Subtotaal	22.270	23.204	23.204	23.705	501
Tarieven (gebonden)					
Leges burgerzaken	1.294	1.246	1.278	1.337	59
Leges bouwvergunningen	2.809	1.784	1.888	2.454	566
Parkeergelden (incl. naheffingsaanslag)	5.787	3.801	3.979	5.515	1.536
Havengelden	2.448	3.245	2.718	2.346	-372
Ambulante handel	212	246	256	277	21
Afvalstoffenheffing	10.274	11.329	11.009	10.824	-185
Rioolrechten	7.121	7.558	7.558	7.728	170
Begraaf- en crematierechten	1.670	1.825	1.825	2.041	216
Subtotaal	31.615	31.034	30.511	32.522	2.011
Totaal	53.885	54.238	53.715	56.227	2.512

* + = Voordeel / - = Nadeel t.o.v. gewijzigde begroting

Uit het overzicht blijkt dat de gerealiseerde opbrengsten over 2005 circa € 1,9 miljoen hoger zijn dan begroot. Per belastingsoort wordt in deze paragraaf een korte toelichting op de afwijking gegeven. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de betreffende productbladen en de toelichting bij de begrotingsprogramma's (hoofdstuk 3).

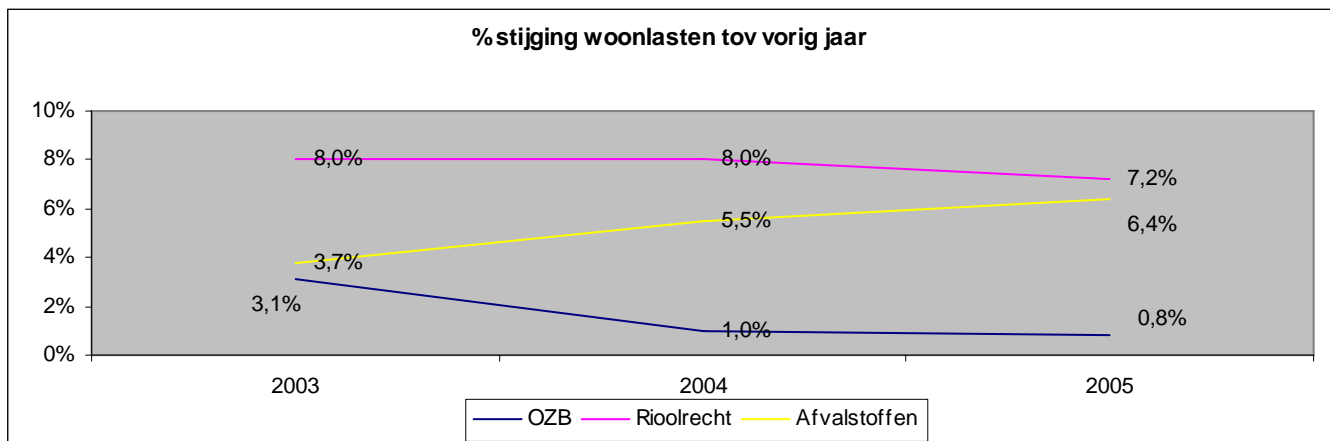
Procentueel aandeel belastingsoort op totale belastingopbrengsten

5.1.2 Woonlasten (lokale lastendruk)

Tot de woonlasten worden gerekend de OZB, rioolrechten en de afvalstoffenheffing. De woonlasten vormen het grootste deel van de opbrengst uit de gemeentelijke heffingen en daarmee grotendeels de lokale lastendruk. De ontwikkeling van de woonlasten in Dordrecht over de laatste vier jaren is weergegeven in de volgende tabel (*€ 1):

	2002	2003	2004	2005
OZB-eigenaar	152,46	157,44	157,84	166,45
OZB-gebruiker	129,39	133,46	134,01	133,16
Rioolrecht-eigenaar	51,12	55,21	59,63	63,97
Rioolrecht-gebruiker	66,00	71,28	77,04	82,56
Afvalstoffenheffing	192,96	200,16	211,20	224,76
Totaal	591,93	617,55	639,72	670,90
% stijging tov vorig jaar		4,3%	3,6%	4,9%

Uitgangspunten woonlasten

Bij de berekening van de woonlasten zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd. Er wordt uitgegaan van een eigen woning die wordt bewoond door een gezin. De gemiddelde woningwaarde stijgt geleidelijk als gevolg van areaaluitbreiding die heeft plaatsgevonden in het duurdere segment van de markt. De gemiddelde woningwaarde in Dordrecht is berekend op € 151.000. Voor 2005 is besloten tot de volgende verhogingen:

- Onroerende zaakbelastingen + 0,8%
- Rioolrechten + 7,3%
- Afvalstoffenheffing + 6,4%

Deze verhogingen zijn gebaseerd op het gemeentelijke tarievenbeleid. Algemeen uitgangspunt bij de OZB is een constante (reële) belastingopbrengst. In beginsel wordt gelijke tred gehouden met de inflatie (Consumentenprijsindex). Van de algemene lijn wordt afgeweken bij gebonden lokale heffingen zoals rioolrecht en afvalstoffenheffing waar de opbrengst gebruikt moet worden om de kosten te dekken. De tarieven volgen dan de verwachte kostenontwikkeling. Gebaseerd op de Kadernota 2005 zijn de tariefverhogingen 2005 zodanig vastgesteld dat voor beide heffingen sprake is van een kostendeekkende exploitatie. Uit bovenstaande tabel volgt dat de woonlasten in Dordrecht in 2005 met 4,9% zijn gestegen ten opzichte van het jaar daarvoor.

De gemiddelde woningwaarde is ten opzichte van 2004 gestegen met € 49.000 (van € 102.000 naar € 151.000). Reden daarvoor is de herwaardering van de WOZ. Met ingang van 2005 geldt 1 januari 2003 als waardepeildatum voor de periode 2005 tot en met 2008. De waardeverhoging van de woningen heeft niet geleid tot een opbrengst stijging omdat de tarieven navenant zijn verlaagd. Wel heeft de waardestijging geleid tot een voordeel in de algemene uitkering, omdat de landelijke ontwikkeling van de woningwaarde voor Dordrecht gunstig heeft uitgepakt. Dit voordeel, op begrotingsbasis € 0,8 miljoen, is als risico achtervang ingezet voor de risico's die verbonden zijn aan het afschaffen van het gebruikersdeel van de OZB en de maximering van de overige OZB tarieven. Besluitvorming daarover heeft bij begroting 2005 plaatsgevonden.

Toelichting op de componenten van de woonlasten

Onroerende zaakbelastingen (OZB)

In 2005 zijn voor de eerste keer aanslagen OZB inclusief de WOZ-beschikking opgelegd naar de zogeheten WOZ-waarde zoals die geldt op de waardepeildatum 1 januari 2003. Deze waarde is op grond van de huidige wetgeving bepalend voor de jaren 2005 en 2006. Daar de waarde ontwikkeling in de categorie woningen in de jaren 1999-2003 groter geweest is dan die van de niet-woningen is het toegestaan het effect van die uiteenlopende waarde ontwikkeling voor 2005 te egaliseren door een grotere differentiatie te hanteren. Hiervoor is een zogeheten tijdvakpercentage vastgesteld, dat voor Dordrecht is berekend op 178. Dat houdt in dat de tarieven OZB voor niet-woningen 78% hoger mogen zijn vastgesteld dan die voor woningen.

In de Gemeentewet is verder vastgelegd dat het tarief voor eigenaren niet hoger mag zijn dan 125% van dat voor de gebruiker. Beide mogelijkheden van tariefdifferentiatie zijn volledig benut. Voor 2005 is een tariefverhoging van 0,75% vastgesteld.

De verantwoorde opbrengst OZB geeft in totaal een incidenteel voordeel van € 475.000 ten opzichte van de begroting 2005 door verrekeningen over voorgaande jaren. Hiervan is circa € 300.000 veroorzaakt door een afrekening met een grote belastingplichtige over 2000 tot en met 2002. Deze vorderingen stonden als niet inbaar te boek en zijn uiteindelijk geheel betaald.

De tarieven onroerende zaakbelastingen hebben zich per € 2.268 waarde in het economische verkeer als volgt ontwikkeld (* € 1):

	2002	2003	2004	2005
OZB (zakelijk) niet-woningen	4,51	4,65	4,70	4,45
OZB (gebruik) niet-woningen	3,82	3,94	3,98	3,56
OZB (zakelijk) woningen	3,37	3,48	3,51	2,50
OZB (gebruik) woningen	2,86	2,95	2,98	2,00
Stijging (afgerond)		3,1%	1,0%	0,8%

De afname van de tarieven in 2005 is het gevolg van de herwaardering van de onroerende zaken met ingang van 2005. Toename van de WOZ-waarde leidt in overeenstemming met het vastgestelde beleid tot een evenredige verlaging van de tarieven. Rekening houdend met de effecten van de toegenomen WOZ-waarde stijgen de tarieven met 0,8%. De lasten OZB eigenaar (€ 166,45) kunnen berekend worden door de gemiddelde woningwaarde (€151.000) te delen door € 2.268 en te vermenigvuldigen met het betreffende tarief (€ 2,50).

Rioolrechten

In 2005 zijn de tarieven rioolrecht extra verhoogd als gevolg van de besluitvorming in de Kadernota 2005 om tot 100% kostendekkende tarieven te komen.

De totaal verantwoorde opbrengst rioolrecht bedraagt in 2005 incidenteel € 170.000 meer dan begroot. Daarvan is € 37.000 toe te schrijven aan rioolrecht kleinverbruik, waarvan € 20.000 als gevolg

van de afrekening over 2003 en € 133.000 aan rioolrecht grootverbruik als gevolg van verrekeningen over vorige jaren.

Ontwikkeling tarieven rioolrechten (€1)*

	2002	2003	2004	2005
Rioolrecht eigendom	51,12	55,21	59,63	63,97
Rioolrecht gebruik	66,00	71,28	77,04	82,56
Stijging (afgerond)		8%	8%	7%

Het rioolrecht gebruik wordt opgelegd aan meerpersoonshuishoudens. Alleenwonenden zijn in principe vrijgesteld.

Afvalstoffenheffing

In 2005 is het tarief voor afvalstoffenheffing extra verhoogd als gevolg van de besluitvorming in de Kadernota 2005 om tot 100% kostendeekkende tarieven te komen.

Ten opzichte van de begroting is per saldo incidenteel € 185.000 minder verantwoord. Tegenover een voordelige afrekening over vorige jaren ad € 42.000 staat een lagere opbrengst afvalstoffenheffing over 2005 van € 227.000 door toename van het aantal kwijtscheldingen en minder nieuwe aansluitingen dan geprognosticeerd.

Ontwikkeling tarieven afvalstoffenheffing (x € 1)

	2002	2003	2004	2005
Tarief afvalstoffenheffing	192,96	200,16	211,20	224,76
Stijging (afgerond)		4%	6%	6%

Vergelijking andere gemeenten

Om inzicht te krijgen in het algemene verloop van de hoogte van de woonlasten is het goed een vergelijking met andere steden in het land te maken.

Jaarlijks wordt in opdracht van het Belastingoverleg grote gemeenten, een platform van 35 gemeenten met meer dan 100.000 inwoners en alle provinciehoofdsteden, een zogeheten Belastingoverzicht grote gemeenten gemaakt. Het onderzoek is erop gericht de gemeentelijke tarieven, belastingopbrengsten, de belastingdruk en de woonlasten per gemeente te vergelijken.

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) heeft over 2005 het overzicht gepresenteerd. In 2005 neemt Dordrecht de 29ste plaats in (in 2004 nog de 30ste). Dat betekent dat in 28 van de grote gemeenten de lokale woonlasten hoger liggen.

De gemiddelde woonlastenstijging bedraagt in 2005 voor geheel Nederland 3,3% en voor de 100.000+ gemeenten 2,1%. Voor onze gemeente 4,9%, vooral veroorzaakt door verhoging van de kosten-

dekkendheid van de rioolrechten en afvalstoffenheffing tot 100%.

Eind januari is ook het COELO overzicht over 2006 uitgebracht. In 2006 staat Dordrecht op de 25ste plaats. De gemiddelde verlaging van de woonlasten is voor de 100.000+ gemeenten berekend op 20,2%. Dat is het gevolg van de afschaffing van de OZB voor gebruikers van woningen. De resterende woonlasten zijn verhoogd met 3,4%. De stijging komt geheel op het conto van de milieuheffingen, vooral het rioolrecht. Voor onze gemeente bedraagt de afname in 2006 18,6%, de resterende woonlasten zijn verhoogd met 1,5%.

In vergelijking met een aantal gemeenten in het land die van vergelijkbare omvang zijn ontstaat voor de tarieven 2005 het volgende beeld (x € 1):

	Dordrecht	Alkmaar	Maastricht	Haarlem	Den Bosch
Gemiddelde woningwaarde	151.000	177.000	181.000	198.000	210.000
OZB-eigenaar	166,45	160,47	201,39	177,58	196,63
OZB-gebruiker	133,16	128,53	161,59	142,59	158,60
Rioolrecht eigenaar	63,97	90,56	85,39	95,15	53,08
Rioolrecht gebruiker	82,56	0,00	29,69	0,00	37,08
Afvalstoffenheffing	224,76	227,64	239,19	265,52	265,20
totaal	670,90	607,20	717,25	680,84	710,59

Een andere vergelijking van woonlasten kan worden gemaakt met de buurgemeenten. De woonlasten in 2005 in Dordrecht, Zwijndrecht, Papendrecht en Sliedrecht laten zich samenvatten in onderstaand schema (x € 1):

	Dordrecht	Zwijndrecht	Papendrecht	Sliedrecht
Gemiddelde woningwaarde	151.000	178.000	184.000	167.000
OZB-eigenaar	166,45	201,70	170,57	131,06
OZB-gebruiker	133,16	161,68	136,45	105,29
Rioolrecht eigenaar	63,97	0,00	131,50	133,40
Rioolrecht gebruiker	82,56	143,04	0,00	47,64
Afvalstoffenheffing	224,76	219,00	209,00	237,96
totaal	670,90	725,42	647,52	655,35

Lokale lastenverlichting (Zalm snip)

De uitkering van de Zalm snip (€ 45,38) is in 1998 ingevoerd als een tijdelijke maatregel om de sterke stijging van lokale lasten te compenseren voor burgers. Deze maatregel is in overeenstemming met het Hoofdlijnenakkoord met ingang van 2005 door het Kabinet afgeschaft. Dit heeft geleid tot een stijging van de lokale lasten van de burger als gevolg van Rijksbeleid en niet vanwege lokaal beleid.

5.1.3 Overige lokale belastingen

Jaarlijks worden de overige belastingen en tarieven in principe verhoogd met de inflatie (Consumentenprijsindex). Voor 2005 is deze geraamd op 0,75%. Bij de volgende inkomsten is afgeweken van dit gemeentebrede beleid (voor meer informatie wordt verwezen naar de betreffende productbladen):

a) Leges burgerzaken

Per saldo is € 59.000 meer aan leges burgerzaken ontvangen dan begroot. Door invoering van de Wet identificatieplicht vanaf 14 jaar per 1 januari 2005 is de uitgifte van Nederlandse identiteitskaarten toegenomen (€ 74.000). Hier staat een lagere omzet van de paspoorten tegenover van € 50.000. Door vervroegde inzet van de 5-jaarlijkse golfbeweging als gevolg van de gewijzigde verlengingsduur van rijbewijzen is de omzet € 11.000 hoger. Per saldo is bij de overige producten een voordeel van € 24.000 verantwoord.

b) Parkeergelden

De verantwoorde parkeeropbrengsten over 2005 zijn hoger dan begroot (€ 1,2 miljoen). De vaststelling van de tarieven wordt in relatie gezien tot de met deze taak samenhangende kosten en geldende afspraken.

c) Precariobelasting

Door verrekeningen over vorige jaren is een incidenteel nadeel van € 9.000 gerealiseerd ten opzichte van de begroting 2005.

d) Hondenbelasting

Het voordelige saldo van € 35.000 wordt voor € 20.000 veroorzaakt door de afwikkeling van opbrengsten over voorgaande jaren. Het resultaat betreft een verwachte hogere opbrengst over 2005 door adequate controle door Toezicht.

e) Begraaf - en crematierechten

De gerealiseerde opbrengst is incidenteel hoger dan begroot (€ 0,2 miljoen), vooral als gevolg van hogere opbrengsten op de verkoop en bijzetting in eigen graven.

f) Leges bouwvergunningen

De gerealiseerde opbrengsten uit bouwleges zijn in 2005 incidenteel hoger (€ 0,5 miljoen) dan begroot, als gevolg van ontvangen leges voor grote bouwprojecten.

g) Havengelden

De aanpassing van de tarieven vindt plaats op basis van het unificatieverdrag. De inkomsten zeehavengeld zijn per saldo in het jaar 2005 teruggevallen (€ 0,3 miljoen) onder andere als gevolg van lagere inklaringsactiviteiten door gewijzigde wetgeving (€ 0,1 miljoen structureel) en de terugbetaling stimuleringsregeling (€ 0,2 miljoen incidenteel).

5.1.4 Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen

Als een belastingplichtige als gevolg van financiële omstandigheden niet in staat is een belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, kan gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend. De regels voor het toekennen worden bepaald door de rijksoverheid. Deze regels komen erop neer dat kwijtschelding mag worden verleend aan belastingplichtigen die een inkomen hebben dat niet hoger is dan 90% van de bijstandsnorm. Gemeenten mogen hier in die zin van afwijken, dat deze inkomensgrens wordt verruimd naar 100% van de bijstandsnorm. De gemeente Dordrecht hanteert de zogeheten 100%-norm, wat betekent dat inwoners van Dordrecht met een inkomen op bijstandsniveau in beginsel voor kwijtschelding in aanmerking komen.

Gemeenten mogen wel zelf bepalen voor welke belastingen kwijtschelding wordt verleend. In Dordrecht kan kwijtschelding worden gevraagd voor de:

- Onroerende zaakbelastingen;
- Afvalstoffenheffing;
- Rioolrechten gebruikers/eigendom;
- Hondenbelasting;
- Leges huisvestingsvergunning en urgentieverklaring.

Er wordt niet altijd meer gewacht tot een verzoek om kwijtschelding wordt ingediend. Belastingplichtigen met een ABW-uitkering of AOW die éénmaal kwijtschelding hebben ontvangen krijgen daarna geen aanslag meer. Overigens wordt voor zover mogelijk regelmatig getoetst of de financiële omstandigheden van de betreffende belastingplichtigen niet zijn gewijzigd.

In het jaar 2005 zijn de volgende aantallen kwijtschelding verleend:

	Automatisch geen aanslag	Op verzoek geen aanslag
OZB	3.108	1.255
Rioolrechten	2.215	581
Afvalstoffenheffing	2.394	989
Hondenbelasting	300	250
Totaal	8.017	3.075

Het budgettaire beslag in 2005 dat met de genoemde aantallen kwijtschelding gemoeid is, is als volgt:

	Begroting *€ 1.000	Jaarrekening (* € 1.000)		
		Geen aanslag	Na verzoek	Totaal
		1	2	3 = (1 + 2)
OZB	390	276	109	385
Rioolrechten	200	183	48	231
Afvalstoffenheffing	694	538	222	760
Hondenbelasting	47	26	21	47
Totaal	1.331	1.023	400	1.423

5.2 Risicomanagement en weerstandsvermogen

Deze paragraaf geeft inzicht in het management van (mogelijke) risico's voor de gemeente Dordrecht en de weerstandscapaciteit om die risico's op te vangen. De risico's afgezet tegen de weerstandscapaciteit leiden tot een conclusie over de flexibiliteit en soliditeit van de gemeente Dordrecht, oftewel het weerstandsvermogen.

5.2.1 Risico's

In deze paragraaf worden actuele risico's beschreven. De relevante risico's voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet zijn ondervangen, ofwel de structurele risico's. Reguliere risico's die zich regelmatig voordoen en die vrij goed meetbaar zijn, maken geen deel uit van deze paragraaf. Voor deze risico's kunnen verzekeringen worden afgesloten of voorzieningen uit het weerstandsvermogen worden gevormd. Het gaat in deze paragraaf alleen om relevante risico's ofwel risico's die van materieel belang zijn. Verdere verbetering van de control op het risicomanagement zal nog nader in een Nota Risicomanagement worden uitgewerkt.

Algemene uitkering, brede doel uitkeringen en specifieke uitkeringen

Een belangrijk deel van de gemeentelijke inkomsten wordt via de algemene uitkering, specifieke uitkeringen en brede doeluitkeringen van het rijk ontvangen. Dit betekent dat het gemeentelijke beleid erg gevoelig is voor rijksmaatregelen die deze geldstromen beïnvloeden. Op aanstaande wijzigingen van deze uitgaven en uitkeringen wordt zoveel mogelijk bij kadernota ingespeeld.

BTW Compensatie Fonds (BCF)

Het rijk is voornemens om de algemene uitkering aan te passen met betrekking tot het BTW-compensatiefonds (BCF). De invoering van het BCF in 2004 heeft via een zogenaamde uitname (verlaging) uit het gemeentefonds plaatsgevonden. Bij de invoering van het BCF in 2004 is afgesproken dat de uitgangspunten van deze uitname periodiek worden geëvalueerd, de zogenaamde nacalculatie. Verwacht wordt dat de nacalculatie die thans plaatsvindt, leidt tot een forse extra verlaging van de algemene uitkering, omdat landelijk meer BTW is gedeclareerd dan waarop de oorspronkelijke uitname uit het gemeentefonds was gebaseerd. In de meest actuele berekeningen van het ministerie van Financiën wordt rekening gehouden met een structurele verlaging van de Algemene Uitkering voor Dordrecht van circa € 3 mln, en een eenmalige extra uitname in 2007 ter compensatie van de jaren 2004-2006 van € 2 mln.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)

Gemeenten worden met de WMO verantwoordelijk voor maatschappelijke ondersteuning (activiteiten die het mensen mogelijk maken om mee te doen in de samenleving zoals vrijwilligerswerk en mantelzorg, opvoedingsondersteuning en huishoudelijke hulp). De beoogde ingangsdatum van de WMO is 1 januari 2007. Het rijk is voornemens

om de middelen die landelijk beschikbaar zijn voor de WMO in financiële zin te integreren en te verdelen via de algemene uitkering. Met deze wet worden bepaalde zorgvoorzieningen van de AWBZ overgedragen aan de gemeente. De financieel technische verdeling van de met deze wet samenhangende financiële middelen zal plaatsvinden via het Gemeentefonds. Deze middelen worden verdeeld via een zogenaamd objectief verdeelmodel. De eerste uitkomsten daarvan zijn dat Dordrecht een nadeelgemeente is ter grootte van € 10 per inwoner (dus € 1,2 miljoen nadeel). Er gaat een overgangperiode gelden van 4 jaar.

Funderingen

Vanuit de verordening Funderingen kunnen burgers aanspraak maken op een lening met een lage rente vanuit het SVN-fonds (Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland). Gezien de huidige omvang van het tegoed van de gemeente bij de SVN bestaat de kans dat in 2007 extra gemeentemiddelen moeten worden gestort bij de SVN om de vraag naar leningen te kunnen financieren. Omdat het om leningen met een maximale looptijd van 30 jaar gaat zullen deze middelen uiteindelijk weer terugvloeien naar de gemeentelijke middelen. De maximale financieringsbehoefte voor 2007 kan worden ingeschat op € 5 miljoen. De mate van bereidheid om over te gaan tot funderingsherstel en de ontwikkeling van de rente op de kapitaalmarkt kunnen er overigens voor zorgen dat de financieringsbehoefte aanmerkelijk lager kan zijn.

Admiraalsplein

De corporatie waarmee dit project wordt uitgevoerd is onlangs met financiële tekorten binnen dit project naar buiten gekomen. Er is nog onduidelijk wie hiervoor extra middelen moet genereren. Duidelijk is wel dat als dit niet wordt opgelost de woningbouwproductie voor de jaren 2006-2010 in gevaar komt.

Huurwoonwagens en woonwagenstandplaatsen

Momenteel wordt met de corporaties gesproken over overdracht van huurwoonwagens en woonwagenstandplaatsen. Uitgangspunt hierbij is een voor de corporaties kostenneutrale overdracht op basis van de bedrijfswaardebepaling. Bij het beheer heeft de gemeente jaarlijks een tekort. Het is daarom reëel om te veronderstellen dat bij de overdracht van het huurproduct de corporaties niet de volledige boekwaarden zullen compenseren. De hoogte van het nadeelbedrag is nu nog niet bekend.

Herverdeling BDU SIV

Bij het ingaan van de BDU sociaal is een herverdeling aangekondigd van de daarin opgenomen middelen voor maatschappelijke opvang om de problematiek in de vier grote steden te kunnen aanpakken. Door VWS zijn inmiddels de consequenties voor de desbetreffende gemeenten inzichtelijk gemaakt. Vooralsnog heeft deze berekening een ambtelijke status. Voor Dordrecht betekent dit een lagere rijksbijdrage van € 1.154.000. Het kabinet is voornemens uiterlijk 1 juli a.s. een besluit te nemen over de herverdeling m.i.v. 1 januari 2007. Of uiteindelijk dit voornemen overeenkomstig de ambtelijke voorstellen wordt ingevoerd is thans niet met zekerheid te zeggen. Voor Dordrecht betekent dit een budgetverlaging van ca 25% voor de maatschappelijke opvang. De opgave voor de stad wordt bereikt met 100% besteding van de rijksmiddelen. Het voorzieningenniveau op dit terrein zal hierdoor een forse teruggang ondergaan.

Drechtwerk (de Gemeenschappelijke Regeling die de WSW uitvoert)

De begroting 2006 van Drechtwerk bevat verschillende meerjarenperspectieven. Het meest sombere perspectief laat een ontwikkeling zien van € 1,5 mln tekort in 2007 aflopend tot € 1,2 mln tekort in 2009. Daarbij wordt overigens geen rekening gehouden met mogelijke toekomstige ontwikkelingen, zoals de modernisering van de WSW en de opheffing van Drechtwerk. Echter, ook als met deze mogelijkheden wel rekening wordt gehouden blijft er binnen de gemeenschappelijke regeling (GR) Drechtwerk een werkapparaat over dat niet van de ene op de andere dag kan worden afgebouwd. In dat geval zal geen sprake zijn van een structureel maar van een incidenteel financieel probleem.

Wegbeheer buiten de bebouwde kom

In het kader van overdracht van wegen buiten de bebouwde kom aan het waterschap Hollandse Delta is het budget wegen met € 660.400 verlaagd, zonder dat de werkelijke overdracht al heeft plaatsgevonden. Dit besluit is genomen in het kader van de begroting 2005. Er is op dat moment geen rekening gehouden met de wettelijke verplichting om ook onderhoudsmiddelen structureel over te dragen aan het waterschap. Op dit moment wordt met het Waterschap onderhandeld over de overdracht van wegen (en daaraan gekoppeld groen, constructies etc). Het is nog niet duidelijk of de wegen daadwerkelijk in beheer en onderhoud worden overgedragen. Indien wordt besloten om de wegen niet over te dragen zal de budgetkorting ongedaan moeten worden. Saillant 'detail': het waterschap heeft bij de berekening van haar heffingen 2006 al wel rekening gehouden met de onderhoudskosten voor het wegbeheer!

Arbeidstijdenbesluit personeel in wachtdiensten (Brandweer)

Per 1 juni 2006 geldt het nieuwe Arbeidstijdenbesluit voor personeel in wachtdiensten als gevolg van de uitwerking van de Europese richtlijn. Kort samengevat betekent dit dat slaapuren van geconsigneerd personeel vanaf dat moment moeten worden behandeld als werkuren. Een op een vertaling naar de Dordtse brandweerorganisatie betekent dit een personeelsuitbreiding van de uitrukdienst met minimaal 16 medewerkers. Afgezien van de praktische haalbaarheid, is een belangrijke notie dat het een landelijk probleem is dat politiek-bestuurlijk op de agenda staat.

CAO-brandweerpersoneel

Een tweede risico van strategische aard bij de Brandweer is de uitvoering van de nieuwe CAO voor brandweerpersoneel van 1 januari j.l. Kort samengevat betekent dit een maximum van 20 jaar voor nieuw aan te nemen personeel in de uitrukdienst. Dit dwingt in ieder geval tot een geheel nieuw beleid en uitvoering daarvan voor de instroom, doorstroom en uitstroom van zuiver repressief brandweerpersoneel. Het gaat hier in ieder geval om de kosten van extra opleiding gericht op herplaatsing binnen en buiten de brandweer en de overige herplaatsingskosten.

Loon- en prijscompensatie aan gesubsidieerde instellingen

De te verstrekken loon- en prijscompensatie aan gesubsidieerde instellingen zal naar verwachting uit de pas lopen met de werkelijke ontwikkeling van de lonen en prijzen bij de instellingen, waardoor zonder het treffen van adequate maatregelen financiële problemen kunnen ontstaan bij instellingen.

5.2.2 Weerstandscapaciteit

De bronnen van de gemeente Dordrecht om financiële tegenvallers ten gevolge van relevante risico's te kunnen ondervangen (verzamelterm: weerstandscapaciteit) bevinden zich enerzijds in de exploitatie- en anderzijds in de balanssfeer:

- Exploitatie: onvoorzien en stelposten
- Balans: reserves.

Daarnaast wordt een verzekeringsportefeuille beheerd ter dekking van mogelijke schade uit overige onzekere voorvallen. Tenslotte kan, weliswaar in beperkte mate, de (onbenutte) belastingcapaciteit tot de weerstandscapaciteit worden gerekend. Deze capaciteit is met de aangepaste wetgeving rond de OZB in belangrijke mate verminderd.

Onvoorzien en stelposten

In de exploitatiesfeer (Stadsposten) wordt structureel een post 'Onvoorzien' opgenomen van circa € 0,6 miljoen. Ultimo 2005 is de stand van de post € 135.000. Een nadere toelichting is opgenomen in hoofdstuk 4 Algemene dekkingsmiddelen.

Reservepositie

In januari 2006 is door de gemeenteraad de nota reserves en voorzieningen vastgesteld. Deze nota leidt tot opschoning van het aantal reserves en voorzieningen en tot een versterking van de algemene stadsreserve. In de nota is bepaald dat de algemene reserve van de gemeente Dordrecht qua gewenste omvang wordt gesteld op minimaal € 10 miljoen. Dit bedrag is mede ingegeven op basis van vrij onverwachte forse rijkskortingen in het verleden (bijv. de Zalmnorm), de omstandigheid dat vrij weerstandsvermogen vanuit de sectoren wordt overgeheveld en daar dus niet meer beschikbaar is en op de omstandigheid dat niet meer geanticipeerd mag worden op in principe incidentele baten van derden, zoals opbrengsten uit voormalige nutsbedrijven. Het weerstandsvermogen voor risico's lijkt daarmee op zich relatief beperkt. Op basis van risicoanalyses kan door het bestuur over de hoogte van dit bedrag bij iedere kadernota opnieuw worden besloten. Dit vergt ook een meer planmatige aanpak van het risicomanagement, welke overigens binnen de reeds bestaande capaciteit vanaf 2006 moet gaan worden uitgevoerd.

Het verwachte verloop van de totale positie aan reserves van de gemeente Dordrecht over 2005 wordt weergegeven in onderstaande tabel:

<i>Bedragen x € 1 miljoen</i>			
Omschrijving	Bedrag per 1-jan-05	Mutatie 2005	Bedrag per 31-dec-05
Algemene reserves			
Stad	2,4	13,3	15,7
Sectoren	22,4	-3,3	19,1
Bestemmingsreserves			
Stad	428,6	-20,8	407,8
Sectoren	70,1	-15,0	55,1
TOTAAL	523,5	-25,8	497,7

Naast 'reguliere' risico's kent de gemeente ook grote risico's bij 'ondernemersactiviteiten', m.n. bij het Grondbedrijf. Het Grondbedrijf heeft hiervoor adequate reserves gecreëerd, waarvan de hoogte bij de jaarlijkse Prognose zo nodig wordt aangepast. Voor voorzienbare verlieslatende exploitaties zijn voorzieningen gevormd, zoals bijvoorbeeld voor bedrijventerrein Amstelwijck.

Hieronder volgt een overzicht van de voor de weerstandspositie belangrijkste reserves op stads- en sectorniveau, waarbij ook een eventuele oorsprong en bestemming wordt toegelicht. Op de CD rom zijn in aanvulling hierop de technische staten van reserves en voorzieningen opgenomen. Tevens is in bijlage 1.g. per reserve en voorziening een nadere uiteenzetting van de bestemming / het doel en de mutaties gegeven, waarbij wordt voldaan aan de eisen die het BBV aan dit onderdeel stelt.

Algemene reserves

Algemene Stadsreserve (€ 15,7 miljoen)

In het verleden is bepaald dat deze reserve ten minste een niveau van € 10 miljoen dient te hebben (**bufferfunctie**).

In het kader van de nota Reserves en Voorzieningen zijn diverse reserves en voorzieningen bij sectoren herlabeld, waardoor een belangrijke verschuiving naar de algemene stadsreserve plaatsvond. Na deze herlabeling is de algemene stadsreserve op voldoende niveau.

Algemene reserves sectoren (€ 19,1 miljoen)

De algemene reserves bij sectoren zijn ultimo 2005 overgeheveld naar de algemene stadsreserve. Uitzondering hierop vormt het Grondbedrijf, aangezien de BBV-voorschriften specifiek aandacht vragen voor inzicht in de vermogenspositie.

Bestemmingsreserves

Op stadsniveau bevinden zich per 1 januari 2006 de volgende bestemmingsreserves (saldo > € 0,3 miljoen):

Allereerst de bestemmingsreserves met een **inkomensfunctie**:

Inkomensreserve (€ 98,4 miljoen)

Tegelijkertijd met de Kadernota 2006 is de Nota Rentebelief vastgesteld. Hierin is onder andere tot samenvoeging besloten van drie voorheen aparte reserves met een inkomensfunctie, te weten:

- Algemene bestemmingsreserve
- Herwaarderingsreserve en de
- Algemene exploitatiereserve.

De rente over deze reserve komt ten gunste van de exploitatie, waarmee is bepaald dat dit niet als vrije reserve kan worden gezien.

Exploitatiereserve EZH - middelen (€ 70,7 miljoen)

Deze reserve is in 2000 gevormd naar aanleiding van de verkoop van het gemeentelijke aandelenpakket N.V. EZH. Wordt vastrentend belegd. In 2000 is bepaald dat het rendement uit deze beleggingen voor circa 5/7^e deel dienen ter dekking van het GSB-programma gemeentelijke middelen. Het resterende gedeelte (circa 2/7^e) is bestemd voor additionele begrotingsruimte en is bij de Kadernota 2001 al structureel ingevuld. Deze reserve is dus eveneens niet vrij inzetbaar.

Bestemmingreserves met een **bestedingsfunctie**:

Reserve resultaten vorige jaren (€ 0,8 miljoen)

Deze reserve is vooral gevoed op basis van besluitvorming rond de resultaatbestemmingen van de jaarrekeningen in voorgaande jaren. De reserve is oorspronkelijk in het leven geroepen in de verwachting het saldo uiterlijk eind 2005 vertaald zou zijn naar in activiteiten. Thans is de inschatting dat het (nog aan activiteiten toe te rekenen) saldo per eind 2006 nog ruim € 3,1 miljoen zal bedragen.

Reserve Strategische Investerings (€ 195,9 miljoen) en Bovenwijkse Voorzieningen (€ 11,5 miljoen)

Is bestemd voor uitvoering van het Programma Strategische Investerings (zie apart hoofdstuk elders in deze begroting).

In 2005 is het investeringstempo uit 2004 vastgehouden. Ruim € 25 miljoen is uitgegeven ten laste van de reserve S.I.. De belangrijkste uitgaven zijn gemaakt voor de volgende projecten:

- Bagijnhof / Achterom € 2,0 miljoen
- HBO binnenstad € 1 miljoen
- Ontwikkelingsfonds Drechtsteden € 5,3 miljoen
- Leerpark € 3,0 miljoen
- Depot Archief / archeologie € 4,4 miljoen
- Fund.herstel / Part. woningverbetering € 2,4 miljoen.

Fonds Parkeervoorzieningen (€ 5,4 miljoen)

Is oorspronkelijk gecreëerd ter afdekking van het verwachte negatief eigen vermogen bij exploitatie van de parkeergarages door de B.V. Parking. Deze B.V. is in 2004 worden geliquideerd. Dit heeft geleid tot een onttrekking van circa € 2,9 miljoen. Over de verdere bestemming van dit saldo zal nog nadere besluitvorming plaatsvinden.

Egalisatiefonds rioolexploitatie (€ 0 miljoen)

Ingesteld ter egalisatie van de tarieven en ter dekking van onderhoudsinvesteringen. Op basis van de BBV-voorschriften is deze reserve ultimo 2005 herlabeld naar een voorziening.

Reserve afvalstoffenheffing (€ 0 miljoen)

Dient ter egalisatie van de betreffende tarifiering. Op basis van de BBV-voorschriften is deze reserve ultimo 2005 herlabeld naar een voorziening.

Reserve garantieverplichtingen eigen woningbezit/Garantiefonds Volkshuisvesting (€ 0 miljoen)

Deze fondsen dienen ter aanzuivering van mogelijke verliezen uit gedwongen woningverkoop door particulieren en als achtervang in relatie tot twee waarborgfondsen, te weten:

- Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en
- Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW).

In het kader van de Nota Reserves en Voorzieningen zijn beide reserves overgeheveld naar de Algemene exploitatie reserve.

Rentereserve (€ 7,0 miljoen)

Deze reserve dient ter egalisatie van de werkelijke rentelasten in relatie tot het jaarlijks vastgestelde rente-omslagpercentage. Op grond van de Nota Rentebelasting zal bijschrijving vanaf 2006 plaatsvinden op basis van een egalisatiebijdrage van maximaal 1%, te berekenen over de stand van reserves en voorzieningen per 1 januari, doch waarbij enkele reserves en voorzieningen zijn uitgezonderd.

Deze reserve in het nieuwe rentebelasting geplafonneerd op € 10 miljoen.

Reserves GSB gemeentelijke middelen (€ 0,5 miljoen)

Gevormd uit nog niet bestede middelen voor de betreffende GSB-projecten. Bovengenoemd saldo zal met ingang van 2006 in vier gelijke delen worden onttrokken, zodat de reserve eind 2009 naar verwachting nihil zal bedragen.

Innovatiereserve (€ 0,5 mln)

Deze reserve is gevormd op basis van de Kadernota 2004 teneinde dekking te genereren voor inverdienprojecten uit hoofde van het Innovatietraject.

Reserve afschrijving materiële vaste activa met economisch nut (€ 17,1 miljoen)

Deze reserve is gecreëerd op grond van de begin 2005 vastgestelde Nota Waarderen en Afschrijven, één en ander ter ondervanging van de problematiek rond het a fonds perdu afwikkelen van (strategische) investeringen uit reserves. De reserve wordt voornamelijk gevoed door de Reserve Strategische Investeringen.

De belangrijkste bestemmingsreserves op sectorniveau kunnen als volgt worden benoemd:

Sociale Dienst

Reserve Instroom/Doorstroom banen (€ 3,5 miljoen)

Betreft reservering van geormerkte middelen. Besteding dient plaats te vinden in het kader van de ID regeling of werkgelegenheidsprojecten in bredere zin.

Onderwijs en Welzijn

Reserve economisch claimrecht VO gebouwen (€ 10,3 miljoen)

In het verleden zijn door het Rijk gebouwen voor voortgezet onderwijs om niet overgedragen aan de gemeente. Deze activa zijn echter toch gewaardeerd tegen een zekere boekwaarde. Als tegenhanger van deze waarde is de Reserve Economisch Claimrecht gecreëerd. Deze (herwaarderings)reserve dient om de afschrijvings- en rentelasten van deze gebouwen in de exploitatie te compenseren. Aldus dient het saldo van de reserve parallel te (blijven) lopen aan de boekwaarde van de betreffende activa.

Stadsontwikkeling

Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (€ 9,0 miljoen)

In het recente verleden heeft verkoop plaatsgevonden van de aandelen die de gemeente hield in het Bouwfonds aan ABN AMRO. De opbrengsten hieruit, welke zijn belegd in het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN), worden afgestort ten gunste van deze reserve. Deze reserve is volledig ingezet als één van de dekkingsmiddelen ten behoeve van de funderingsproblematiek.

Ten behoeve van volkshuisvesting en stedelijke vernieuwing beschikt Stadsontwikkeling per begin 2006 over fondsen met een totaalbedrag van € 13 miljoen. Dit betreft:

- Gemeentelijk stadsvernieuwingsreserve (€ 11,7 miljoen);
- Fonds onrendabele toppen (€ 0,7 miljoen);
- Fonds stedelijke stimulering (€ 0,5 miljoen).

Grondbedrijf

Bestemmingsreserve revitalisering bedrijventerreinen (€ 3,1 miljoen)

Deze bestemmingsreserve is in het verleden op basis van de Prognose ingericht. Een planning tot inzet van deze middelen wordt door de sector momenteel nader uitgewerkt.

Ten behoeve van de sanering Kilkade is een bedrag van € 3,2 miljoen overgeheveld naar een aparte reserve.

Solvabiliteit

Een oordeel over een vermogenspositie kan worden gevormd middels bepaling van de solvabiliteitsratio. Solvabiliteit kan daarbij worden gedefinieerd als de mate waarin een instelling in staat is aan haar korte- en lange termijnverplichtingen te voldoen. Deze maatstaf kan worden bepaald door de verhouding te bepalen tussen het eigen vermogen (reserves) en het vreemd vermogen (opgenomen financiering). Het spreekt voor zich dat de ratio wordt bepaald aan de hand van het eigen vermogen omdat dat immers als buffer dient voor het opvangen van eventuele stroppen.

In het voorliggende jaarverslag wordt uitgegaan van de volgende verhoudingen tussen eigen en vreemd vermogen per begin en eind 2005:

Omschrijving	Boekwaarde per 1 januari 2005	Boekwaarde per 31 december 2005
Eigen vermogen	€ 540,90	€ 527,0
Vreemd vermogen	€ 77,90	€ 51,4
Ratio (EV/VV)	694%	1025%

Bovenstaande percentages zijn te kenmerken als uitermate solide. Toch is de rol ervan in de beoordeling van de totale weerstandscapaciteit van de gemeente Dordrecht bescheiden vanwege het feit dat het eigen vermogen grotendeels belegd is via bestemmingsreserves zoals de Reserve Strategische Investerings. Dit betekent dat deze reserves niet vrij aanwendbaar zijn, zeker niet zolang nog geen uitspraak gedaan kan worden over de bestuurlijke bereidheid om, in geval van het manifest worden van een groot risico, eerder bepaalde bestemmingen te wijzigen.

Verzekeringen

Naast het creëren van reserves bestaat er ook de mogelijkheid om bepaalde risico's te verzekeren. De gemeente doet dit onder andere op het gebied van risico's van brand, ongevallen, aansprakelijkheid bij niet commerciële taken, wagenpark, machines en vaartuigen. Binnen deze risico's is niet alles gedekt. Als gevolg van verslechterde beleggings- en verzekeringsresultaten is de branche enige jaren geleden overgegaan tot forse premiestijgingen, hogere eigen risico's en aanscherping van voorwaarden. De claimbewustheid van burgers en bedrijven neemt daarnaast de afgelopen jaren merkbaar toe. Men is sneller geneigd om te proberen de schuldvraag bij ondervonden hinder of schade bij overheden te leggen. Zie onder andere de funderingsproblemen. Dit alles maakt het belang van het treffen van preventieve maatregelen, voorzover deze in het vermogen van de gemeente liggen om te beïnvloeden, des te belangrijker. Bovendien kan niet altijd alles met geld worden gecompenseerd of opgelost, ongeacht of dit nu uit een reserve of uit de kas van een verzekeraar komt.

5.2.3 Weerstandvermogen (conclusie)

De geschetste risico's afgezet tegen de weerstandscapaciteit maken een conclusie over het weerstandsvermogen mogelijk. Op grond van het risicomanagement houden wij (beperkt) middelen achter de hand om eventuele tegenvallers op te vangen. Voor bepaalde risico's worden stelposten in de begroting opgenomen, terwijl voor overige risico's de post Onvoorzien en de Algemene Stadsreserve als financieel vangnet dient. Bij de kadernota 2007 is voorgesteld de post onvoorzien te verhogen met €0,6 miljoen. Naar aanleiding van de nota reserves en voorzieningen is het niveau van de Algemene Stadsreserve bepaald op € 10 miljoen (saldo ultimo 2005 bedraagt € 15,7 miljoen). Mede in het licht van dit financiële vangnet beoordelen wij het weerstandsvermogen van de gemeente voor de komende jaren als voldoende.

5.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Samenvatting

De gemeente heeft ongeveer 10.000 hectare openbare ruimte in beheer waar binnen wordt gewoond, gewerkt en gerecreëerd. Zij heeft hiervoor de beschikking over een aantal kapitaalgoederen zoals gebouwen, wegen, constructies, riolering, water, en groen.

Al deze kapitaalgoederen dienen gelet op de duurzaamheid goed beheerd en onderhouden te worden. Dit niet alleen op grond van wettelijke verplichtingen (onderhoud riolering en wegen) doch ook uit hoofde van bijdragen aan de programmadoelstellingen waar onder milieu, onderwijs en verkeer en ten behoeve van een solide financiële positie van de gemeente. Dit vergt beleidsvisies op het beheer van de kapitaalgoederen, systematisch beheer, meerjaren onderhoudsplanningen en vertaling van de financiële consequenties hiervan in toereikende budgetten. Beheer en onderhoud zijn complementair aan elkaar.

In deze paragraaf wordt ingegaan op het beheer kapitaalgoed gebouwen. Met de Startnotitie vervolg Vastgoedbedrijf wordt de inrichting van een centraal registratiesysteem in gang gezet en wordt het bedrijfsplan vastgoedbedrijf verder uitgewerkt. Het beheer van schoolgebouwen blijft vooralsnog bij de sector MO. Bij de herijking van het onderwijshuisvestingsbeleid is vastgesteld dat de kwaliteit van schoolgebouwen en gymzalen sober is en voldoet aan minimale vereisten. Het geactualiseerde Integraal Huisvestingsplan 2005 – 2010 voorziet met een investeringsbudget van 83,6 mln. in een extra kwaliteitsimpuls waarin ook de peuterspeelzalen worden betrokken. De kwaliteit van welzijnsaccommodaties is afhankelijk van de hoogte van de huur

Vervolgens wordt ingegaan op het beheer van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte: wegen, constructies, riolering, water en groen en hieraan gerelateerde kapitaalgoederen. In de laatste jaren is in het beheer van deze kapitaalgoederen een sterke verbetering gemaakt. Voor deze kapitaalgoederen zijn afzonderlijke beheersvisies vastgesteld. In 2006 zal een Beheersvisie Kwaliteit Openbare Ruimte (KOR) worden afgerond. Het beheer van kapitaalgoederen openbare ruimte vindt geclusterd plaats met gebruikmaking van verschillende beheerssystemen. Geconcludeerd kan worden dat het beheer van deze kapitaalgoederen op orde is met uitzondering van het groot onderhoud voor openbaar groen. Naar verwachting is de beheermodule groot onderhoud openbaar groen in 2006 operationeel en zal daarna actualisatie van groot onderhoud plaats vinden. Voor parkeerautomaten, baggerwerken, verkeersmeubilair en kunst in de openbare ruimte zijn nog beheerssystemen in ontwikkeling. De kwaliteit van het onderhoud is gemiddeld.

De tabel geeft inzicht in de beheerslasten van de afzonderlijke kapitaalgoederen. De gebouwen betreffen alleen onderwijsgebouwen en welzijnsaccommodaties. De overige gebouwen, welke nog verspreid binnen de gemeente beheerd worden, zullen na inbreng in het te vormen Vastgoedbedrijf bedrijfsmatig worden beheerd

Gebouwen

Beleidskader onderwijsgebouwen

De gemeente is economisch eigenaar van alle schoolgebouwen voor primair en voortgezet onderwijs en verantwoordelijk voor het beheer van een deel van het groot onderhoud. De schoolbesturen zijn grotendeels juridisch eigenaar en verantwoordelijk voor het dagelijkse en het frequent terugkerende onderhoud en het exploitatiebeheer van de schoolgebouwen.

Het beheerskader wordt gevormd door onderwijswetgeving (WPO, WEC en WVO), gemeentelijke beleidsnota's (Onderwijsvisie Dordrecht en het IHP), de verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Dordrecht 2002 (kader voor het jaarlijkse programma onderwijshuisvesting, inclusief onderhoud) en het convenant meerjaren onderhoudsplanning.

Financiële consequentie, vertaling in begroting en verantwoording in 2005 op hoofdlijnen

Het reguliere exploitatiebudget onderwijshuisvesting dat bij de decentralisatie vanaf 1997 beschikbaar is voor de zorgplicht van de gemeente bedroeg in 2005 € 9,5 mln. Er is nog een reserve onderwijshuisvesting beschikbaar van € 2,9 mln. In 2005 was dus een budget van € 12,4 mln. beschikbaar voor de dekking van huisvestingsvoorzieningen (netto kapitaallasten van investeringen t/m 2004) en de exploitatielasten (huren, verzekering, onderhoud, OZB etc.) werden betaald. Het resterende saldo van de lasten en baten wordt wederom gestort in de reserve onderwijshuisvesting voor de dekking van de exploitatie in de jaren 2007 - 2011. De kapitaallasten zijn € 1,9 mln. hoger dan geraamd in het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2006 door aanpassing van de afschrijvingstermijn van schoolgebouwen van 60 naar 40 jaar als gevolg van de Nota waardering en afschrijving. Het betreft de schoolgebouwen welke van voor de decentralisatie onderwijshuisvesting in 1997. Dit saldo wordt gedekt door de Stad.

Uit evaluatie van de sinds 1997 beschikbaar gestelde onderhoudsmiddelen is gebleken dat niet alle middelen zijn uitgegeven c.q. in het aanvraagjaar zijn uitgevoerd. In 2005 is de omvang van het onbenutte onderhoudsbudget over de periode 1997 - 2005 geïnventariseerd op een bedrag van € 900.000. Met de schoolbesturen wordt in 2006 overlegd in hoeverre de betreffende gebouwonderdelen alsnog voor onderhoud in aanmerking komen.

In de beleidsnota "Onderwijsvisie Dordrecht: Investeren in leren" van 2003 is vastgesteld dat de huidige voorziening in onderwijshuisvesting sober en doelmatig is. Om te kunnen voldoen aan de huidige huisvestingsbehoeften rekeninghoudend met onderwijskundige vernieuwingen, oplossingen van knelpunten, verbetering van oude schoolgebouwen etc. is een investeringsbudget van € 88,1 mln. in het (IHP) 2005 - 2009 gevoteerd door de Raad in december 2004. becijferd voor de komende jaren. Dit budget is in de herijking van het (IHP) 2005 - 2010 bijgesteld tot netto € 83,6 mln. en in november 2005 door de Raad goedgekeurd. Van dit bedrag heeft € 3 mln. betrekking op investeringen in peuterspeelzalen. De toename van de netto kapitaallasten en de overige lasten van het investeringsbudget IHP worden gedekt ten laste van het reguliere exploitatiebudget onderwijshuisvesting plus jaarlijks € 2,4 mln. uit de kadernota 2004 ten behoeve van het realiseren van de plannen voor onderwijshuisvesting.

In het IHP is de wijze van besteding van de huisvestingsmiddelen, het afstoten van bestaande gebouwen en de realisatie van nieuwe gebouwen in de komende jaren vastgelegd. Met de schoolbesturen zijn nadere afspraken gemaakt over de uitvoering van het IHP. Deze worden per project nader uitgewerkt.

De Raad heeft in oktober 2004 ingestemd met een tijdelijke Subsidie-regeling aanpassing schoolgebouwen aan eisen voor brandveiligheid in het primair, speciaal en voortgezet onderwijs. Het uitvoeringskrediet bedraagt € 2,6 mln. (€ 1,5 mln. gevoteerd bij de kadernota 2004 en € 1,1 mln. te dekken uit het budget IHP). De subsidieregeling is verlengd in verband met vertragingen in de uitvoering.

De gemeente exploiteert 27 eigen gymzalen waarvan het onderhoudsbeheer via meerjaren onderhoudsplannen geregeld is. Door de komst van extra leerlingen in het speciaal Onderwijs en van Islamitisch onderwijs ontstaat een extra behoefte aan gymzalen. Het IHP voorziet hierin.

De gemeente exploiteert 24 eigen welzijnsaccommodaties waarvan het onderhoudsbeheer via meerjaren onderhoudsplannen geregeld is. De verhuur is veelal kostendekkende, inclusief verdiscontering van groot onderhoud in de huurprijs. De huurders hebben meestal een subsidierelatie met de gemeente. De ontwikkeling van integraal accommodatiebeleid (gericht op meerwaarde gezamenlijk gebruik van accommodaties) is in 2004 stopgezet om prioriteit te kunnen geven aan de herijking van de onderwijshuisvesting en vanwege de voorbereidingen om te komen tot een gemeentelijk vastgoedbedrijf.

Ontwikkelingen Vastgoedbedrijf

In juni 2004 is de "Beleidsnotitie Vastgoedbedrijf, Besluitvorming projectorganisatie" door het College van B&W vastgesteld. Deze notitie geeft uitwerking aan de doelstellingen en aan de activiteiten op de korte en middellange termijn zoals het opstellen van een strategisch beleidsplan, een jaarplan, de inventarisatie van gemeentelijke panden, inzichtverwerving in exploitatie etc. .

Verder zijn hierin de randvoorwaarden en de taken en bevoegdheden geschetst, evenals het proces tot vorming van het Vastgoedbedrijf. Tevens is een directeur a.i. benoemd en heeft de C.O.R. een positief advies afgegeven.

In augustus 2005 heeft het College van B&W ingestemd met de "Startnotitie vervolg Vastgoedbedrijf". In deze notitie zijn voorbereidende activiteiten uitgezet voor een centraal financieel registratiesysteem, een normenkader gemeentelijk vastgoed, onderzoek naar onderwijspanden en het uitwerken van een bedrijfsplan. Bij verzamelvoorstel is door de Raad € 150.000 beschikbaar gesteld voor projectkosten en het financiële systeem.

Ook is de relatie met het vastgoed van het Grondbedrijf en van de scholen afgebakend. Het grondbedrijf beheert de (actuele) gebiedsontwikkeling objecten, het Vastgoedbedrijf de overige objecten. De scholen blijven als gevolg van de complexe juridische eigendomsverhouding beheerd door de sector MO. In december 2005 is het Bedrijfsplan Vastgoedbedrijf opgesteld dat in het eerste kwartaal van 2006 aan het College zal worden voorgelegd.

In 2005 heeft het vastgoedbedrijf in oprichting ook actief geparticipeerd in de 'kopgroep maatschappelijk vastgoed'. Deze kopgroep is

een netwerkorganisatie waar gemeenten kennis en ervaringen uitwisselen. Onderwerpen die aan de orde komen hebben niet alleen betrekking op de mogelijkheden van een vastgoedbedrijf maar ook betrekking hoe vastgoed ingezet kan worden voor maatschappelijke voorzieningen. De kopgroep voert daarnaast ook een jaarlijkse benchmark uit die nog beperkt is tot kwalitatieve gegevens

Kapitaalgoederen Openbare Ruimte: wegen (incl. constructies, openbare verlichting en stadsmeubilair), riolering, water en groen.

Algemeen

De Beheervisie Openbare Ruimte (BOR), welke in 1997 is opgesteld en ambtelijk als handboek en als onderlegger voor deelbeleidsnota's functioneerde zal worden vervangen door de Beheervisie Kwaliteit Openbare Ruimte (KOR).

Het project KOR is begin 2005 van start gegaan en beoogt efficiëntcyverbetering en het vastleggen van de gewenste kwaliteit van de openbare ruimte, vanuit een integrale samenwerking tussen de sectoren verantwoordelijk voor de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. Voor elk van de vier deelprojecten: Ontwerp, Beheer, Techniek en Proces zijn in 2005 startnotities opgesteld waarin staat vermeld hoe de kwaliteit kan worden benoemd en geborgd en hoe daarvoor efficiënter en effectiever kan worden gewerkt. Ieder onderdeel loopt zijn eigen traject door om tot het deelresultaat te komen. In 2005 hebben workshops plaatsgevonden en is het handboek Civiel-Cultuurtechnische details vastgesteld.

Beheersystemen

Voor het beheer van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte wordt beschikt over een aantal operationeel zijnde beheersystemen voor weg-, riool-, gemalen-, groen-, kunstwerken-, openbare verlichting- en speeltoestellenbeheer. Daarnaast zijn beheersystemen in ontwikkeling voor parkeerautomaten, baggerwerken, verkeersmeubilair en kunst in de openbare ruimte. Elk beheersysteem omvat alle elementen per beheersveld en de technische kwaliteit per element. Jaarlijks vindt een schouw plaats naar de onderhoudsgesteldheid waarna de technische kwaliteit per element wordt bijgesteld in het beheersysteem. Mutaties in het areaal worden doorlopend bijgewerkt. De operationele achterstand bij het verwerken bedraagt maximaal 3 maanden. Door koppeling van de beheerssystemen aan de digitale topografische kaart van de gemeente kan op termijn eenvoudiger visueel zichtbaar gemaakt worden welke kwaliteit op welke plek aanwezig is en of er de komende 4 jaar onderhoudsmaatregelen voorzien worden.

Meerjarenonderhoudsplannen

Op basis van de beheersystemen wordt eenmaal in de 4 jaar een herzien integraal meerjarenplan groot onderhoud openbare ruimte voor wegen, riolering, water en groen opgesteld. Dit plan wordt jaarlijks voor de nieuwe begrotingsjaarschijf geactualiseerd. De eerst volgende herziening zal plaatsvinden in 2006.

De financiële consequenties van tussentijdse beleidsnota's, kwaliteitsverbeteringen en beheerswijzigingen boven het reguliere budget worden na afweging en honorering via de Kadernota in het reguliere begrotingsbudget kaderstellend verwerkt. Aanpassingen op grond van inspecties van de kapitaalgoederen, koppelingen aan herbestratingen (efficiënt en kostenbesparend) en koppelingen aan functionele wijzigingen als verkeers- en ruimtelijke plannen worden zoveel mogelijk via

verschuivingen in de meerjarenplanning verwerkt binnen de jaarlijkse budgetten.

Wegen, constructies, openbare verlichting en stadsmeubilair

Beleidskader

De beheersvisie wegen zal met de uitwerking van de Beheersvisie Kwaliteit Openbare Ruimte (KOR) tot stand komen. Thans wordt gewerkt met deelbeleidsstukken waarvan vastgesteld: budgetten wegen (februari 2001) en Nota onkruid op verharding (april 2003).

Met het beheersysteem voor wegen, straatmeubilair, verkeersborden etc. wordt de totale onderhoudskwaliteit wegen bewaakt. Ook wordt gewerkt aan koppeling areaal aan digitale kaarten. Voor wegen, riolen en groen is de koppeling al gerealiseerd. Het systematische beheer van constructies (bruggen, tunnels, viaducten, damwanden, kadeconstructies, steigers, hekwerken, duikers, geluidsschermen etc.) is volledig operationeel. Met de Nota Kunstwerken beheer en onderhoud (Raad februari 2004) is het onderhoud- en groot onderhoudsbudget (investeringen) op orde (gebaseerd op de onderhoudsbegroting 2003-2012).

Het beleidskader voor inrichting en onderhoud van openbare verlichting is op basis van de in 2004 door de raad geaccordeerde Nota Beleid en beheer openbare verlichting vastgesteld.

Het beheersysteem verkeersmeubilair (verkeersborden en andere aanduidingen) is nog in ontwikkeling.

Financiële consequenties, vertaling in begroting en verantwoording in 2005 op hoofdlijnen

De Nota budgetten wegbeheer is in april 2001 vastgesteld. Tot en met 2006 wordt jaarlijks € 180.000 toegevoegd om het budget vanaf 2006 op orde te krijgen.

Het budget wegen voor 2005 bedroeg 6,4 mln. In 2005 is groot onderhoud (vervanging asfaltconstructie) uitgevoerd aan de kruispunten van Laan der V.N./Mijlweg en Vissersdijk/-Provinciale weg en aan de Transvaalstraat. Aan middelgroot onderhoud (reparatie en herbestratingswerkzaamheden) is ruim € 0,8 mln. uitgegeven voor ca. 80 onderhoudsprojecten. Tevens is € 0,2 mln. besteed aan klein onderhoud .

Het kunstwerkenbeheersysteem is met de vaststelling van de Nota Kunstwerken beheer en onderhoud van december 2003 in de Raad van februari 2004 op orde. Hiermee is het budget van het beheer van stadsmeubilair en constructies c.a. van € 659.000 op basis van de meerjaren onderhoudsbegroting 2003-2012 opgehoogd tot € 901.000 (exclusief jaarlijkse indexatie) op jaarbasis. Daarnaast is het meerjarenprogramma groot onderhoud 2004-2013 vastgesteld (investeringen).

Kwaliteit en risico's

In de jaren zeventig zijn alle hoofdwegen tegelijk aangelegd. In de meerjarenplanning wordt uitgegaan van gefaseerde vervanging. De gevolgen van gelijktijdig noodzakelijke vervanging van het hoofdwegennet worden nog in 2005 in beeld gebracht. In 2006 wordt hierover een besluit voorbereid. Door bezuinigingen in het kader van innovatie dreigt de gemiddelde kwaliteit van de wegen onder het gewenste kwaliteitsniveau te zakken. Asphalt en elementen verharding hebben een gemiddelde kwaliteit van richtlijn 2,1 en 2,5.

De financiële consequenties van hogere kosten voor teerhoudend asfalt (uit de gebruiksketen verwijderen) en geluidsarm asfalt (behoud van geluidsreducerende eigenschappen) zijn op nacalculatiebasis bekend. Na effectuering van een jaarlijks extra budget ter voorkoming van verdere kwaliteitsachteruitgang van het wegennet van € 180.000 olopend tot € 720.000 structureel in 2006 is dit risico afgedekt.

Op grond van inspecties wordt de staat van de constructies, stadsmeubilair en openbare verlichting gekwalificeerd als redelijk tot goed (economische urgentie 1,73 en veiligheidsurgentie 1,40).

Riolering

Beleidskader

Het Gemeentelijke Rioleringsplan (GRPIII) regelt het rioleringsbeleid voor de periode 2001-2005 voor circa 600 km riolen met straatkolken, rioolgemalen, bergbezinkbassins en drukriolerings-installaties. Doelstellingen zijn het inzamelen en transporteren van afvalwater, het verminderen van vuiluitworp naar oppervlaktewater, bodem en grondwater, het beperken van wateroverlast en overige overlast en het doelmatig beheren van riolering.

Het Beheerplan Afvalwater, Regenwater en Grondwater (BARG) is de opvolger van het Gemeentelijk Riolerings Plan 3 (GRP3). Het BARG is een verbreed GRP dat anticipeert op kwaliteitsverbeteringen van het oppervlaktewater (Europese kaderrichtlijn water) en op de verbreding van de rioolheffing voor kosten van regen- en grondwaterbeheer (wetsvoorstel medio 2006). Het BARG is eind 2005 ambtelijk afgerond en zal tezamen met de rioolheffing bij de begrotingsbehandeling 2007 aan de Raad worden voorgelegd. Het zal voor de komende 5 jaar leidend kader zijn voor de jaarlijkse begrotingen vanaf 2006. Zie ook de weerslag op kapitaalgoed water.

Voor rioolgemalen is een afzonderlijk beheersysteem in 2005 in gebruik genomen en in 2005 operationeel geworden.

Het operationele beheersysteem voor rioolbeheer is op orde. Het beheer volgt de landelijke richtlijnen die door de Stichting Rioned worden uitgezet. De stichting is een platform, kenniscentrum en belangenbehartiger van rioleringszorg in Nederland en richt zich primair op gemeenten.

Financiële consequenties, vertaling in begroting en verantwoording in 2005 op hoofdlijnen

Het GRP III dat nog op 2005 van toepassing is voorzag in een meerjaren kostendekkingsplan waarvan de kosten en de baten zo goed mogelijk zijn ingeschat. Sluitpost voor het dekkingsplan is het rioolrecht. Jaarlijks werd de betreffende jaarschijf van het meerjaren kostendekkingsplan in de begroting verwerkt inclusief geaccordeerde bijstellingen. In de praktijk vinden veel planningsverschuivingen plaats door kostenbesparende integrale aanpak van vervangingen, door beperkingen van overlastsituaties en aanpak van stadsvernieuwingsprojecten. De budgetten zijn conform het Gemeentelijk Rioleringsplan III (GRP III) in april 2001 vastgesteld.

Het BARG is gebaseerd op een herzien meerjaren kostendekkingplan. In 2005 is € 7,9 mln besteed aan vervanging van o.a. de projecten; Stevensweg, Haaswijkweg, Rechte Zandweg, Zeehavenbuurt Oost, Groenedijk, Jozef Israëlplein en overige regulier geplande rioolvervangingen

Kwaliteit en risico's

Per 1 januari 2006 wordt voldaan aan de basisinspanning riolering. De bergbezinkbassins Halmaheiraplein, Planetenlaan en Haaswijkweg-West zijn opgeleverd en in werking.

Het rioolbeheersysteem is op orde. Risico's zijn: beïnvloeding grondwaterpeil (kan leiden tot snellere rioolvervanging) en meer extreme weersomstandigheden door klimaatverandering (kan leiden tot meer overlast door vervuiling oppervlakte water en overstroming in gebouwen). Ook de toename van ingroei van boomwortels in het riool vormt een risico.

Water

Beleidskader

Het Stedelijk Waterplan is een gezamenlijk beleidsplan van de waterbeheerders van Dordrecht: De gemeente Dordrecht en het Waterschap Hollandse Delta. Het waterplan is in 3 fasen tot stand gekomen en bestaat uit 3 nota's, namelijk de Verkenningennota, de Visienota (beiden vastgesteld in Raad september 2002) en het Maatregelenplan 2003 – 2007 (vaststelling Raad september 2003). Het Stedelijk Waterplan vormt vervolgens de basis voor andere plannen zoals:

- Het rioleringsplan, ontwikkelvisies voor delen van Dordrecht, bestemmingsplannen, wijkschetsen/visies en peilbesluiten;
- De Verkenningennota waarin de huidige situatie en autonome ontwikkelingen in beeld zijn gebracht;
- De Visienota met streefbeeld over de lange termijn (tot 2050) uitgewerkt naar de thema's water vasthouden en bergen, schoon oppervlaktewater en gezonde flora en fauna en water en ruimtelijke ontwikkeling die elkaar versterken. Per thema wordt aangegeven wat er rond 2050 moet zijn gerealiseerd naar meetbare normen. In de nota zijn geen kosten geraamd, wel is aandacht besteed voor mogelijke dekkingsvormen;
- Het Maatregelenplan berust op de lange termijnvisie en geeft een aantal korte termijn maatregelen. Deze zijn gericht op kennis vergaren en uitdragen, inspelen op kansen bij ruimtelijke ontwikkelingen voor het creëren van extra wateroppervlak, meeliften met rioolvervanging voor afkoppelen van schone verharding van riolering, voorkomen inloop oppervlaktewater in de riolering, verbeteren locaties met een slechte waterkwaliteit, sanering overstorten van gemengde riolering met slechte invloed op waterkwaliteit, verbetering van ecologie op locaties en verbetering gebruik en beleving van water.

De maatregelen worden in diverse projecten, uitgesplitst naar 17 deelgebieden, uitgevoerd in 2003 t/m 2007 toegerekend aan elk van de waterpartners. In het kader van het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) dient halverwege 2006 de wateropgave inzichtelijk te zijn. Na overleg met het Waterschap zal een voorstel tot verdere uitvoering en benodigd krediet worden gedaan.

Financiële consequenties, vertaling in begroting en verantwoording in 2005 op hoofdlijnen

Voor de jaren 2005 t/m 2007 worden de financiële consequenties bij de Kadernota 2007 ingebracht.

Voor de kosten voor extra wateroppervlak of andere maatregelen om droge voeten te houden worden steeds afzonderlijke besluiten genomen door de besturen van de waterpartners. Hiervoor is bij de Ka-

dernota 2004 € 1 miljoen aan extra middelen toegekend voor de jaarschijven 2004-2006 welke ook in de meerjarenraming 2006 is verwerkt. In 2005 bleek dat hierop € 300.000 bezuinigd kon worden.

Eind 2005 is gerapporteerd over de uitvoering van het stedelijk Waterplan. De bestedingen zijn door plantechische oorzaken in 2005 achtergebleven tot € 123.000, doch zullen in 2006 in uitvoering worden genomen. Halverwege 2006 moet de wateropgave inzichtelijk zijn. In 2005 is het project Twintighoeweg uitgevoerd en is gestart met de voorbereiding van de projecten Stevensweg, Dubbelmondepark en onderdoorgang Laan der VN.

Risico's

Het baggeren van vaarwegen en havens en het beheer van kademuuren van jacht-, binnenvaart- en zeehavens is nog niet geïntegreerd in de beheerssystemen. Na opstelling van een visie en afgeleid beheerskader voor de komende jaren zal dit naar verwachting in 2006 gerealiseerd worden.

Overige risico's zijn: het ontwikkelen van grondwaterbeleid, verwerkingskosten baggerspecie i.v.m. milieuwetgeving en het nog niet volledige beeld van te inventariseren constructieve duikers waar van de financiële consequenties nog niet duidelijk zijn.

Groen

Beleidskader

Het openbaar groen is een beeldbepalend onderdeel van de openbare ruimte en het visitekaartje van de gemeente. Van belang is dat het groen passend ingericht is, er verzorgd uitziet en bijdraagt aan een goede leefomgeving voor bewoners en bezoekers. In 1995 is met de Nota Dordrecht Kleurrijk Groen (DKG) een kaderstellende visie op het groen vastgelegd uitgaande van de doelen: grotere diversiteit in het groen, meer natuur in de stad en een financieel gezond groenbeheer. De nota bevat een groenstructuurplan (structuurbeschrijving van hoofdstructuren en het gewenste niveau van het groen op stedelijk-, wijk- en buurtniveau) en een groenzoneringskaart ingedeeld naar 4 kwaliteitszones (met vertaling naar beheer- en onderhoudsniveaus met bijkomende kosten). Ter realisering van de doelstellingen zijn groenombouwplannen uitgewerkt met een krediet van € 2 miljoen. In de evaluatie van de Nota DKG kwam naar voren dat de hoofddoelstellingen van de DKG zijn gehaald, de diversiteit in het groen is gerealiseerd, natuur in de stad matig scoort en nog geen specifiek beleid op wijkniveau was ontwikkeld.

Financiële consequenties, vertaling in begroting en verantwoording in 2005 op hoofdlijnen

Het groenbeheersysteem voor regulier onderhoud is op orde. De evaluatie van de Nota Dordt Kleurrijk Groen is in juli 2002 vastgesteld. In november 2003 is de uitwerking van deze evaluatie goedgekeurd en zijn er extra structurele middelen (€ 689.000 vanaf 2003) toegekend. Deze verbeterslag betrof het ongedaan maken van doorgevoerde bezuinigingen in het openbaar groen met maatregelen als intensivering onkruidbestrijding, extra groot onderhoud etc. en extra inzet onderhoud graslanddijken, fontein en drainage. Vanaf 2003 is het budget regulier groen toerikend geregeld. De toereikendheid van het budget voor groot onderhoud komt in 2006 aan de orde.

In 2005 zijn de groot onderhoudsprojecten: Burg. De Raadtsingel, Amstelwijckweg en Talmaweg uitgevoerd. Het reguliere groenonderhoud is conform de jaaropgave uitgevoerd met meer kleur in groen, mechanische onkruidbestrijding, realisatie snoeiprogramma etc.

Risico's

Naast de al langer bekende risico's van iep- en watermerkziekte bij bomen is in 2005 ook in Dordrecht de kastanjabloedingsziekte opgetreden. In 2005 zijn kwetsbare kastanjes voorzien van extra voeding om de weerstand te vergroten. In 2006 wordt duidelijk of de extra voeding helpt om de kwetsbaarheid voor deze boomziekte te verminderen.

Tabel overzicht beheerslasten

In de volgende tabel wordt per kapitaalgoed inzicht gegeven in de beheerslasten met een toelichting op het beheer, risico's en kwaliteit. Van de gebouwen zijn alleen de onderwijsgebouwen en welzijnsaccommodaties verwerkt omdat het beheer hiervan gesystematiseerd en in aparte producten verwerkt is. Het overige gebouwenbeheer vindt verspreid binnen de gemeente plaats en zal na inbreng in het te vormen Vastgoedbedrijf bedrijfsmatig worden beheerd.

Overzicht beheerslasten kapitaalgoederen met toelichting op beheer, risico's en kwaliteit

KAPITAALGOEDEREN		BEHEERSLASTEN		ONDERHOUDSBEHEER, RISICO'S EN KWALITEIT
KAP.GOED/PROD.NR	KOSTENSOORT	Begroting 2005 incl wijz.	Rekening2005	
Wegen (150)	Apparaatskosten	2.034	3.429	<p><i>Beheer:</i> Wegbeheersysteem operationeel. Na jaarlijkse verhoging budget met € 180.000 is het beheer in 2006 op orde. Door de administratieve structuur is een verschuiving van kosten tot een bedrag van € 1.321.000 geweest tussen de apparaats- en programmakosten waardoor op genoemde onderdelen een onder- dan wel overschrijding is ontstaan.</p> <p><i>Risico's:</i> Het hoofdwegennet is in de jaren 70 aangelegd en nu aan groot onderhoud toe. Het huidige budget, gebaseerd op gelijkmatige spreiding in tijd, voorziet niet in gelijktijdige vervanging.</p> <p>Door bezuinigingen daalt de gemiddelde kwaliteit van de wegen. De kwaliteit is nog niet onder de gehanteerde richtlijn gezakt.</p> <p><i>Kwaliteit:</i> asfalt en elementen zijn van gemiddelde kwaliteit.</p>
	Onderhoudskosten	5.993	2.165	
	Kapitaallasten	24	46	
	<i>Totaal</i> (excl. stortingen in voorzieningen)	<i>8.051</i>	<i>5.640</i>	
Constructies (159)	Apparaatskosten	223	218	<p><i>Beheer:</i> Beheersysteem onderhoud aan bruggen, tunnels en viaducten operationeel. Met de Nota Kunstwerken beheer en onderhoud (Raad februari 2004) is het onderhouds- en grootonderhoudsbudget (investeringen) op orde.</p> <p><i>Risico's:</i> Vervanging houten damwanden in Sterrenburg</p> <p><i>Kwaliteit:</i> gemiddeld.</p>
	Onderhoudskosten	559	209	
	Kapitaallasten	584	382	
	<i>Totaal</i>	<i>1.366</i>	<i>809</i>	
Stadsmeubilair (158)	Apparaatskosten	187	198	<p><i>Beheer:</i> Beheersysteem onderhoud aan reclame objecten, hekwerken, vangrails, fontein, wildroosters, trappen etc. operationeel. Met de Nota Kunstwerken beheer en onderhoud (Raad februari 2004) is het onderhouds en grootonderhoudsbudget (investeringen) op orde.</p> <p><i>Risico's:</i> Kostenverhogingen i.v.m. ARBO- wetgeving, vandalisme/aanrijdingschade.</p> <p><i>Kwaliteit:</i> gemiddeld.</p>
	Onderhoudskosten	567	383	
	Kapitaallasten	14	17	
	<i>Totaal</i>	<i>768</i>	<i>598</i>	
Openbare verlichting (156)	Apparaatskosten	208	272	<p><i>Beheer:</i> Het beheersysteem verlichting is operationeel. Met de Beleids- en beheernota openbare verlichting 2004-2013 (Raad januari 2004) is het beheer op orde. Het budget 2003 is verhoogd voor hogere kap.lasten vervangingsinvesteringen</p> <p><i>Risico's:</i> Verwachte kostenstijging i.v.m. nieuwe energiewet en groei verlichtingsobjecten.</p> <p><i>Kwaliteit:</i> voldoet aan Ned. Praktijkrichtlijn (adequaat verlichtingsniveau).</p>
	Onderhoudskosten	1.158	1.086	
	Kapitaallasten	262	403	
	<i>Totaal</i>	<i>1.628</i>	<i>1.761</i>	
Verkeersregelininstallatie (157) / (VRI'S)	Apparaatskosten	312	238	<p><i>Beheer:</i> Het beheersysteem voor verkeersborden, -regelininstallaties, -lichten, plattegronden en bewegwijzering is in ontwikkeling. Een</p>
	Onderhoudskosten	570	574	
	Kapitaallasten	720	211	

KAPITAALGOEDEREN		BEHEERSLASTEN		ONDERHOUDSBEHEER, RISICO'S EN KWALITEIT
KAP.GOED/PROD.NR	KOSTENSOORT	Begroting 2005 incl wijz.	Rekening2005	
	<i>Totaal</i> (excl. stortingen in voorzieningen)	1.602	1.023	keuze voor een beheersysteem is gemaakt. In 2006 volgt implementatie. <i>Risico's:</i> Vandalisme en aanrijdingschade. <i>Kwaliteit:</i> Beheer voldoet aan wegenverkeerswet.
Totaal	Wegen en toebehoren	13.415	9.831	
Onderhoud riolen en gemalen (165)	Apparaatskosten	1.214	987	<i>Beheer:</i> het rioolbeheersysteem is operationeel. De budgetten (kapitaallasten investeringen en jaaropdrachten middelgroot- en klein onderhoud) zijn conform het Gemeentelijk Rioleringsplan III (GRP III) (Raad april 2001). Voor rioolgemalen is een beheersysteem in 2005 operationeel geworden. De bergbezinkbassins aan de Haaswijkweg West, Halmaheiraplein en Planetenlaan zijn opgeleverd. <i>Risico's:</i> Vervanging i.v.m. boomwortelschade <i>Kwaliteit:</i> Gemiddeld kwaliteitsniveau.
	Onderhoudskosten	808	1.137	
	Kapitaallasten	4.608	4.286	
	<i>Totaal</i>	6.630	6.410	
Totaal	Riolen	6.630	6.410	
Peilbeheer oppervlakte water (160)	Apparaatskosten	499	492	<i>Beheer:</i> Het stedelijk waterplan vormt de basis voor andere plannen. Er is extra budget voor verwijderen kroos en zwerfvuil. <i>Risico's:</i> Het grondwaterbeleid voor knelpunten is opgesteld. In verband met vertraagde invoering van de Wet gemeentelijke watertaken is er nog geen financieringsbron <i>Kwaliteit:</i> n.v.t.
	Onderhoudskosten	922	499	
	<i>Totaal</i>	1.421	991	
Totaal	Water	1.421	991	
Groen (154)	Apparaatskosten	4.301	4.414	<i>Beheer:</i> Groenbeheersysteem operationeel. Hier onder vallen: regulier groen onderhoud, maaien, onderhoud bomen en projecten (groot onderhoud). Het regulier onderhoud is op orde. Met de evaluatie van de Nota Dordt Kleurrijk Groen (Raad september 2002) en extra structurele middelen van af 2003 (Raad november 2002) zijn eerdere bezuinigingen ongedaan gemaakt. Vanaf 2004 is de module groot onderhoudbeheersysteem op orde. Dan wordt het groot onderhoudsniveau geactualiseerd. In 2005 is gestart met het invullen van de module groot onderhoud. Dit leidt in 2006 tot een rapportage. <i>Risico's:</i> Stormschade aan bomen, iep- en watermerkziekte en kastanjebloedingsziekte <i>Kwaliteit:</i> Groen wordt op 4 kwaliteitsniveau's onderhouden conform Nota Dordt kleurrijkgroen.
	Onderhoudskosten	1.772	2.353	
	Kapitaallasten	186	196	
	<i>Totaal</i> (excl. stortingen in voorzieningen)	6.259	6.963	
Speelvoorzieningen (161) (grotendeels in het groen)	Apparaatskosten	158	88	<i>Beheer:</i> Het beheersysteem is operationeel, budget is op orde. <i>Risico's:</i>
	Onderhoudskosten	135	436	
	Kapitaallasten	51	51	

KAPITAALGOEDEREN		BEHEERSLASTEN		ONDERHOUDSBEHEER, RISICO'S EN KWALITEIT
KAP.GOED/PROD.NR	KOSTENSOORT	Begroting 2005 incl wijz.	Rekening2005	
	<i>Totaal</i>	344	575	Vandalisme en vervangingskosten. <i>Kwaliteit:</i> Voldoet aan Attractiebesluit Warenwet.
Totaal	Groen incl. speelvoorz.	6.603	7.538	
Schoolgebouwen (89)	Apparaatskosten	1.300	1.019	<i>Beheer:</i> Het onderhoudsbeheer van schoolgebouwen voor primair en voortzet vindt plaats op basis van een meerjaren onderhoudsplan t.l.v. een toereikende onderhoudsvoorziening. <i>Risico's:</i> Besparing onderhoud aan panden met sloopbestemming wordt ingezet voor dekking lasten van eventueel nieuw te bouwen panden. <i>Kwaliteit:</i> Bij het uitvoeren van onderhoud wordt gekeken hoelang een pand nog in gebruik zal blijven. Dit kan er toe leiden dat onderhoud niet noodzakelijk wordt geacht omdat het pand niet in gebruik zal blijven. Onderhoud aan in stand te houden panden wordt nog steeds toegekend. Bij de nieuwbouw wordt onderscheid gemaakt in architectonische kwaliteit en onderhoudsvriendelijk materiaalgebruik.
	Onderhoudskosten	1.965	1.137	
	Overige beheerskosten	3.214	2.816	
	Kapitaallasten	6.916	8.862	
	Opbouw reserve Integraal huisv.plan 1)		367	
	<i>Totaal</i>	13.395	14.201	
Aansluiting met rekening * orting in reserve * compensatie adm.-, beheers- en bestuurskosten verzelfst. Schoolbesturen (Totaal)			-367	
1) uit vrijval kapitaallasten			1.022 (14.856)	
Gymnastieklokalen(90)	Apparaatskosten	21	83	<i>Beheer:</i> Het onderhoudsbeheer aan 27 gymzalen vindt plaats op basis van een 10 jarige onderhoudsplan. Voor scholen en gymzalen zijn de onderhoudskosten gebaseerd op de gemiddelde jaardotatie in de onderhoudsvoorziening. De verwachte werkelijke onderhoudslasten zijn de onttrekkingen aan onderhoudsvoorzieningen. <i>Risico's:</i> Oneigenlijk gebruik van gymlokalen door beheer op afstand. Er wordt gezocht naar afstemming met andere sportfaciliteiten. <i>Kwaliteit:</i> Sobere en minimum onderhoudsbeleid voor zowel het gebouw als het inventaris
	Onderhoudskosten	311	311	
	Overige beheerskosten	592	621	
	Kapitaallasten	229	336	
	<i>Totaal</i>	1.153	1.351	
Welzijn accommodaties (91)	Apparaatskosten	507	419	<i>Beheer:</i> Het onderhoudbeheer aan circa 24 welzijnsaccommodaties vindt plaats op basis van 10 jarige onderhoudsplan. <i>Risico's:</i> In het verleden overgenomen panden hebben niet altijd de daarbij behorende huur zodat er soms keuzes gemaakt moeten worden in het wel of niet uitvoeren van onderhoud. Verder risico ligt in de brandveiligheid die wordt geïnventariseerd door de brandweer. <i>Kwaliteit:</i> In de huur rekening te houden met een goede kwaliteit van onderhoud. Hoe lager de huur moet zijn, hoe soberder het onderhoud.
	Onderhoudskosten			
	Overige beheerskosten	158	267	
	Kapitaallasten	486	955	
	<i>Totaal</i> (excl. stortingen in voorzieningen)	1.151	1.641	
Totaal	Gebouwen O&W	15.699	17.193	

5.4 Financiering en treasury

In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde die behoren tot een transparant geldstromenbeleid van de gemeente. Dit zijn onder andere risicobeheer (met name rente- en kredietrisico), de financieringspositie, het kasbeheer en de informatievoorziening.

5.4.1 Algemeen

Treasury is het besturen en beheersen, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden, het te allen tijde zorgen voor voldoende liquide middelen, waarbij een tijdelijk overschot tegen een zo hoog mogelijk rendement wordt belegd, en het daarbij afdekken van met name rente- en kredietrisico's.

De treasuryfunctie heeft bij lagere overheden de laatste jaren sterk aan betekenis gewonnen, onder meer vanwege de inwerkingtreding van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) per 1 januari 2001, de ontwikkelingen op de Europese geld- en kapitaalmarkt en de introductie van nieuwe financieringsinstrumenten.

Met de komst van de Wet Fido zijn voor de gemeentelijke treasuryfunctie duidelijker kaders geboden ten aanzien van risicobeheersing en transparantie. Risicobeheersing richt zich daarbij vooral op rente- en kredietrisico's.

Met betrekking tot renterisico's wordt door middel van een wettelijke normering een goede spreiding van renteaanpassingen binnen de leningenportefeuilles bevorderd, zodat er geen overmatige afhankelijkheid bestaat van het renteniveau in één bepaald jaar. Het doel hiervan is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten, welke consequenties kunnen hebben voor de financiële positie. Aldus bevordert de Wet Fido een solide financieringswijze bij openbare lichamen. De wet beoogt hiermee een bijdrage te leveren aan de uitstekende kredietwaardigheid van openbare lichamen op de (inter)nationale kapitaalmarkt.

Kredietrisico's worden beperkt door de eisen die de Wet Fido stelt aan tegenpartijen en producten op de geld- en kapitaalmarkten. Tegenpartijen dienen over een minimale kredietwaardigheid te beschikken in de A-categorie, een internationaal aanvaarde en door onafhankelijke instituten vastgestelde normering. Financiële producten dienen de garantie te bevatten dat aan het einde van de looptijd de hoofdsom nog intact is.

De hoofdpunten binnen de uitvoering van het gemeentelijke treasury-beleid gedurende 2005 zijn:

- Het vervroegd aflossen van drie langlopende geldleningen, waarbij een contante waarde voordeel is gerealiseerd van circa € 2,4 miljoen;
- Het opstellen van de Nota Rentebelid vanaf 2006;
- Het adviseren ten aanzien van risicoaspecten rond de borgstelling bij de deelname van de GR Gevudo in HVC Alkmaar.
- Het in samenwerking met het WSW realiseren van een matching tussen de twee woningcorporaties ten behoeve van het project Zeehavenbuurt Oost.
- Het opstellen van een concept Treasury Statuut, waarin het treasurybeleid wordt geactualiseerd.

Tenslotte wordt benadrukt dat de doelstelling van de gemeentelijke treasury- c.q. financieringsfunctie is dat deze uitsluitend de publieke taak dient en dat een prudent beleid gevoerd wordt binnen de kaders die zijn gesteld in de Wet Fido.

5.4.2 Risicobeheer

De relevante treasuryrisico's worden in het algemeen onderscheiden in renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's. Koersrisico is in de huidige Dordtse financieringssituatie niet van toepassing omdat de gemeente Dordrecht geen aandelen in bezit heeft anders dan in het kader van de uitoefening van de publieke taak. Ook is geen sprake van valutarisico omdat gemeenten op grond van bepalingen in de Wet Fido geen transacties mogen doen in andere valuta dan Euro.

Renterisico.

Renterisico's kunnen worden onderscheiden in het renterisico van de vlottende schuld (c.q. de kasgeldlimiet) en het renterisico van de vaste schuld (c.q. de renterisiconorm).

- 1) Renterisico vlottende schuld (kasgeldlimiet):
De situatie van overliquiditeit van de gemeente Dordrecht, die de afgelopen jaren heeft bestaan, is gedurende 2005 afgenomen als gevolg van het daadwerkelijk op gang komen van grote investeringen. Als gevolg daarvan liep de gemeentelijke positie van tijdig overtollige middelen op de geldmarkt terug van € 48 miljoen begin 2005 naar € 10 miljoen per eind 2005. Deze terugloop weerspiegelt zich ook in onderstaande cijfers rond de kasgeldlimiet, zoals die op grond van de Wet Fido per kwartaal aan de Provincie zijn gerapporteerd. De kasgeldlimiet, welke wordt uitgedrukt in een wettelijk percentage van het begrotingstotaal, bedroeg voor het jaar 2005 overigens circa € 33,7 miljoen (zie berekening in onderstaande tabel).

Tabel 1 Kasgeldlimiet 2005 (bedragen x € 1.000)

1) Berekening kasgeldlimiet 2005:				
Begrotingstotaal (lasten)	395.950			
Wettelijk percentage	8,5%			
Kasgeldlimiet	33.656			
2) Kwartaalrapportages kasgeldlimiet 2005:				
	1e	2e	3e	4e
	kwartaal	kwartaal	kwartaal	kwartaal
	2005	2005	2005	2005
Gemiddelde vlottende schuld	1.088	1.180	1.560	1.632
Gem. vlottende middelen	61.745	49.574	50.257	24.892
Gem. overschot vlott.midd	60.657	48.394	48.697	23.259
Kasgeldlimiet	33.656	33.656	33.656	33.656
Ruimte onder kasgeldlimiet	94.313	82.050	82.353	56.915

Uit voorgaande tabel blijkt dat de gemeente Dordrecht gedurende 2005 een, weliswaar afnemend, overschot aan vlottende middelen heeft gehad (in Fido-terminologie: 'ruimte onder de kasgeldlimiet'). De toets aan de kasgeldlimiet is vooral relevant indien, in tegenstelling tot de Dordtse situatie, sprake is van een schuldsituatie op de korte termijn.

2) Renterisico vaste schuld (renterisiconorm):

Een renterisico kan in principe worden gedefinieerd als het bedrag aan leningen dat in een bepaald jaar aan rente-aanpassing onderhevig is. Dit bedrag bestaat uit het saldo van opgenomen en uitgezette leningen. In navolging van de handelwijze bij waarborgfondsen wordt door de Wet Fido hieraan een limiet gesteld, namelijk 20% van de stand per 1 januari van de vaste schuld met een rentetypische looptijd groter of gelijk aan 1 jaar. In het navolgende schema wordt het renterisico over 2005 weergegeven:

Tabel 2 Renterisiconorm 2005

Omschrijving	Bedragen * € 1.000,-
BEPALING RENTERISICO:	
1a Renteherziening vaste schuld OG (opgenomen)	0
1b Renteherziening vaste schuld UG (uitgezet)	0
2 Netto renteherziening vaste schuld (1a - 1b)	<u>0</u>
3a Nieuw aangetrokken vaste schuld	0
3b Nieuw verstrekte langlopende geldleningen	0
4 Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a - 3b)	<u>0</u>
5 Betaalde aflossingen	26.497
6 Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	0
7 Renterisico op vaste schuld (2 + 6)	0
CALCULATIE RENTERISICONORM:	
8 Stand vaste schuld per 1 januari	77.887
9 Wettelijk percentage	20%
10 Renterisiconorm (8 * 9) / 100	15.577
TOETS RENTERISICONORM:	
10 Renterisiconorm	15.577
7 Renterisico op vaste schuld	0
11 Ruimte (+) / Overschrijding (-); (10 - 7)	<u>15.577</u>

In 2005 zijn er geen renteaanpassingen geweest binnen de opgenomen- en uitgezette leningenportefeuilles. Daarmee voldeed de gemeente Dordrecht per definitie aan de renterisiconorm.

Kredietrisico.

Kredietrisico's kunnen zich op twee manieren manifesteren. Ten eerste is er het risico dat direct wordt gelopen uit hoofde van door de gemeente verstrekte leningen en uitgezette beleggingen. Ten tweede is een kredietrisico aan de orde ten aanzien van verstrekte gemeentegaranties (ook wel borgstellingen genoemd). Dit laatste kan worden omschreven als een indirect kredietrisico.

1) Kredietrisico op leningen en beleggingen:

Door de gemeente Dordrecht zijn uit hoofde van haar publieke taak leningen (door)verstrekkt en beleggingen gerealiseerd. Naast eventuele deelnemingen staan deze zaken onder de noemer financiële activa op de balans. De totale boekwaarde aan financiële activa van de gemeente Dordrecht bedroeg per eind 2005 € 259,9 miljoen en kan als volgt worden gespecificeerd:

- € 19,8 miljoen aan niet-speculatieve deelnemingen in vooral N.V. Eneco, B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides, Bank Nederlandse Gemeenten en N.V. Netwerk;
- € 240,1 miljoen aan (door)verstrekte leningen en beleggingen. Bij deze categorie kunnen de tegenpartijen waaraan leningen zijn verstrekt of waarbij beleggingen zijn gedaan als volgt worden ingedeeld naar status van kredietwaardigheid (kredietrisico):

Tabel 3 Specificatie uitzettingen naar risicocategorie

Risicogroep	Restantschuld per 31-dec-2005 * €1.000,-	Perc.
Gemeenten/provincies	0	0,0%
Overheidsbanken	0	0,0%
Woningcorporaties met garantie WSW	39.510	16,5%
Semi overheidsinstellingen	0	0,0%
Financiële instellingen (kredietkwaliteit A en hoger)	178.281	74,3%
Overige toegestane instellingen volgens treasurystatuut	22.285	9,3%
Niet-toegestane instellingen volgens treasurystatuut		0,0%
TOTAAL	240.076	100,0%

Bovenstaand totaalbedrag per eind 2005 betekent een afname van circa € 25 miljoen ten opzichte van 2004. Deze afname wordt in hoofdlijnen veroorzaakt door het expireren van enkele beleggingen (zie hierna onder het kopje Uitzettingen). Een specificatie van deze daling is te vinden in tabel 6.

- 2) Kredietrisico ten aanzien van gemeentegaranties (borgstellingen): Binnen de gemeente zijn een aantal organisaties, instellingen of verenigingen actief die activiteiten verzorgen welke in het verlengde liggen van de gemeentelijke publieke taak. In sommige gevallen kan dit met zich meebrengen dat de gemeente borg staat voor geldleningen die door dergelijke instellingen is opgenomen ter financiering van hun activiteiten. Bij borgstellingen kunnen de volgende twee hoofdvormen worden onderscheiden:
- Directe borgstelling op basis van een collegebesluit;
 - Achtervangpositie in een waarborgfonds (indirecte borgstelling). Het aan deze vorm verbonden risicoprofiel is zeer beperkt. De positie van gemeenten (en Rijk) in achtervang dient vooral de zekerheidsstructuur van een betreffend fonds.

Tabel 4 Stand borgstellingen per 31 december 2005

Vorm	Bedrag * € 1 miljoen
Directe borgstellingen	134,2
Achtervang (i.c. Waarborgfonds Sociale Woningbouw)	551,5
TOTAAL per 31 december 2005	685,7

Het bedrag aan directe borgstellingen is gedurende 2005 per saldo toegenomen met bijna € 15 miljoen. Rekening houdend met € 16 miljoen aan reguliere aflossingen van gegarandeerde geldleningen kan deze toename worden verklaard door de nieuwe deelneming van de GR Gevudo in de N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC). Deze deelneming was verbonden aan de vervreemding van de AVI Gevudo door N.V. Eneco. De gemeente Dordrecht staat materieel borg voor 5% van de door HVC opgenomen financiering (per eind 2005 ruim € 525 miljoen), ofwel voor ruim € 26 miljoen.

In samenwerking met het Waarborgfonds Sociale Woningbouw is door de gemeente Dordrecht in 2005 ten behoeve van de realisatie van het project Zeehavenbuurt Oost een zogenoemde matching tot stand gebracht tussen de woningcorporaties Woondrecht en Union Oud-Beijerland. Door deze matching kon is de financiering van genoemd project, onder borging van het WSW, worden gerealiseerd, iets waartoe Woondrecht zelfstandig niet in staat zou zijn geweest.

Voor verdere specificatie mag worden verwezen naar de Staat van Gewaarborgde geldleningen op de CD-ROM.

5.4.3 Financieringspositie

De boekwaarde van de vaste activa per 1 januari 2005 bedroeg € 606 miljoen (inclusief de voorraad). Hier tegenover stond € 675 miljoen aan vaste financieringsmiddelen, te weten € 597 miljoen aan reserves en voorzieningen en € 78 miljoen aan opgenomen geldleningen. Dit betekent dat er per begin 2005 sprake was van een financieringsoverschot van circa € 69 miljoen.

Rente-omslag.

Door middel van de renteomslagmethodiek wordt aan activa een gemiddelde rente toegerekend van de leningen of eigen middelen waarmee zij zijn gefinancierd. Conform de begroting bedroeg het voor 2005 vastgestelde rente-omslagpercentage 4%. Om dit te handhaven werd per eind 2005 een bedrag van € 7,9 miljoen onttrokken uit de Rentereserve. Na verwerking van alle renteboeking en rekening houdend met de reeds in de begroting voorziene bijdragen aan de exploitatie zou de Rentereserve een omvang bereiken van € 11,2 miljoen. Echter, gezien het voor de Rentereserve vastgestelde plafond van € 5 miljoen is aanvullend een afroaming ter grootte van € 6,2 miljoen als bate ten gunste van de exploitatie gebracht.

Voor wat betreft de werkelijke rentekosten wordt verwezen naar de beheersrekening met bijlagen (Berekening rente-omslag).

Begin 2005 is het rentebeleid geactualiseerd en gestroomlijnd. Dit heeft geleid tot de vaststelling van de Nota Rentebelief vanaf 2006 (begeleidend document bij de Kadernota 2006). Met deze nota is onder andere besloten dat het interne omslagpercentage voor de jaren 2006 tot en met 2008 4% zal bedragen en is het Rentefonds definitief geplafonneerd op € 5 miljoen.

Vooruitlopend op deze nota was de interne rente voor 2005 overigens al neerwaarts bijgesteld van 6% naar 4% (besluitvorming Kadernota 2005).

Leningenportefeuille (opgenomen).

Er zijn gedurende 2005 geen nieuwe leningen opgenomen

Tabel 5 Mutaties OG-leningenportefeuille gedurende 2005

	Bedrag	Gemidd.
	* €1.000,-	rente
Stand per 1 januari 2005	77.887	6,13%
Nieuwe leningen	0	-
Reguliere aflossingen	-13.791	-
Vervroegde aflossingen	-12.706	8,47%
Rente-aanpassing (oud percentage)	0	-
Rente-aanpassing (nieuw percentage)	0	-
TOTAAL per 31 december 2005	51.390	5,36%

Begin 2005 zijn drie hoogrentende leningen met een totale restant hoofdsom van € 12,7 miljoen en een restant looptijd van circa 10 jaren vervroegd afgelost. Deze actie is te zien als een belegging in de eigen leningenportefeuille. Uitgedrukt in contante waarde is hiermee een voordeel gerealiseerd van € 2,4 miljoen.

Uitzettingen (leningen UG, beleggingen)

In 2005 zijn geen geldleningen verstrekt of nadere beleggingen gedaan.

Binnen de beleggingsportefeuille van de gemeente Dordrecht viel gedurende 2005 ruim € 25 miljoen vrij (zie ook onderstaande tabel), bestaande uit:

- Vrijval tweede tranche van € 13,6 miljoen van de belegging in een garantieproduct. De boekwaarde van deze belegging per eind 2005 bedraagt dan ook € 13,4 miljoen, terwijl dit per begin 2005 nog € 27 miljoen bedroeg.
- Expiratie van drie hoofdsommen van overige vastrentende beleggingen voor een totaalbedrag van € 12 miljoen.

Het totaalbedrag aan vrijgevallen middelen is in 2005 betrokken in de gemeentebrede liquiditeitspositie, één en ander vooral als gevolg van het vermogensbeslag dat gedurende 2005 voortkwam uit investeringsprojecten.

Tabel 6 Mutaties in uitzettingen- en beleggingsportefeuille gedurende 2005

	Bedrag * €1.000,-
Stand per 1 januari 2005	265.241
Nieuwe uitzettingen (leningen, beleggingen)	5.561
Overige uitbreidingen	-2.472
Vrijval belegging	-25.657
Reguliere aflossingen	-2.139
Vervroegde aflossingen	0
Afschrijvingen	-458
TOTAAL per 31 december 2005	240.076

Laatstgenoemd bedrag komt weer overeen met het bedrag zoals hiervoor is gespecificeerd in tabel 3 bij kredietrisico's.

5.4.4 Kasmanagement

Indien zich gedurende 2005 situaties van overliquiditeit (tijdelijk overtollige middelen) voordeden zijn deze belegd op de geldmarkt in de vorm van 1-weeks tot en met 2-maands deposito's bij tegenpartijen die voldoen aan de Fido-eisen. De rendementen over deze tijdelijke beleggingen bedroegen gedurende 2005 gemiddeld 2,27%.

Zoals bij de behandeling van de kasgeldlimiet reeds opgemerkt liep de gemeentelijke positie van tijdig overtollige middelen op de geldmarkt terug van € 48 miljoen begin 2005 naar € 10 miljoen per eind 2005.

In 2005 golden onder andere de volgende rentetarieven (%):

Tabel 7 Verloop rente gedurende 2005.

Datum	Euribor 3 mnd	Rente 10 jaar
1 januari 2005	2,15%	3,67%
1 april 2005	2,15%	3,63%
1 juli 2005	2,11%	3,18%
1 oktober 2005	2,18%	3,21%
31 december 2005	2,49%	3,30%
Gemiddeld 2005	2,20%	3,40%

De lage renteniveaus weerspiegelen nog steeds het ontbreken van vertrouwen in de economie. Om die reden blijven op macro-economisch niveau bestedingen en investeringen uit en is de vraag naar kapitaal relatief dus gering, waardoor de rente laag blijft. Als gevolg van deze marktomstandigheden zijn beleggingsopbrengsten (rendementen) relatief aan de lage kant. De keerzijde is echter dat tegen (historisch) lage renteniveaus kan worden geleend. Mogelijk dat dit op korte termijn gaat spelen gezien het in 2005 op gang komen van grote investeringen. Hiertoe zal in 2006 de financieringsbehoefte opnieuw in kaart worden gebracht. De consensus in de renteverwachtingen gaat uit van een zeer bescheiden oploop van de rente in de komende jaren.

5.4.5 Informatievoorziening

Extern zijn vanuit treasury de volgende twee informatiestromen verzorgd (beide op grond van de Wet Fido):

- Rapportage per kwartaal aan de Provincie Zuid-Holland inzake de liquiditeitspositie in relatie tot de kasgeldlimiet.
- Rapportage per kwartaal aan het Centraal Bureau voor de Statistiek ten aanzien van het EMU-saldo (macro-economisch begrip uit het systeem van Nationale Rekeningen, de officiële overzichtsstatistiek van de nationale economie). Het EMU saldo is gedefinieerd als het saldo van de mutaties in vorderingen en schulden. Naast alle gegevens uit de Provinciale liquiditeitsrapportage komen hierin onder andere ook alle mutaties uit leningen- en beleggingsportefeuilles tot uitdrukking. Gezien de goede kwaliteit van de gegevens zoals deze door de gemeente Dordrecht in lv3-verband worden aangeleverd heeft de gemeente met ingang van het vierde kwartaal 2005 vrijstelling gekregen voor de opgaaf van het EMU-saldo.

Extern heeft gedurende 2005 regelmatig contact plaatsgevonden met geldverstreckende en bemiddelende partijen op de geld- en kapitaalmarkten over ontwikkelingen ten aanzien van onder andere diverse renteniveaus en kredietwaardigheden van tegenpartijen.

In het najaar 2005 was een concept gereed van het geactualiseerde beleidskader voor treasury, het Treasury Statuut. Naar verwachting zal dit in het voorjaar van 2006 door de raad kunnen worden vastgesteld.

5.5 Bedrijfsvoering

5.5.1 Hoofdpijnen beleid en organisatieontwikkeling

In de organisatieontwikkelingen van het jaar 2005 zijn enkele hoofdpijnen te onderkennen:

- *Innovaties*

Niet alleen lokaal maar zeker in regionaal verband hebben innovaties een grote vlucht genomen.

Om de inhoudelijke ambities van de stad te kunnen realiseren is het permanente proces van organisatieontwikkeling vooral gericht op herpositionering van de organisatie in de diverse ketens. De schaal waarop de organisatie opereert is drastisch aan het wijzigen. Dit komt ook tot uitdrukking bij de regionale ontwikkelingen. In regionaal verband is bijvoorbeeld volop gewerkt aan de vorming van het Shared Service Center, de Interregionale Sociale Dienst, de vorming van het Regionaal Raadgevend Ingenieurs Bureau en aan de Drechtstedelijke organisatie.

Innovatie was en is het antwoord van de organisatie om op de veranderingen in de maatschappij in te kunnen spelen en om de inhoudelijke ambities uit het Regionale Meerjaren Ontwikkelingsplan (RMOP) te kunnen realiseren.

Dankzij het innovatietraject is het ook mogelijk gebleken lokale bezuinigingstaakstellingen te realiseren zonder afbreuk te doen aan het niveau van dienstverlening.

Dordrecht is als innovatieve gemeente fors op de kaart gezet. Over de veranderende opvattingen over de overheidsrollen en werkwijzen en over de ICT is niet alleen lokaal en regionaal maar ook landelijk aan de weg getimmerd.

- *Organisatieontwikkelingen*

Met de nota "Naar een slagvaardige organisatie, Samen Strak Sturen", die in maart aan de raad is aangeboden, zijn de organisatieontwikkelingen samenhangend in beeld gebracht. In de zomer is het referentiebeeld Samen Strak Sturen opgesteld waarin de lopende organisatietrajecten zijn beschreven op personele en financiële consequenties. In de ontwikkelde organisatiekalender worden 11 belangrijke organisatie ontwikkelingstrajecten in onderlinge samenhang in beeld gebracht.

- *Flexibilisering*

Met behulp van de pijlers HRM, huisvesting en ICT, is een flinke stap voorwaarts gemaakt met het flexibiliseren van de organisatie. Er is veel aandacht geweest voor de kwalitatieve ontwikkeling van de organisatie. Een voorbeeld is het intensieve traject Perfekt, waarin met alle betrokken medewerkers en leidinggevenden de slag wordt gemaakt naar flexibele huisvesting. Dit betreft een pilot voor de sectoren Stadsontwikkeling, Maatschappelijke Ontwikkeling en Projectmanagement.

- *Versterking beheer*
Een andere hoofdlijn in de ontwikkelingen in 2005 is het op orde krijgen en houden van de control en het beheer. Met het programma Versterking van de Sturing, Control en Beheer is dit onderwerp hoog op de agenda geplaatst. Dit programma vormde geen onderdeel van de begroting 2005 maar de noodzaak ertoe groeide gaandeweg het jaar.

Niet alleen het grote aantal organisatiewijzigingen vergde een forse versterking van de sturing, de control en het beheer. Diverse audits en bevindingen van de accountants toonden de noodzaak ervan aan. Er zijn veel projecten gestart ter verbetering van de rechtmatigheid, de informatiebeveiliging, de interne controle, de administratieve organisatie en het financiële beheer. De resultaten ervan zullen in 2006 zichtbaar worden. Duidelijk werd dat innovatie slechts mogelijk is met een goed beheer.

De activiteiten, de voortgang en de resultaten uit deze ontwikkelingen worden gedetailleerd verantwoord in dit hoofdstuk.

5.5.2 Innovatie

Het innovatietraject is in 2004 gestart en kent voor 2005 een aantal doelen en thema's:

- het herdefiniëren van de posities van de gemeente in de diverse ketens, waarvan zij deel uitmaakt; ketenarrangementen;
- het bereiken van efficiency en effectiviteit door vergroting van de schaal waarop het werk wordt uitgevoerd;
- vernieuwingen op het vlak van de dienstverlening;
- het realiseren van een actiegerichte organisatie;
- bezuinigen door te vernieuwen, onder andere in "shared services".

Er zijn in totaal 30 projecten in uitvoering op het vlak van de innovatie.

5.5.2.1 Innovatief samenwerken in de regio

Ketenarrangementen

Het thema ketenarrangementen heeft niet alleen in Dordrecht maar vooral ook in de regio zijn beslag gekregen: Het project Manden Maken is daarvan een goed voorbeeld.

Berenschot heeft een bestuurskrachtmeting in de Drechtsteden uitgevoerd, waaruit de sterke en zwakke kanten van de besturen en de mogelijkheden om onderling samen te werken duidelijk werden. Met de resultaten kan Dordrecht tevreden zijn: Voor wat betreft de dienstverlening is Dordrecht één van de koplopers, mede door de inzet van E-government. Op voorzieningenniveau fungeren we als centrumstad in de regio. Dordrecht neemt de rol van centrumstad serieus en investeert daarom in de (uitbreiding van de) samenwerking met de andere regiogemeenten. De gemeente hecht volgens de bevindingen uit de meting grote waarde aan de contacten met de burgers en besteedt dan ook veel aandacht aan het verkrijgen en onderhouden van die contacten. Ondanks de grootte van de organisatie en de omvangrijke ver-

anderingsopgave trachten we onze productie op peil te houden. De aanbevelingen uit het rapport hebben we ter harte genomen en direct vertaald naar verbeterpunten m.b.t. de rolverhouding tussen College en Raad en het op orde brengen van de beheerssystemen.

De intentie om regionaal samen te werken is in oktober 2005 uitgesproken in een intentieverklaring van alle gemeentebesturen om tot een gezamenlijk bestuur voor de regio Drechtsteden te komen. Dit heeft inmiddels geleid tot het instellen van de gemeenschappelijke regeling Drechtsteden.

Ook is formeel besloten om gezamenlijk de Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD) op te richten. Er wordt nu hard gewerkt aan de implementatie om per 1 januari 2007 operationeel te kunnen zijn.

Schaalveranderingen

Bij het thema schaalveranderingen zijn veel veranderingen in de ketens aan de orde. Naast de vorming van het ISD zijn in 2005 de volgende wijzigingen ingezet:

- Ontwikkeling van een Regionaal Raadgevend Ingenieursbureau, dat een samenvoeging betreft tussen de ingenieursbureaus van Zwijndrecht en Dordrecht.
- Het verkennen van de mogelijkheden van het opzetten van een Shared Service Center Drechtsteden, dat een samenvoeging van de ondersteunende diensten betreft van alle aangesloten gemeenten. Een eerste verkenning is afgesloten.
De ondersteuning aan de regio organisaties aan de Noordendijk is in 2005 operationeel vorm gegeven.
- Veiligheidsregio: in de regio Zuid Holland Zuid gaan alle hulpdiensten intensiever samenwerken. Een onderdeel is de Brandweer, die ook wordt ondergebracht in de nieuwe veiligheidsregio. In 2005 is veel onderzoek gedaan naar de mogelijke vormgeving van die samenwerking.
- De vergunningverlening- en handhavingstaken worden ondergebracht bij de regio Zuid-Holland Zuid. Dat betekent onder andere dat de afdeling Bouwen en Wonen onderdeel wordt van de regio Zuid-Holland Zuid. Per 1 januari 2007 gaat dan naar verwachting een nieuwe dienst van start. Deze dienst bundelt de deskundigheid en bevordert het efficiënter werken. In 2005 is vooral veel onderzoek gedaan naar de uitlijning van de werkprocessen in relatie tot de benodigde ICT en naar de wijze waarop de organisatie vorm kan krijgen.

Samenwerken in de Drechtsteden

Onder de titel "Innovatief samenwerken" is in 2003 door de colleges een bestuursopdracht geformuleerd om te komen tot verhoging van de kwaliteit, doelmatigheid, continuïteit en effectiviteit van processen, diensten of producten door het slim combineren van middelen en expertise. Daartoe zijn een drietal pilots benoemd, te weten:

- Beleidsontwikkeling;
- Shared Service- samenwerking (onderzoek en leertraject);
- ICT & Informatievoorziening (digitale dienstverlening).

Voor een integrale terugblik op de behaalde resultaten van de samenwerking in de Drechtsteden over de periode 2002 tot 2006 wordt

verwezen naar het boekje "Samen werken in de Drechtsteden" van maart 2006.

In 2005 zijn per pilot de volgende resultaten geboekt:

Beleidsontwikkeling

In mei is de rapportage over het haalbaarheidsonderzoek naar regionale samenwerking op het vlak van beleidsontwikkeling aan de Adviesgroep Gemeentesecretarissen (AGS) uitgebracht. Op korte termijn mogen samenwerkingsmogelijkheden worden verwacht bij de invoering WMO en bij de ontwikkeling van digitale bestemmingsplannen.

Shared services/facilitaire samenwerking

In mei verscheen het rapport *Samenwerking in stappen; met shared services betreden we trappen*. In juni is door de wethouders P&O een bestuursopdracht verstrekt om te komen tot een gezamenlijk Shared Service Center voor de Drechtsteden. Er is een quick scan uitgevoerd naar de reikwijdte en de diepte van de diensten die in dat Shared Service Center Drechtsteden konden worden opgenomen. De resultaten van dit onderzoek zijn vertaald in een intentieverklaring die begin februari 2006 aan de colleges van B&W is voorgelegd.

ICT

Alle Colleges van de Drechtsteden hebben ingestemd met de invoering van een gezamenlijk E-loket. Het streven is per 1 januari 2007 het E-loket bij de deelnemende gemeenten gebruiksklaar te hebben. Begin december is de voortgang in de regio rond de thema's E-government, Informatievoorziening en ICT besproken.

In het kader van de vorming van een regionaal shared service center zal een breed gedragen visie op de lokale en regionale informatisering worden ontwerpen. Dit traject loopt door in 2006.

5.5.2.2 Innovatief bezuinigen

Gelijktijdig met de vaststelling van de begroting 2004 heeft de raad de nota Investeren in Dordrecht vastgesteld. Belangrijk onderdeel van deze nota zijn de volgende ombuigingen die zijn verwerkt in de huidige begroting 2006-2009:

	bedragen x € 1 mln					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Begroting 2004 / Investeren in Dordrecht	€ 14,9	€ 19,6	€ 20,6	€ 18,6	€ 18,6	€ 18,6

In de realisatie van deze ombuigingen is in belangrijke mate voorzien met het innovatietraject. Aan het innovatietraject zijn lokaal taakstellingen verbonden vanuit het principe dat budgettaire druk en innovatief opereren samen kunnen gaan. De totale innovatietaakstelling over alle innovatieprojecten samen laat het volgende verloop zien:

	bedragen x € 1 mln					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Innovatietraject	€ 4,4	€ 9,1	€ 13,0	€ 18,1	€ 18,1	€ 18,1

De cijfers in deze tabel zijn cumulatief. Dat betekent dat er in 2005 ten opzichte van 2003 € 9,1 mln moest worden bezuinigd. Ten opzichte van 2004 was de besparingsopgave in 2005 € 9,1 mln -/- € 4,4 mln = € 4,7 mln. Het volume van de innovatietaakstelling is aanmerkelijk. De taakstelling is een voorwaarde om de begroting in evenwicht te houden.

In 2005 is het merendeel van de te realiseren taakstellingen budgettair daadwerkelijk doorgevoerd. In een aantal gevallen echter is de innovatie inhoudelijk niet of nog niet gerealiseerd. Dit geldt bijvoorbeeld voor de projecten Regievoering stedelijke vernieuwing, Kiezen voor Kunstgras en Stad als podium, letteren. In die gevallen zijn alternatieven ontwikkeld om de aan de innovatie verbonden taakstelling in te vullen. In financiële zin is de bezuinigingsopgave uit het innovatietraject daarvoor in 2005 wel volledig gerealiseerd.

Bij de start van het innovatietraject in 2004 is een innovatiefonds gecreëerd. Vanuit deze reserve is € 2 mln beschikbaar om innovaties te stimuleren. Noodzakelijke (onderzoeks)kosten die direct met een innovatie samenhangen en die niet op andere wijze kunnen worden gefinancierd komen voor financiering uit het innovatiefonds in aanmerking. In 2005 is € 0,8 mln uit het innovatiefonds vergoed. Gevoegd bij de € 0,7 mln die in 2004 uit dit fonds werden gehaald is nu nog € 0,5 mln beschikbaar. Dit restant is reeds volledig toegekend aan innovatieprojecten, terwijl nog enkele andere projecten eveneens een aanvraag voor een bijdrage uit het innovatiefonds hebben ingediend. Veel van de innovatieprojecten bevinden zich in de uitvoerings- of zelfs in de afrondingsfase. In het voorjaar van 2006 wordt beoordeeld in hoeverre een herprioritering van de resterende toekenningen moet plaatsvinden. Op hetzelfde moment zal ook de haalbaarheid van de resterende innovatietaakstellingen (tot 2007 nog eens € 9 mln) worden beoordeeld. De resultaten worden ingebracht bij het kadernota- en begrotingsproces.

5.5.3 Organisatieontwikkelingen

5.5.3.1 De organisatietrajecten

Als uitwerking van het motto "inhoud stuurt de beweging" is de nota Samen Strak Sturen in het voorjaar van 2005 vastgesteld. Deze nota is richtinggevend geweest voor een groot aantal organisatieveranderingen en is vervolgens uitgewerkt in een organisatiekalender. Medio 2005 liepen er 11 grote organisatietrajecten (zie ook onder 2, bij regionale ontwikkelingen). Naast de ontwikkelingen in de regio zijn de volgende organisatietrajecten te noemen:

1. Vorming van de sector Maatschappelijke Ontwikkeling. Start per 1 juni 2006;
2. Reorganisatie Stadswerken. De nieuwe sector Stadsbeheer start per 1 juni 2006;
3. Ontwikkeling van een intern bedrijf NMC, start per 1 juni 2006;
4. Ontwikkeling van een intern Sportbedrijf, afhankelijk van de private exploitatie van de Sportboulevard;
5. De ontwikkeling van een Vastgoedbedrijf;
6. De ontwikkeling van de sector Cultuur naar een aantal cultuurbedrijven;
7. De ontwikkeling van de Topstructuur, met daarin aandacht voor de sturing door de algemene directie, programmasturing en aansturing van bedrijven.

Geschetste ontwikkelingen staan niet op zichzelf. De meeste trajecten zijn te herleiden tot het inrichten van een flexibele netwerkorganisatie. Dat betekent onder andere een organisatie die zich tot haar kerntaken beperkt en een ambtelijk apparaat dat flexibel inzetbaar is op programma's en projecten. Overige taken worden op afstand georganiseerd.

5.5.3.2 Kwalitatieve ontwikkelingen

Kwaliteit, INK

De concernbrede positiebepaling is uitgevoerd op basis van een risico analyse. De analyse leverde o.a. de volgende punten op waar beleidsmatig meer aandacht aan moet worden besteed:

- Het afmaken waar je aan begint;
- Het ontbreken van een concreet middelenprogramma;
- Beheer en innovatie beter samenbrengen.

Deze verbeterpunten zijn opgepakt met het starten van het programma Versterking, Sturing, Control en Beheer en het opstellen van het Werkplan Algemene Directie 2006. Ook zijn door een groot aantal sectoren medewerkerstevredenheidsonderzoeken en klanttevredenheidsonderzoeken uitgevoerd. Een voorbeeld is het jaarlijkse onderzoek naar klanttevredenheid bij de burgerzaken, in het kader van de landelijke benchmark Publieke Dienstverlening. In vergelijking met steden zoals Leiden, Maastricht en Zwolle doet Dordrecht het redelijk tot goed. Het

totaaloordeel klanttevredenheid is in 2005 7.6, dit is een verbetering ten opzichte van 2004 (score 7.3).

Kennis en leerstrategie

Naast de structuurkant van organisatieontwikkeling is ook steeds aandacht geweest voor de cultuurkant er van. In 2005 is een startnotitie kennis- en leerstrategie vastgesteld en uitgewerkt in een actieplan. De nadruk ligt hierbij op het bundelen van concernopleidingen (Leiderschap, Dordtse Aanpak, Basisleergang Management Dordrecht (BMO), e.d.), het "kijken in elkaars keuken" en het communiceren over kennisdelen.

Leren van elkaar en het stimuleren van ideeën heeft een krachtige impuls gekregen via de Prijsvraag voor het beste idee. Deze prijsvraag is in december uitgeschreven. Begin 2006 heeft dit geleid tot ruim 30 ideeën. In maart volgde de prijsuitreiking, een idee ter verbetering van het proces rondom bezwaarschriften WOZ.

Leiderschap

In 2005 heeft de doorstart plaatsgevonden van het traject Leiderschap in Verandering. Voor de doelgroep afdelingshoofden en directeuren zijn drie workshopdagen georganiseerd, waarin parallel een aantal workshops naar keuze werden aangeboden. De workshops hadden actuele en bruikbare thema's als onderwerp, zoals programmasturing, verandestijlen van de manager en het versterken van netwerkvaardigheden.

Ook voor de doelgroep bureauhoofden en teamleiders is de Basisleergang Management Dordrecht (BMD) doorgezet in 2005. Een groot aantal modules, variërend van Dordrechtkunde tot financieel management is door een divers publiek bezocht. In 2006 zal een start worden gemaakt met de integratie van beide leiderschapstrajecten onder de noemer Dordtse School.

5.5.3.3 De Pijlers

Het beleid voor 2005 is ook gerealiseerd met de drie pijlers Human Resource Management (HRM), ICT en Huisvesting.

Human Resource Management (HRM)

In de begroting 2005 zijn voor HRM de volgende ambities c.q. doelstellingen verwoord:

- a. De gevolgen van de afspraken uit het convenant met de vakbonden over het *mobiliteitsbeleid* met de vakbonden moeten inzichtelijk worden weergegeven. Nieuwe medewerkers worden in algemene dienst aangesteld, mobiliteit wordt gestimuleerd en beloond;
- b. Er zal een start gemaakt worden met de selectie en met de invoering van een nieuw *functiewaarderings*stelsel;
- c. De centrale regie en coördinatie op de *formatie en de bezettingsvraagstukken* wordt versterkt. Onder andere door het doortrekken van de uitstroombaatregel voor 2005. De vacaturestelling wordt centraal gecoördineerd, het mobiliteitsinstrumentarium wordt ingezet en er wordt een formatiecommissie ingesteld om korte en lange termijn formatie- en bezettingsvraagstukken te reguleren en op te lossen;

- d. Het *gezondheidsmanagement* zal worden bijgesteld op grond van de evaluatie ervan in 2004; Het streefcijfer voor het verzuim wordt gehandhaafd op 7.5%.

Ad a) Mobiliteit

In 2005 kon een groot deel van de gewenste personele bewegingen worden gerealiseerd op grond van de afspraken uit het in 2004 ontwikkelde sociaal statuut en door het inzetten van het mobiliteitsinstrumentarium.

Er werden in 2005 75 medewerkers ondersteund in hun loopbaanvraag. Daaronder waren 20 matchpoolkandidaten en 25 mobiliteitskandidaten. Bovendien zijn ruim 25 medewerkers met een 'eigen loopbaanvraag' door hun leidinggevende doorverwezen en begeleid als zogenaamde vrije loopbaankandidaten. Er werden ook 5 externe medewerkers van gelieerde overheidsinstellingen begeleid bij hun loopbaanvraag.

Voor 8 matchpoolkandidaten is een definitieve oplossing gevonden. 12 kandidaten konden door een proefplaatsing of een mobiliteitsdetachering (tijdelijke tewerkstelling) aan de slag. Van de 25 mobiliteitskandidaten werden 15 medewerkers herplaatst (in- en extern). 7 mobiliteitsmedewerkers kennen op dit moment een proefplaatsing of een mobiliteitsdetachering.

Doorstroom

Binnen de gemeente veranderden 85 medewerkers van plaats, 70 medewerkers veranderden van afdeling en functie binnen de sector, 15 medewerkers veranderden van sector, ongeveer de helft van deze laatste groep veranderde ook van functie. De eerste stappen zijn gezet om het sociaal en mobiliteitsbeleid op te schalen tot op regioniveau.

Leeftijdsbewust personeelsbeleid

Een bescheiden start werd gemaakt met leeftijdsbewust personeelsbeleid. Medio 2005 werd onder de noemer "Samen werken in de 21^e eeuw" een conferentie gehouden, waarin een afspiegeling van het personeel van de Dordtse organisatie een boeiend debat voerde onder meer over landelijke ontwikkelingen betreffende vroegpensioen en arbeidsparticipatie en de feiten in Dordrecht t.a.v. M/V verdeling, leeftijd, inschaling etc. De output van deze conferentie werd gebruikt voor de verdere vormgeving van het leeftijdsbewust personeelsbeleid. De pilot "Maatwerk Senioren", waaraan 36 55-plussers deelnamen, ging in dit kader van start. Verdere verbreding en verdieping van leeftijdsbewust personeelsbeleid is in 2006 aan de orde.

Ad b) Functiewaardering

Gekozen is voor het nieuwe functiewaarderingssysteem "OFS 2004".

Er is structuur ontworpen voor een transparant en compact functiebouwwerk binnen dat functiewaarderingssysteem en dat aansluit bij de organisatiedoelen, waaronder het terugbrengen van het aantal functies en het resultaat gericht beschrijven van de functies. Er is een start gemaakt met het invullen van het bouwwerk. Het bouwwerk zal uiteindelijk in plaats van de huidige 800 nog maar uit zo'n 100 functies bestaan, gerangschikt in een overzichtelijk aantal functiefamilies. Aan de volledige omslag wordt in 2006 verder gewerkt. Dit gebeurt in

workshops waarin alle geledingen uit de organisatie vertegenwoordigd zijn.

Ad c) Formatie en bezetting

De acties om de formatie en de bezetting beter te beheersen, resulteerden in een terugloop van 1712 naar 1657 dienstverbanden (1514 naar 1456 fte). Door inzet van onder andere het mobiliteitsinstrumentarium zijn een aantal bezettingsvraagstukken opgelost, voor een deel in regionaal verband. Met name de "Uitstroombevorderende maatregel", waarbij medewerkers geboren voor 1 april 1947 onder voorwaarden de mogelijkheid hadden om met gebruikmaking van de FPU gemeenten vervroegd uit te treden, heeft haar vruchten afgeworpen. Dat blijkt uit een dalend aantal medewerkers in de categorie 55+. In de loop van 2005 is een eerste aanzet gemaakt om de formatie- en personeelskosten beter aan te sturen en te kunnen beheersen. Het stelsel van het ramen van de formatie en bewaken van de personeelskosten zal worden gewijzigd. De besluitvorming over de wijzigingen wordt in 2006 verwacht.

Ad d) Gezondheidsmanagement

Het in 2002 ontwikkelde gezondheidsmanagement was in 2005 onverkort van kracht en was succesvol. Voor leidinggevendenden zijn gerichte verzuimtrainingen gegeven.

Het verzuimcijfer is teruggebracht van 7.3% naar 6.3%; exclusief zwangerschapsverlof tot 5.7%. De daling doet zich in vrijwel alle sectoren voor. Ook het aantal langdurig zieken (> 6 weken) verminderde fors: van 75 naar 54 medewerkers. 12 medewerkers waren langer dan een jaar ziek, een daling van 20 ten opzichte van 2004. De doelstelling van 7,5 % voor het verzuim, uit de notitie Gezondheidsmanagement 2002-2005, is daarmee ruimschoots behaald. Vanaf 2002 is het verzuimpercentage gedaald van 8.7 tot 6,3 %.

Wet openbaarmaking uit Publieke middelen gefinancierde Topinkomens

Op 1 maart 2006 is de "Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens" (Wopt) van kracht geworden. Deze wet regelt dat elke instelling die overwegend uit publieke middelen is gefinancierd, jaarlijks het inkomen per individuele functionaris moet publiceren, indien dit inkomen uitgaat boven dat van de Minister. Het gaat hier om het belastbaar jaarloon* plus de voorzieningen voor beloning betaalbaar op termijn. Op dit moment is dat een bedrag van € 158.000.

Verantwoording jaarschijven 2004 en 2005

In Dordrecht zijn geen ambtenaren die een belastbaar jaarloon hebben dat hoger is dan het in de wet bedoelde. Omdat het echter voorkomt dat er bij ontslag éénmalig een regeling wordt getroffen om aanvullingen op het toekomstige inkomen mogelijk te maken (de zogenaamde voorzieningen voor beloning betaalbaar op termijn) kan het mogelijk zijn dat medewerkers in een verslagjaar boven het normbedrag uitkomen. Dergelijke regelingen worden overigens altijd in het dienstbelang getroffen.

In de jaren 2004 en 2005 is er bij 5 functionarissen sprake van een overschrijding van het normbedrag. Conform de Wopt is in onderstaande tabel weergegeven welke functies dit betrof, de duur van het dienstbestand, het belastbaar jaarloon en de eenmalige regeling. Ten aanzien van deze regeling moet worden vermeld dat dit niet per definitie een inkomenoverdracht hoeft te zijn. Het kan ook een bedrag zijn dat voorziet in toekomstige betalingen. In onderstaande tabel betreft het allemaal ontslagregelingen. De eenmalige regeling, die er voor zorgt dat het normbedrag wordt overschreden moet worden afgewogen tegen de besparingen die het gevolg zijn van de genoemde regelingen. Deze besparingen zijn structureel van karakter. In de vijf navolgende gevallen gaat het derhalve om:

- een structurele besparing op de personeelskosten (exploitatie);
- compensatieregelingen ten behoeve van de FPU;
- een éénmalige overschrijding van de Wopt-norm
- medewerkers die een lange staat van dienst hebben bij de gemeente Dordrecht (c.q. overheidsdienst)
- een aanmerkelijk dienstbelang om tot beëindiging van het dienstverband over te gaan.

Informatie ex artikel 6

Jaar	Functie	Duur van het Dienstverband	Belastbaar Jaarloon*	Eénmalig bedrag jaarschijf	Totaal
2004	Hoofd uitvoering	1-11-1970/30-11-2004	€ 67.613,58	€ 193.059,00	€ 260.672,58
2004	Overig personeel	15-11-1975/31-12-2005	€ 74.505,57	€ 236.100,00	€ 310.605,57
2005	Directeur	1-12-1971/31-08-2005	€ 107.918,15	€ 299.000,00	€ 406.918,15
2005	Hoofduitvoerder	1-8-1978/31-07-2005	€ 49.607,16	€ 112.950,00	€ 162.557,16
2005	Afdelingshoofd	1-4-1980/30-11-2005	€ 94.802,40	€ 235.000,00	€ 329.802,40

**Het toegekende jaarsalaris, de toelagen en toeslagen en al de overige vergoedingen en verstrekkingen die op grond van de bepalingen in de Wet LB aan de loonbelasting zijn onderworpen.*

Het éénmalige bedrag in de vorenstaande tabel veroorzaakt in alle gevallen de overschrijding van het normbedrag. Het gaat hierbij dus niet altijd om een daadwerkelijke inkomensoverdracht, maar vooral om het treffen van een regeling waardoor toekomstige periodieke betalingen (FPU-aanvulling) kunnen worden gedekt.

Bestanddelen éénmalig bedrag

Jaar	Functie	Eénmalig Bedrag Jaarschijf	Regeling - FPU aanvulling	Overdracht - slotgratificatie - vakantiegeld - terugvordering	Opmerkingen
2004	Hoofd uitvoering	€ 193.059	€ 193.059	0	Dekking FPU-aanvulling (koopsom)
2004	Overig personeel	€ 236.000	€ 236.600	- € 136.206	Dekking FPU-aanvulling (koopsom). Vordering van nog niet gestorte bijdrage in salariskosten wordt voldaan (vandaar negatief bedrag). Is dus ten gunste van gemeente
2005	Directeur	€ 299.000	€ 299.000	0	FPU-aanvulling (koopsom). Verkoop verlofuren ad € 6.842,- en de standaard gratificatie ambtsjubileum (proportioneel, 150 % maandsalaris bruto-netto) zijn verwerkt in het bruto-jaarsalaris
2005	Hoofduitvoerder	€ 112.950	€ 112.950	0	Dekking FPU-aanvulling (koopsom)
2005	Afdelingshoofd	€ 235.000	€ 232.000	€ 3.000	Dekking FPU-aanvulling (koopsom). Betreft voortijdige FPU-regeling voor 1-12-2005 i.v.m. toekomstig boetebeding belastingdienst. € 3.000 is gratificatie. De standaard gratificatie ambtsjubileum (proportioneel, 150 % maandsalaris bruto-netto) is verwerkt in het bruto-jaarsalaris

Tegenover de gemaakte kosten staat vanzelfsprekend ook een besparing. Deze besparingen zijn altijd structureel van karakter en hebben derhalve een positieve uitwerking op de gemeentelijke exploitatie. In de laatste tabel vindt u een raming van deze besparing.

Jaar	Functie	Eénmalige regeling Jaarschijf	Functie	Structurele Besparing (jaarbasis)	Opmerkingen
2004	Hoofd uitvoering	€ 193.059	Vervalt	€ 83.681	Onderdeel bezuiniging
2004	Overig personeel	€ 236.000	Was reeds bovenformatief	€ 99.186	Opheffing kosten bovenformatieve medewerker. Vanwege de terugvorderingregeling wordt tevens éénmalig €136.000 geïncasseerd
2005	Directeur	€ 299.000	Vervalt	€ 137.991	Doorwerkscenario (medewerker gerelateerd) zou totaal €359.800 aan lasten opleveren.
2005	Hoofduitvoerder	€ 112.950	Vervalt	€ 82.481	Onderdeel bezuiniging
2005	Afdelingshoofd	€ 232.000	Vervalt	€ 83.021	Doorwerkscenario (medewerker gerelateerd) zou totaal € 338.500 aan lasten opleveren

Organisatie en huisvesting.

Mede met de huisvesting wordt getracht de organisatiestrategie van flexibilisering vorm te geven. Met instemming van de COR is in juni 2005 met het project PERFECT besloten om het flexwerken in de Stadswinkelvleugel als pilot in te voeren. Afhankelijk van de resultaten zal worden overwogen het flexconcept ook voor de overige organisatieonderdelen van toepassing te verklaren. Burgerzaken is tijdelijk ondergebracht aan de Noordendijk. Inmiddels is de sloop en de voorbereiding van de verbouwing in volle gang. Omdat dit project vele nieuwe werkvormen introduceert, waaronder het digitaal werken, is het een intensief traject. Ter voorbereiding op het anders werken zijn vele bijeenkomsten georganiseerd voor leidinggevenden en medewerkers. Door bouwtechnische eisen, vertraagde besluitvorming en intensief overleg met de medezeggenschap wordt de planning met enkele maanden overschreden. Het terugverhuizen van Burgerzaken is gepland per december 2006.

Er is een voorstel gereed gekomen om Telewerken in te voeren in combinatie met het flexwerken. Dit voorstel zit nu in de fase van besluitvorming.

ICT

De I visie: de transformatie van E – loket naar E - Gemeente

In 2005 is de I- visie vastgesteld. De centrale boodschap in deze visie is dat Dordrecht in 2010 een E – gemeente is. Een bestuurskrachtige, slagvaardige organisatie waar maatschappelijke problemen snel worden gesignaleerd, geagendeerd en aangepakt.

Programma E - Government

Om de transformatie naar een E- gemeente te kunnen realiseren zijn enkele zaken van cruciaal belang. Het delen van informatie en kennis moet met ICT mogelijk gemaakt worden en de bedrijfsprocessen moeten transparant en efficiënt zijn ingericht. Zowel intern als in de keten moeten de processen op elkaar aansluiten. In 2005 is daaraan vooral verder gewerkt in het kader van de derde fase het Programma E – Government. Die fase kende een drietal actielijnen:

1. Digitale dienstverlening. De projecten in deze actielijn hebben de digitale dienstverlening verbeterd.
2. Mid Office. In deze actielijn is gewerkt om de, voor innovatie benodigde, architectuur verder uit te breiden, de reeds ontwikkelde onderdelen te borgen en het gebruik van deze onderdelen binnen onze organisatie te stimuleren.
3. Automatiseren bedrijfsprocessen. In deze actielijn is het eerder ontwikkelde instrumentarium ingezet om diverse bedrijfsprocessen te automatiseren (bijvoorbeeld het vergunningen- en subsidieproces).

De gemeente Dordrecht heeft met dit programma een permanente verbetering van de elektronische dienstverlening bewerkstelligd. Dit komt o.a. tot uiting in de landelijke positie die onze gemeente inneemt in de ranking van gemeenten van BZK (www.advies.overheid.nl).

Het Programma E – Government heeft in 2005 veel gerealiseerd. Hierbij zijn enkele punten belangrijk om te noemen.

- Er is veel tijd besteed aan het realiseren van automatische koppelingen van het E-loket en de backoffice systemen bij de sectoren. Door deze systemen te koppelen wordt de efficiency verbeterd.
- Bij de sector Onderwijs en Welzijn is het Subsidie Volg Systeem volledig ingevoerd. De circa 100 subsidietrajecten en de verstrekte subsidies zijn erin geregistreerd. Met het systeem worden nu de trajecten en de subsidies gemonitord en worden de benodigde rapportages gegenereerd.
- Het koppelen van systemen gaat helaas minder voortvarend dan vooraf gedacht. Dit heeft vooral te maken met de verouderde techniek die door de leveranciers van backoffice systemen wordt gebruikt. Dordrecht zoekt nu samen met andere gemeenten in Egem verband naar een oplossing, maar dit blijkt niet eenvoudig. Hierdoor is het in 2005 niet mogelijk gebleken de afgesproken koppelingen te realiseren.
- Er is een start gemaakt met de bouw van één gezamenlijk vergunningportaal voor alle betrokken organisatieonderdelen. In dit portaal op het E-loket kunnen ondernemers, inwoners en ambtenaren bijvoorbeeld hun vergunningsaanvraag volgen. We verwachten dat dit portaal begin 2007 operationeel zal worden.
- In 2005 is de invoering van Mozaïek volop op gang gekomen. Mozaïek is het systeem om zowel onze bedrijfsprocessen te automatiseren als onze documenten digitaal te beheren. In 2005 is de basisinfrastructuur van Mozaïek ontwikkeld. De eerste afdelingen werken inmiddels met Mozaïek.
Om deze activiteiten te laten slagen zijn hierbij de medewerkers uit onze organisatie nauw betrokken.

Verdere professionalisering en beheer

ICT krijgt een steeds belangrijker plaats in de organisatie. Hierdoor is het noodzakelijk ICT services steeds professioneler aan te pakken. In 2005 is deze reeds ingezette lijn voortgezet.

In 2005 zijn in het kader van het programma 'Versterking Sturing, Control en Beheer' diverse acties uitgevoerd; er is informatiebeveiligingsbeleid uitgewerkt en vastgesteld, er is gewerkt aan uniforme beheerprocessen en aan het verbeteren van de calamiteitenprocedures.

De overige ontwikkelingen op het vlak van de ICT zijn vermeld onder Versterking Sturing en Control en bij de ontwikkelingen in de regio

5.5.3.4 Communicatie 2005

Het communicatiebeleid van 2005 was gericht op het verder versterken van de interne communicatie binnen de gemeente.

De interne communicatie krijgt extra aandacht omdat er veel veranderingstrajecten tegelijkertijd lopen. Er is een communicatieplan ontwikkeld over alle grote organisatieontwikkelingen, waarin een samenhangende aanpak wordt voorgesteld tussen concern- en sectorcommunicatie. In 2006 wordt de uitvoering daarvan ter hand genomen.

Naast de bestaande concernmiddelen, het maandelijks verschijnende personeelsblad Dordt Binnenuit en de dagelijkse nieuwsvoorziening In-

site, is er een nieuw digitaal medium ontwikkeld: de Weekbrief Gemeentesecretaris. Daarin behandelt en duidt de gemeentesecretaris de belangrijkste interne en externe actualiteiten.

De media besteden veel aandacht aan innovaties en kwaliteitsbeleid. Dordt Binnenuit kiest daarbij sterk voor een persoonlijke invalshoek en de maatschappelijke effecten van het gemeentelijke handelen. Naast de concernmiddelen zijn diverse bijeenkomsten gehouden met de medewerkers, waarin de organisatieontwikkelingen en de toekomst van de organisatie centraal stonden.

Ook aan specifieke projecten wordt aandacht besteed. Het gaat onder meer om Perfect (de flexibele huisvesting), de totstandkoming van de ISD en de reorganisatie bij Stadswerken. Stadsontwikkeling heeft een eigen blad dat de ontwikkelingen vanuit een persoonlijke invalshoek volgt. Het SBC kreeg in 2005 een eigen SBC-Courant. De meeste organisatieonderdelen hebben daarnaast een eigen nieuwsdeel op de intranetsite. De Stafdiensten maken veel gebruik van de concerncommunicatiemiddelen om de gemeentelijke organisatie op de hoogte te houden van de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van bijvoorbeeld ICT en personeelsmanagement.

5.5.3.5 Juridische Zaken

Zoals in de begroting is aangekondigd, is in 2005 vooral sprake geweest van het voortzetten, uitbouwen en implementeren van acties die in 2004 in gang waren gezet.

Het gepland onderzoek naar het optimaliseren van het behandelen van bezwaarschriften bij Bureau Juridische Zaken is wegens andere prioriteiten nog niet afgerond. Niettemin is vooruitlopend daarop al wel een verbetering in het proces aangebracht. Het stelsel van het maken van afspraken en het plannen van hoorzittingen is sterk verbeterd.

Op het gebied van handhaving is een handhaafbaarheidstoets voor verordeningen ontwikkeld. Ook is een opzet gemaakt voor de voortzetting van het handhavingsproject. Deze opzet is nog in de fase van de besluitvorming.

Door de stuurgroep Integrale Vergunningverlening en Handhaving (IVH) zijn voorstellen ontwikkeld voor de vorming van één regionale organisatie voor vergunningverlening en handhaving voor OOV, Milieudienst ZHZ en Bouwen en Wonen (en t.z.t. de Brandweer).

Het geplande onderzoek naar alternatieve werkwijzen voor geschillenbeslechting bij de afdeling Bouwen en Wonen heeft ertoe geleid dat er maatregelen zijn genomen om een goede voorbereiding en communicatie te borgen. Er was geen aanleiding om hiervoor aparte besluitvorming op bestuurlijk niveau te laten plaatsvinden.

In juni 2005 heeft de raad de nieuwe APV vastgesteld. Daarin zijn 11 wijzigingsbesluiten van de oorspronkelijke APV tot één nieuwe tekst samengevoegd. De onderlinge samenhang is onder andere verbeterd en de artikelen zijn afgestemd op actuele jurisprudentie.

Een groep juridische medewerkers uit vele sectoren heeft 22 concept verordeningen, reglementen en beleidsregels en wijzigingsvoorstellen

getoetst op aspecten als juridische kwaliteit, rechtmatigheid, deregulering, dualisering, uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid.

De nieuwe Algemene subsidieverordening (ASV) is in concept gereed gekomen.

Het is een complex project waarin op het vlak van rechtmatigheidsaspecten nader onderzoek nodig bleek. Dit laatste heeft er mede toe geleid dat de nieuwe ASV in 2005 niet meer vastgesteld kon worden.

Om de financiële rechtmatigheid te kunnen waarborgen is een hulpmiddel ontwikkeld voor het toetsen van verordeningen op de aspecten, rechtmatigheid, dualisering, handhaafbaarheid, deregulering en administratieve lasten. Het hulpmiddel bestaat uit een vragenboom, gebruikershandleiding en rapportageformulier. Implementatie zal in 2006 plaatsvinden.

Doorlopend worden wijzigingen in wet- en regelgeving vertaald in lokale kaders. Dit jaar speelde "rechtmatigheid" daarin een belangrijke rol, maar ook de vermindering van de administratieve lasten voor burgers. De implementatie van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen is in 2005 voortvarend opgepakt. In september is daarvoor een workshop georganiseerd voor alle medewerkers van de betrokken vakafdelingen. De implementatie wordt in 2006 vervolgd.

5.5.3.6 Medezeggenschap

Dat de organisatie volop in beweging is betekende in 2005 ook een druk jaar voor de centrale en de decentrale ondernemingsraden. Door veel medewerkers is een forse inzet gepleegd om de zeggenschap tot een succes te maken. Veel verzoeken om instemming of advies zijn beantwoord.

2005 was het jaar van de verkiezingen en van de evaluatie van de medezeggenschap. De evaluatie is de aanleiding geweest om de formele advisering- of instemmingsmomenten voor de raden terug te brengen tot maximaal twee. Het eerste is het moment dat duidelijk zicht wordt geboden op de strategie van een reorganisatie. Tegen de tijd dat er duidelijk zicht is op de gevolgen van de reorganisatie voor het personeel volgt het tweede. Deze twee formele advies- of instemmingsmomenten laten de intenties overigens ongemoeid om de medezeggenschapsorganen vooraf en tussentijds zo goed mogelijk te informeren.

Op grond van de evaluatie wordt vooralsnog verder gegaan met de huidige structuur van de medezeggenschap. Wel zijn enkele verkenningen gedaan en discussies gevoerd om de structuur te vereenvoudigen en de slagvaardigheid te vergroten. Deze discussies worden vervolgd in 2006. Daarin wordt ook de ontwikkeling van de medezeggenschap in regionaal verband betrokken.

5.5.4 Versterking sturing, control en beheer

In het voorjaar 2005 is het programma ter verbetering en versterking van de sturing, control en beheer vastgesteld, met als beoogd eindresultaat:

- De sturing, control en beheer van de gemeente Dordrecht voldoet aan de eisen die hieraan gesteld worden vanuit de ambities voor de organisatieontwikkeling.
- De organisatie voldoet als geheel structureel aan de geldende wet en regelgeving.
- De sturing, control en beheer is doelmatig en doeltreffend ingericht.

De daarop volgende zomermaanden zijn gebruikt om een eenduidig en samenhangend actieplan op te stellen voor de onderliggende projecten. Vervolgens is een start gemaakt met het oppakken van de benoemde prioriteiten voor 2005. De projecten rechtmatigheid en ICT-beheer zijn met de verbeteracties iets eerder gestart dan de projecten Financieel Beheer, Planning & Control en Sturing.

5.5.4.1 Rechtmatigheid

In het najaar 2005 is veel aandacht besteed aan de inventarisatie van de geldende wet- en regelgeving, benodigd voor de opstelling van het normenkader (t.b.v. de accountantscontrole). In afstemming met de raad is richting gegeven aan de accountantscontrole door de opstelling van het controleprotocol. Om de belangrijkste risico's rondom financieel beheer inzichtelijk te krijgen is gestart met interne audits. Deze interne audits lieten voor de vier doorgelichte processen toch een redelijk aantal kwetsbare plekken zien. Eén van de belangrijkste uitkomsten van deze audits is het besef dat om de rechtmatigheid te borgen in de organisatie van de gemeente de administratieve organisatie als ook de interne controle steviger neergezet zal moeten worden. Deze acties zullen in 2006 dan ook de prioriteit krijgen. Naast de herijking en versterking van de AO/IC zullen de verschillende verordeningen doorgelicht worden op doelmatigheid en effectiviteit.

5.5.4.2 ICT-Beheer

Met het project ICT-beheer zijn een aantal praktische quick wins opgepakt en de gemeentebrede beleidsmatige kaders voor de informatiebeveiliging en het calamiteitenbeleid zijn vergaand ontwikkeld. Deze kaders zijn vervolgens verder vertaald en concreet gemaakt voor de meest risicovolle applicaties (beveiligingsplannen). Het jaar 2006 zal gebruikt worden voor de meer praktische vertaling van deze aanbevelingen. Er zal een implementatieplan opgesteld worden voor de feitelijke realisatie van de aanbevelingen met betrekking tot informatiebeveiliging en calamiteitenbeheer.

Daar waar nodig zijn de beheersprocessen binnen de I-functie binnen de gemeente Dordrecht doorgelicht en herschreven. Inwerkingtreding van de aangepaste beheersprocessen zal begeleid plaatsvinden in 2006.

5.5.4.3 Financieel Beheer

Met het project Financieel beheer wilden we een aantal in de managementletter 2004 benoemde administratieve knelpunten wegwerken (fysieke geldstromen, tussenrekeningen, vorderingenbeheer, subadministraties) en het financiële systeem FIS4all herijken. De verschillende administratieve knelpunten zijn doorgelicht en opgeschoond. Daar waar nodig is een aanzet gegeven voor een aanscherping van de procesgang en van het beheer erop. De nieuwe protocollen liggen nog ter toetsing voor bij de accountant. Na accordering kan de verantwoordelijkheid voor deze processen weer door de lijn worden opgepakt.

Het systeem FIS4all is door Deloitte doorgelicht. In 2006 zal een start worden gemaakt met een volledige herijking van het systeem om zodoende de geconstateerd onvolkomenheden structureel te kunnen oplossen en te kunnen voldoen aan de gewenste informatievoorziening. Een extra aandachtspunt is hierbij de ontwikkeling van de projectadministratie.

5.5.4.4. Planning & Control

Er zijn een aantal voorwaardenscheppende adviezen uitgebracht over het P&C-proces. De feitelijke herijking en implementatie van de verschillende verbeterpunten zullen in het voorjaar 2006 plaatsvinden. De administratieve taken van de afdeling Concerncontrol (stadsadministratie) zijn overgeheveld naar de sector Stafdiensten. Het functioneren van het controlleroverleg is verstevigd door het aanbrengen van een splitsing in financieel strategische & - beleidsmatige discussies (controlleroverleg) en beheersmatige aangelegenheden (beheersoverleg). De verschillende P&C-producten, zoals opgeleverd in 2005 zijn geëvalueerd, de resultaten hiervan zullen meegenomen worden in de nieuwe richtlijnen in 2006.

De aandachtspunten in 2006 zullen vooral liggen in de verdere ontwikkeling van de programmabegroting (in afstemming met de griffie), in een verdere versterking van het P&C-proces en de regie hierop vanuit de afdeling Concerncontrol en in een versterking van de managementinformatievoorziening. Aanvullende acties zullen verder zijn de doorontwikkelingen van een Meerjaren Investerings Plan (MIP) en het concretiseren van een budgetteringsmodel voor de sturing op de personele middelen, incl. externe inhuur.

5.5.4.5 Sturing

Geconstateerd is dat de sturingsvisie, zoals beschreven in OO&S en in notities als "Samen Strak Sturen", in de praktijk nog een aantal witte vlekken laat zien. Op het niveau van de uitvoering zijn de kaders nog te weinig concreet. Op dat niveau heerste nog teveel onduidelijkheid over het sturingsmodel zelf, de rollen en de verantwoordelijkheden. Met het project Sturing wordt een uitwerking gegeven aan het geldende sturingsmodel. Als eerste aanzet is een start gemaakt met het uitwerken van de "kaders voor de kaders" (de algemene sturingsbeginselen) tot op een concreet niveau. Uitgangspunten voor deze uitwerking zijn onder andere erkenning van het bekende onderscheid tussen programma's, sectoren en bedrijven, het Integraal Resultaatverantwoordelijk Managementschap en de kaderstellende en ondersteunende rollen van het SBC, de Algemene Directie en Stafdiensten. De

beginselen uit de organisatieverordening en de mandaatregeling gelden als randvoorwaarden.

Deze 'kaders voor de kaders' zullen in 2006 verder worden afgerond en concreet vertaald in een dertiental specifieke aandachtsgebieden. De concrete sturings- en beheersingskaders zullen vastgelegd worden in een handboek organisatie. De sturingskaders zullen vervolgens worden vertaald naar de benodigde management informatie.

5.5.4.6 Brede Doorlichting

In 2005 is gestart met een doorlichting van de organisatie en de begroting. De aanleiding voor deze doorlichting was tweërlei:

- de meerjarenraming uit de kadernota 2006 liet een tekort zien oplopend tot circa 7 mln vanaf 2010. Om de begroting in evenwicht te houden waren dus maatregelen nodig, in aanvulling op de maatregelen uit het innovatietraject;
- Er is budgettaire ruimte nodig voor nieuw meerjarenbeleid, ter invulling van het op te stellen coalitieakkoord en collegeprogramma.

De doorlichting loopt via drie sporen:

- In het kader van de doorlichting is eind 2005 gestart met onderzoeken naar een aantal financieel technische onderwerpen.
- Ook is een aanvang gemaakt met onderlinge visitaties van sectoren, gericht op het vinden van mogelijkheden voor efficiënter werken.
- Tenslotte is als onderdeel van de doorlichting een begin gemaakt met een analysekader waarbinnen gestructureerd over taken, taakomvang en organisatiewijze kan worden nagedacht.

De uitkomsten van de brede doorlichting zullen in samenhang worden beschouwd met het nieuwe meerjarenbeleid en de daarvoor benodigde budgettaire ruimte. De budgettaire vertaling zal plaatsvinden in de begroting 2007.

5.5.4.7 College onderzoeksprogramma en andere audits

In het kader van het onderzoeksprogramma van het college zijn in 2005 audits uitgevoerd naar de ICT en naar de inhuur van externen.

ICT-audit

Onderwerpen die in de ICT- audit onder de loep zijn genomen zijn de ICT-beheerprocessen en de ICT infrastructuur. Van de ICT- infrastructuur is onderzocht in hoeverre deze geschikt is voor verdere ontwikkelingen en uitbouw op het gebied van elektronische dienstverlening. De auditors deden een aantal bevindingen die voor ons college duidelijk richting hebben gegeven aan de vraag op welke terreinen het ICT beheer versterking behoeft. Het komt er in het kort op neer dat het voor de transformatie naar een E – gemeente nodig is de basis voor professionele ICT- services op de volgende terreinen te versterken:

- De kaderstelling op de infrastructuur en het beheer;
- De ICT beheerprocessen moeten uniform worden opgezet en beschreven.

Beheerprocessen moeten er onder andere voor zorgen dat wijzigingen op de ICT – omgeving zo weinig mogelijk risico opleveren voor de bestaande ICT dienstverlening. Beheerprocessen zijn nodig om te waarborgen dat onze gegevens volledig, juist en betrouwbaar zijn. Er zijn overigens geen directe knelpunten en risico's geconstateerd in de ICT-infrastructuur. De centralisatie van de ICT functie en de bijbehorende technologische vernieuwingen in de ICT infrastructuur van de afgelopen jaren heeft daarom zijn vruchten afgeworpen, maar moet in beheersmatig opzicht voltooid worden.

Inhuur externen

De audit naar de inhuur van externen leverde niet alleen veel inzicht op in de inhuur en de redenen ervan maar ook een scala aan adviezen om het proces van inhuur en de sturing erop te verbeteren. De totale uitgaven aan externe inhuur zijn inmiddels gedaald van € 11,9 mln. in 2003 naar € 11,4 mln. in 2005. Dit is hoger dan verwacht. Uit de grafiek Formatie en Bezetting (5.5.5) blijkt dat zeer terughoudend is omgegaan met het vullen van de vaste formatie. Dit hangt samen met de reorganisaties en de bezuinigingen. Het opvullen van de formatie en het inhuren van externen vormen onderling "communicerende vaten". Omdat 111 formatieplaatsen niet zijn ingevuld, is er meer tijdelijk ingehuurd.

Opvolging besluiten naar aanleiding van eerdere college onderzoeken

In 2005 werd op basis van de uitkomsten van het eerder uitgevoerde onderzoek naar het beheer van subsidies gewerkt aan:

- Herziening van de Algemene Subsidieverordening. De vaststelling van de nieuwe ASV staat gepland per mei 2006;
- Ontwikkeling en implementatie van een geautomatiseerd subsidievolg-systeem;
- Beschrijving van de subsidieprocessen;
- Inrichting van een subsidiebureau;
- Verbetering van de informatievoorziening aan college en raad over subsidies.

Afgezien van het laatste onderdeel zijn substantiële verbeteringen bereikt op de genoemde onderdelen.

Audit digitale gegevensopslag

Naast het College onderzoeksprogramma is een audit gehouden naar de wijze waarop wordt omgegaan met de digitale gegevensopslag. Dit onderzoek heeft geleid tot diverse aanbevelingen en zit nu in de fase van besluitvorming.

5.5.5 Personele kengetallen 2005

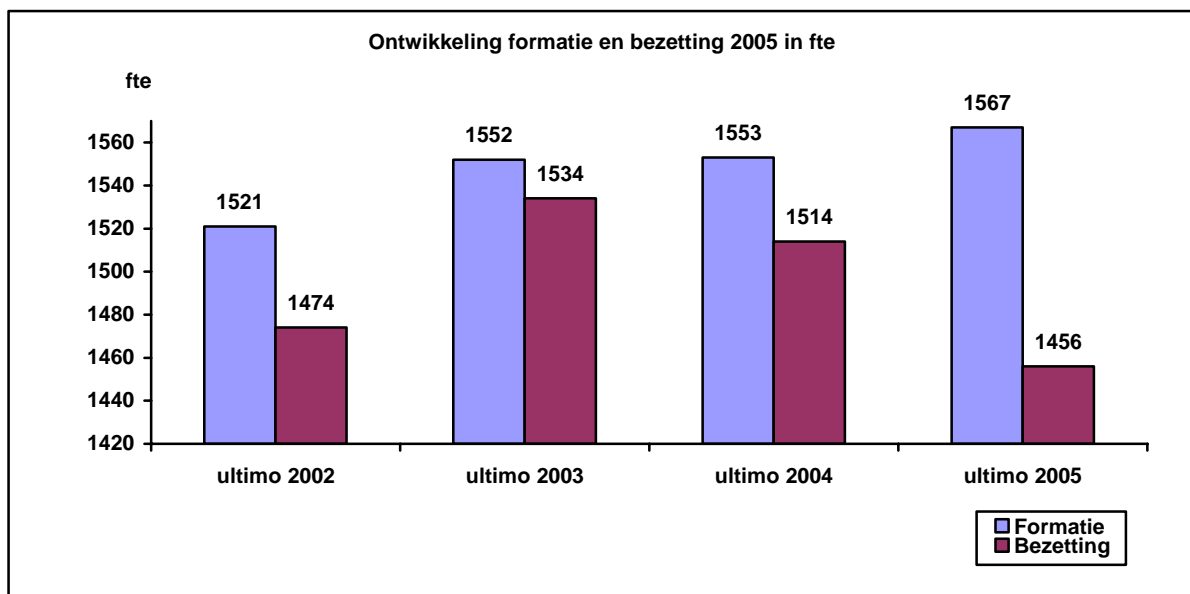
Omdat er geen afzonderlijk sociaal jaarverslag wordt gemaakt, worden voor het inzicht in de organisatie in deze paragraaf een aantal kengetallen weergegeven. Op deze onderwerpen zijn bij de begroting geen streefcijfers of expliciete doelstellingen geformuleerd.

5.5.5.1 De ontwikkeling van de formatie en de bezetting

De formatie is het toegestane aantal arbeidsplaatsen of 'stoelen'. De bezetting geeft aan hoeveel van deze arbeidsplaatsen ingevuld zijn, of met andere woorden, hoeveel stoelen worden bezet.

De formatie wordt uitgedrukt in full time equivalenten (banen van 36 uur, fte's). De bezetting kan worden uitgedrukt in personen of fte's.

De formatie is in 2005 gestegen van 1553 fte op ultimo 2004 tot 1567 fte op ultimo 2005. Dit in tegenstelling tot de bezetting. Het aantal medewerkers is gedaald van 1712 naar 1657. De gemiddelde bezetting bedroeg in 2005 1692 medewerkers. In fte's uitgedrukt neemt de bezetting af van 1514 naar 1456.

NB De formatie per ultimo 2004 is gewijzigd ten opzichte van het stadsjaarverslag over 2004. Dit wordt veroorzaakt door formatiewijzigingen met terugwerkende kracht bij OSB (+ 17 fte) en de Brandweer (+ 5 fte) in januari 2005.

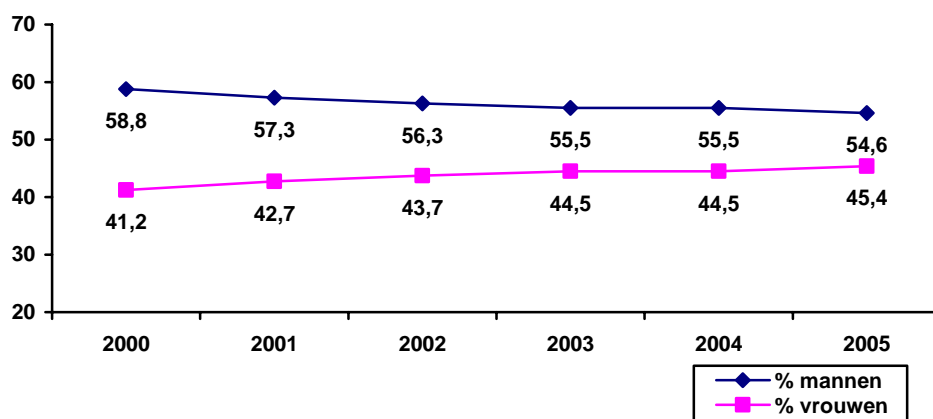
De formatie is in de loop van 2005 gestegen terwijl de bezetting juist afnam. Gezien de op handen zijnde reorganisaties zijn de sectoren zeer terughoudend met het invullen van vacatures. Ook is proactief gehandeld op toekomstige taakstellingen. Formatie-uitbreiding werd onder andere en vooral toegekend bij Publieksdiensten (Centrale meldkamer: + 6,6 fte), Brandweer (diverse functies: + 10 fte) en Cultuur. Deze uitbreidingen zijn veelal niet feitelijk ingevuld. Daar tegenover staan vooral formatiereducties als gevolg van bezuinigingstaakstellingen.

5.5.5.2 De samenstelling van het personeelsbestand in relatie tot het diversiteitsbeleid

De gemeente streeft naar een personeelsbestand dat recht doet aan de diversiteit in de Dordtse samenleving: een gezond personeelsbestand is zowel qua leeftijd, geslacht en culturele achtergrond divers samengesteld.

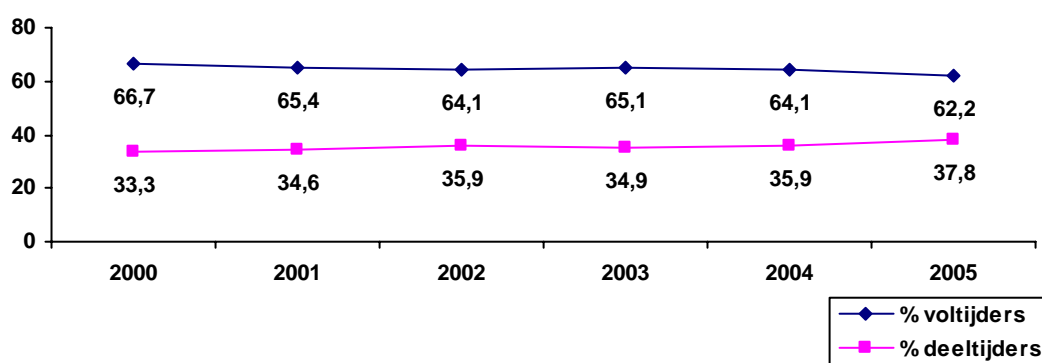
In de onderstaande grafieken wordt duidelijk hoe de samenstelling van het personeelsbestand zich heeft ontwikkeld in 2005 in vergelijking met voorgaande jaren.

Verdeling mannen en vrouwen in % 2000-2005

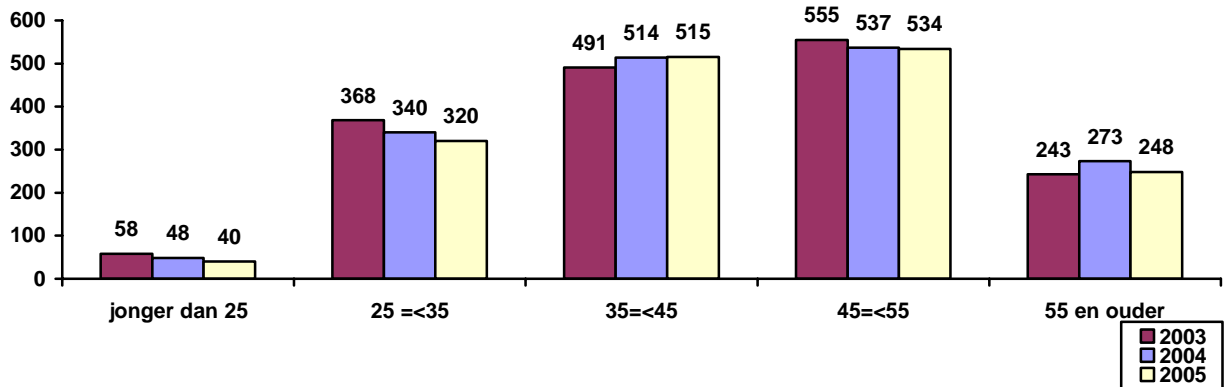
De percentages mannen en vrouwen in de organisatie zijn in 2005 dichterbij elkaar toegegroeid. De totale opbouw is daarmee redelijk evenwichtig samengesteld. Wel variëren de percentages binnen de verschillende organisatieonderdelen. Zo is bij de Brandweer 78% van het personeelsbestand man, bij het Ingenieursbureau 86% en bij Stadswerken is dit percentage 88%. Bij het Regionaal Bureau Leerplicht daarentegen is het percentage vrouwen 75% en bij de Stafdiensten 62%.

Verdeling vol- en deeltijders in % 2000-2005

Zoals uit de bovenstaande grafiek blijkt, is het aantal parttimers in 2005 met 2% toegenomen.

Verdeling naar leeftijdscategorie

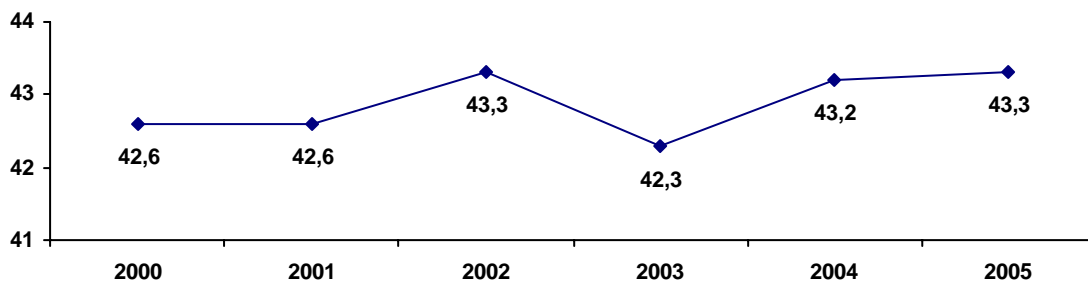

Het aantal medewerkers in de leeftijdscategorie 45-55 jaar is net als in 2004 het grootst. De grootste daling zit echter in de leeftijdscategorie 55 en ouder. Dit aantal daalde met maar liefst 9,2 % naar 248. Dit heeft vooral te maken met de uitstroombevorderende maatregel, de afschaffing van de FPU en de afschaffing van FPU-Gemeenten per 1 juli 2006.

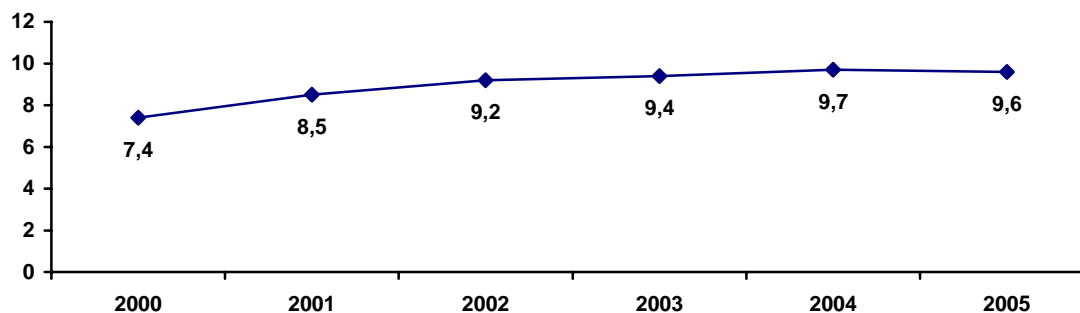
Deze ontwikkelingen in de leeftijdsopbouw zijn betrokken bij de ontwikkeling van het leeftijdsbewust personeelsbeleid en in het bijzonder bij het seniorenbeleid.

Het project "Maatwerk Senioren" is daar een voorbeeld van. In 2005 namen 36 55-plussers deel aan dit project om meer bewust te worden van hun toekomstmogelijkheden en hun gezondheidssituatie. In 2006 zal project verder worden uitgediept en verbreed.

Gemiddelde leeftijd medewerkers per ultimo jaar 2000-2005

Allochtonen in % van de totale bezetting in personeelsleden 2000-2005

Ofschoon het niet meer verplicht is om het percentage allochtonen te registreren wordt voor het inzicht in de diversiteit het percentage allochtonen hier nog wel vermeld.

Voor deze doelgroep geldt dat het percentage in 2005 licht is gedaald, van 9,7% naar 9,6%. Daarmee is het streefcijfer op 0,4% na gehaald.

Arbeidsgehandicapten

Voor de doelgroep arbeidsgehandicapten geldt dat het percentage ten opzichte van 2004 licht is gestegen van 1,5% naar 1,6%.

5.5.5.3 Inschalingen en het gevoerde beloningsbeleid

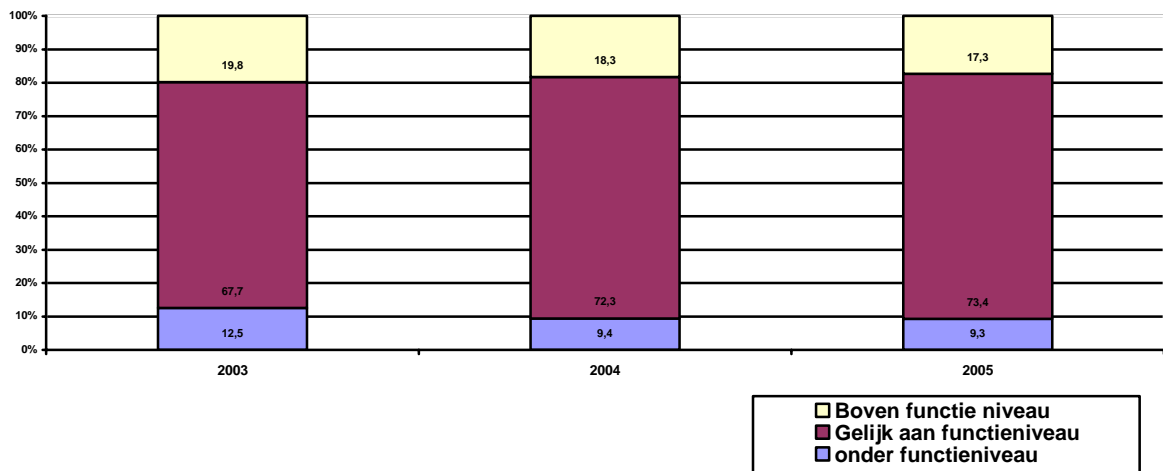
De verdeling van de bezetting over de verschillende salarisschalen vertoonde over 2005 ten opzichte van 2004 geen verschuiving. Wel nam het percentage medewerkers dat het maximum van de salarisschaal had bereikt, toe van 60% in 2004 naar 66% in 2005.

Basis voor de beloning van het personeel vormt de waardering voor de functie. Wie goed functioneert, krijgt een salaris volgens de functieschaal behorend bij de formatieplaats die hij of zij bezet. Lagere inschaling is onderdeel van het bezoldigingsbeleid als nog niet aan de functie-eisen wordt voldaan of indien de functie nog niet volledig wordt vervuld. Bij uitzonderlijk goed functioneren is een extra beloning mogelijk. Dit gebeurt met behulp van de instrumenten voor flexibel belonen:

1. Een gratificatie als eenmalige beloning voor een bijzondere prestatie;
2. Een extra periodieke verhoging bij zeer goed functioneren;
3. Een persoonlijke toelage.

Buiten deze mogelijkheden voor extra beloning bij uitzonderlijk goed functioneren kent de gemeente Dordrecht een historisch bepaald groot aantal medewerkers dat wordt bezoldigd boven hun functieniveau.

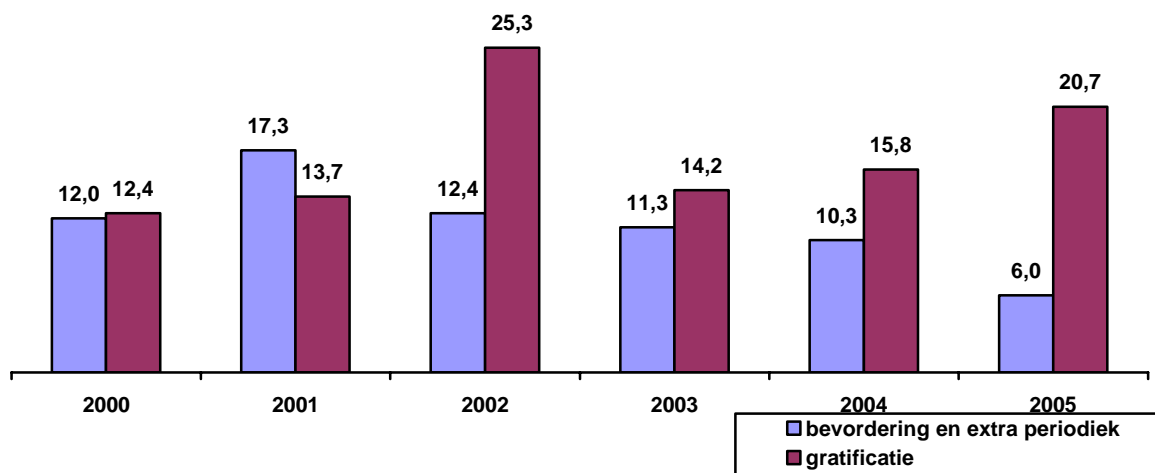
Inschaling in relatie tot functieniveau

In 2005 is het percentage dat boven functieniveau en onder functieniveau is bezoldigd, verder afgenomen.

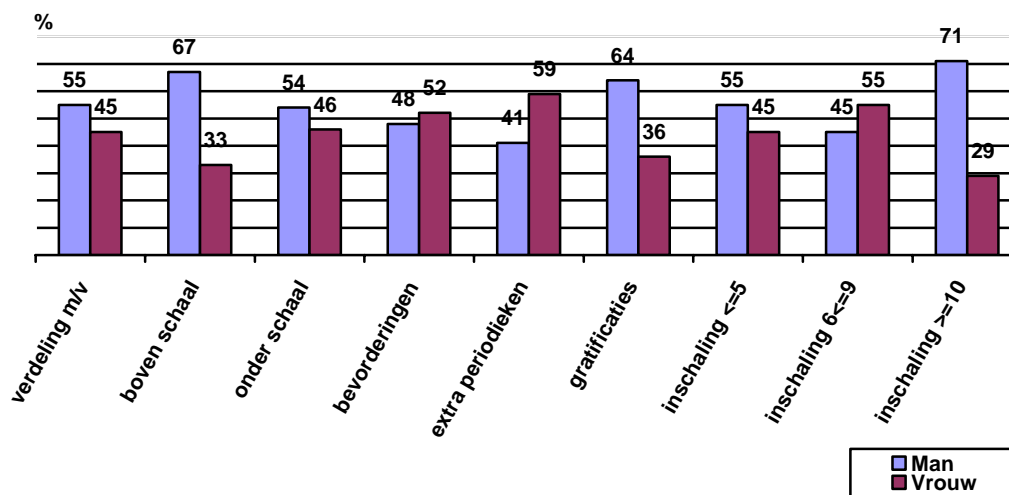
In de navolgende grafieken wordt inzicht geboden in het gevoerde beloningsbeleid.

percentage medewerkers met een extra beloning

In 2005 werd in totaal voor € 393.000,- betaald aan gratificaties; gemiddeld € 1115,- per gratificatie. In 2005 ontvingen 98 medewerkers (5,3%) een persoonlijke toelage of garantie. De gemiddelde omvang van deze toelagen was € 3224,-. In totaal werd in 2005 € 316.000,- uitgegeven aan persoonlijke en garantie toelagen.

Beloning mannen en vrouwen

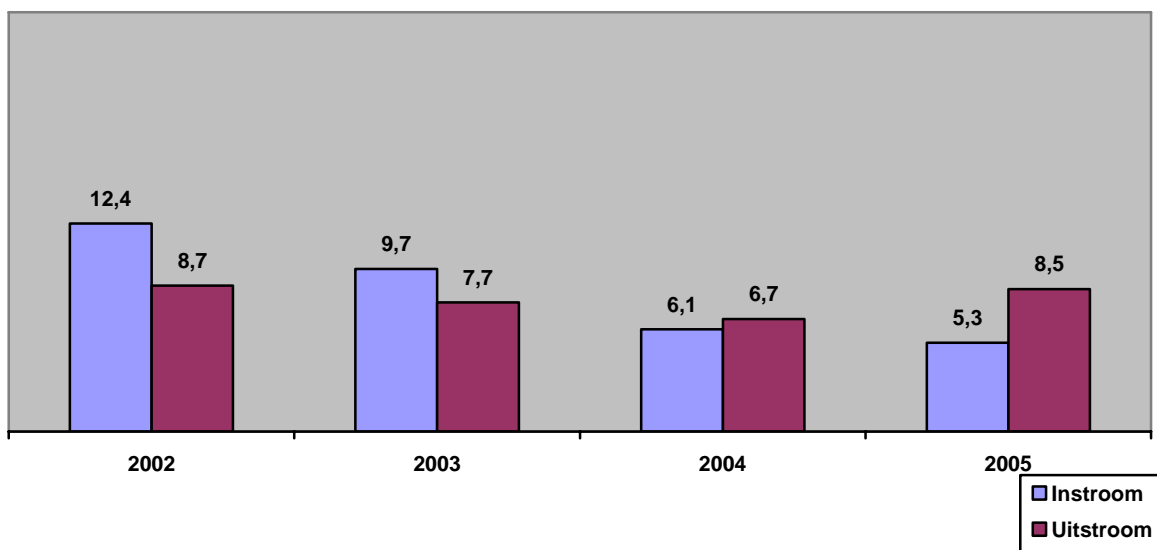
Deze grafiek laat zien dat mannen vaker dan vrouwen worden bezoldigd boven hun functieniveau. T.o.v. 2004 is hier overigens sprake van een bijstelling van 5%. Van het aantal medewerkers dat onder de functionele schaal wordt bezoldigd, en het aantal medewerkers dat in 2005 werd bevorderd, sluit de m/v-verhouding inmiddels goed aan bij de m/v-verhouding in de gehele bezetting van de gemeente.

Opvallend is dat er 59% (was 70%) van het aantal toegekende extra periodieken aan vrouwen is toegekend. Voor het aantal gratificaties ligt dit omgekeerd: 64% van de gratificaties werd toegekend aan mannen. In 2004 was dit laatste ook zo.

Verder blijven de vrouwen ondervertegenwoordigd in de hoogste klasse salarisschalen. Van de medewerkers in schaal 10 of hoger was en is 71% man.

5.5.5.4 De arbeidsmarktpositie van de Gemeente

In- en uitstroom in % van het personeelsbestand 2002-2005

De percentages instroom en uitstroom (het aantal medewerkers dat in dienst komt, respectievelijk uit dienst gaat, uitgedrukt als percentage van het personeelsbestand) zijn de afgelopen jaren teruggelopen. Het instroompercentage over 2005 is 5,0%, het percentage uitstroom is 8,5%. Dit is in lijn met de landelijke ontwikkelingen en ook met de gewenste organisatieontwikkeling.

5.6 Verbonden partijen

5.6.1 Beleid en ontwikkeling

Het inzicht in de aspecten van verbonden partijen is nodig vanwege de vaak aanmerkelijke bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen. Voor de gemeente Dordrecht zijn vooral gemeenschappelijke regelingen, grote uitvoeringsorganisaties en deelnemingen (vennootschappen) relevant. Deze groepen worden in dit deel van het Jaarverslag nader beschouwd.

Ten eerste gaat het om organisaties die gemeentelijke taken uitvoeren. De gemeente is verantwoordelijk, maar heeft de uitvoering aan een ander overgedragen. Het gaat hier niet om inhuuractiviteiten, maar om structurele en aanmerkelijke bijdragen. Veelal betreft het hier samenwerking met andere gemeenten in de regio in de vorm van gemeenschappelijke regelingen. Vanwege de grotere schaal/ beleidsmatige overwegingen is de bedrijfsvoering op een hoger plan uit te voeren en is er door de hogere omzet meer buffercapaciteit voor risico's in output en financiën. De bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen zijn ook terug te vinden in de productie. In het beheersdeel van de begroting staan zij samengevat in de staat van inkomensoverdrachten. De resultaten van de deelnemingen (dividend of verhandelingen) zijn in het rekeningsresultaat verwerkt.

Naast deze groep van verbonden partijen is de gemeente Dordrecht ook aandeelhouder in een aantal vennootschappen. Vaak hebben deze deelnemingen een historische achtergrond. Het betreft hier vooral de voormalige gemeentelijke nutsbedrijven.

Daarnaast participeert Dordrecht ook in private partijen die vanuit hun aard en werkgebied een zeer nauwe relatie hebben met de gemeentelijke bedrijfsvoering. Een voorbeeld hiervan is de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden.

5.6.2 Gemeenschappelijke regelingen

De gemeente neemt deel aan een aantal gemeenschappelijke regelingen (GR's). Bij deelname aan een GR zijn voor het gemeentebestuur de volgende aspecten van belang:

- Het beschikbaar stellen van middelen;
- Beleidsinhoudelijke en budgettaire aansturing/afstemming;
- Toezicht op de uitvoering van de regionale taken;
- Verantwoording over het gevoerde beleid/ de uitgevoerde taken.

Dordtse ondersteuning is gericht op de belangen van Dordrecht en de verantwoordelijkheid van de bestuurder als lid van het gemeentebestuur van Dordrecht.

Hieronder geven we een overzicht van de verschillende gemeenschappelijke regelingen voor het jaar 2005. Het overzicht bevat alleen

die regelingen waarin Dordrecht een aanmerkelijk financieel belang heeft.

Samenwerkingsverband Zuid-Holland Zuid (bijdrage 2005: €4.834.000; excl. doorverstrekkings subsidies; ontvangen resultaatbestemming 2004 € 39.000)

20 gemeenten uit de (subregio's) Hoeksche Waard, de Drechtsteden en de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden nemen aan deze regeling deel. Het Samenwerkingsverband (SZHZ) bestaat uit de volgende diensten:

- Bestuursdienst;
- Milieudienst;
- Regionale Brandweer;
- GGD

Deze diensten zetten zich in voor de bevordering van intergemeentelijke samenwerking, de vergroting van de veiligheid, de verbetering van de leefomgevingkwaliteit en de bevordering van de volksgezondheid.

Alblasserdam, Dordrecht, 's-Gravendeel, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht vormen samen de Drechtsteden en werken aan een nadrukkelijker profilering van de regio als een aantrekkelijk gebied voor wonen, werken en recreëren. In 2004 is Manden maken vastgesteld in de gemeenteraden. Daarin zijn naast een investeringsagenda, voorstellen opgenomen over de organisatie en het investeringsfonds. De commissie Scholten, ingesteld door het Drechtstedenbestuur, heeft in haar advies aangegeven dat het bij een dergelijke grote investeringsagenda als in Manden maken wenselijk is om een zelfstandige Wgr-regeling met rechtspersoonlijkheid voor de Drechtsteden te starten. In het eindbod Manden maken is dit advies overgenomen. Met de vaststelling daarvan is het besluit tot de vorming van de zelfstandige regeling Drechtsteden in principe genomen. Ook is in de afgelopen jaren gebleken dat de Wgr Zuid-Holland Zuid (en de daarbij behorende Bestuurscommissie Drechtsteden) voor de realisatie van de ambities niet altijd de passende oplossing was. Een besluit over de nieuwe GR wordt in 2006 genomen.

Wegschap Tunnel Dordtse Kil (bijdrage 2005: € 527.000)
Vestigingsplaats: Dordrecht

Deze gemeenschappelijke regeling exploiteert de Kiltunnel. De gemeente Dordrecht is voor 42% deelnemer (ook wel 'garanten' genoemd) aan deze gemeenschappelijke regeling. De andere participanten zijn de Provincie Zuid-Holland, de gemeenten Strijen, 's Gravendeel en Binnenmaas. Het (negatieve) exploitatiesaldo wordt naar rato over de deelnemers verdeeld.

Natuur- en recreatieschap De Hollandse Biesbosch (bijdrage 2005: € 753.000 excl. BTW naheffing)
Vestigingsplaats: Dordrecht

Dit schap is een regeling waarin naast de gemeente Dordrecht ook de gemeente Sliedrecht en de Provincie Zuid-Holland participeren. Het schap beheert onder andere het recreatiegebied De Hollandse Biesbosch, 227 hectare groot, inclusief het bezoekerscentrum.

Centraal staan de openluchtrecreatie, de natuurbescherming en het natuur- en landschapsschoon in het beheerde gebied. Genoemde bijdrage betreft het Dordtse deel (65,625%) in de tekortafdekking van het geraamde nadelige saldo.

Drechtwerk (bijdrage 2005: € 2.213.000)

Vestigingsplaats: Dordrecht

Drechtwerk voert voor de gemeente de wet sociale werkvoorziening uit. De inhoudelijke en financiële relatie met Drechtwerk is gepresenteerd onder het product gesubsidieerde arbeid. Evenals bij het Wegschap en bij het Recreatieschap bestaat de bijdrage van de gemeente Dordrecht in principe uit dekking van het nadelige saldo 2005 naar verhouding tot de deelname. Bij de bovenvermelde bijdrage wordt aangetekend dat bij de voorstellen tot resultaatbestemming, voor Drechtwerk een substantiële aanvullende bijdrage wordt voorgesteld.

5.6.3 Indirecte deelneming via gemeenschappelijke regeling

Gemeenschappelijke Regeling Gevudo/ (NV Huisvuilcentrale N-H)

Vestigingsplaats: Dordrecht/ (Alkmaar)

De gemeente Dordrecht participeert samen met 16 andere gemeenten in de GR Gevudo. De activiteiten bestaan in hoofdzaak uit aandeelhouderschap in de NV Huisvuilcentrale N-H (HVC) en het beheer van een stortplaats. Uit de besluitvorming rond het aandeelhouderschap, als onderdeel van een verkooptransactie van de verbrandingsinstallatie, vloeit voort dat de gemeente als deelnemers in de GR Gevudo hoofdelijk aangesproken kan worden op haar deel van de garantie van de aandeelhouders voor de financiering van de HVC. Als dat risico zich ten volle zou manifesteren bedraagt dit maximaal € 35 miljoen. Dit betreft een open einde regeling. Het risicobedrag kan jaarlijks muteren, afhankelijk van nieuwe transacties waarop de gemeente zelf geen rechtstreekse invloed heeft. Het maximale risico kan dan vanaf 2007 gaan gelden. De dividenduitkeringen van HVC komen via de GR zonder meer ten bate van de algemene middelen van de deelnemende gemeenten. Het is een indirecte deelneming. Immers indien er aanspraak wordt gedaan op de borgstelling zal dit, bij gebrek aan voldoende reserves in de GR, uit de algemene middelen van de gemeenten gefinancierd moeten worden.

5.6.4 Directe Deelnemingen

De gemeente Dordrecht is aandeelhouder in een aantal vennootschappen. De belangrijkste daarvan zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Overzicht deelnemingen gemeente Dordrecht (bedragen x € 1.000):

Deelneming	Toel.	Belang in %	Geraamd dividend 2005	Werkelijk dividend 2005
Eneco Holding NV		9,05%	3.800	8.513
B.V. Gem. bezit Evides (watervoorziening)	(1)	7,14%	328	1.633
Waterbus B.V.		50,00%	0	0
High Speed Fast Ferry		7,00%	0	0
C.V. Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden (ROM-D)	(2)	23,35%	0	0
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten		0,42%	450	541
N.V. Netwerk			0	0
Overige deelnemingen	(3)	div.	6	107
Totaal			4.584	10.794

Toelichtingen op tabel:

- (1) Deze deelneming is de rechtsopvolger van de NV Waterbedrijf Europoort na de fusie met Delta Water in 2004.
- (2) Deze deelneming, die zich op decentraal niveau bevindt bij het Grondbedrijf, is aldaar gewaardeerd voor € 908. Dit aandelenpakket heeft een nominale waarde van € 801.959.
- (3) Hieronder bevinden zich deelnemingen in Dordtmij en het Buurt Service Team welke beide op de balans voor € 0,45 zijn gewaardeerd. Deze aandelenpakketten vertegenwoordigen een nominale waarde van € 801.959,-. Daarnaast is GEM de Hoven BV/CV te beschouwen als een deelname, zij het dat e.e.a. volledig wordt verrekend met de grondexploitatie De Hoven van het Grondbedrijf.

Eneco Holding NV

Vestigingsplaats: Rotterdam

Doel van Eneco is in hoofdzaak het op betrouwbare, veilige en maatschappelijke verantwoorde wijze leveren van energie en daaraan gerelateerde producten aan particuliere en zakelijke klanten en samenwerking en deelneming in andere rechtspersonen.

De aandeelhouders van Eneco Holding NV zijn een groot aantal gemeenten in Zuid-Holland, Friesland, Noord-Brabant en Noord-Holland. De gemeente Dordrecht bezit 9 % van de aandelen. De twee andere

grootaandeelhouders betreffen Rotterdam (ruim 30 %) en Den Haag (zo'n 16 %).

Dordrecht participeert in de aandeelhouderscommissie; een (informeel) ambtelijk/bestuurlijk platform welke over besluiten waarover aandeelhouders dienen te beslissen, advies uitbrengt. Deze positie wordt in 2006 in de statuten van Eneco verankerd.

Het aandeelhouderschap van Eneco was in 2005 in handen van de wethouder Financiën, Stadswerken, Sport en Bedrijven.

Het Kabinet heeft recentelijk een voorstel naar de Tweede Kamer gestuurd waarin de energiebedrijven verplicht worden tot splitsing in een leveringsbedrijf en een netwerkbedrijf. Tevens wordt voorgesteld privatisering van 49 % van het netwerkbedrijf na splitsing mogelijk te maken. Verkoop van het leveringsbedrijf is reeds mogelijk.

Daarna zal duidelijk zijn wat dit gaat betekenen voor de energiebedrijven, waaronder Eneco. De aandeelhouders van Eneco, waaronder Dordrecht, zullen dan ook de gevolgen voor hun aandeelhouderschap in beeld kunnen gaan brengen. Nadrukkelijk zullen hierbij de wenselijkheid en de mogelijkheid van verkoop van (delen) van onze aandelen aan de orde komen.

BV Gemeenschappelijk Bezit Evides

Vestigingsplaats: Rotterdam

Per 1 januari 2004 zijn NV Waterbedrijf Europoort en Delta Water gefuseerd tot waterleidingbedrijf NV Evides. De gemeente Dordrecht was aandeelhouder in Waterbedrijf Europoort. Ten tijde van de fusie is BV Gemeenschappelijk Bezit Evides opgericht, waarvan de aandeelhouders van voormalig Waterbedrijf Europoort aandeelhouder zijn geworden. De aandelenpercentages binnen BV Gemeenschappelijk Bezit Evides zijn niet gewijzigd t.o.v. de percentages in Waterbedrijf Europoort.

BV Gemeenschappelijk Bezit Evides is voor 50% eigenaar geworden van NV Evides.

Doel van het waterleidingbedrijf Evides is het voorzien in de behoefte van drinkwater en industriewater

BV Gemeenschappelijk Bezit heeft 24 gemeentelijk aandeelhouders. Dordrecht bezit circa 7 % van de aandelen, Rotterdam 50 % en Delft circa 5 % van de aandelen.

Het aandeelhouderschap was in 2005 in handen van de wethouder Ruimtelijke Ontwikkeling, Verkeer & Vervoer en Coördinatie Binnenstad.

Bank Nederlandse Gemeenten

Vestigingsplaats: Den Haag

De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt BNG bij aan zo laag mogelijk kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.

Het aandeelhouderschap van de BNG was in 2005 in handen van de wethouder Financiën, Stadswerken, Sport en Bedrijven.

Regionale Ontwikkelings Maatschappij Drechtsteden CV

Vestigingsplaats: Dordrecht

De CV is opgericht op verzoek van de 7 Drechtsteden-gemeenten. De financiële inbreng vanuit de gemeente Dordrecht is geleverd door het Grondbedrijf. De doelstelling van de ROM-D is "het versterken en uitbouwen van de regionale economie" in die zin dat een permanente toekomstige meerwaarde ontstaat en tenminste aansluiting wordt gevonden bij de landelijke ontwikkeling.

Hiertoe is een aantal taakvelden te benoemen:

- revitaliseren van bestaand (verouderd) bedrijfsterrein
- ontwikkeling van economische activiteiten zoals perifere detailhandel, zakelijke dienstverlening (zee)havenontwikkeling, leisure etc.
- het ontwikkelen en uitgeven van nieuw bedrijfsterrein
- vergroten van naamsbekendheid van de regio door promotie en acquisitie
- het (her)ontwikkelen van (grootschalige) woningbouw, al dan niet in combinatie met bedrijfsterrein, ecologische zones c.q. recreatieve voorzieningen.

De revitalisering en het ontwikkelen van economische activiteiten is de grootste opgave. Het uitgeven van nieuw industrieterrein dan wel het faciliteren van de woningproductie is faciliterend aan dit proces. Revitaliseringsprojecten zijn m.n. Zeehavengebied (Dordrecht), Grote Lindt, Oosteind, Antoniapolder/Grotenoord, Hogewaard (overige gemeenten) Bij een aantal projecten is sprake van stagnaties door o.a. financierings- en luchtkwaliteitsperikelen.

N.V. Netwerk

Vestigingsplaats: Dordrecht

De activiteiten van Netwerk liggen op de volgende terreinen:

- Inzameling huishoudelijk afval (afvalverwijdering en –verwerking);
- Schoonhouden openbare ruimte;
- Gladheidbestrijding en
- Plaagdierbestrijding.

De gemeente Dordrecht is één van de 4 deelnemende partijen in de NV Netwerk. De overige deelnemers zijn de gemeenten Zwijndrecht, Hendrik Ido Ambacht en Alblasserdam. De gemeente Dordrecht participeert voor 60 %. Tevens is Dordrecht risicodragend via borgstellingen. Er is in 2005 geen dividend ontvangen.

5.7 Grondbeleid

Een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's.

In onderstaande is een relatie gelegd tussen het meerjaren beleidsprogramma en het grondbeleid in de lopende (fysieke) ruimtelijke ontwikkelingsprojecten. In het onderstaande komt tot uitdrukking dat 2005 een zeer productief jaar is geweest. De nadruk komt momenteel te liggen op de uitvoering van projecten. Daarnaast zal in 2006 tevens de visievorming weer worden opgepakt middels een Stadsvisie 2020, waaraan de nieuwe nota Strategisch Grondbeleid wordt gekoppeld. Daarnaast is in 2005 gestart met een visie op het gebied Merwedezone.

▪ ***Binnenstad/ stad als beleving***

Het samen met anderen werken aan de noodzakelijke verbetering van de bereikbaarheid, verhoging levendigheid en kwaliteit van de binnenstad. Projecten die aan bovenstaande doelstelling bijdragen zijn: Stadswerven, Achterom/ Bagijnhof, Lombardgebied, Hofkwartier, en Steegoversloot.

Stadswerven

Het nieuwe bestemmingsplan Stadswerven is sinds december 2005 van kracht. Zowel de discussie rond het al dan niet realiseren van een theater als de onderhandelingen met marktpartijen heeft een forse terugval in het planproces tot gevolg gehad. Vanwege de discussie omtrent het al dan niet realiseren van een theater wordt nu gewerkt aan een heroriëntatie op het deelgebied Kop van de Staart. Tenslotte is het voorkeursrecht welke was gevestigd op de Kop van de Staart in 2005 verlengd. Gestreefd wordt naar een samenwerkingsovereenkomst met een ontwikkelaar voor dit gebied in het 2^e kwartaal van 2006. Medio 2007 vindt verbouwing van het Energiehuis plaats. De ontwikkeling van de locatie Energiehuis en omgeving met onder andere een woonzorgsteunpunt, woonzorgcentrum, islamitisch centrum en woningen start in 2006. Voor de locatie Watertoren is er in september 2005 een intentie-overeenkomst en in maart 2006 een realisatie-overeenkomst met een ontwikkelaar ondertekend ten behoeve van het vestigen van een hotel en een restaurant. Tot slot zal in 2006 een realiseringsovereenkomst voor de bouw van 100 woningen op de locatie tussen de Watertoren en het kV station ter vaststelling aan het bestuur worden aangeboden.

Achterom/Bagijnhof

De problematiek van de fijnstof heeft zich in dit project met alle hevigheid voorgedaan in het gebied Achterom-West. De planologische procedure is vanwege de fijnstof-problematiek gestaakt. Gevolg hiervan is dat het project geheel 2005 vertraging heeft opgelopen. Om de problemen goed in beeld te krijgen is juridisch advies ingewonnen en het Achterom is tijdelijk bestraat. In 2005 is wel gewerkt aan de overeenkomsten voor Achterom-Oost en Achterom-West.

Lombardgebied

Vorbereidingsfase is in 2005 afgerond en in 2006 kan tot realisatie worden overgegaan. Het plan bevat o.a.: het creëren van een herkenbare toegang naar de binnenstad, het verbeteren van de winkelstruc-

tuur, het realiseren van wonen boven winkels, herstel van de Kleine Spuistraat (13 woningen), herontwikkeling van de locatie Elfhuzen/ Spuiboulevard en de herinrichting van de openbare ruimte en de kade aan de Spuihaven. In april 2005 is een realiseringsovereenkomst getekend. Daarnaast is in 2005 een kleinschalige grondtransactie voorbereid, welke begin 2006 heeft plaatsgevonden.

Steegoversloot

Met het da Vinci College is overeenstemming bereikt over de aankoop voor de locatie Steegoversloot. De gemeente is voornemens zelf opdrachtgever te worden van de te ontwikkelen garage en de bovengelige bouwwerken.

Hofkwartier

Verwervingsplan is in 2005 vastgesteld. Realisatie zal plaatsvinden in de periode 2006-2010.

▪ **Leefbare wijken**

In dit kader is het onderdeel 'fysiek opknappen van wijken' waardoor de leefbaarheid in die wijken verbeterd van belang. Projecten die aan bovenstaande doelstelling bijdragen zijn o.a.: herstructureringsopgave Dordt-West, De Hoven, Smitsweg en de minder omvangrijke projecten Smitshoek, Stevensweg, Makoré en Vissersdijk-Oost). Ook onder dit stadsproduct vallen het Leerpark, Gezondheidspark en het Belthurepark.

Dordt-West

In Dordt-West ligt, doorkijkend naar 2025 met de aanpak van ca. 4.000 woningen een gigantische opgave van stedelijke vernieuwing. Voor de wijken Wielwijk, Crabbehof en Nieuw-Krispijn is in 2005 gestart met visievorming. De ontwikkelingen rond Oud-Krispijn worden in het onderstaande beschreven.

Oud-Krispijn

Belangrijk resultaat in 2005 is dat er een overeenkomst over de grondprijsonderhandeling is bereikt. Daarnaast verloopt de opgave voorspoedig met uitzondering van twee deelgebieden waarvoor momenteel een heroriëntatie plaatsvindt vanwege feit dat funderingskwaliteit van te renoveren woningen niet voldoende is voor de woningbouwopgave. Twee deelgebieden zijn in 2005 in de verkoop genomen. De betreffende huizen zijn zeer snel verkocht. Daarnaast is een ander deelgebied in 2005 aanbesteed, waarvan de huizen medio 2006 worden opgeleverd. Voorbereiding voor de multifunctionele accommodatie heeft in 2005 plaatsgevonden welke heeft geleid tot start bouw in begin 2006.

De Hoven

De Hoven betreft een woongebied met 360 woningen in het dure en topsegment. Voor het middengebied is een GEM opgericht. De verkoop loopt zeer voorspoedig. Voor de laatste fase zijn de voorbereidingen van bouwrijpmaken in volle gang. In 2005 is gestart met de voorbereidingen van Het Landgoed. De projectontwikkelaar start ondanks het feit dat er nog maar een relatief laag percentage is verkocht in 2006 met de bouw. De ontwikkelaar durft dit risico aan omdat deze, gezien het karakter van de doelgroep, vertrouwen in heeft dat wanneer de doelgroep het Landgoed ziet deze tot aankoop zal overgaan. Overleg met de ontwikkelaar welke actief is in het deelgebied

De Hoven-West heeft nog niet geleid tot overeenstemming over een exploitatie-overeenkomst.

Smitsweg

De ontwikkeling van de Smitsweg-locatie is een particulier initiatief van een ontwikkelaar ter realisatie van 400-700 woningen. Medio 2005 is er een samenwerkingsovereenkomst gesloten welke inhoudt dat de projectontwikkelaar de voorbereidingskosten bekostigt.

Quickterrein

Het betreft een ontwikkeling welke is opgestart vanuit een woningcorporatie en waar inmiddels een projectontwikkelaar bij is aangesloten. De doelstelling is het realiseren van woningbouw met een toegevoegde waarde voor de wijk Crabbehof en het ruimte bieden aan woonwagens. In 2005 is gewerkt aan de voorbereidingen van een realiseringsovereenkomst met bovengenoemde partijen, welke in maart 2006 is getekend.

Leerpark

Met name de fysieke herstructurering van het beroepsonderwijs in het Leerpark is in dit opzicht van belang. Het project Leerpark is op bovenstaande doelstelling gericht. In 2005 is het bestemmingsplan goedgekeurd. Daarnaast zijn de voorbereidingen van bouwrijpmaken in volle gang en is in 2005 met de bouw van 2 scholen gestart.

Gezondheidspark

Geïntegreerde planontwikkeling voor de uitbreiding van het ziekenhuis (ASz), ontwikkeling sportboulevard. Hier is sprake van een centrumontwikkeling voor zorgfuncties. In 2005 is een samenwerkingsovereenkomst gesloten met het ziekenhuis en een ontwikkelaar. In 2005 heeft aanbesteding van de infrastructuur en de parkeergarage plaatsgevonden. Ook is gestart met de aanbesteding van de sportboulevard. Ook de benodigde planjuridische procedures zijn in 2005 in gang gezet.

Belthurepark

Voor het Belthurepark is in 2005 een samenwerkingsovereenkomst gesloten.

▪ ***Economische ontwikkelingen Dordrecht-Drechtsteden***

Projecten die aan bovenstaande doelstelling bijdragen zijn: Amstelwijck, Maasterras en revitalisering Dordtse Zeehaven.

Amstelwijck-Oost

Het plan voor het bedrijvenpark Amstelwijck is ontwikkeld in een tijd van economische groei en toenemende vraag naar kantoren. Vanwege langdurige onteigeningsprocedures kon de gemeente pas in 2001 beschikken over de grond. Juist vanaf dat moment is de kantorenmarkt enorm verslechterd en bovendien waren inmiddels ook elders in de Drechtsteden kantorenlocaties in beleidsprogramma's opgenomen. Dit alles leidde tot een stagnerende ontwikkeling van het bedrijvenpark Amstelwijck, waarbij tot op heden er slechts één kantoorgebouw en één bedrijf zijn gerealiseerd. Aanleiding genoeg dus voor de heroriëntatie, die in 2005 en begin 2006 heeft plaatsgevonden. Er is op grond van de huidige marktsituatie een nieuw, realistisch kantoren- en bedrijvenprogramma opgesteld. Daarnaast zijn er verschillende scenario's voor het gebied onder de Kilkade doorgerekend. In samenhang met de

heroriëntatie heeft bovendien overleg met de marktpartij plaatsgevonden over een nieuwe overeenkomst.

Maasterras

In 2005 heeft bureau Drechtsteden de opdrachtgeversrol voor het project Maasterras gekregen (samenwerkingsverband van Dordrecht met Zwijndrecht). Er is een ontwikkelingsvisie in de maak. Hierbij wordt bekeken hoe en met welke partijen de opgave het best gerealiseerd kan worden. Daarnaast wordt er een integrale gebiedsexploitatie opgezet en wordt er aandacht besteed aan de externe veiligheid en luchtkwaliteit. Bovendien is in 2005 gewerkt aan het opstellen van een verwervingsplan voor het plangebied aan Dordtse zijde. Tenslotte is in dit jaar een concreet aankoopbeleid voor de woningen aan de Weeskinderendijk voorbereid welke begin 2006 is vastgesteld.

Revitalisering Dordtse Zeehaven

De potentie van het gebied is in economisch opzicht groot. Dit blijkt wel uit het feit dat het Ministerie van Economische Zaken de revitalisering Zeehaven de status van TOP-project heeft gegeven. Tegelijkertijd heeft er in 2005 geen ontwikkeling kunnen plaatsvinden vanwege de beperkte milieuruimte. In 2005 is dan ook veel energie gestoken in de voorbereidingen om een antwoord te vinden op deze milieuproblematiek, waar medio 2006 een antwoord op wordt verwacht. Intussen is in 2005 de O-situatie verkend als vertrekpunt van de businesscase zeehavengebied en zijn de meest structurele revitaliseringsopties benoemd. Hiervoor zullen in 2006 businessplannen worden opgesteld. Daarnaast is er overeenstemming bereikt over een langdurige kwestie rond een grondtransactie en is er een strategische aankoop in het gebied gedaan welke beide bijdragen aan het verkrijgen van schuifruimte in het gebied.

▪ *Veiligheid*

Dit programma richt zich op drie doelstellingen, waarvan er met name één gericht is op de fysieke ontwikkeling van de stad: het voorkomen, reduceren en beheersen van externe veiligheidsrisico's. Projecten die aan bovenstaande doelstelling bijdragen zijn: Spoorzone, ondertunneling Laan der VN.

BIRK

VROM heeft een BIRK-bijdrage toegezegd van € 7,2 miljoen. BIRK staat voor 'Budget Investerings Ruimtelijke Kwaliteit'. Doelstelling welke BIRK beoogt is het leveren van een bijdrage aan krachtige steden en een vitaal platteland, voor zover dat te maken heeft met de stedelijke netwerken en de nationale landschappen. Randvoorwaarden van de subsidieaanvraag voor BIRK waren dat projecten moesten voldoen aan doelstelling dat er aantrekkelijke, goed bereikbare centra worden ontwikkeld waar fysieke barrièrewerking en externe veiligheidsrisico's worden teruggebracht.

Ondertunneling Laan der VN:

Er is in 2005 een contract met Prorail gesloten, waarin afspraken zijn gemaakt over de uitvoering van de tunnel ter plaatse van de huidige spoorwegovergang. Het project wordt voortvarend aangepakt. In 2005 is de aanbesteding voorbereid welke in 2006 op basis van de design en construct-methode zal plaatsvinden.

a. Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert

Enkele voorbeelden die in de praktijk tot het type Strategische Ontwikkelingsprioriteit worden gerekend zijn Stadswerven (bijzondere strategische locatie vanwege de ligging aan het water en nabij de binnenstad en vanwege de invulling met stedelijke functies zoals o.a. een theater etc.), het Leerpark (vanwege belang van onderwijsfunctie) en het Maasterras (vanwege o.a. de grote mate van complexiteit doordat grote aanpassingen aan de infrastructuur in het gebied noodzakelijk zijn). Er zijn diverse locaties waar de gemeente zich veelal beperkt tot haar publieke taken omdat het een Derdenontwikkeling betreft. Zo rekent de gemeente onder andere Zuidhoven, het Quickterrein, Belthurepark en de Smitsweg niet tot de stedelijke prioriteiten en zijn dit ontwikkelingen die volgens de gemeente evengoed door marktpartijen kunnen worden opgepakt. Aangezien de marktpartijen in het verleden al op gunstige locaties in de stad grondposities hebben ingenomen en er een verschuiving heeft plaatsgevonden van ontwikkelingen in uitleggebieden naar binnenstedelijke locaties beschikt de gemeente op dit moment nauwelijks over Moneymakers. In 2006 wordt gewerkt aan een actualisering van het Stadsplan. De resultaten hiervan, welke in 2006 verwacht worden, kunnen verschuivingen inhouden in de toedeling van projecten naar typologie van het grondbeleid.

2006

De verwachting dat in 2006 de volgende overeenkomsten gesloten zullen worden (naast degenen die al eerder in de tekst zijn besproken):

- Samenwerkingsovereenkomsten Stadswerven
- Realiseringsovereenkomst: Smitsweg, Sluisweg/Achterhakkers & Smitshoek
- Koop/realiseringsovereenkomst Stevensweg-West
- Allonge: Amstelwijk & Admiraalsplein

b. Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie

Bouwgrondexploitaties

In onderstaande tabel zijn de resultaten opgenomen van zowel de actieve- als niet-actieve bouwgrond-exploitaties.

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2005	Geraamde nog te maken kosten vanaf 2006	Geraamde nog te maken opbreng- sten vanaf 2006	Geraamde eindre- sultaat (NCW per 31-12-2005)
Actieve exploitaties (x mln)				
Grondexploitaties Grondbedrijf	€ 81,94	€ 176,47	€ 310,25	€ 26,86
Stadsver- nieuwing	0	€ 26,75	€ 26,36	- € 0,38
Subtotaal actief	€ 81,94	€ 203,22	€ 337,12	€ 26,48
Niet actieve exploitaties (x mln)				
In voorbereiding	€ 4,18	€ 2,46	€ 1,20	- € 2,20
Ontwikkeling Derden	- € 0,08	€ 37,29	€ 39,13	€ 2,62
Woonwagens	€ 1,89	€ 5,42	€ 2,63	- € 4,61
Subtotaal niet- actief	€ 5,99	€ 45,17	€ 42,69	- € 4,20
TOTAAL	€ 87,93	€ 248,39	€ 379,81	€ 22,28
Afgesloten	- € 0,32	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Een onderbouwing van de geraamde winst- en verliesneming

financieel (risico's, principes winstneming)

In totaliteit rekt het Grondbedrijf met een risicobedrag van € 35,96 miljoen, welke is opgebouwd uit € 35,44 miljoen als exploitatierisico van de grondbedrijfscomplexen en € 0,52 miljoen voor archeologie. Waarbij opgemerkt moet worden dat voor externe veiligheid, bodemsanering en BTW wel risico's verwacht worden maar deze op dit moment nog niet becijferd zijn.). Wat betreft de bodemsanering is er in 2005 een grootscheeps historisch onderzoek van de locaties voorbereid¹. Pas in 2007 worden de uitkomsten van dit onderzoek verwacht welke duidelijkheid verschaft welke van de 1.918 locaties in de periode tot 2030 verder moeten worden onderzocht en/of gesaneerd. Wat de BTW betreft is het zo dat er in 2005 op basis van een extern fiscaal adviseur de grondbedrijfsprojecten zijn doorgelicht op fiscale aspecten. Daar zijn voor diverse complexen vragen uit voortgevloeid. In 2006 wordt gekeken welke correcties er dienen plaats te vinden, waarmee ook helderheid ontstaat over de financiële consequenties. De noodzakelijk te nemen fysieke/stedenbouwkundige maatregelen ter reductie van de externe veiligheidsproblematiek vanuit de lopende exploitatie/ grondopbrengsten moeten worden bekostigd. Op dit moment zijn de te nemen maatregelen en de financiële consequenties daarvan nog niet bekend en daarom als PM-post opgenomen.

In algemene zin kan worden gesteld dat het financiële risico van het Grondbedrijf groter wordt. De belangrijkste reden hiervoor is dat de

¹ Opgenomen in het "Totaalbeeld ernstige bodemverontreinigingsproblematiek Dordrecht".

gemeente steeds meer te maken krijgt met complexe projecten die tevens zeer risicovol zijn. Het is duidelijk dat deze complexe projecten een grote impact op de financiële middelen van de gemeente c.q. het Grondbedrijf zullen hebben. Aangezien risicomanagement in algemene zin een steeds belangrijker aspect wordt bij grondexploitaties is er een werkwijze van risicomanagement opgesteld. Inmiddels is voor de projecten Maasterras en Gezondheidspark een start gemaakt met het opstellen van risicomanagement.

Duidelijk is ook dat het Grondbedrijf met een actief strategisch aankoopbeleid aanmerkelijk meer risico dan voorheen loopt. De risico's zijn bij strategische verwervingen immers per definitie groot aangezien in een vroegtijdig stadium, wanneer de onzekerheid relatief groot is, investeringen worden gedaan.

Verloop reserves en voorzieningen

De reserves en voorzieningen van het grondbedrijf bedragen in totaal € 62,14 miljoen en kunnen worden onderscheiden in:

Algemene reserves	€ 18,92 miljoen
Bestemmingsreserves	€ 6,40 miljoen
Voorzieningen	€ 36,82 miljoen

Algemene reserves

De algemene reserve Grondbedrijf is te zien als het risicokapitaal van het Grondbedrijf. Niet voorziene risico's worden binnen de algemene reserve opgevangen. Hieruit volgt dat de algemene reserve een buffer functie heeft en in belangrijke mate bepaald wordt door het aantal, de omvang, risicoprofiel e.d. van de projecten. Het bovenstaande in aanmerking nemende is op basis van de nota Winst en Verliesneming de hoogte van de minimale buffer en daarmee de algemene reserve bepaald op € 12,7 miljoen. Indien de financiële omvang van onderhavige algemene reserve de minimale buffer overstijgt, zal het verschil worden gestort in de stadsreserve Strategische Investerings. Visa versa zal wanneer de buffer niet afgedekt kan worden binnen het Grondbedrijf dit verschil onttrokken worden aan de stadsreserve Strategische Investerings.

Bestemmingsreserves

De grootste bestemmingsreserve betreft die van de Sanering Kilkade (vm Akzo-terrein) in het Zeehavengebied van € 3,22 miljoen. De bestemmingsreserve Revitalisering Bedrijventerreinen betreft € 3,13 miljoen. Deze reserve is er om een financiële bijdrage te kunnen geven aan de herstructurering en revitalisering van bestaande bedrijventerreinen.

Voorzieningen

In geld uitgedrukt zijn de voorzieningen het grootst. De voorzieningen zijn gevormd voor alle verliesgevende grondbedrijfprojecten welke gelijk zijn aan de netto contante waarden. Bij het afsluiten van een dergelijk verliesgevende project wordt het nadelig resultaat gedekt door de betreffende voorziening. Hieruit volgt dat het verloop van de voorzieningen gerelateerd is aan de verwachte einddatum van het project.

Een overzicht van verliesgevende grondbedrijfprojecten op basis van het te verwachten verloop in tijd geeft het volgende beeld:

Project	Voorziening per 01-01-2006 (x 1 mln)	Einddatum
Amstelveen businessresort	€ 19,16	2021
Woonwagens	€ 4,61	2007
Leerpark	€ 3,88	2010
Admiraalsplein	€ 2,05	2008
De Holland	€ 0,44	2007
Blekersdijk/ Vrieseweg	€ 1,09	2006
Diverse projecten (< € 0,5)	€ 0,62	
Strategisch vastgoed	€ 4,40	
Voorziening afgewikkelde complexen	€ 0,57	
	€ 36,82	

Mutaties voorzieningen ten opzichte van 2005:

- *Woonwagens:*
Door het activeren van de aanlegkosten van standplaatsen is het resultaat aanzienlijk verbeterd.
- *Amstelveen:*
In 2006 zal de heroriëntatie van Amstelveen worden uitgewerkt, samen met de ontwikkelaars. Dit zal leiden tot een voorstel voor een begrotingswijziging in 2006 waarin de nieuwe uitgangspunten voor de grondexploitatie zijn verwerkt. Vooralsnog is het resultaat van Amstelveen verslechterd als gevolg van de rentebijdrage over het negatieve saldo.
- *Leerpark:*
Het resultaat van de grondexploitatie blijft vrijwel gelijk ondanks de vermindering van de post verwerving (€ 2 miljoen) en de extra kosten van circa € 8 ton (nadelig). Voor de sanering van de bodem (volgestorte oude sloten) is een extra post in de exploitatie opgenomen van € 4,5 ton (nadelig).
- *Admiraalsplein:*
Het resultaat is niet noemenswaardig gewijzigd.
- *Blekersdijk/ Vrieseweg:*
Saldo contante waarde is verslechterd doordat de verwerving vanuit de strategische verwervingen is ingeboekt.
- *De Holland:*
Voor De Holland is een nieuwe exploitatie opgesteld, maar deze is nog niet vastgesteld. Als voorziening is het nieuwe exploitatieresultaat opgenomen. Het exploitatierisico voor De Holland is daarmee komen te vervallen.

Verlies en winstneming.

Jaarlijks wordt in de Prognose van het Grondbedrijf inzicht verstrekt in de totale vermogenspositie. In aansluiting hierop wordt eveneens de afdracht van het grondbedrijf aan de stadsreserve Strategische Investerings (SI) bepaald. Mede op grond van de nota Winst en Verliesneming is per 1 januari 2005 € 25,01 daadwerkelijk gestort in de stadsreserve Strategische Investerings. In de prognose 2006 is becijferd dat per 1 januari 2006 het grondbedrijf € 1,63 miljoen kan afdragen aan de stad.

Met betrekking tot de projecten die een nadelig exploitatieresultaat laten zien zijn voorzieningen gevormd. In 2006 is de voorziening Stevensweg komen te vervallen, vanwege het afsluiten van dit project in 2006. Zie ook het onderdeel verloop reserves en voorzieningen.

Naast projecten die een voordelig dan wel een nadelig exploitatie resultaat hebben, kent de Prognose ook projecten waarbij de besluitvorming en inzet gericht is op kostendekkende exploitatie. Gelet hierop vindt intensieve monitoring op het verloop van deze projecten plaats.

Op basis van de nota Winst en Verliesneming is tussentijdse winstneming mogelijk als aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- als het project onderverdeeld is in duidelijk herkenbare delen;
- als de winst (nagenoeg) is gerealiseerd;
- als het deelproject kan worden afgesloten;
- als er voldoende voorzieningen zijn getroffen voor verwachte verliezen op deelprojecten.

Gelet op de huidige stand van de projecten en de Prognose 2006 is het niet de verwachting dat in 2006 tussentijds winst wordt genomen.

Tot slot dient het volgende nog te worden opgemerkt. Op grond van het huidig financieel beleid worden op basis van de vermogenspositie daadwerkelijk afdrachten van het Grondbedrijf aan de stadsreserve SI gerealiseerd.

Jaarrekening / financiële verantwoording

6. Financiële verantwoording

Van begroting naar jaarverslag

Na de vaststelling van de gemeentebegroting in november van het voorafgaande jaar door de Gemeenteraad wordt in het begrotingsjaar één keer gerapporteerd aan de Gemeenteraad over de uitvoering van de begroting en de eventuele noodzaak tot bijsturing. Dit gebeurt bij de Interimnota.

In de Interimnota 2005 werd een voordelig resultaat na bestemming uit de normale bedrijfsuitoefening verwacht van € 0,2 miljoen ten opzichte van de programmabegroting. Besloten is om de begroting 2005 naar aanleiding van de Interimnota 2005 niet bij te stellen. Overweging daarbij was dat zich in de loop van 2005 nog meevallers konden voordoen om de gemelde financiële knelpunten te compenseren. Meevallers die op dat moment overigens nog niet werden voorzien.

De financiële verantwoording geeft inzicht in de gemeentelijke financiën en ontwikkelingen daarin ultimo 2005. Daartoe wordt een samenhangend inzicht in de ontwikkeling van de exploitatie en de belangrijkste vermogensbestanddelen (balans) in 2005 geboden. De financiële verantwoording bestaat uit het overzicht van gerealiseerde baten en lasten (6.1), de uiteenzetting van de financiële positie (6.2) en de investeringen (Strategische Investeringsfondsen en Investeringsfonds Stedelijke Vernieuwing, 6.3). Voor meer financiële informatie wordt verwezen naar de cdrom waarop de beheersrekening 2005 is opgenomen.

6.1 Overzicht van gerealiseerde baten en lasten (exploitatie)

In deze paragraaf wordt een totaaloverzicht gepresenteerd van de aan de verschillende begrotingsprogramma's en thema's gerelateerde baten en lasten en de ontwikkeling daarvan ten opzichte van vorig jaar. Navolgend worden de belangrijkste ontwikkelingen / budgettaire uitgangspunten in de lasten en baten toegelicht.

Grondslagen lasten en baten

Resultaatbepaling gerealiseerde lasten en baten

Het resultaat wordt bepaald op basis van het stelsel van baten en lasten. Volgens dit stelsel worden de baten en lasten toegerekend aan het begrotingsjaar (= kalenderjaar) waarop zij betrekking hebben. In overeenstemming met de gulden financieringsregel worden de exploitatielasten bestreden uit gewone/ jaarlijks terugkerende middelen (belastingen, rijksuitkeringen en dergelijke), terwijl investeringsuitgaven worden betaald uit de opbrengst van leningen en eventuele andere financieringsmiddelen. Vervolgens worden de lasten die samenhangen met de investeringsuitgaven zo goed mogelijk ten laste van de rekening van baten en lasten verdeeld over de jaren waarvoor deze nuttig zijn.

De te betalen en de te ontvangen posten zijn opgenomen in de programmaverantwoording om zo de werkelijke omvang van de lasten en baten van het jaar zo goed mogelijk tot uitdrukking te brengen. De afwikkeling van de nog te betalen en nog te ontvangen bedragen vindt plaats in latere jaren. Afwikkelingsverschillen worden tot uitdrukking gebracht op de producten waarop de aanvankelijke te betalen en te ontvangen bedragen werden geraamd.

Ontwikkelingen in de lasten

Loon- en prijscompensatie in 2005

Voor de ontwikkeling van de lonen in 2005 is uitgegaan van de in het Najaarsakkoord afgesproken tweejarige nullijn. Wel is rekening gehouden met de verwachte stijging van de ABP pensioenpremies van 1,5%. Het daarmee samenhangende structurele budgettaire aandeel in de gemeentelijke algemene middelen is € 1,2 miljoen.

Voor de prijsontwikkeling is conform stand beleid uitgegaan van de CPB raming van de Consumentenprijsindex (CPI). Voor 2005 is deze gesteld op 0,75%, wat heeft geleid tot een structureel budgettaire aandeel in de gemeentelijke middelen van € 0,4 miljoen.

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume is geen voorziening opgenomen. Het gaat hierbij om opgebouwde rechten vakantiegeld, opgenomen vakantiedagen, wachtgelden, wethouderspensioenen en IZA premies oud werknemers. Deze jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen zijn opgenomen in de reguliere exploitatie en de meerjarenbegroting.

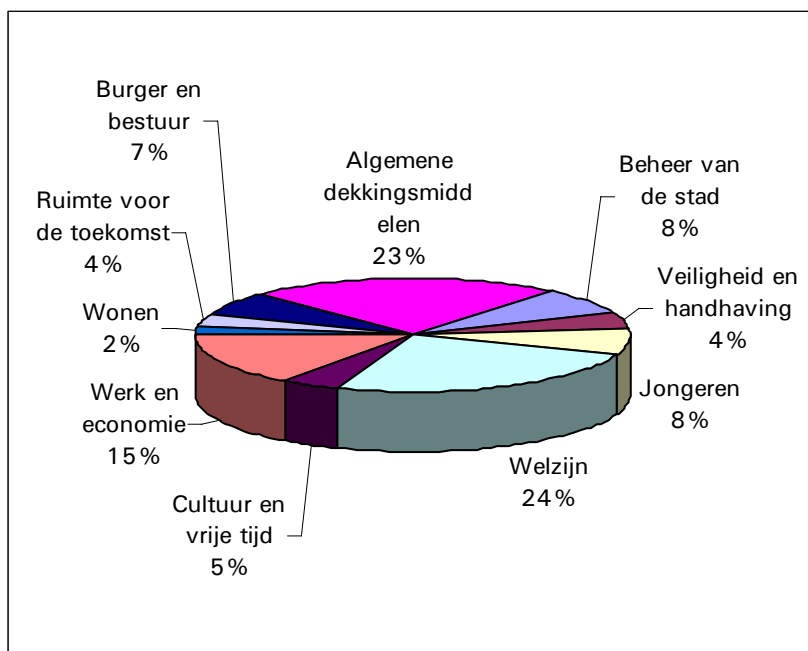
Ontwikkeling kapitaallasten

In de financiële verantwoording 2005 is gerekend met een rente omslag van 4%. Ten opzichte van de financiële verantwoording 2004 is deze vanwege bijgestelde renteprognoses met 2% verlaagd, wat vanaf 2005 heeft geleid tot een budgettaire structureel voordeel van € 1,8 miljoen.

Meetgegevens

Op de productbladen staat onder de meetgegevens informatie over kwantiteiten, kwaliteiten en verhoudingsgetallen. Het doel van deze gegevens is een beeld te illustreren wat met de ingezette middelen is bereikt en te toetsen of er gedaan is wat werd toegezegd.

In 2005 heeft de gemeente in totaliteit circa € 592 miljoen uitgegeven, procentueel als volgt verdeeld over de programma's (beleidsterreinen):

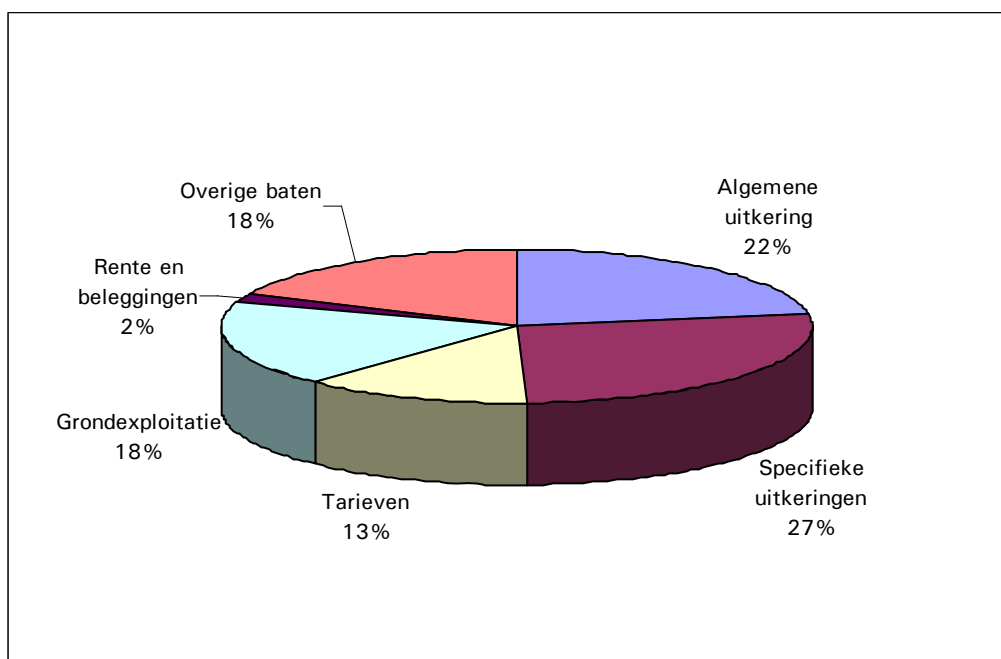

Ontwikkelingen in de baten

De raming van de algemene uitkering voor 2005 is gebaseerd op de Junicirculaire 2004 (zie verder hoofdstuk 4 Algemene dekkingsmiddelen). Belangrijke volume gegevens waarop de algemene uitkering is gebaseerd betreft het aantal inwoners (119.781) en woonruimten (56.553).

De ontwikkeling van de belastingen en tarieven volgt op grond van staand beleid de ontwikkeling van de Consumentenprijsindex (CPI), welke voor 2005 is gesteld op 0,75%. Voor enkele retributies zoals rioolrechten, afvalstoffenheffing, havengelden en begraafrechten geldt een eigen regime. Daarvoor wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen (paragraaf 5.1).

De gemeentelijke baten kennen procentueel de volgende herkomst.

Overzicht geraamde werkelijke incidentele baten en lasten voor 2005

Programma (* € 1.000)	Lasten		Baten		Saldo 2005
	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel	
Beheer van de stad	130	44.326	809	23.316	20.331-
Veiligheid en handhaving	445	25.296	2.503	7.877	15.361-
Jongeren	265	45.911	3.876	16.267	26.033-
Welzijn	2.195	144.274	1.534	102.137	42.798-
Cultuur en vrije tijd	1.375	26.030	3.010	6.478	17.917-
Werk en economie	16.866	72.042	19.035	69.177	696-
Wonen	4.213	7.574	6.098	5.505	184-
Ruimte voor de toekomst	306	23.276	9.845	16.449	2.712
Burger en bestuur	226	39.769	3.607	18.135	18.253-
Algemene dekkingsmiddelen	105.539	31.977	124.458	181.206	168.148
Totaal	131.560	460.475	174.775	446.547	29.287

Op de volgende pagina treft u aan het overzicht van gerealiseerde baten en lasten. Dit overzicht is in overeenstemming met het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV). Eerst wordt het saldo voor bestemming gepresenteerd, vervolgens de geautoriseerde mutatie(s) in de reserves en uiteindelijk het saldo na bestemming. De lasten en baten van de gemeente die niet rechtstreeks aan een programma zijn toe te rekenen, de algemene dekkingsmiddelen en een bedrag voor onvoorzien, zijn op het programma Algemene dekkingsmiddelen opgenomen (zie hoofdstuk 4). Het overzicht van baten en lasten wordt op thema-niveau gepresenteerd en biedt een integraal overzicht van de begrote en gerealiseerde gemeentelijke baten en lasten. Voor meer gedetailleerde financiële informatie wordt verwezen naar het financiële overzicht in bijlage 1 bij het Jaarverslag.

(* € 1.000)	Begroting 2005 actueel			Rekening 2005				
Programma / Thema	Lasten	Baten	Saldo na bestemming	Lasten	Baten	Saldo voor bestemming	Mutaties reserves	Saldo na bestemming
Beheer van de Stad								
Dagelijks beheer	41.993	22.467	19.526-	41.287	22.547	18.740-	593	18.147-
Milieu	3.021	849	2.172-	3.039	769	2.270-	86	2.184-
Veiligheid en Handhaving								
Geweld en criminaliteit	3.578	411	3.167-	2.840	544	2.296-	124	2.172-
Fysieke veiligheid	13.315	4.379	8.936-	13.080	3.864	9.216-	102	9.114-
Handhaving	4.789	2.403	2.386-	5.395	2.625	2.770-	241	2.529-
Verkeersveiligheid	5.387	3.483	1.904-	3.981	844	3.137-	1.591	1.546-
Jongeren								
Voorschoolse jeugd	3.114	1.350	1.764-	3.235	1.332	1.903-	-	1.903-
Buitenschools	2.693	41	2.652-	1.206	209	997-	-	997-
Vrijtijdsvoorzieningen	1.907	75	1.832-	1.855	106	1.749-	81	1.668-
Onderwijs en Vernieuwing	28.059	8.629	19.430-	38.618	13.893	24.725-	3.530	21.195-
Onderwijsuitval	410	310	100-	997	727	270-	-	270-
Welzijn								
Integraal accommodatiebeleid	4.318	1.173	3.145-	5.254	1.746	3.508-	7	3.501-
Toeleiding arbeidsmarkt	43.313	34.944	8.369-	42.242	33.179	9.063-	665-	9.728-
Sociale dienstverlening	88.751	68.915	19.836-	76.597	60.238	16.359-	457	15.902-
Fraudebestrijding	3.194	3.565	371	3.318	5.048	1.730	-	1.730
Armoedebestrijding	5.754	226	5.528-	4.448	205	4.243-	770-	5.013-
Gezond leven	12.121	3.112	9.009-	10.749	1.721	9.028-	310	8.718-
Ouderen	1.851	-	1.851-	1.666	-	1.666-	-	1.666-
Cultuur en Vrije tijd								
Cultuurvoorzieningen	13.945	2.877	11.068-	16.066	3.705	12.361-	1.368	10.993-
Toerisme	1.125	17	1.108-	1.247	47	1.200-	224	976-
Evenementen	167	201	34	154	237	83	-	83
Sport	45.680	39.532	6.148-	8.563	2.489	6.074-	43	6.031-
Werk en Economie								
Werkgelegenheid	8.932	7.863	1.069-	3.635	1.554	2.081-	1.950	131-
Gemeentelijke bedrijven	7.065	7.264	199	6.669	6.198	471-	876	405
Grondbedrijf en vastgoed	101.796	101.835	39	61.738	61.425	313-	657-	970-
Wonen								
Volkshuisvesting	7.163	8.296	1.133	4.600	5.164	564	911-	347-
Binnenstad	2.875	1.252	1.623-	2.047	331	1.716-	844	872-
Monumentenzorg	2.659	2.099	560-	927	10	917-	1.952	1.035
Ruimte voor de Toekomst								
Stedelijke vernieuwing	21.852	19.197	2.655-	9.849	5.003	4.846-	6.834	1.988
Bereikbaarheid	15.393	14.147	1.246-	13.427	11.446	1.981-	2.705	724
Burger en Bestuur								
Dienstverlening	5.250	2.230	3.020-	5.615	2.395	3.220-	125	3.095-
Communicatie en voorlichting	1.204	-	1.204-	1.213	22	1.191-	8-	1.199-
Bestuurskracht	31.014	17.601	13.413-	32.941	15.718	17.223-	3.264	13.959-
Algemene dekkingsmiddelen								
Gemeentefonds	-	98.547	98.547	-	100.084	100.084	-	100.084
Heffingen en belastingen	3.712	24.628	20.916	3.766	25.166	21.400	-	21.400
Kostenplaatsen en overige baten en lasten	57.653	91.135	33.482	28.211	55.956	27.745	18.919	46.664
			-			-		-
Totaal	595.053	595.053	-	460.475	446.547	13.928-	43.215	29.287

6.2 Financiële positie en toelichting

De paragraaf financiële positie geeft een integraal beeld van de gemeentelijke financiën (vermogen en exploitatie) ultimo 2005.

6.2.1 Financieel resultaat 2005

Het financiële resultaat over 2005 bedraagt € 29,3 miljoen positief. Dit is het resultaat zoals dat uit de boeken blijkt en dat in overeenstemming is met de wettelijke voorschriften.

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

De bijgaande tabel geeft de opbouw van het resultaat over 2005 naar de begrotingsprogramma's. Deze tabel volgt de wettelijke voorschriften, waaraan de gemeentelijke verslaglegging vanaf 2004 is gebonden. Per 2004 is BBV ingevoerd met als belangrijkste doelstelling transparantie in verslaglegging. Een van de veranderingen is dat het financiële resultaat (het zogenaamde saldo van gerealiseerde baten en lasten) op een andere wijze wordt gepresenteerd dan gebruikelijk was in vorige jaren. Werden in het verleden de geautoriseerde mutaties (toevoegingen en onttrekkingen) uit reserves meegenomen bij de bepaling van het totale financiële resultaat, vanaf 2004 worden deze mutaties afzonderlijk gepresenteerd. Het BBV spreekt over:

- Een resultaat voor bestemming: het saldo van baten en lasten *exclusief* geautoriseerde mutaties in reserves (nadelig resultaat van € 13,9 miljoen)
- Geautoriseerde mutaties in reserves (toevoeging aan de exploitatie van € 43,2 miljoen)
- Een resultaat na bestemming: het saldo van baten en lasten *inclusief* geautoriseerde mutaties in reserves (voordelig resultaat van € 29,3 miljoen)

Het BBV beoogt op deze wijze een zogenaamd zuiver resultaat van lasten en baten uit normale bedrijfsuitoefening te presenteren.

Programma's (* € 1.000)	Raming 2005 na wijziging			Realisatie 2005			Resultaat 2005 *		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Beheer van de stad	44.988	20.731	-24.257	44.326	23.316	-21.010	662	2.585	3.247
Veiligheid en handhaving	26.909	7.125	-19.784	25.296	7.877	-17.419	1.613	752	2.365
Jongeren	35.461	5.513	-29.948	45.911	16.267	-29.644	-10.450	10.754	304
Welzijn	157.668	109.710	-47.958	144.274	102.137	-42.137	13.394	-7.573	5.821
Cultuur en vrije tijd	23.683	4.481	-19.202	26.030	6.478	-19.552	-2.347	1.997	-350
Werk en economie	105.996	97.539	-8.457	72.042	69.177	-2.865	33.954	-28.362	5.592
Wonen	12.408	3.371	-9.037	7.574	5.505	-2.069	4.834	2.134	6.968
Ruimte voor de toekomst	36.939	13.072	-23.867	23.276	16.449	-6.827	13.663	3.377	17.040
Burger en bestuur	37.385	16.277	-21.108	39.769	18.135	-21.634	-2.384	1.858	-526
Algemene dekkingsmiddelen	16.261	168.239	151.978	31.977	181.206	149.229	-15.716	12.967	-2.749
Resultaat voor bestemming	497.698	446.058	-51.640	460.475	446.547	-13.928	37.223	489	37.712
Mutaties reserves	97.355	148.995	51.640	131.560	174.775	43.215	-34.205	25.780	-8.425
Resultaat na bestemming	595.053	595.053	0	592.035	621.322	29.287	3.018	26.269	29.287

* + = Voordeel t.o.v. begroting / - = Nadeel t.o.v. begroting

Toelichting afwijkingen ten opzichte van de begroting

In hoofdstuk 3 van het Jaarverslag 2005 is per thema –en daarmee programma- een analyse opgenomen van de resultaten ten opzichte van de begroting. Korthedshalve wordt daarnaar verwezen. Hier wordt volstaan met een beknopte toelichting van de belangrijkste resultaten per programma ten opzichte van de begroting 2005.

Programma 1 Dagelijks beheer van de stad (incidenteel voordeel € 3,2 miljoen)

Openbare wegen (incidenteel voordeel € 1,2 miljoen)

Van het project 'Grote Markt' is nog ruim € 0,9 miljoen in 2005 niet gerealiseerd. Het project loopt in 2006 door en genoemd bedrag is gereserveerd om in 2006 alsnog in te zetten voor de verdere realisatie van dit project. Voor het uitvoeren van wegenprojecten was € 2,9 miljoen ter beschikking. Hiervan is € 0,45 niet tot besteding gekomen. Dit betreft incidentele overschrijdingen op de projecten Haasdijkweg Oost (herbestraten) en Laan de Verenigde Naties (vervangen asfaltconstructie). Diverse onderhoudsposten, o.a. op spoorwegen, hebben meer gekost dan verwacht, waarmee een incidenteel tekort van € 0,1 miljoen is ontstaan.

Groen (incidenteel nadeel € 0,5 miljoen)

Het tekort op groen is grotendeels toe te schrijven aan mutaties op de groenprogramma's welke over de jaren heen gaan. De overschrijding wordt conform staand beleid gecompenseerd door een hogere onttrekking uit de daarvoor bestemde reserve. Gesaldeerd vallen deze verschillen in het totaal van het product weg.

Constructies (incidenteel voordeel € 0,5 miljoen)

Als gevolg van onderbezetting zijn de werkzaamheden aan de beweegbare bruggen en de Mazelaarsbrug (nog) niet uitgevoerd. Dit betreft m.n. conserveringswerkzaamheden. Op de begroting betekent dit een positief resultaat van € 300.000. Om dezelfde reden is er ook een achterstand in de uitvoering van het investeringsprogramma, wat tot een verlaging van de werkelijke kapitaallasten met € 200.000 heeft geleid.

Peilbeheer oppervlaktewater (incidenteel voordeel € 0,5 miljoen)

Om plantechische redenen is er sprake van een vertraging in de uitvoering van het Stedelijk Waterplan 2003-2007. Deze achterstand, financieel ter grootte van € 400.000, zal in een later stadium worden ingehaald. Verder is er op diverse posten, denk hierbij o.a. aan

onderhoud brandkranen en inzet veegboot, een incidenteel voordeel van € 100.000 behaald.

Onderhoud vuilwaterriolen en gemalen (incidenteel voordeel € 0,2 miljoen)

De kapitaallasten zijn ruim lager dan begroot door een combinatie van vertraging in de uitvoering én toepassing van de nota herwaardering, waarbij de afschrijvingstermijn is verlengd van 40 naar 60 jaar.

Overige Milieumaatregelen (incidenteel nadeel € 0,1 miljoen)

Als gevolg van areaaluitbreidingen is er meer graffiti schoon te maken. Dat heeft een extra kostenpost van € 75.000 opgeleverd.

Bodemsaneringsprojecten (incidenteel voordeel € 0,1 miljoen)

Voor bodemsaneringsprojecten is een krediet gevoteerd van € 94.000. Dit project is nog niet afgewikkeld, waardoor het restantkrediet als voordelig resultaat in de exploitatie is opgenomen.

Programma 2 Veiligheid en Handhaving (incidenteel voordeel € 2,3 miljoen)

GSB III (incidenteel voordeel € 0,3 miljoen)

2005 is het eerste jaar van de nieuwe GSB periode waarin een aantal activiteiten nog in een opstartfase verkeren. Dit is met name het geval bij het project veelplegers, waarvoor in oktober 2005 het convenant is getekend.

Inzet stadswachten (incidenteel voordeel € 0,4 miljoen)

Evenals in 2004 zijn de stadswachten extra ingezet op betaalde opdrachten. Hiertoe is bewust de keuze gemaakt met het oog op de ontwikkeling naar een reïntegratiebedrijf. Een deel van het voordeel is structureel, waarmee bij de begroting van 2006 reeds rekening is gehouden.

VRI en overig verkeersmeubilair (incidenteel voordeel € 0,6 miljoen)

Op de verkeersregelinstallaties zijn diverse voordelen gerealiseerd met betrekking tot de kapitaallasten (€ 0,5 miljoen). Dit hangt o.a. samen met het achterblijven van geplande investeringen en wijzigingen in verband met de aanpassing van de nota herwaardering. Door het achterblijven van de investeringen is er ook minder onderhoud voor de areaaluitbreiding benodigd geweest. Een incidenteel voordeel van € 0,1 miljoen is hiervan het resultaat.

Verkeersveiligheid (incidenteel voordeel € 0,6 miljoen)

Bij de wijkverkeersplannen zijn twee niet begrote GDU-subsidies ontvangen, gezamenlijk ter grootte van € 0,2 miljoen voor de projecten WP Sterrenburg en WP Krispijn. Verder is er op de wijkverkeersplannen een positief resultaat van € 0,3 miljoen door diverse verträgen, waaronder Dordt West, Reeland en Staart. De uitvoering van de plannen wordt in 2006 alsnog voortgezet.

Programma 3 Jongeren (incidenteel voordeel € 0,3 miljoen)

Voorschoolse jeugd (incidenteel nadeel € 0,1 miljoen)

Ter realisatie van de doelstellingen van het thema Voorschoolse Opvang is € 139.000 meer uitgegeven dan geraamd. Dit komt met name door een niet voorziene afrekening op het gebied van opvoedingsondersteuning.

Bestuurscommissie OPO (incidenteel nadeel € 0,1 miljoen)

Bij de begroting 2005 is er van uitgegaan dat de verzelfstandiging van OPO 1 januari 2005 in zou gaan, wat uiteindelijk 1 april 2006 is geworden. Het nadeel betreft de afkoopsom in verband met de bruidsschatregeling aan het openbaar onderwijs i.v.m. de verzelfstandiging. Daarvoor is een voorziening gevormd, welke echter voor € 63.000 ontoereikend was. Daarnaast bedraagt de extra storting in verband met deze regeling €

1,022 miljoen. Deze extra storting is verantwoord op het product schoolgebouwen.

Bestrijding onderwijsachterstand (incidenteel voordeel € 0,5 miljoen)

Tot en met het jaar 2005 volgt de verantwoording van subsidies niet, zoals de gemeentelijke jaarrekening, het kalenderjaar. Daardoor worden subsidies met zogenaamde gebroken dienstjaren voor het gehele bedrag meegenomen in het eerstgenoemde jaar. Hierdoor ontstaat er incidenteel een voordeel van € 330.000 bij Voortijdig schoolverlaten.

Buitenschools (incidenteel voordeel € 1,7 miljoen)

Door een beleidswijziging op het terrein van de Buitenschoolse Opvang heeft er in 2005 geen uitname uit het Gemeentefonds plaatsgevonden. Dit levert een voordeel van € 1,2 miljoen op. Daarnaast hebben er meer afrekeningen met instellingen uit voorgaande jaren plaatsgevonden dan verwacht, waardoor een extra incidenteel voordeel ontstaat van € 0,4 miljoen. Per saldo is er een positief resultaat op het thema Buitenschoolse opvang van € 1,7 miljoen.

Schoolgebouwen (incidenteel nadeel € 0,7 miljoen)

Het nadeel wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de zogenaamde bruidschat. De bruidschat is een wettelijke mogelijkheid, waartoe in Dordrecht is besloten, ter tegemoetkoming in de kosten van administratie, beheer en bestuur van de verzelfstandigde schoolbesturen. Hiermee worden zij in staat gesteld om als zelfstandige organisatie te opereren. Deze tegemoetkoming wordt in een periode van vijf jaren aan de besturen uitgekeerd en zij moeten jaarlijks een verantwoording van deze middelen overleggen. In de begroting 2006 was daartoe rekening gehouden met een storting van € 1.022.000. Echter, volgens verslagleggingsvoorschriften dient deze storting reeds in 2005 plaats te vinden. Daardoor leidt deze –niet in 2005 begrote- storting tot een nadeel in 2005. In het jaar 2006 zal daarentegen sprake zijn van een voordeel.

Programma 4 Welzijn (incidenteel voordeel € 5,8 miljoen)

Buurtwerk (incidenteel nadeel € 0,4 miljoen)

Aan het product buurtwerk is in 2005 meer capaciteit besteed dan voorzien. Dit is veroorzaakt door het op orde brengen van de (financiële) relatie met de Dordtse Welzijnsorganisatie (DWO). De gemeente heeft toegezegd eventuele frictiekosten in verband met het financieel gezond maken van de DWO (deels) voor haar rekening te nemen. Hiertoe is een voorziening gevormd van € 0,2 miljoen. Over de brief terzake dit onderwerp aan de DWO bent u in uw vergadering van 31 januari jl. geïnformeerd. Verder is een eenmalige vergoeding verstrekt aan de DWO van € 0,2 miljoen om de offerte voor 2005 volledig te kunnen uitvoeren.

Poort en Werkplaats (incidenteel voordeel € 0,6 miljoen incidenteel)

De intakekosten zijn gedekt uit ESF/WWB gelden. Hier was bij het opstellen van de begroting geen rekening mee gehouden.

Kweekvijver (incidenteel voordeel € 0,3 miljoen incidenteel)

Ook binnen dit product is een incidenteel voordeel behaald door een onverwacht hogere WWB-bijdrage voor de inkoop reïntegratie.

Doelgroepen (incidenteel nadeel € 0,3 miljoen)

In 2005 zijn extra kosten gemaakt voor de uitvoering van de doelstellingen voor de kinderopvang. In 2005 is de nieuwe wet Kinderopvang in werking getreden. Bij invoering zijn aannames gedaan mbt het (verwachte) beroep op de regeling. Structureel is ca € 1 ton extra budget nodig in verband met het (hogere) beroep op de regeling. Daarnaast is sprake van een incidenteel nadeel van € 2 ton veroorzaakt door implementatiekosten.

AGU's en WSW (incidenteel nadeel € 2,1 miljoen)

Een deel van apparaatskosten zijn, evenals de intakekosten poort en werkplaats, gedekt uit ESF/WWB gelden, wat een incidenteel voordeel oplevert van € 0,1 miljoen. Belangrijker

is het tekort van € 2,2 miljoen. Dit is een rechtstreeks gevolg van de problematiek bij Drechtwerk. Drechtwerk kampt met aanzienlijke exploitatietekorten, die voor rekening komen van de deelnemende gemeenten naar rato van het aantal Wsw'ers. De gemeenteraad heeft op voorstel van het college in het najaar ingestemd met de 3^e begrotingswijziging 2005 van Drechtwerk, in welk kader de problematiek en financiële consequenties uiteengezet zijn. De financiële consequenties voor Dordrecht zijn niet verwerkt middels een wijziging van de gemeentebegroting en komen dus conform raadsbesluit tot uiting in een overschrijding van € 2,2 miljoen. In 2006 zullen voorstellen gedaan worden met betrekking tot de toekomst van Drechtwerk en bijbehorende financiële consequenties.

Antillianen projecten (incidenteel voordeel € 0,7 miljoen incidenteel)

In de begroting 2005 werd rekening gehouden met een terugbetalingsverplichting voor deze projecten. Daarvoor was een voorziening gevormd. Deze terugbetalingsverplichting is echter niet nodig, waardoor incidenteel € 0,7 miljoen vrijvalt.

Uitkeringen levensonderhoud (incidenteel voordeel € 3,7 miljoen)

Met de WWB is de gemeente nagenoeg volledig financieel verantwoordelijk voor de kosten van bijstandsverlening. De gemeente ontvangt hiervoor een doeluitkering van het Rijk (WWB bijstandsbudget). De feitelijke ontwikkeling van het bijstandsvolume is landelijk gunstiger geweest dan geprognosticeerd en door het Rijk - via het macrobudget - gebudgetteerd. Dit betekent een incidenteel voordeel voor gemeenten omdat het macrobudget daarmee hoger is dan de (landelijke) bijstandsuitgaven. Dordrecht behoort in 2005 tot de – landelijk – grootste dalers. In Dordrecht is het volume circa 10% gedaald; landelijk met circa 2%. Dit leidt tot een aanzienlijk financieel voordeel voor Dordrecht. Uw gemeenteraad is hierover in het 4^e kwartaal 2005 geïnformeerd middels een raadsinformatiebrief.

WVG (incidenteel voordeel € 0,8 miljoen)

Op het budget WVG is een voordeel ontstaan doordat het aantal verstrekkingen, met name vervoer en rolstoelen, ten opzichte van de begroting enigszins achterbleven. Daarnaast zijn bestaande contracten m.b.t rolstoelen aangepast. Dit heeft geleid tot kostenreductie. Tenslotte is een incidenteel voordeel ontstaan (€ 0,2 miljoen) als gevolg van het opheffen van de voorziening Drechthopper. Elke deelnemende gemeente draagt nu zelf zorg voor haar kosten en borging van financiële risico's.

Fraudebestrijding (incidenteel voordeel € 1,3 miljoen)

Het in 2004 gemelde actiever invorderingsbeleid is in 2005 voortgezet met als resultaat een meeropbrengst van € 1,3 miljoen op het thema Fraudebestrijding. De hogere opbrengsten betreft o.a. debiteuren IOAZ/IOAW/BBZ en WWB 65-/65+.

Bijzondere bijstand (incidenteel voordeel € 0,4 miljoen)

Dankzij extra acties in het kader van verborgen kosten, het beter in kaart brengen van intermediaire organisaties en het opbouwen van een zogenaamd armoedebestand, is de onderbesteding op de realisatie van de geraamde uitgaven voor armoedebeleid beperkt tot € 0,4 miljoen. Bij de Interimnota 2005 werd een onderbesteding verwacht van € 0,6 miljoen.

Ouderen (incidenteel voordeel € 0,2 miljoen)

Bij de realisatie van de doelstellingen van het thema Ouderen is een positief resultaat geboekt van € 185.000. Het opstellen van de contourennotitie van het ouderenwerk kost tot heden ruim € 100.000 minder dan geraamd. Voorts is er als gevolg van het opheffen van het indicatieorgaan een voorziening vrijgevallen van incidenteel € 58.000.

Programma 5 Cultuur en vrije tijd (incidenteel nadeel € 0,3 miljoen)

Tentoonstelling Dordts Museum (incidenteel nadeel € 0,15 miljoen)

Op een totaalbudget van € 1,4 miljoen kent cultuur een overschrijding van € 150.000 bij de realisatie van de tentoonstelling Dordts Museum. Dit is veroorzaakt door o.a. hogere huisvestingskosten, zoals energiekosten, tegenvallende transportkosten voor de tentoon-

stelling Dromen van Dordrecht en hogere overheadkosten dan geraamd.

Stadsdepot (incidenteel nadeel € 0,4 miljoen)

Het negatieve resultaat op het product Stadsdepot is vrijwel volledig toe te schrijven aan een correctie van € 350.000 in verband met een correctie van de activering van collectiebeheer naar de exploitatierekening. Dekking hiervoor is gevonden in de stadsreserve SI.

Sport (incidenteel voordeel € 0,2 miljoen)

Dit resultaat is grotendeels toe te schrijven aan diverse voor- en nadelen in de exploitatie van het zwembad Aquapulca. Door de komst van de sportboulevard wordt er terughoudend met onderhoud omgegaan en het verdwijnen van het buitenzwembad levert een besparing op aan de kosten van energie en water. Het geven van privé-lessen is een succes en levert een voordeel van € 165.000 op. Tegenover deze besparingen/voordelen staan ook extra kosten/nadelen. Zo daalt, onder meer door de bouwwerkzaamheden, de vraag naar recreatiezwemmen en worden er meer kosten gemaakt voor personeel in verband met de verruimde openingstijden.

Programma 6 Werk en economie (incidenteel voordeel € 5,6 miljoen)

Werkgelegenheid (incidenteel voordeel € 1,9 miljoen)

Het resultaat kan vrijwel volledig worden toegeschreven aan het resultaat op de programmakosten thematisch economisch beleid. Van het beschikbare krediet voor de revitalisering Zeehavengebied is € 4,5 miljoen nog niet uitgegeven. Daar staat tegenover dat voor hetzelfde project de bijdrage van € 2,7 miljoen nog niet ontvangen is. Per saldo betekent dit een positief resultaat van € 1,8 miljoen.

Havenbedrijf Dordrecht (incidenteel nadeel € 0,6 miljoen)

Nautisch beheer kent een voordeel van € 0,2 miljoen. Dit is vooral toe te schrijven aan het niet doorgaan van automatisering van de brugbediening. De hiermee gepaard gaande kapitaallasten zijn komen te vervallen. Daarnaast zijn er in 2005 nauwelijks kosten gemaakt voor de ontwikkeling van het havenafvalplan en havenbeveiliging. Daarentegen is de exploitatie afgesloten met een negatief resultaat van € 0,9 miljoen. Er zijn aanzienlijk minder opbrengsten gerealiseerd uit Zeehavengelden. Dit wordt o.a. veroorzaakt door minder inklaringshandelingen en intrekking van de stimuleringsregeling.

Essenhof (incidenteel voordeel € 312.000)

In 2005 was in de begroting al rekening gehouden met kapitaallasten voor de nieuw op te leveren keldergraven. Deze worden echter pas in juli 2006 opgeleverd. Dit resulteert in een voordeel op de kapitaallasten in 2005 van € 185.000 (voordeel). Hoewel er een terugloop in het aantal plechtigheden te constateren is, zijn er per saldo toch meer opbrengsten gerealiseerd dan verwacht (€ 216.000 voordeel). Dit komt vooral door meer opbrengsten uit bijzettingen in eigen graven, asbestemmingen. Tegenvallers in het verslagjaar waren o.a. de onderhoudskosten voor groen en de energiekosten (€ 89.000 nadeel)

Grondbedrijf (incidenteel voordeel € 2,8 miljoen)

Dit voordelige resultaat is totstandgekomen door een complexe samenhang van velerlei voor- en nadelen binnen de diverse grondexploitaties. Een uitgebreide analyse van de verschillen is gemaakt en is terug te vinden op de cdrom bij deze jaarrekening.

Programma 7 Wonen (incidenteel voordeel € 6,9 miljoen)

Beleidsvoorbereiding wonen en bouwen (incidenteel voordeel € 3,9 miljoen)

In 2005 is de 2^e tranche van het bouwfonds, € 2,2 miljoen, ontvangen. Dit bedrag is gestort in het stimuleringsfonds volkshuisvesting. Hiervan is in 2005 € 0,5 besteed, waardoor een bedrag van € 1,7 miljoen restantkrediet voor funderingen verschuift naar 2006.

Subsidies monumentenzorg (incidenteel voordeel € 1,4 miljoen)

In 2005 is het aantal subsidieaanvragen fors achtergebleven bij de verwachting. Aan sub-

sidies in het kader van wonen boven winkels is hierdoor € 0,6 miljoen minder verstrekt en aan subsidies in het kader van restauraties monumentenzorg € 0,8 miljoen minder. Nader onderzoek naar de oorzaak van het achterblijven van de aanvragen moet nog plaatsvinden.

Programma 8 Ruimte voor de toekomst (incidenteel voordeel € 17 miljoen)

Stedelijke Vernieuwing (incidenteel voordeel € 8,5 miljoen)

Het voordeel is toe te schrijven aan een kredietverschuiving op de projecten Dordtwijkzone (€ 1,7 miljoen) en Verbinding Oostelijke Stadsdelen (€ 6,8 miljoen). De geplande werkzaamheden, en daarmee de kredieten, schuiven één jaar door.

Wijken (incidenteel voordeel 5,6 miljoen)

De upgrading Dordt west, Kil 1 en II en Amstelwijk West is uitvoeringsgereed en zal pas in 2006 tot uitgaven leiden. Er wordt voor een bedrag van € 5,8 miljoen aan kosten doorgeschoven.

Parkeren (incidenteel voordeel € 1,7 miljoen)

In 2005 heeft het parkeren € 1,2 miljoen meer opgeleverd dan begroot. Hier staan echter ook € 0,4 miljoen aan hogere kosten tegenover, waardoor per saldo een voordeel van € 0,8 miljoen is te constateren. In de begroting 2005 is de exploitatie van de parkeergarages Spuihaven en Veemarkt niet opgenomen. Hierdoor is het logisch dat zowel aan de kostenkant als aan de batenkant een forse overschrijding van de begroting heeft plaatsgevonden. Van het saldo van € 0,8 miljoen is circa € 0,3 miljoen het resultaat van de parkeergarages en € 0,5 miljoen het extra resultaat op straatparkeren. Reeds in 2004 is geconcludeerd dat er op straatparkeren een structureel voordeel van € 0,5 miljoen behaald werd. Dit is in 2005 niet in de begroting verwerkt. Voor 2006 is dit wel het geval. Verder is er op de projecten € 0,8 miljoen minder uitgegeven. Dit is grotendeels toe te schrijven aan het project P-terrein Energiehuis. Dit project wordt op verschillende wijzen gefinancierd. In 2005 zijn alle kosten ten laste van de grondexploitatie Stadswerven gebracht. Tot slot zijn de kapitaallasten op m.n. garages hoger uitgevallen dan begroot (€ 0,2 miljoen).

Verkeersvoorzieningen fiets (incidenteel voordeel € 0,6 miljoen)

Voor diverse projecten is in totaal € 1,3 miljoen minder uitgegeven dan begroot. Het betreft voornamelijk projecten die in 2005 niet volledig zijn uitgevoerd. Deze werkzaamheden zullen in 2006 een vervolg krijgen. Het overige voordeel is ontstaan omdat een aantal projecten, o.a. door aanbestedingsvoordelen, aanmerkelijk goedkoper is uitgevallen. Op het (subsidiabele) project fietspaden Randwegen is een aanzienlijk voordeel te verwachten. In de rapportage van april 2006 wordt hier nader op ingegaan. Lagere uitgaven heeft (uiteraard) ook gevolgen voor de te ontvangen subsidies. In 2005 is € 0,8 miljoen minder ontvangen dan begroot. Dit wordt voor een groot deel veroorzaakt doordat de meeste subsidiabele projecten pas begin 2006, na afronding van de projecten, worden afgerekend.

Programma 9 Burger en bestuur (incidenteel nadeel € 0,5 miljoen)

De afwikkeling van bezwaar en beroep en de problematiek rondom het paardenlandje heeft extra juridische ondersteuning gevraagd. Deze extra inzet van Judoc zorgt voor een nadeel van € 200.000. Verder zijn de kosten voor inhuur (€ 100.000) van een directiesecretaris ter ondersteuning van de directie hier verantwoord. De overige € 200.000 nadeel kent meerdere kleine(re) oorzaken, zoals o.a. een gewijzigde afrekensystematiek bij de USZO, kosten voor asbestverwijdering en de overgang van programmabureau wijken.

Programma 10 Algemene dekkingsmiddelen (incidenteel nadeel € 2,7 miljoen)

Algemene uitkering (incidenteel voordeel € 1,5 miljoen)

Het accres is € 0,9 miljoen hoger dan begroot. Reden hiervoor is een niet begrote positieve ontwikkeling van de rijksuitgaven. Doordat de ontwikkeling van het fonds daaraan is gerelateerd, is een hogere algemene uitkering ontvangen. Verder is over 2003 en 2004

een extra niet voorziene uitkering uit het Gemeentefonds ontvangen van € 0,5 miljoen van het Rijk.

OZB (incidenteel voordeel € 0,5 miljoen)

Het voordelige resultaat is met name bereikt door hoge inkomsten uit de OZB. In het verslagjaar heeft er een afrekening plaatsgevonden van € 300.000 over de periode 2000-2002. Deze afrekening heeft lang op zich laten wachten omdat er bezwaar tegen de getaxeerde waarde lag.

Beleggingen (incidenteel voordeel € 6 miljoen)

De dividend uitkeringen over 2005 van Eneco, Gemeenschappelijk bezit Evides en BNG waren tezamen € 6 miljoen hoger dan waar op was gerekend. In de Interimnota 2005 is reeds rekening gehouden met deze incidentele extra opbrengst, door deze te bestemmen voor de incidentele problematiek bij begroting 2006.

Kostenplaats kapitaallasten (incidenteel nadeel € 4,4 miljoen)

Op hoofdlijnen liggen de volgende oorzaken ten grondslag aan het nadeel op deze kostenplaats, welke conform staand beleid wordt opgevangen door een onttrekking uit het renteschommelfonds:

- ❖ Het totale saldo van reserves en voorzieningen per 1 januari lag bijna € 32 miljoen hoger dan waarvan bij de begroting was uitgegaan. Over dit extra volume is 4% rente toegerekend die niet was begroot (nadeel € 1,3 miljoen);
- ❖ In de begroting 2005 was de reserve Strategische Investerings gesplitst in een deel dat verbonden is aan de belegging aan het garantieproduct en de rest. Over het eerstgenoemde deel (€ 27 miljoen) is in de begroting geen rente toegerekend (nadeel € 1,1 miljoen). In de jaarrekening 2005 heeft deze toerekening wel plaatsgevonden;
- ❖ De rentelasten uit de langlopende leningenportefeuille zijn ca. € 0,3 miljoen hoger dan geraamd. Dit betreft de boeterente die verschuldigd was bij de vervroegde aflossing van een aantal leningen;
- ❖ Hogere dan geraamde overige rentebaten (voordeel € 0,3 miljoen);
- ❖ In de begroting was voorzien dat de netto-rentelasten over circa € 629 miljoen aan activaboekwaarde kon worden omgeslagen. De werkelijke boekwaarde van activa per 1 januari bedroeg echter circa € 606 miljoen, ofwel € 23 miljoen lager. Daardoor is over 2005 minder dan begroot aan rentelasten aan activa doorbelast (nadeel € 0,9 miljoen).

“Technische” resultaatbestemming

In het Jaarverslag is het resultaat conform BBV bepaald en verwerkt. Echter, dit resultaat houdt nog geen rekening met de financiële effecten van reeds genomen besluiten die niet in de boekhouding over 2005 tot uitdrukking komen (€ 18,9 miljoen). Het gaat hierbij om programmabudgetten en investeringen waarover bestuurlijke besluitvorming gedurende 2005 heeft plaatsgevonden, maar die in 2005 nog niet heeft geleid tot kosten of verplichtingen. De verwachting is dat in 2006 of later dat wel het geval zal zijn. Inhoudelijk gaat het om de vertraagde besteding of voorziene meerjarige besteding van beschikbare gelden, bijvoorbeeld bij de GSB middelen. Voor de afronding van de betreffende projecten en programma's is de inzet van de (resterende) middelen nodig. Dit brengen wij onder uw aandacht via een zogenaamde “technische” resultaatbestemming. De “technische” resultaatbestemming is als volgt te ordenen:

€ 29,3 miljoen	Resultaat na bestemming cf. BBV
€ 6,8 miljoen	Vertraagde investeringsprojecten waarvan de afronding is voorzien na 2005. Voor de realisatie van grote investeringsprojecten zijn door de raad kredieten beschikbaar gesteld. De realisatie van deze projecten verloopt over meerdere jaren. Dit heeft als consequentie dat in principe jaarlijks substantiële restantkredieten doorlopen naar volgende jaren, omdat de uitvoering in de jaren daarna plaatsvindt. Nadat het project is afgerond vallen eventuele restantkredieten vrij ten gunste van de algemene middelen. Zie bijlage 1 kolom A.
€ 3,4 miljoen	Programmabudgetten waarvan de inzet van de middelen over meerdere jaren plaatsvindt. Voor specifieke doelen wordt door verschillende partijen (rijk, provincie en gemeente Dordrecht) financiële middelen beschikbaar gesteld, bijvoorbeeld voor de uitvoering van het covenant Grotestedenbeleid. Deze middelen worden in jaarschijven in de exploitatiebegroting verwerkt, maar realisatie vindt niet altijd evenredig in de tijd plaats. Niet bestede middelen vallen jaarlijks vrij in het resultaat. Voor de volledige uitvoering van het programma is het beschikbaar houden van deze middelen noodzakelijk. Zie bijlage 1 kolom B.
€ 8,2 miljoen	Bestuurlijke besluitvorming in 2005. Gedurende het jaar heeft bestuurlijke besluitvorming plaatsgevonden. Een voorbeeld hiervan is de besluitvorming over de problematiek bij Drechtwerk. Drechtwerk kampt met aanzienlijke exploitatietekorten, die voor rekening komen van de deelnemende gemeenten naar rato van het aantal Wsw'ers. In het na jaar heeft u ingestemd met de 3 ^e begrotingswijziging 2005 van Drechtwerk, in welk kader de problematiek en financiële consequenties uiteengezet zijn. Deze financiële consequenties voor Dordrecht zijn niet verwerkt middels een wijziging van de gemeentebegroting en komen dus conform raadsbesluit tot uiting in een overschrijding van € 2,2 miljoen. Zie bijlage 1 kolom C.

€ 0,5 miljoen Overige voorstellen. Onder deze categorie zijn alle niet in de eerste drie categorieën in te delen voorstellen voor resultaatbestemming opgenomen. Het betreft met name administratief-technische voorstellen, zoals correcties en verschuivingen van boekjaren als gevolg van terzake doende wettelijke voorschriften. Daardoor zijn ook de voorstellen van het Grondbedrijf ondergebracht onder deze categorie. Zie bijlage 1 kolom D.

€ 10,3 miljoen Resultaat na "technische" bestemming (vrij afweegbaar)

Het resultaat na "technische bestemming" (voordelig resultaat van € 10,3 miljoen) is het financieel resultaat 2005 en vergelijkbaar met het resultaat uit de normale bedrijfsuitoefening, zoals dat in vorige jaren ook is gepresenteerd. Dit voordelige resultaat wordt in hoofdzaak veroorzaakt door per saldo incidentele niet voorziene mee- en tegenvallers. De belangrijkste redenen voor het gerealiseerde voordelige resultaat van € 10,3 miljoen ten opzichte van de vastgestelde begroting 2005 zijn achtereenvolgens:

Waardering en afschrijving (incidenteel nadeel € 1 miljoen)

De invoering van de bepalingen uit de nota Waardering en afschrijving betekent een stelselwijziging ten opzichte van de huidige gehanteerde bepalingen in de begroting 2005. De nadelige incidentele financiële consequentie daarvan van € 1 miljoen wordt op hoofdlijnen verklaard door:

- De correctie (inkorten) van de afschrijvingstermijnen wat leidt tot hogere afschrijvingslasten (€ 2,2 miljoen nadeel);
- De correctie van de eerste afschrijving van nieuwe investeringen. In de nota Waardering en afschrijving is bepaald dat de eerste afschrijving van een nieuwe investering, voor het eerst plaatsvindt in het begrotingsjaar (jaar T + 1) opvolgend aan het investeringsjaar (jaar T). In de begroting 2006 is met dit uitgangspunt nog niet consequent rekening gehouden. Deze correctie leidt tot een éénmalige vrijval van afschrijvingslasten (€ 1,2 miljoen voordeel).

De herziene nota Waardering en afschrijving is in uw raad van 28 april jl. vastgesteld. Korthedshalve wordt voor meer toelichting daarover verwezen naar het betreffende raadsvoorstel.

Extra dividenduitkering (incidenteel voordeel € 1,6 miljoen)

De begroting 2005 houdt rekening met verwachte dividend uitkering (Eneco, Evides en BNG) van € 4,5 miljoen. De gerealiseerde dividend uitkering bedraagt € 10,7 miljoen. Voor een belangrijk deel is de hogere dividend uitkering van € 6,2 miljoen reeds voorzien, namelijk:

- Bij de Interimnota 2005 is besloten om € 3 miljoen ten gunste te brengen van de reserve Strategische Investeringen en om € 0,75 miljoen in te zetten voor de budgettaire problematiek in 2006.
- Bij de begroting 2006 is besloten om € 850.000 in te zetten voor de budgettaire problematiek in 2006.

Daarmee is het feitelijk vrij in te zetten extra dividend teruggebracht tot € 1,6 miljoen.

Wet Werk en Bijstand (incidenteel voordeel € 5 miljoen)

Met de WWB is de gemeente nagenoeg volledig financieel verantwoordelijk voor de kosten van bijstandsverlening. De gemeente ontvangt hiervoor een doeluikering van het Rijk (WWB bijstandsbudget).

Het incidentele voordeel op de uitvoering van de WWB is het gevolg van:

- De feitelijke ontwikkeling van het bijstandsvolume is landelijk gunstiger geweest dan geprognoseerd en door het Rijk - via het macrobudget - gebudgetteerd. Dit betekent een incidenteel voordeel voor gemeenten omdat het macrobudget daarmee hoger is dan de (landelijke) bijstandsuitgaven. Dordrecht behoort in 2005 tot de – landelijk – grootste dalers. In Dordrecht is het volume circa 10% gedaald; landelijk met circa 2%. Dit leidt tot een aanzienlijk financieel voordeel voor Dordrecht (€ 3,7 miljoen). Uw gemeenteraad is hierover in het 4e kwartaal 2005 geïnformeerd middels een raadsinformatiebrief.
- Verder is het in 2004 gemelde actiever invorderingsbeleid in 2005 voortgezet met als resultaat een meeropbrengst van € 1,3 miljoen op het thema Fraudebestrijding. De hogere opbrengsten betreft o.a. debiteuren IOAZ/IOAW/BBZ en WWB 65-/65+.

Drechtwerk (incidenteel nadeel € 2,2 miljoen)

Drechtwerk kampt met aanzienlijke exploitatietekorten, die voor rekening komen van de deelnemende gemeenten naar rato van het aantal Wsw'ers. De gemeenteraad heeft op voorstel van het college in het najaar ingestemd met de 3^e begrotingswijziging 2005 van Drechtwerk, in welk kader de problematiek en financiële consequenties uiteengezet zijn. De financiële consequenties voor Dordrecht zijn niet verwerkt middels een wijziging van de gemeentebegroting en komen dus conform raadsbesluit tot uiting in een overschrijding van € 2,2 miljoen. In 2006 zullen voorstellen gedaan worden met betrekking tot de toekomst van Drechtwerk en bijbehorende financiële consequenties.

WVG (incidenteel voordeel € 0,8 miljoen)

Op het budget WVG is een voordeel ontstaan doordat:

- Het aantal verstrekkingen, met name vervoer en rolstoelen, ten opzichte van de begroting enigszins achterbleven. Daarnaast zijn bestaande contracten m.b.t rolstoelen aangepast, wat heeft geleid tot kostenreductie.
- Het opheffen van de voorziening voor de Drechthopper (incidenteel voordeel € 0,2 miljoen). Elke deelnemende gemeente draagt nu zelf zorg voor haar kosten en borging van financiële risico's.

Openbare wegen (incidenteel voordeel € 1,2 miljoen)

Het voordeel op openbare wegen is het gevolg van:

- Van het project 'Grote Markt' is nog ruim € 0,9 miljoen in 2005 niet gerealiseerd. Het project loopt in 2006 door en genoemd bedrag is gereserveerd om in 2006 alsnog in te zetten voor de verdere realisatie van dit project;
- Voor het uitvoeren van wegenprojecten was € 2,9 miljoen ter beschikking. Hiervan is € 0,45 tot besteding gekomen. Dit betreft incidentele overschrijdingen op de projecten Haasdijkweg Oost (herbestraten) en Laan de Verenigde Naties (vervangen asfaltconstructie);
- Diverse onderhoudsposten, o.a. op spoorwegen, hebben meer gekost dan verwacht, waarmee een incidenteel tekort van € 0,1 miljoen is ontstaan.

Antillianen projecten (incidenteel voordeel € 0,7 miljoen incidenteel)

In de begroting 2005 werd rekening gehouden met een terugbetalingsverplichting voor deze projecten. Daarvoor was een voorziening gevormd. Deze terugbetalingsverplichting is echter niet nodig, waardoor incidenteel € 0,7 miljoen vrijvalt.

Buitenschools (incidenteel voordeel € 1,7 miljoen)

Door een beleidswijziging op het terrein van de Buitenschoolse Opvang heeft er in 2005 geen uitname uit het Gemeentefonds plaatsgevonden. Dit levert een voordeel van € 1,2 miljoen op. Daarnaast hebben er meer afrekeningen met instellingen uit voorgaande jaren plaatsgevonden dan verwacht, waardoor een extra incidenteel voordeel ontstaat van € 0,4 miljoen. Per saldo is er een positief resultaat op het thema Buitenschoolse opvang van € 1,7 miljoen.

Havenbedrijf Dordrecht (incidenteel nadeel € 0,6 miljoen)

Nautisch beheer kent een voordeel van € 0,2 miljoen. Dit is vooral toe te schrijven aan het niet doorgaan van automatisering van de brugbediening. De hiermee gepaard gaande kapitaallasten zijn komen te vervallen. Daarnaast zijn er in 2005 nauwelijks kosten gemaakt voor de ontwikkeling van het havenafvalplan en havenbeveiliging. Daarentegen is de exploitatie afgesloten met een negatief resultaat van € 0,9 miljoen. Er zijn aanzienlijk minder opbrengsten gerealiseerd uit Zeehavigelden, wat o.a. wordt veroorzaakt door minder inklaringshandelingen en intrekking van de stimuleringsregeling.

Parkeren (incidenteel voordeel € 1,7 miljoen)

Het voordeel op parkeren is het gevolg van:

- In 2005 heeft het parkeren € 1,2 miljoen meer opgeleverd dan begroot. Hier staan echter ook € 0,4 miljoen aan hogere kosten tegenover, waardoor per saldo een voordeel van € 0,8 miljoen is te constateren;
- In de begroting 2005 is de exploitatie van de parkeergarages Spuihaven en Veemarkt niet opgenomen. Hierdoor is het logisch dat zowel aan de kostenkant als aan de batenkant een forse overschrijding van de begroting heeft plaatsgevonden. Van het saldo van € 0,8 miljoen is circa € 0,3 miljoen het resultaat van de parkeergarages en € 0,5 miljoen het extra resultaat op straatparkeren. Reeds in 2004 is geconcludeerd dat er op straatparkeren een structureel voordeel van € 0,5 miljoen behaald werd. Dit is in 2005 niet in de begroting verwerkt. Voor 2006 is dit wel het geval;
- Verder is er op de projecten € 0,8 miljoen minder uitgegeven. Dit is grotendeels toe te schrijven aan het project P-terrein Energiehuis. Dit project wordt op verschillende wijzen gefinancierd. In 2005 zijn alle kosten ten laste van de grondexploitatie Stadswerken gebracht;
- Tot slot zijn de kapitaallasten op m.n. garages hoger uitgevallen dan begroot (€ 0,2 miljoen).

Algemene uitkering (incidenteel voordeel € 1,2 miljoen)

Het accres is € 0,9 miljoen hoger dan begroot. Reden hiervoor is een niet begrote positieve ontwikkeling van de rijksuitgaven. Doordat de ontwikkeling van het fonds daaraan is gerelateerd, is een hogere algemene uitkering ontvangen. Verder is over 2003 en 2004 een extra niet voorziene uitkering uit het Gemeentefonds ontvangen van € 0,3 miljoen van het Rijk.

6.2.2 Balans en toelichting

Inleiding

In de programmaverantwoording zijn de resultaten van alle sectoren en bedrijven verwerkt en zijn ook de stadsposten zoals de algemene uitkering, financiering en rentekosten opgenomen. Het resultaat van de deelneming (dividend) is in de rekening van baten en lasten opgenomen.

Grondslagen waardering (balans)

Voor materiële en immateriële vaste activa geldt dat bij waardebeoordeling over het algemeen wordt uitgegaan van de netto- historische verkrijgingsprijs minus afschrijvingen. Afschrijving van de activa vindt in principe plaats op lineaire basis en met inachtneming van de verwachte gebruiksduur of nuttigheidsduur. Activa met een relatief geringe betekenis worden overigens direct in het jaar van aanschaf ten laste van de exploitatie gebracht. Als leidraad wordt aangehouden de nota Waardering en afschrijving. Op 25 april 2006 is een nieuwe nota hiervan door de raad vastgesteld. Deze heeft als uitgangspunt gediend voor de waardering van onze activa.

Er zijn activa met maatschappelijk nut geactiveerd. Het betreft hier investeringen aan openbare wegen, waterwegen, bruggen, parkeervoorzieningen, verkeersregelinstallaties en verlichtinginstallaties. Deze investeringen worden lineair afgeschreven variërend van 5 t/m 40 jaar. Er is geen specifieke reserve aanwezig ter dekking van investeringen met maatschappelijk nut die niet worden geactiveerd.

Voor financiële vaste activa geldt dat op deelnemingen in aandelenkapitalen niet wordt afgeschreven.

Voor effecten (beleggingen EZH-middelen en additionele overliquiditeit) gelden de volgende waarderingsprincipes:

- Vastrentende waarden (EZH-middelen en additioneel) tegen verkrijgingsprijs, rekening houdend met een lineaire afschrijving over de restant looptijd ten aanzien van de koers op het moment van verkrijging;
- Garantieproduct (EZH-middelen) tegen oorspronkelijk ingelegde waarde. Hierop wordt niet afgeschreven;
- Fondsen (additionele overliquiditeit): tegen verkrijgingsprijs of, indien lager, marktwaarde.

Voor vlottende activa geldt dat voorraden gewaardeerd worden tegen de verkrijgingsprijs of de marktwaarde, indien deze lager is dan de verkrijgingsprijs. De debiteuren zijn, met inachtneming van de voorzieningen voor dubieuze debiteuren, op nominale waarde gewaardeerd.

Reserves, voorzieningen en kortlopende verplichtingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Balans per 31 december 2005
(bedragen x € 1.000)

ACTIVA	31/12/2005	01/01/2005
Vaste activa		
<i>Immateriële vaste activa</i>	0	0
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	0	0
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	0	0
<i>Materiële vaste activa</i>	263.079	236.497
Investerings met een economisch nut		
- gronden uitgegeven in erfpacht	17.762	17.769
- overige investeringen met een economisch nut	219.267	193.225
Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	26.050	25.503
<i>Financiële vaste activa</i>	259.915	284.978
Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	19.821	19.737
- gemeenschappelijke regelingen	0	0
- overige verbonden partijen	18	0
Leningen aan:		
- woningbouwcorporaties	39.510	40.456
- deelnemingen	1.387	1.387
- overige verbonden partijen	810	0
Overige langlopende leningen u/g	18.475	21.811
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	178.484	200.247
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.410	1.340
Totaal vaste activa	522.994	521.475
Vlottende activa		
<i>Voorraden</i>	103.545	85.340
Grond- en hulpstoffen:		
- niet in exploitatie genomen bouwgronden	14.341	4.027
- overige grond- en hulpstoffen	0	2
Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	88.835	80.971
Gereed product en handelsgoederen	369	320
Vooruitbetalingen	0	20
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>	52.797	87.672
Vorderingen op openbare lichamen	23.593	19.179
Verstreckte kasgeldleningen	10.000	48.000
Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen	0	0
Overige vorderingen	19.175	20.469
Overige uitzettingen	29	24
<i>Liquide middelen</i>	4.359	15.852
Kassaldi	102	101
Bank- en girosaldi	4.257	15.751
Overlopende activa	15.612	21.511
Totaal vlottende activa	176.313	210.375
Totaal-generaal	699.307	731.850

PASSIVA	31/12/2005	01/01/2005
Vaste passiva		
<u>Eigen vermogen</u>	526.968	540.895
Algemene reserve	34.821	24.782
Bestemmingsreserves		
- Voor egalisatie van tarieven	225	4.997
- Overige bestemmingsreserves	462.635	493.675
Nog te bestemmen resultaat	29.287	17.441
<u>Voorzieningen</u>	82.527	73.912
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen, risico's	40.759	39.703
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	6.853	8.170
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	34.915	26.039
<u>Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer</u>	51.390	77.888
Obligatieleningen	0	0
Onderhandse leningen van:		
- pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	2.269	2.269
- banken en overige financiële instellingen	49.121	75.618
- bedrijven	0	0
- overige sectoren	0	0
- buitenlandse instellingen	0	0
Waarborgsommen	0	1
Verplichtingen uit hoofde van financial-lease overeenkomsten	0	0
Totaal vaste passiva	660.885	692.695
Vlottende passiva		
<u>Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar</u>	23.198	19.135
Kasgeldleningen	0	0
Bank- en giroaldi	0	0
Overige schulden	23.198	19.135
Overlopende passiva	15.224	20.020
Totaal vlottende passiva	38.422	39.155
Totaal-generaal	699.307	731.850
<u>Gewaarborgde geldleningen:</u>		
Directe garantieverleningen	134.208	119.420
Achtereenvolgende waarborgfondsen	551.475	546.141

Algemeen

Ten opzichte van de eindbalans 2004 in vergelijking met de beginbalans 2005 hebben er bij de Vaste Activa als gevolg van herlabeling van investeringen ingevolge de BBV onderling wat verschuivingen plaats gevonden. Dit zijn de volgende:

Materiele vaste activa

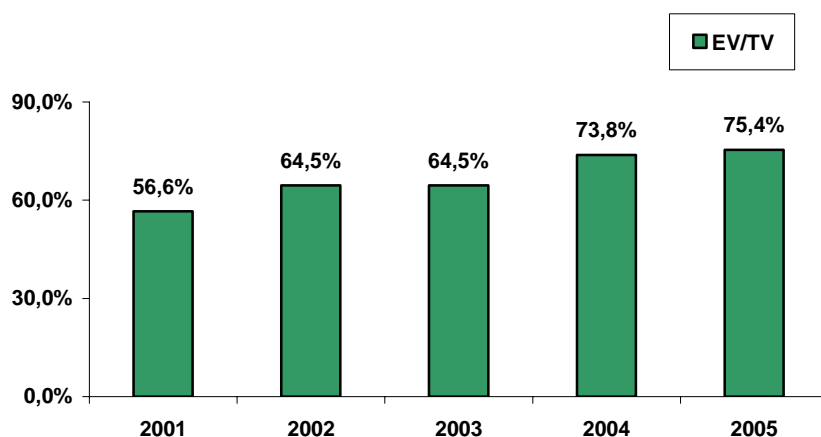
Overige investeringen met een economisch nut	+	0,8 miljoen
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	-	2,2 miljoen

Financiële vaste activa

Bijdrage aan activa in eigendom van derden	+	1,4 miljoen
--	---	-------------

Uit de balans blijkt dat het eigen vermogen (reserves en voordelige rekeningsaldo) is afgenomen van € 541 miljoen eind 2004 tot € 527 miljoen eind 2005. Deze afname heeft een klein effect op de vermogenspositie. Een oordeel over een vermogenspositie kan worden gevormd door bepaling van de solvabiliteitsratio. Solvabiliteit kan daarbij worden gedefinieerd als de mate waarin een instelling in staat is aan haar korte en lange verplichtingen te voldoen. Hiertoe wordt aan de hand van de balans het eigen vermogen uitgedrukt in een percentage van het totale vermogen. Het spreekt voor zich dat de ratio wordt bepaald aan de hand van het eigen vermogen omdat dat immers als buffer dient voor het opvangen van eventuele stroppen, waarbij overigens goed moet worden bedacht dat het eigen vermogen van de gemeente Dordrecht grotendeels bestaat uit bestemmingsreserves waarover niet vrijelijk kan worden beschikt.

Indien het eigen vermogen per eind 2005 wordt uitgedrukt in een percentage van het totale vermogen leidt dit tot een ratio van 75,4% wat kan worden gekenmerkt als uitermate solide (eind 2004 73,8%). De ontwikkeling van de solvabiliteit in de afgelopen jaren is in de volgende grafiek weergegeven.

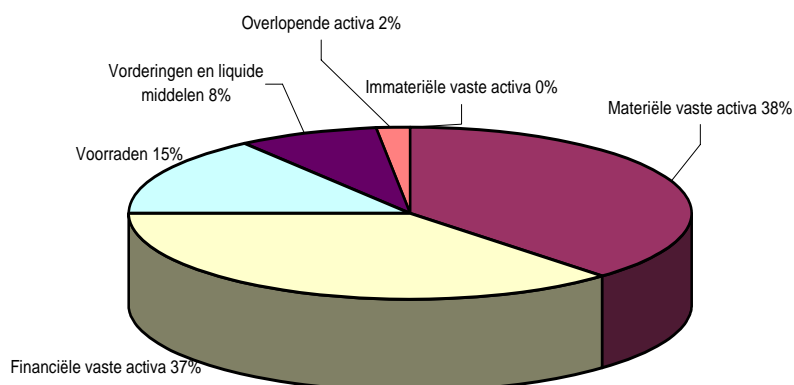

Toelichting op de balans per 31 december 2005

Betekenis balans

De betekenis van de balans is voornamelijk het op systematische wijze verschaffen van informatie en inzicht in de samenstelling van en de ontwikkeling in de geactiveerde bezittingen en schulden aan het einde van het jaar (het vermogen). Het gaat hierbij in het bijzonder om gegevens over onroerende goederen, overige bezittingen, reserves, opgenomen en uitgeleende gelden en verstrekte garanties. Overigens zijn niet alle gemeentelijke eigendommen in de balans zichtbaar. Activa kunnen in het verleden bijvoorbeeld ten laste van reserves of voorzieningen zijn gebracht.

ACTIVA

Vaste activa

Bijgaand wordt op hoofdlijnen een toelichting gegeven op de ontwikkeling van de componenten van de activa. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar de Staat van activa op de cd rom.

Immateriële vaste activa

In 2004 heeft er een afwaardering plaats gevonden waardoor de boekwaarde nul is geworden.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	Boek- waarde 31/12/05	Boek- waarde 01/01/05
In erfpacht uitgegeven gronden	17.762	17.769
Overige investeringen met een economisch nut	219.267	193.225
Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	26.050	25.503
Totaal	263.079	236.497

De boekwaarde van de erfpachtgronden is in het boekjaar gecorrigeerd in verband met niet op de boekwaarde in mindering gebrachte bedragen wegens verkopen in vorige jaren en enkele verkopen in 2005.

De **overige investeringen met economisch nut** kunnen als volgt worden onderverdeeld:

	Boek- waarde 31/12/05	Boek- waarde 01/01/05
Gronden en terreinen	18.520	15.788
Woonruimten	1.413	1.418
Bedrijfsgebouwen	128.656	115.284
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	60.763	50.905
Vervoermiddelen	1.697	1.273
Machines, apparaten en installaties	4.385	4.777
Overige materiële vaste activa	3.833	3.780
Totaal	219.267	193.225

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met economisch nut weer:

	Boek- waarde 1/1/05	Inves- terin- gen	Desin- veste- ringen	Af- schrij- vingen	Bijdra- gen van derden	Afwaar- derin- gen	Boek- waarde 31/12/05
Gronden en terreinen	15.788	2.753	0	21	0	0	18.520
Woonruimten	1.418	328	0	333	0	0	1.413
Bedrijfsgebouwen	115.284	24.315	1.620	7.948	1.338	37	128.656
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	50.905	12.416	0	2.554	4	0	60.763
Vervoermiddelen	1.273	659	0	235	0	0	1.697
Machines, apparaten en installaties	4.777	1.121	58	1.455	0	0	4.385
Ov. materiële vaste activa	3.780	1.861	733	803	261	11	3.833
Totaal	193.225	43.453	2.411	13.349	1.603	48	219.267

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen zijn:

Gronden en terreinen

De toename wordt voornamelijk veroorzaakt door gronden tbv schoolgebouwen (1,5 miljoen en Brandweer 0,8 miljoen)

Bedrijfsgebouwen

De toename wordt voornamelijk veroorzaakt door investeringen in Bedrijfsverzamelgebouw (1,4 miljoen), Schoolgebouwen (5,3 miljoen), Energiehuis (4,3 miljoen), Enecokantoor (4,4 miljoen, Sportboulevard (1,1 miljoen) en Stadsdepot (3,7 miljoen).

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

De toename wordt voornamelijk veroorzaakt door investeringen in rio- leringen (7,8 miljoen) en standplaatsen (3,4 miljoen).

Machines, apparaten en installaties

De toename wordt voornamelijk veroorzaakt door investeringen in au- tomatiseringsmiddelen (0,8 miljoen).

De boekwaarde van de **investeringen in de openbare ruimte met uit- sluitend maatschappelijk nut** had het volgende verloop:

	Boek- waarde 1/1/05	Inves- terin- gen	Desin- veste- ringen	Af- schrij- vingen	Bijdra- gen van derden	Afwaar- derin- gen	Boek- waarde 31/12/05
Gronden en terreinen	0	0	0	0	0	0	0
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	19.092	3.532	1.127	499	1.161	0	19.837
Ov. machines, apparaten	5.976	606		454	0	-85	6.213
Ov. materiële vaste activa	435	0	435	0	0	0	0
Totaal	25.503	4.138	1.562	953	1.161	-85	26.050

Onder bijdragen van derden zijn die bijdragen van derden opgenomen, die direct gerelateerd zijn aan het betrokken actief. Onder de afwaar- deringen staan de afwaarderingen vermeld wegens duurzame waar- deverminderingen aan de inkomstenkant.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen zijn:

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

De toename wordt voornamelijk veroorzaakt door investeringen aan diverse bruggen (0,5 miljoen en aan waterbeschoeiingen en keermu- ren (0,7 miljoen).

Overige machines, apparaten en installaties

De toename komt door een 2 tal grotere investeringen namelijk ver- vanging openbare verlichting (0,2 miljoen) en verkeersregelinstantie (0,4 miljoen).

Ov. materiele vaste activa

Het betreft hier de investering van het Wartburgcollege (Leerpark) die gedekt wordt uit de Reserve Strategische Investerings.

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2005 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

	Boek- waarde 1/1/05	Inves- terin- gen	Desin- veste- ringen	Aflossin- gen/af- schrij- vingen	Boek- waarde 31/12/05
Kapitaalverstrekingen aan:					
- deelnemingen	19.737	119	35	0	19.821
- gemeenschappelijke regelingen	0	0	0	0	0
- overige verbonden partijen	0	18	0	0	18
Leningen aan:					
- woningbouwcorporaties	40.456	0	0	946	39.510
- deelnemingen	1.387	0	0	0	1.387
- overige verbonden partijen	0	815	0	5	810
Overige langlopende leningen	21.811	16	2.159	1.193	18.475
Overige uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	200.247	4.208	0	25.971	178.484
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.340	522	0	452	1.410
Totaal	284.978	5.698	2.194	28.567	259.915

Deelnemingen

De deelnemingen betreffen voornamelijk de aandelen in Eneco (€ 13,1 miljoen), de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (€ 0,6 miljoen) en het Waterbedrijf Europoort (€ 6,0 miljoen). De aandelen van het Bouwfonds zijn verkocht aan ABNAMRO (€ 35 duizend). Verder zijn wij aandeelhouder geworden van NV Netwerk (€ 115 duizend) en deelneming in GEM de Hoven BV (€ 4 duizend).

Overige verbonden partijen

Het betreft hier een deelneming in de Commanditaire Vennootschap GEM de Hoven.

Leningen aan woningbouwcorporaties

Er zijn 4 woningbouwcorporaties die nog leningen hebben lopen. Hierop hebben zij aflossingen gedaan.

Leningen aan deelnemingen

Het betreft hier leningen aan Waterbus B.V. en High Speed Ferry B.V.

Leningen aan overige verbonden partijen

Het betreft hier de Openbare Bibliotheek (selfservicesysteem (€ 0,6 miljoen) en media-apparatuur (€ 0,2 miljoen).

Overige langlopende geldleningen

Aan diverse instellingen zijn leningen verstrekt. De schuld per 31-12-2005 bestaat voornamelijk uit leningen aan St. Alg. Psychiatrisch Ziekenhuis (De Grote Rivieren) (13,8 miljoen), Wegschap Tunnel Dordtse Kil (2,7 miljoen), St. de Biesbosch (1,3 miljoen) en FC Dordrecht (0,4 miljoen).

Overige uitzettingen met een looptijd > 1 jaar

Het betreft hier o.a. Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (€ 9 miljoen, waarvan de 4,2 miljoen toename), belegde EZH middelen (€ 66 miljoen), belegging ROBECO (EZH-middelen € 13 miljoen) en belegd in diverse fondsen (€ 89 miljoen). Door het Stimuleringsfonds is aan leningen weer een bedrag uitgezet van € 5.147.668, aan rentebaten is er een opbrengst opgebouwd van € 630.919 en aan bankkosten € 36.453. Dit wordt uit voorzichtigheidsoogpunt pas verwerkt wanneer afrekening met het Stimuleringsfonds pas daadwerkelijk plaatsvindt en de gelden worden ontvangen.

Bijdrage aan activa in eigendom van derden

Het betreft hier uitgaven aan inrichting scholen (€ 0,5 miljoen).

Vlottende activa

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

	31/12/2005	1/1/2005
Grond- en hulpstoffen, gespecificeerd naar:		
niet in exploitatie genomen bouwgronden	14.341	4.027
overige grond- en hulpstoffen	<u>0</u>	<u>2</u>
	14.341	4.029
Onderhanden werk - bouwgronden in exploitatie	88.835	80.971
Onderhanden werk - kapitaalgoederen	0	0
Gereed product en handelsgoederen	369	320
Vooruitbetalingen	<u>0</u>	<u>20</u>
Totaal	103.545	85.340

Van de niet in exploitatie genomen bouwgronden kan het volgende overzicht worden gegeven:

	Boek- waarde 1/1/05	Inves- teringen	Desin- veste- ringen	Naar gronden in exploitatie	Boek- waarde 31/12/05	Verwer- vingsprijs per m2
Gronden in voorraad	4.027	13.598	3.284		14.341	
Totaal	4.027	13.598	3.284	0	14.341	0

De nog niet in exploitatie genomen gronden betreffen gronden (en opstallen) die zijn aangekocht om te dienen als ruilobject en gronden die destijds zijn aangekocht voor de ontwikkeling van uitbreidingsplannen.

Van de bouwgronden in exploitatie kan van het verloop in 2005 het volgende overzicht worden weergegeven:

	Boek- waarde 1/1/05	Inves- terin- gen	Inkom- sten	Winst- uitname	Boek- waarde 31/12/05	Voor- ziening verlies- latend complex	Balans- waarde 31/12/05
Grondexploitaties	80.971	26.351	20.484	1.997	88.835	0	88.835
Totaal	80.971	26.351	20.484	1.997	88.835	0	88.835

Opgemerkt wordt dat 4 complexen in 2005 zijn afgesloten (Achterhakkers, Loudonstraat, Handelskade en Dierenlandshoek) en dat de winstuitname deze 4 complexen betreft.

In de Staten P wordt het meerjarig perspectief van de diverse complexen weergegeven. Deze Staten P zijn opgenomen op de cd-rom.

Uitzettingen korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Soort vordering	Saldo	
	31/12/05	Saldo 1/1/05
Vorderingen op openbare lichamen	23.593	19.179
Verstreckte kasgeldleningen	10.000	48.000
Overige vorderingen	20.872	21.795
Overige uitzettingen	29	24
	<hr/>	<hr/>
Totaal	54.494	88.998
Voorziening voor oninbaarheid	-1697	-1326
	<hr/>	<hr/>
	52.797	87.672

Vorderingen op openbare lichamen

Dit betreft voornamelijk te vorderen omzetbelasting (€ 15,3 miljoen), Ministerie SOZA (€ 1 miljoen) Bureau Drechtsteden (€ 1,9 miljoen), CWI (€ 0,9 miljoen).

Verstreckte kasgeldleningen

Betreft nog 4 kwartaaldeposito's van € 2,5 miljoen.

Overige vorderingen

Betreffen normale vorderingen voortvloeiende uit de normale bedrijfsuitoefening. Aan te ontvangen gemeentelijke belastingen staat er nog 7,2 miljoen open.

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

	31-12-2005	1-1-2005
Kassaldi	102	101
Bank- en girosaldi	4.257	15.751
	<hr/>	<hr/>
	4.359	15.852

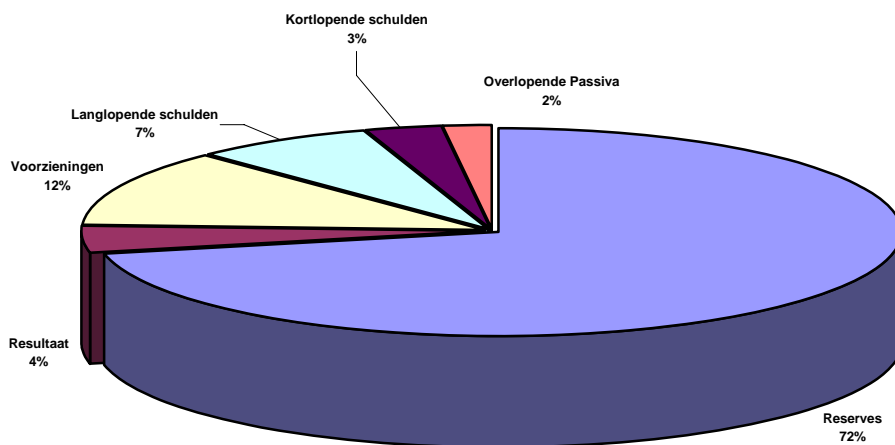
Overlopende activa:

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

	31-12-2005	1-1-2005
Vooruitbetaalde bedragen	3.442	2.928
Nog te ontvangen bedragen	12.170	18.583
	<hr/>	<hr/>
	15.612	21.511

Dit betreffen posten uit normale bedrijfsuitoefening die voortvloeien uit het toerekenen van baten en lasten aan het boekjaar.

PASSIVA

Eigen vermogen

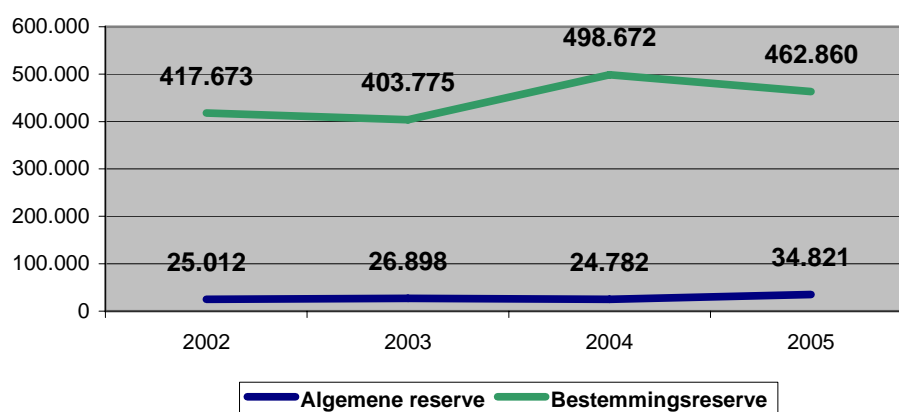
Het in de balans opgenomen Eigen Vermogen bestaat uit de volgende posten:

	31/12/2005	1/1/2005
Algemene reserves	34.821	24.782
Bestemmingsreserves		
voor egalisatie van tarieven	225	4.997
overige bestemmingsreserves	462.635	493.675
Resultaat na bestemming	<u>29.287</u>	<u>17.441</u>
Totaal	526.968	540.895

Het verloop in 2005 wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven.

Reserves	Saldo 1/1/05	Toe- voeging	Ont- trekking	Bestemming resultaat 2004	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Saldo 31/12/05
Algemene reserves	24.782	43.490	33.451	0	0	34.821
Egalisatie van tarieven	4.997	279	5.051	0	0	225
Overige bestemmingsreserve	493.675	89.099	137.561	17.441	19	462.635
Totaal	523.454	132.868	176.063	17.441	19	497.681

Verloop Reserves 31-12-2002 t/m 31-12-2005 x 1.000

Onder "Bestemming resultaat 2004" staan de toevoegingen of onttrekkingen vermeld uit hoofde van de bestemming van het resultaat van het voorgaand boekjaar. Onder de afschrijvingen staan de verminderingen vermeld in verband met afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd.

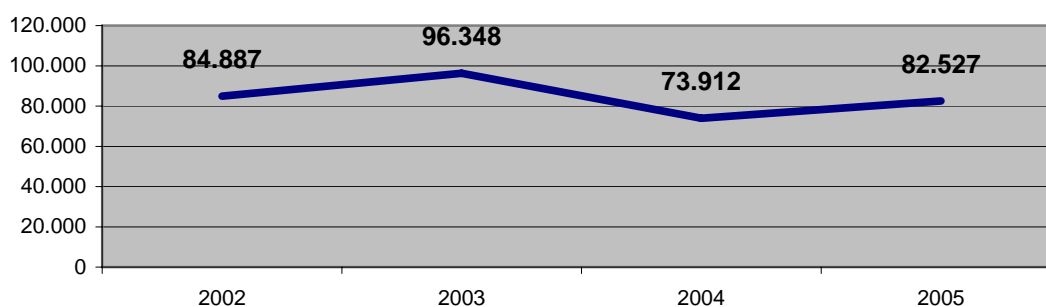
Voor verdere informatie over de voor het weerstandsvermogen meest relevante reserves verwijzen wij u naar paragraaf 5.2 "Risicomanagement en weerstandscapaciteit" en de Staat van reserves op de cd-rom. Tevens is in bijlage 1.g. op de cdrom per reserve en voorziening een nadere uiteenzetting van de bestemming / het doel en de mutaties gegeven, waarbij wordt voldaan aan de eisen die het BBV aan dit onderdeel stelt.

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in 2005 wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

	Saldo 1/1/05	Toevoeging	Vrijval / Aanwending	Saldo 31/12/05
ivm bijdragen van derden	26.039	22.800	13.924	34.915
onderhoudsvoorzieningen	8.170	4.938	6.255	6.853
overige voorzieningen	39.703	12.343	11.287	40.759
Totaal	73.912	40.081	31.466	82.527

Verloop Voorzieningen 31-12-2002 t/m 31-12-2005 x 1.000

Voor verdere informatie over de voorzieningen verwijzen wij u naar de Staat van voorzieningen op de cd-rom en naar hoofdstuk 5.2 "Risicomanagement en weerstandscapaciteit". Tevens is in bijlage 1.g. op de cdrom per voorziening een nadere uiteenzetting van de bestemming / het doel en de mutaties gegeven, waarbij wordt voldaan aan de eisen die het BBV aan dit onderdeel stelt.

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

	31/12/2005	1/1/2005
Obligatieleningen	0	0
Onderhandse leningen		
binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	2.269	2.269
binnenlandse banken en overige financiële instellingen	49.121	75.618
binnenlandse bedrijven	0	0
overige binnenlandse sectoren	0	0
buitenl. Inst., fondsen, banken, bedrijven en ov. sectoren	0	0
	<u>51.390</u>	<u>77.887</u>
Door derden belegden gelden	0	0
Waarborgsommen	<u>0</u>	<u>1</u>
Totaal	51.390	77.888

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het jaar 2005.

	Saldo 1/1/05	Vermeer- deringen	Aflos- singen	Saldo 31/12/05
Obligatieleningen	0	0	0	0
Onderhandse leningen	77.887	0	26.497	51.390
Door derden belegde gelden	0	0	0	0
Waarborgsommen	1	0	1	0
	<u>77.888</u>	<u>0</u>	<u>26.498</u>	<u>51.390</u>
Totaal	77.888	0	26.498	51.390

De onderhandse leningen betreffen opgenomen leningen ter financiering van de vaste activa. Voor verdere informatie over de langlopende schulden verwijzen wij naar de Staat van opgenomen geldleningen op de cd-rom.

De totale exploitatierentelasten voor het jaar 2005 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 4.879.916.

Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

	31/12/2005	1/1/2005
Schulden < 1 jaar	23.198	19.135
Overlopende passiva	<u>15.224</u>	<u>20.020</u>
	38.422	39.155

Kortlopende schulden

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	31/12/2005	1/1/2005
Kasgeldleningen	0	0
Bank- en girosaldi	0	0
Overige schulden	<u>23.198</u>	<u>19.135</u>
	23.198	19.135

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

	31/12/2005	1/1/2005
Vooruitontvangen bedragen	1.382	2.957
Nog te betalen bedragen	<u>13.842</u>	<u>17.063</u>
	15.224	20.020

Dit betreffen posten uit normale bedrijfsuitoefening die voortvloeien uit het toerekenen van baten en lasten aan het boekjaar.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Waarborgen en garanties

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Directe garantieverleningen		Borg-	gewaarborgd	gewaarborgd
Geldnemer		stel- ling	per 1/1/05	per 31/12/05
Diversen		100%	27.845	19.573
Bejaardentehuizen c.a.		100%	42.054	39.989
Instellingen gehandicaptenzorg		100%	1.504	1.421
Gemeenschappelijke regelingen		div	42.312	67.694
Sportverenigingen		100%	5.705	5.531
Energiesector			0	0
Totaal			119.420	134.208
Achtervang waarborgfondsen				
Achtervang 9 woningbouwinstellingen			546.141	551.475
Totaal			665.561	685.683

Bij Directe garantieverleningen bij het onderdeel Gemeenschappelijke regelingen is er een nieuwe waarborg bijgekomen, zijnde Huisvuil Verwerkings Centrale Alkmaar voor een bedrag van € 26 miljoen. De gemeente Dordrecht participeert samen met 16 andere gemeenten in de GR Gevudo. De activiteiten bestaan in hoofdzaak uit aandeelhouderschap in de NV Huisvuilcentrale N-H (HVC) en het beheer van een stortplaats. Uit de besluitvorming rond het aandeelhouderschap, als onderdeel van een verkooptransactie van de verbrandingsinstallatie, vloeit voort dat de gemeente als deelnemers in de GR Gevudo hoofdelijk aangesproken kan worden op haar deel van de garantie van de aandeelhouders voor de financiering van de HVC. Als dat risico zich ten volle zou manifesteren bedraagt dit maximaal € 35 miljoen. Dit betreft een open einde regeling. Het risicobedrag kan jaarlijks muteren, afhankelijk van nieuwe transacties waarop de gemeente zelf geen rechtstreekse invloed heeft. Het maximale risico kan dan vanaf 2007 gaan gelden. De dividenduitkeringen van HVC komen via de GR zonder meer ten bate van de algemene middelen van de deelnemende gemeenten. Het is een indirecte deelneming. Immers indien er aanspraak wordt gedaan op de borgstelling zal dit, bij gebrek aan voldoende reserves in de GR, uit de algemene middelen van de gemeenten gefinancierd moeten worden.

Bij Achtervang waarborgfondsen is Stichting Zorg voor wonen erbij gekomen voor een bedrag van € 20,5 miljoen. Voor verdere informatie verwijzen wij u naar de Staat van gewaarborgde geldleningen op de cd-rom.

Lease- en meerjarige verplichtingen

Aan leaseverplichtingen voor o.a. auto's, automatiseringsapparatuur en andere apparatuur is er in 2005 een bedrag betaald van ruim 125.000 euro.

Aan meerjarige huurcontracten voor gebouwen, automatiseringsapparatuur, koffieautomaten etc. is er in 2005 een bedrag betaald van 2,2 miljoen euro.

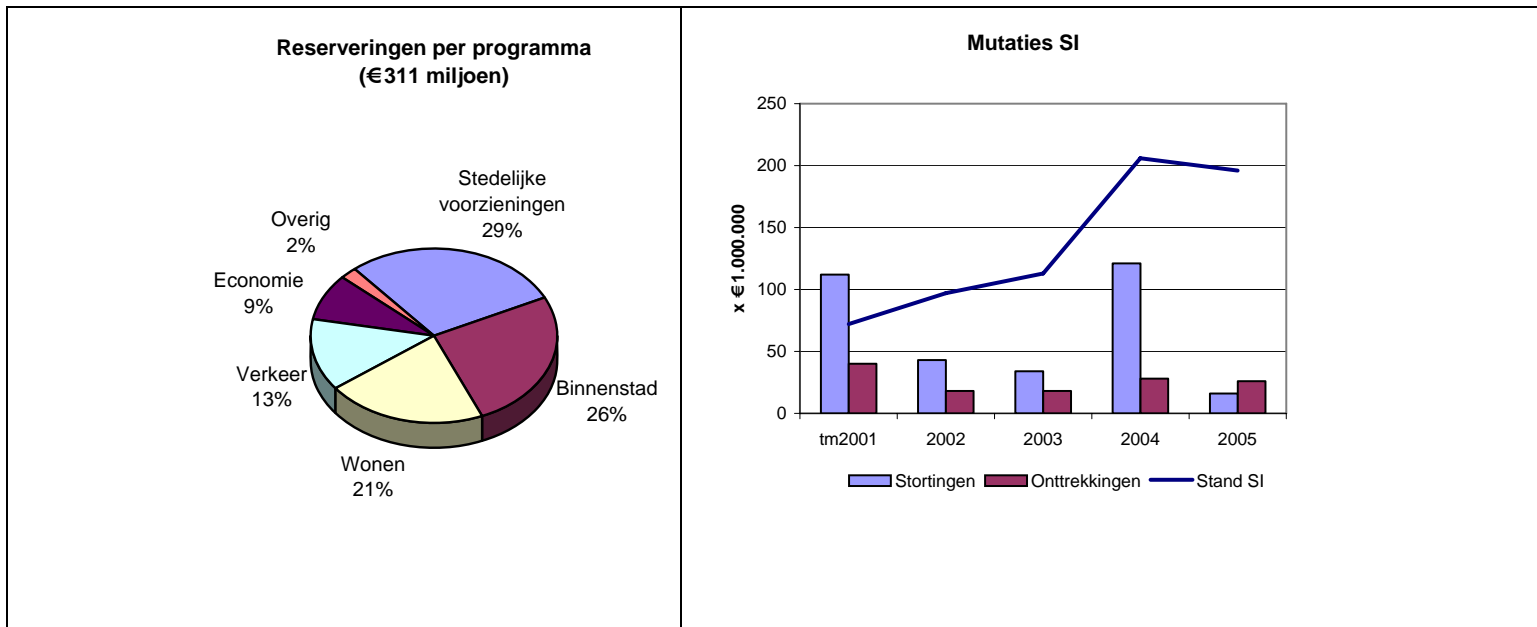
Verder is er nog een verplichting met betrekking tot het overgenomen onderhoud aan bomen van de Stichting de Biesbosch. In 2000 is hiervoor een afkoopsom betaald door Stichting De Biesbosch van € 522.483. De ontvangen afkoopsom is gestort in de Algemene Exploitatie reserve.

6.3 Strategische Investerings (SI)

Uit de reserve SI worden de grote strategische investeringen van de gemeente Dordrecht gefinancierd. Onderstaand wordt een toelichting gegeven op de ontwikkeling van deze reserve in 2005.

Per balansdatum 31 december 2005 is de stand van de reserve € 196 miljoen. Voor het eerst is er meer geïnvesteerd dan dat er is toegevoegd aan de reserve. Per saldo is de reserve in 2005 met € 8 miljoen afgenomen. Deze afname is tot stand gekomen door het saldo van de stortingen (€ 16 miljoen) en de onttrekkingen (€ 24 miljoen) In onderstaande tabel (rechts) is een overzicht van de stortingen en onttrekking over de laatste vijf jaar grafisch weergegeven. Tevens wordt in deze grafiek het verloop van 2001 tot heden van de reserve SI getoond. Vanaf het begin van de reserve SI is er voor € 124 miljoen geïnvesteerd.

Per 31 december 2005 ligt er voor € 311 miljoen aan reserveringen voor velerlei projecten. In het onderstaande diagram (links) is te zien dat het meer dan 50% wordt gebruikt ten gunste van de programma's Stedelijke voorzieningen en Binnenstad. Het betreft hier de programma's uit de begroting 2005. Inmiddels is er sprake van gewijzigde programma's welke in de begroting van 2006 zijn opgenomen. Van het totale gereserveerde bedrag is tot de balansdatum reeds € 168 miljoen krediet verstrekt. Dit betreft projecten waarmee al aangevangen is. Per saldo is er sprake van een restantreservering (reservering minus verstrekt krediet) van € 143 miljoen. Dit is het bedrag waarvoor in de komende jaren nog krediet aangevraagd zal worden. Bij het opstellen van de begroting 2007 zal de toereikendheid van de reserve nauwkeurig beoordeeld worden.

Stortingen

Zoals in bovenstaande tabel te zien, is er in het verslagjaar aanzienlijk minder aan de reserve SI toegevoegd dan in voorgaand jaar. Terwijl er in 2004 nog € 121 miljoen werd toegevoegd, betrof de vermeerdering dit jaar 'slechts' € 16 miljoen. In 2004 is er een incidenteel resultaat van € 85 miljoen gestort en ook heeft er een winstafracht van het Grondbedrijf van € 25 miljoen plaatsgevonden. Deze niet structurele voedingen van de reserve hebben in 2005 niet of in mindere mate plaatsgevonden, waarmee de relatief lage voeding van de reserve te verklaren is. De stortingen in 2005 betreffen m.n. de resultaatbestemming vanuit 2004 en rentetoevoegingen.

Onttrekkingen

In 2005 is het investeringstempo uit 2004 vastgehouden. Ruim € 24 miljoen is uitgegeven ten laste van de reserve SI. Ruim 70% van de uitgaven is gerealiseerd op de volgende vijf projecten:

Top 5 uitgaven 2005 SI Bedragen x € 1 miljoen	Reservering	Krediet	Uitgaven t/m 2004	Uitgaven In 2005	Restantres (res-/- kred)	Restantkred (kred -/- uitg)
B02 Achterom/Bagijnhof	17,3	5,0	2,3	2,0	12,3	0,7
B19 Depot archief/archeologie	8,4	8,4	4,0	4,4	0	0
E09 Ontwikkelingsfonds drechtsteden	15,0	15,8	0	5,3	-0,8	10,5
SV01 Leerparken	39,5	21,6	11,1	3,0	17,9	7,5
W05 Fund.herstel part. Woningverb.	16,3	15,2	9,0	2,4	1,1	3,8

In bijlage 4 van dit jaarverslag is een overzicht opgenomen van alle projecten waarvoor een reservering in SI is vastgelegd. In het overzicht is, gegroepeerd per programma, de totale kredietverstrekking per project weergegeven, alsmede de tot en met 2005 gemaakte kosten. In het overzicht wordt duidelijk wat per project de kredietruimte en de reserveringsruimte is. Te zien is dat 54% van de totale reserveringen reeds als krediet verstrekt is en dus niet meer elders ingezet kan worden. Ook is te zien dat er nog € 76 miljoen verstrekt krediet niet tot uitgaven heeft geleid. Dit is een logisch gevolg van het feit dat kredieten doorgaans meerjarig verstrekt worden.

Begrotingsrechtmatigheid

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid is het van belang in dit verslag informatie op te nemen met betrekking tot de overschrijding van kredieten. In 2005 zijn de volgende kredieten overschreden. Onder het overzicht volgt een korte toelichting op de overschrijding.

Kredietoverschrijdingen SI 2005 Bedragen x € 1.000		Reservering	Krediet	Uitgaven t/m 2005	Krediet overschrijding
B14	Parkeergarages	1.815	125	131	6
B16	Verkeersplan binnenstad	5.339	3.957	3.963	6
E05	Structuurverst. projecten, Hoger onderwijs	226	225	258	34
E07	Kade Krabbepolder (risicoreservering)	3.403	300	757	457
V06	Vorbereiding Tunnel Laan der VN	182	182	190	8
W02	Bleijenhoek	3.897	3.897	4.328	432
W09	Fonds sted. Stimulering (Part. Woningverb)	1.667	23	549	526
W12	Sted. Ecologische Struct/Dordtwijkzone	1.244	1.019	1.244	225
W14	Cultuurcluster plus PM	20.000	0	364	364

B14 Parkeergarages

Dit betreft een marginale overschrijding op het gevoteerde voorbereidingskrediet. Voorgesteld wordt deze overschrijding te dekken binnen SI. De totale reservering van het project blijft gelijk.

B16 Verkeersplan binnenstad

Dit betreft een marginale overschrijding op het gevoteerde voorbereidingskrediet. Voorgesteld wordt deze overschrijding te dekken binnen SI. De totale reservering van het project blijft gelijk.

E05 Structuurversterkende projecten, Hoger Onderwijs

De overschrijding is het gevolg van het hoge tempo van de ombouw van het gebouw van het CWI aan het Achterom tot een voor het HBO/PABO geschikt gebouw. De reservering (en het krediet) is uitgeput; bij screening SI zal deze overschrijding gerepareerd moeten worden.

E07 Kade Krabbepolder (risicoreservering)

Deze reservering betreft een risicoreservering ter dekking van exploitatietekorten.

V06 Vorbereiding Tunnel Laan der VN

Vorbereiding van dit project is afgerond. Inmiddels is er een uitvoeringskrediet t.b.v. de ondertunneling van de Laan der VN gevoteerd. Voorgesteld wordt het tekort van € 8.000 te dekken uit het nieuwe krediet.

W02 Bleijenhoek

Het project Bleijenhoek wordt gefinancierd uit diverse dekkingsbronnen. In het verleden is een deel van de gemaakte kosten ten laste van SI gebracht, daar waar de kosten gedekt hadden moeten worden uit ISV gelden. Deze gelden zijn ook nog beschikbaar. In 2006 zal een brede inhoudelijke screening van alle SI gelden plaatsvinden, waarbij o.a. dergelijke technische verschillen geanalyseerd, gemeld en hersteld worden.

W09 Fonds stedelijke stimulering (part. Woningverb)

Het krediet op Fonds Stedelijke Stimulering is overschreden, maar de totale reservering laat meer dan voldoende ruimte voor uitvoering van dit project. Deze afwijking is in het verleden ontstaan en

zal bij de brede inhoudelijke screening van SI gelden in 2006 worden hersteld.

W12 Stedelijke ecologische Structuur/Dordtwijkzone

De overschrijding van € 225.000 pas precies binnen de reservering. Er wordt geen nieuw krediet meer aangevraagd en er worden geen kosten meer verwacht. Voorgesteld wordt genoemd bedrag te dekken uit de reserve SI. Hiermee passen alle kosten binnen de totale reservering.

W14 Cultuurcluster plus PM

De eerste uitgaven zijn eind 2005 gedaan, terwijl de eerste kredietvoting van € 10,4 miljoen pas in 2006 verwerkt is. Feitelijk is er geen sprake van een overschrijding, maar van een dienstjaarverschuiving.

Tot slot

In dit jaarverslag is de presentatie van de SI-projecten geïntegreerd tot één overzicht. In voorgaande jaren werd het SI overzicht in meerdere delen gepresenteerd. Hiermee is een eerste aanzet gegeven tot het verbeteren van niet alleen de presentatie van SI gelden, maar vooral ook tot een betere beheersing van grote projecten.

Bij het opstellen van de begroting 2007 zal een uitgebreide screening plaatsvinden van de huidige reserveringen. Enkele (grote)re reserveringen betreffen nu risicoreserveringen. Daarvan zullen nut en noodzakelijke hoogte opnieuw bepaald worden. Volledig inzicht in de vrij te besteden ruimte wordt dan geboden, waarmee integrale afwegingen om te komen tot nieuwe reserveringen of herprioritering van bestaande reserveringen mogelijk wordt. Bij de ontwikkeling van een meerjareninvesteringsplan (MIP) zullen de SI-projecten een belangrijke bouwsteen vormen.

Bijlagen Jaarverslag 2005

1 Overzicht gerealiseerde baten en lasten 2005

2 Strategische Investerings

3a Verdeling brede doeluitkering Fysiek

3b Verdeling brede doeluitkering SIV

1 Overzicht gerealiseerde baten en lasten 2005

Dit overzicht geeft in overeenstemming met BBV een integraal overzicht van begrote (primitief en na wijziging) en gerealiseerde baten, lasten en saldo voor 2005 per programma, thema en bestuurlijk product.

2 Strategische Investitionen

3a Verdeling brede doeluitkering Fysiek

3b Verdeling brede doeluitkering SIV

